

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

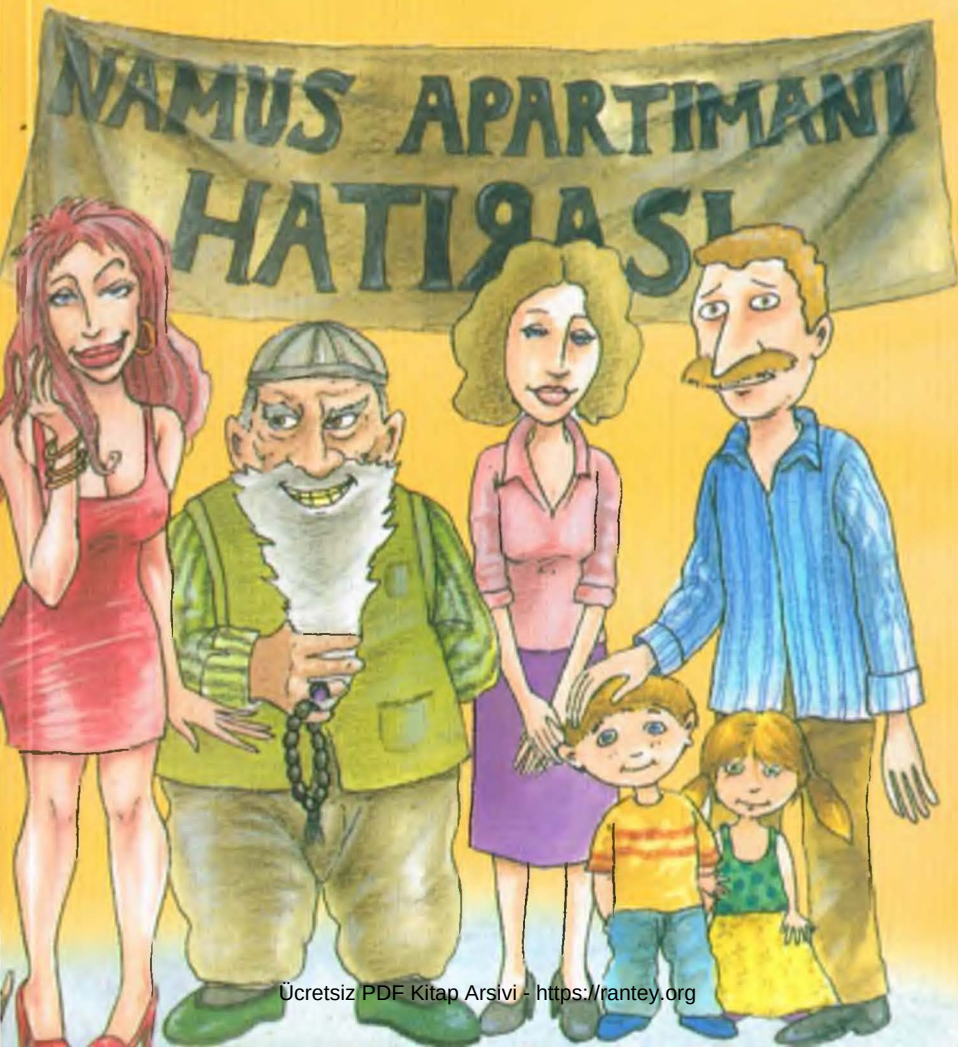
Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Apartiman Çocukları

ROMAN

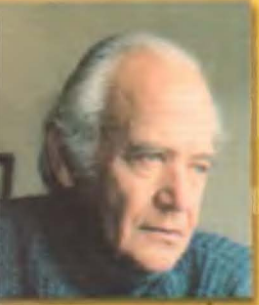
Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ Apartıman Çocukları

ROMAN

İstanbul'da biçimiyle ve planıyla birbirinin aynısı üç apartman: Şeref, Namus ve Vicdan Apartmanları... Ve bu üç apartmanın tek sahibi. Hacı Sudûri Efendi...

Şişli'deki Özel Saymanlık memurlarından Seyfi Saymaner'in kiralık bir ev aramasıyla ve baktığı birkaç evden sonra Namus Apartmanı'na ailesini yerleştirmesi ile başlıyor öykümüz. Sonra mı? Doktoruyla, öğretmeniyile, kaptaniyla, tiyatrocusuyla ve kapıcısıyla birçok meslek grubundan renkli kişiliklere sahip apartman sakinlerinin kendi 'küçük' dünyalarında başlarından geçen 'büyük' olaylar... İstanbul'a, 'büyük bir şehre', köyden gelenlerin yaşadıkları çelişkiler ve uyum zorlukları; insanlar arasındaki ilişkilerin yapaylığı ve yapmacıklığı üzerine bir mizah romanı... Bu üç apartmanın içinde yaşayan çocukların, büyüklere ders verecek dostlukları, sevgileri ve değerleri... İçten ve abartısız diliyle, önce *Hababam Sınıfı*'nda bizi öğrenci yapan Rıfat Ilgaz, bu kez Apartıman Çocukları'yla eğlenceli bir serüvene çağırıyor. Mizah ustalığının eşsiz gücüyle...

Rıfat Ilgaz

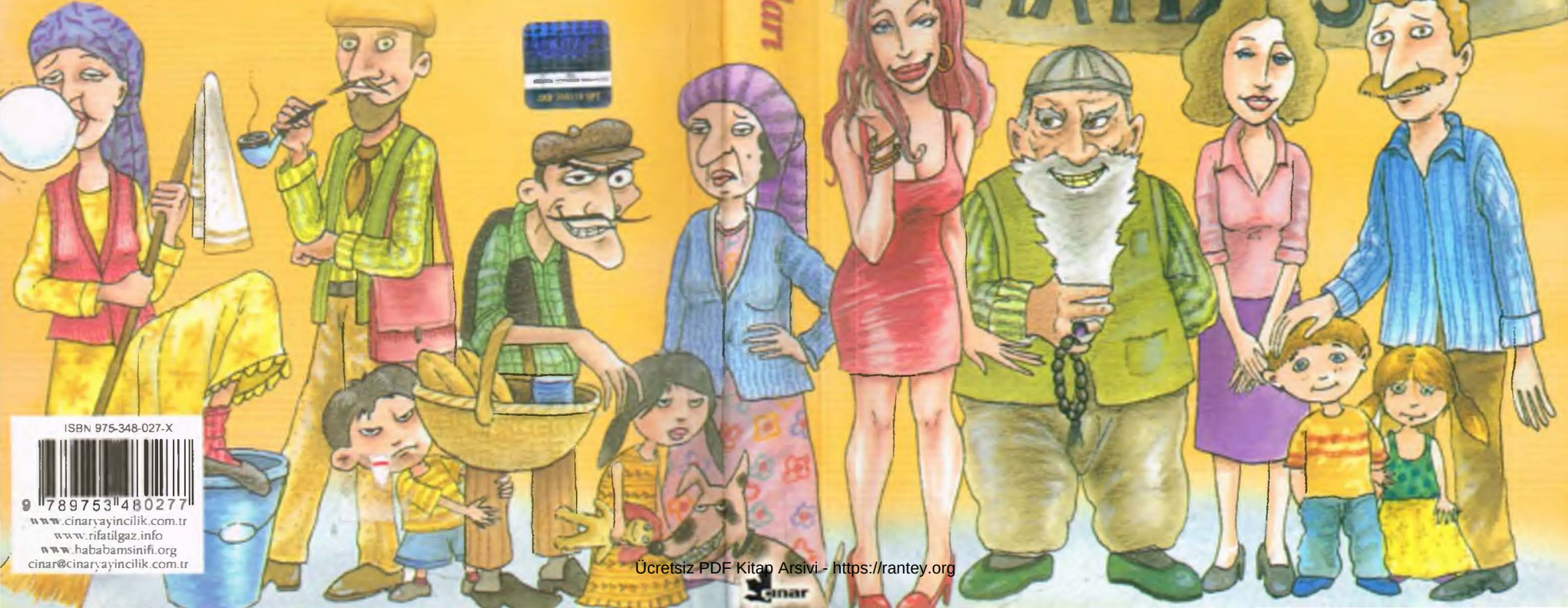
Apartıman Çocukları

Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ Apartıman Çocukları

ROMAN

ISBN 975-348-027-X

9 789753 480277

www.cinaryayincilik.com.tr

www.rifatilgaz.info

www.hababamsinifi.org

cinar@cinaryayincilik.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Rıfat Ilgaz

Apartıman Çocukları

Çınar Yayınları
Rıfat Ilgaz / Bütün Eserleri / Roman
Apartıman Çocukları

ISBN 975 – 348 – 027 – X

15. Basım İstanbul, Ekim 2005

Kapak Resmi: *Altan Saraçoğulları*
Baskı: *Şefik Matbaası ve Ticaret Adi Komandit Şti.*
Şefik Geçer ve Ortakları
Marmara Sanayi Sitesi M Blok No: 291
İkitelli / İstanbul
Tel: 0212 472 15 00

©Çınar Yayınları, 1998
Tüm yayın hakları saklıdır.

Çınar Yayınları
Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi
Çatalçeşme Sok. No:50 / 4
Cağaloğlu / İstanbul
Tel: 0212 528 71 40 pbx
Faks: 0212 528 71 43
www.cinar-yayincilik.com.tr
www.hababamsinifi.org
cinar@cinar-yayincilik.com.tr

Rıfat Ilgaz

B Ü T Ü N E S E R L E R İ

Apartıman Çocukları

R O M A N

BİR

Bu apartmanın, bu altı katlı Namus Apartmanı'nın en eski kiracılarından biri de Özel Saymanlık memurlarından Seyfi Saymaner'dir. Hani tahliye emrini uygulamayla görevli karakol polisinin, kapıya buldozerle dayandığı bir dönem vardı ya... İşte o 1950'lerin buldozerleri canavarca ağızlarını açıp mamut dişlerini gösterdiği o dönemde, bir sabah fırlamıştı yatağından Saymaner. Daireyi maireyi unutmuş, saymanlığa maymanlığa boş verip dalmıştı sokaklara. Horultular, hırıltılar, Fesleğen Sokağı'nın bir ucundan girince, Saymaner, ceketi elinde öbür ucundan çıkmıştı, ev aramaya, gözündeki çapakları sile...

Birbirini kaldırmayan dört çocuk, bir de gelecek, beş çocukla sokak ortasında kalmıştı. Beşiktaş'ta salık verilen ev, on beş gün önce yıkılmıştı. Fındıklı'da Tavukuçmaz Sokağı'ndaki bir evin kapısını çaldı şaşkınlıkla. Polis emeklisi olduğu, kaput bozması sabahlığından belli, ters bir adam sarktı pencere-

den. Gözlüğünü alınma çekip burnunu gazetesinden kurtardı-
ğı belliydi.

“Ne istiyorsun?” diye sordu, sanki hiç kiracı beklemezmiş
gibi...

“Bir kat varmış kiralık...” dedi Seyfi Saymaner, boş atıp do-
lu tutmak için.

“Eeee, var; ne olmuş?”

“Bir görebilir miyim?”

“Nesini göreceksin?”

Tepeden tırnağa bir inceledi Saymaner’i. Sözünün bıraka-
cağı etkiyi yüzünden anlayabilmek için camdan başını uzattı
biraz daha:

“İki oda, bir mutfak!”

“Güzel!” dedi Seyfi Saymaner.

“Güzel olmasına güzel ya...”

Sonra ölüm kararı veren bir yargıç ciddiliğiyle sürdürdü
sözünü:

“Bin beş yüz lira! Bir senelik peşin. Elektrik, su, sizden.
Çöp, bekçi parası da...”

Altüst olmuştu birden. Üzerinde bıraktığı bu şaşkınlık ho-
şuna gitmişti emeklinin. Yayvan yayvan güldü. Üstünden ba-
şından, bu parayı veremeyeceğini anlamıştı. Bu duygu, Seyfi
Saymaner’i büsbütün zıvanadan çıkarmıştı. Bir kirli çıkı ola-
maz mıydı yani? Ne berduşlar vardı ki, bankada milyonları
yatıyordu.

“Şey...” dedi, “Havagazı var mı, havagazı?..”

Adam afallamıştı. Duymamış gibi yineledi:

“Bin beş yüz lira... Bir yıllık peşin. Su parası... Elektrik...
Çöp sizden... Kapıcı parası, elli lira!”

“Anladık canım, hepsi kabul! Havagazı var mı?”

“Yok; ama getirtmek kolay. Biz katı yeni çıktık da...”

Kızınıştı Seyfi Saymaner. Bu öfke, tüm kendisi gibiler için-
di.

“Havagazı getirtmeden ne halt etmeye kiraya vermeye kal-

kışırırın? Ben gazocağını evime sokmam, anladın mı? Karımın ipek gibi saçlarını tutuşturamam! Sen bekârlara ver evini! Lokantada yiyen kimsesizlere!”

Oh, rahatlamıştı. Bin beş yüz lira ha? “Ulan insafsız! Benim ancak aylığım o kadar. Hepsini sana vereyim de, dört çocuk, bir de yolda beş çocuk, ağzımızı poyraza mı açayım? Bir de peşin ha? Hem de üç aylık değil de bir yıllık. Ben her ay altı yüz lirayı zor ayırıyorum kiraya.”

Adam penceresini çoktan kapamış, gazetesine dalmıştı, Seyfi’nin arkadaşlarından aldığı adreslerden biri de Kumkapı’daydı. Oraya varana kadar ortalık çoktan kararmıştı. Liman Caddesi, elli beş numara... Kadırğa...

Ev sahibi dul bir bayan, yaşlıca... Zaten genç olsa ne olacak... Dört çocuk, bir de yolda beş çocukla tutup kadınla kırıştırmaya mı kalkacak? Kadın sanki ev aradığının farkında değilmiş gibi soruyordu:

“Kimi arıyorsunuz efem?”

“Seni arıyorum! Evin sahibi sen değil misin?”

“Benim!”

Daha evi göstermeyi bile aklından geçirmeden sayım memuru gibi:

“Kaç nüfus?” diye sordu kadın.

“Ne nüfusu bu?”

“Canım, başında kaç nüfus var?”

“Başımda beş nüfus var. Yoldakiyle altı. Bir de ben...”

Bir de fazlasını söylemişti, kızdırmak için. Kadın da ondan aşağı kalmıyordu:

“Bir odaya sığabilecek misiniz?” diye sordu.

“Odanın genişliği bilir.”

“Beş metre boyu, dört metre eni...”

“Biraz dar; ama sıkışırız. Hele bir bakalım!”

“Bakamazsınız. Oda kilitli!”

“Neden?”

“Kiracıyı çıkaramadım daha.”

"Çıkamaz tabii. Böyle günde kim çıkar, kapısına buldozer dayanmadan!"

"Neden çıkmazmış! Ne kira veriyor, ne çıkıyor..."

"Karakola bildir."

"Nasıl bildirirsin? Herif arkalı."

"Bereket ki arkalı. Bir de arkasız olsa. Bu tek odalı evi de bulamayacakmış zavallı!"

"Belalının biri, ne zavallısı!"

Biraz da kızmıştı kadına Seyfi Saymaner:

"Peki; ama böyle kiracın varken neden odayı kiraya vermeye kalkıyorsun?"

"Sorma!" dedi kadın, soğukkanlılığını bozmadan, "Kendine güvenen biri çıkar da kolundan tuttuğu gibi atar diye... Deveden büyük fil var, değil mi ya!..."

"Peki kira ne isteyeceksin, bu kabadayıdan?"

"Ne kirası? Çıkar da ömrünün sonuna kadar metelik vermeden, otur diyecektim. Elbet bir gün çık deyince çıkarsın, olmazsa üç beş lira verirsin acır da..."

Bu evden de hayır yoktu. Tuttu mahallenin yolunu. Buldozerler, canavarlar gibi çalışıyordu. Seyfi'nin evini ha yuttu ha yutacaklardı. Bütün gece gözüne bir dirhem uyku girmedi. Uykusunun arasında mahalle mahalle, semt semt, kapı kapı dolaşıyor, ev arıyordu. Apartman katından, gecekonduya, çadırdan tütüncü kulübesine kadar başvurmadığı yer kalmıyordu.

Gün ağarırken fırladı yataktan, dar attı sokağa kendini... Uykusuzluktan beyni zonkluyor, şakakları atıyordu. Başını aldığı gibi çıktı yola, Aksaray'dan daldı, Zeyrek'ten vurdu, Unkapanı'ndan geçti. Talimhane'ye giderken bir sabahçı kahvesinde içti çayını. Kahveci, efkârlı olduğunu anlayınca:

"Ahbap!" dedi, "Karadeniz'de takaların mı battı?"

"Ne takası, leğende yüzdürecek kâğıttan kayığım bile yok!"

"Benim de yok; ama kara kara düşünmüyorum senin gibi."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Senin başını sokacak bir evin var galiba..." dedi Seyfi.

"Köprü altında yatmıyorum ya... Bir göz evimiz var helbet..."

"Var yani..."

"Senin yok mu?"

"Bu gecelik vardı; ama yarına belli olmaz!"

"İçgüveysi miydin yoksa?"

"Keşke öyle olsaydım... Kayınpeder beni kovsa bile kızını atamazdı. Çocukları da bırakır kaçar, böyle pis pis düşünmezdim sabah sabah!"

"Nasıl iş bu, anlayamadım; bugünlerde senin gibileri çoğaldı."

"Anlayamayacak ne var? İstimlâk geldi kapıya dayandı. Bugün evim yıkılıyor."

Açtığı iki sayfanın arasından kafasını çıkaran bir ihtiyar:

"Hangi partidensin sen?" dedi.

"Ben memurum. Parti benim neyime?" dedi ters ters Seyfi Saymaner.

"Canım, memurlara iktidar partisine girme diyen mi var?"

"İktidar partisine girersem evim yıkılmaz mı sanki?"

"Evin yıkılır; ama ocağın yıkılmaz."

"Yapamam ben."

"Yapamazsan kalırsın sokakta."

İhtiyar, kafasını elindeki gazetenin sayfaları arasına soktu yeniden. Kahveci önüne yeni bir boyalı çay bıraktı. Sonra biraz önce oturduğu sandalyeyi onun dizinin dibine çekip oturdu:

"Doğru söyle!" dedi, "Karşı partiyle bir ilişğin yok, değil mi?"

"Yok!"

"İnanayım mı?"

"İnan!"

"İnandım. Şimdi sen karşı partiden olacaksın, anladın mı?"

"Ne? karşı partiden mi olacağım? Söyledim, olamam. Memurum dedim."

"Olacaksın."

"Olamam yahu."

"Olamazsan, sokakta kalırsın."

"Atarlar beni işten. Bu sefer büsbütün kalırım ortada. Aç kalmak da cabası."

Kahveci kızmıştı:

"Yahu ne lâftan anlamaz adamsın... Sana 'Karşı partiye gir!' diyorsam, 'Git de yazıl!' mı, dedim. Sen şimdi o partidensin. Yani, karşı partiden. Muhalıfsin yani..."

"Peki ama..."

"Uzatma!.. Söyle bakalım, kaç nüfussun evde?"

"Dört çocuğum var. Bir de doğacak... İki de biz!"

"Etti yedi!"

"Henüz yedi değil."

"Bizim partiye girerken anasının karnındakiler de sayılır. Ölenler var mı? Evden yolcu ettiğin?"

"Var. İkinci çocuğum iki ay yaşamıştı."

"Tamam! Onu da sayarız. Başka?"

"Başkası can sağlığı..."

"Canım, evde kafa kâğıdı yok mu eskilerden?"

"Anamınki var, babamınki var."

"Gördün mü ya... Bunlar bizim işimize yarar. Önce parti için. Sonra seçimler var önümüzde... Bütün bunları bizim başkana anlatırsak, ne yapar yapar sana ev bulur. Gözüm tuttu seni... İyi adamsın, belli..."

Bir sigara uzatıp kalktı ayağa:

"Çok güzel!" dedi, "Bak keyfine artık! Ali Korkmaz neredyse gelir partiye... Çalışkan adamdır, çok..."

"Ne iştir sabah sabah başıma gelen. Ya altından bir şey çıkar da işten atılırsam!.." diye düşünüyordu. Aza koyuyor almıyor, çoğa koyuyor dolmuyordu. Daldırıp gitmişti. Bir ara kahveci omuzuna dokundu:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Kalk!” dedi, “Başkan geldi!”

Çayın parasını verecek oldu, tersledi kahveci. Çıktılar dışarı, dükkândan bozma bir evin önünde durdular. Kapının üstünde kırmızı üzerine beyaz yazılı, yayla gibi bir tabela vardı. Onu kapıda bırakıp girdi içeri. Tam bir saat çıkmadı.

Biraz sonra kahveci kapıdan göründü. Bıyığının yarısıyla bir işaret çaktı:

“Gir!”

Kelime söylemeden çekti gitti. Başkan da bir ‘bacak koz’ işaretiyle yer gösterdi Saymaner’e. Demek burda bıyıkla anlaşıyorlardı. Sol eliyle uçları kulaklarına yaklaşan bıyıklarını okşadı. Bu okşayışta üretim araçlarını silip yağlayan bir küçük esnafın titizliği vardı:

“Eee, nasılsın bakalım?” dedi damdan düşer gibi Başkan. Sanki kahvede pişpirik oynamışlardı az önce:

“İyiym.” dedi, “Sen nasılsın?”

“Çalışıyoruz, vatan vazifesi...”

Sonra yüksek politikacı ağzıyla ekledi Ali Korkmaz:

“Aramıza katılacağını haber aldık.”

Bıyıkların iki ucu ondan yana döndü, öylece iki üç dakika kaldı. Bir evet bekliyordu bu bıyıklar. Gecikince hafiften kıpırdadılar:

“Doğru mu?”

Ne demeliydi:

“Öyle konuştuk kahvede...”

“Bırak kahveyi; şimdi buradasın, karşımda. Erkekçe konuş!”

“Çoluk çocuk sokakta kaldık. İstimlâk geldi, kapıya dayandı.”

“Allah, bir kapıyı kaparsa bir kapıyı açar.”

‘K’ları öylesine gırtlaktan çıkartıyordu ki... Anadolu’nun neresinden ve ne maksatla göç ettiği belli oluyordu. Sokakta aç açık kalacak değildi ya o da. İşte çalışıp yükselmiş, hükü-

met gibi bir adam olmuştı. Cebinden altın tepelikli bir dolma-kalem çıkardı:

“Okuman yazman var mı?” dedi.

“Memurum.”

Kızdı Ali Korkmaz:

“Canım ben, ne memurlar biliyorum. Belediyeden, mühür-rünü basıp aylık alan... Söyletme beni kötü kötü şimdi...”

“Ben öyle memurlardan değilim.”

“Yani...” dedi, “Bizimkilere dil mi uzatıyorsun? Gir bizim partiye de, git sen de al belediyeden aylığını!”

Önüne bir kâğıt uzattı:

“Yaz!” dedi, “Doldur şu kâğıtları!..”

Gümüş tabakasını şak diye açtı. Tabakaya yapışık çakmak-la sigarasını da yaktıktan sonra pazarlığı başarmış bir celep sevinciyle avuçlarını birbirine sürtüştürdü:

“Söylediklerimi yaz!” dedi. “Karşı partinin son günlerdeki bozguncu ve partizan tutumundan nefret ve...”

Ezberlediği belliydi:

“Ve... Şey... Yaz canım!.. Bizarlık duyduğumdan... Canım, onlar gazeteye geçirirken düzeltirler nasıl olsa, sen yaz! Yaz-dın mı? Evde kaç baş nüfusun var? Gayfeci söyledi. Gafa kâ-atlarıynan yedi, sekiz, dokuz nüfusun varımış. Yaz isimlerini, soyisimlerini! Gayfe... Çay... Ne söylesinler?.. Gayfeyi nasıl içersin? İç bi daa canım! Az şekerli mi? Bak Mehmet... İki gay-fe söyle! Adımı vir. Ağnadın mı eşsoğlusu? Ne bakıyon yüzü-me? Yürü!”

Keyfinden İstanbul Türkçesini unutmuş, kendi Türkçesi-nin tadını çıkarıyordu. Birden ciddileşti:

“Geçiminden sorumlu olduğun başka kimler var? Canlı, cansız?”

“Anamın bergüzarı bir kediden başka geçiminden sorum-lu olduğum... Ve yazılmayan hiç kimse kalmadı. Her gün yir-mi beş kuruşluk işkembesi var kedinin.”

Kendi diliyle coştı:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Ne duruyon, yazsana... İşkembe parasını o namussuz parti mi veriyo sana? Annının teriynen kazanıyon be!.. Yaz! Bi ad bul kediye... Soyadını da goy! Bi kedi bin tene garşı partiliden daha çok para ider. Heç olmazsa efendisini görünce saygıynan miyavlamasını, etek öpmesini, el yalamasını bilir. Yaz! 'Topumuz birden istifa iderekten işte bu partiye geçiyoruz.' de! At imzanı! Evdekilerin yerine de imzanı at. Yazılar değişik olsun! Vatan için, melmeket için hayırlı olsun!"

Uzanıp almak istedi Ali Korkmaz. Görmezlikten geldi, katlar gibi yaptı kâğıdı, vermedi Seyfi Saymaner:

"Buldozerler kapıya geldi, dayandı. Bugün sokaktayız!" dedi Seyfi.

Ters ters bakıyordu yüzüne Ali Korkmaz:

"Gayfeci ağnattı. Helbet bi şey düşüneceğiz..."

Bıyıklarını kurnazca aşağı yukarı yelpazeledi. Atlatacaktı onu.

"Bırak böyle konuşmaları!" dedi Seyfi Saymaner.

Kendinden hiç ummadığı bir çıkıştı bu. Birden bıyıklarının ikisi de dikiliverdi başkanın:

"Vay, beğenmedin mi söylediklerimi?"

Olan olmuştu nasılsa.

"Bana bak efendi!.." dedi, "Bu iş bedava olmaz. Ben memurum. Particilik yaptığım için işimden atılabilirim. Çoluk çocuk kalır ortada. Bana garanti ver, şu işi hale yola koyacağına söz ver!"

Hemen ağzını değiştirdi başkan:

"Ne particiliği be! Senin yaptığın particilik mi sayılır? Vatan vazifesi bu."

Elini bıyıklarına attı. Çekiştire çekiştire bir şeyler düşünüyordu. Birden, gözlerini gözlerine dikti:

"Sana bir arsa göstersem, bir gecekondu oturtsan..."

"Nerelerden?"

"Nerden olacak, bizim hudutların içinden."

“Ama benim işim acele.”

“Daha iyi ya! Gecekondu ne demek? Bir gecede acele konaksın herhangi bir arsaya.”

Düşünmeye başlamıştı Ali Korkmaz. Önerisini geri aldı:

“Bir yer var emme... Çocuklu kiracı istemez. Bir çocuk neyse ne, velakin... İki, bilemedin üç oldu mu... Dur!.. Deriz ki... Sen bana bırak!.. İlişme!..”

Sigarasını bıyıklarının arasına gömdü. Bir iki kez çiğnedikten sonra:

“Kaç sandığın var?” dedi.

“İki... Bir de şeker sandığı, üç. Ne olacak?”

“Ne olacağı var mı? Çocuğun ikisini yerleştireceksin içine. Eve girinceye kadar... Suduri Efendi’ye ‘İki çocuğum var.’ diyeceksin. Kaçar yaş fark var aralarında?”

“Birer ikişer yaş...”

“Güzel! Bir kere taşındıktan sonra, sokağa dördünü birden çıkarmazsın.”

“İkisi kız... İkisi oğlan...”

“Daha iyi ya... Çift çift çıkarırsın sokağa. Bi kız, bi oğlan... İki kız birden, iki oğlan birden çıktı mı çakılır. Şimdi Sudûri Efendi’ye gideceğiz. Garşı partidendir namussuz. Ağzını sıkı tut. Bizimkilere oyun olmaz emme, bunlara ne etsek layıktır. Hadi yürü bakalım. Ağnadın ya. Bi kız bi oğlan, iki çocuğun var, unutma!”

Partiden çıkınca daha da rahatlamıştı:

“Senden evvel oturan altı yüz elliden oturuyordu. Gıcına güveniyosa yedi yüz elli disin bakalım! Şey isterim ben! Ona Hanya’yla Gonya’yı gösterdürüm. Garagola bi tilifon... Buralaaa bizden sorulur... Bizinen yılduzu barışık gitmezse toplansın pılısını pırtısını. Hava parası falan yok. Tırink aylığı saydığımızda girersin içeri. Bi ayağını attın mı gayrı Allah gelse, töbe töbe, gapı dışarı edemez, ağnıyon ya!..”

Bu iş başkanın düşündüğünden de kolay oldu. Hacı Sudû-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ri, yeni Hac'tan dönmüş, oturduğu Şeref Apartmanı'nın kapısına bol bulamaç sürdürdüğü, Mekke yeşili boya henüz kurumamıştı. Parti başkanıyla Seyfi Saymaner, bu boyadan ceketlerine bulaştırmışlardı kapı önünde birbirlerine buyur çekerken. Kapıcı odasından durumu izleyen Hacı Sudûri, karşı partili Ali Korkmaz'a:

"Hadi hadi..." dedi, "Sayemde sen de oldun, bi yarım hacı!"

Aşağı kalır mıydı Korkmaz, can düşmanının karşısında:

"Zamanı gelince biz tam hacı olmasını da biliriz. Sen işine bak!"

"Elini çabuk tutmazsan avucunu yalarsın. Aç gözünü toz yabana gitmesin! Bu işe senden sonra bulaşanlar han hamam, apartıman sahibi oldular..."

"Doğru söylüyon..." dedi Korkmaz, "Daha da eskileri Hacı'ya bile gittiler. Eh, sabreden derviş hesabı, bize de sıra gelir bir gün. Şimdi biz insaniyetliğimize bakalım. Vatan vazifemize... Bu vatandaş var ya, bu vatandaş... Nerdeydi vazifen, anlat Sudûri Bey'e."

Vazifesinin nerde olduğunu biliyordu, öğrenmişti partide... Hacı'nın dikkatini çekmek için söylüyordu. Evi, apartmanı, arsası olanın, mutlaka işi düşecekti Özel Saymanlık'a... Bu inceleği sezinleyen Saymaner hafiften bir toparlandı:

"Bendeniz Özel Saymanlık Tahakkuk Servisi'ndeyim... Şişli Özel Saymanlığı'nda.

"Şişli'de haaa?.. Güzeeel!.."

En azdan üç apartman, beş ev, yedi arsa, bir o kadar da dükkân, saymanlığın kayıt defterinde vergi fişlerinde işlenmişti.

"Evet..." dedi Ali Korkmaz, "Üst katlardan istemiyoruz. Bodrum katının boş olduğunu duyduk da geldik."

"Ne çabuk da duyarsınız... Dün bir, bugün iki."

"Biz de buralarda parti başkanınız diye dolaşıyoruz. Habe-

rimiz olmasın mı daha... Çıkan kiracının kaç liraya oturduğunu da öğrendik bu arada."

"Yedi yüz elliye oturduğunu, değil mi? Amma velakin, bir sene önce girmişti..."

"Uzatma Hacı. Altı yüz elliden oturuyordu. Bu arkadaş da altı yüz elliden oturacak."

"Bir kuru başına otururdu çıkan kiracı. Bekârdı. Annesini yanına aldı diye çıkardığımı da duymuşsundur herhalde. Bakalım Memur Efendi'nin kaç nüfus var başında?.."

"Bir Köroğlu bir Ayvaz. İki de ufak çocuk..." dedi Korkmaz.

"İki çocuk mu? Dinim rabbena hakkı için olmaz. Ben çocukluya ev vermem!"

"Neden vermezmişsin... Meyvasız ağaç olur mu Hacı?"

"Meyva vermeye başladı mı alsın başını gitsin. Nasıl olsa aldığı parayı yetiştiremeyecek. Benim kiramı takacağına ben ona takarım kancayı..."

"Çocukları ele gelmiş, gelirini giderine denkleştirmiş... Uzun etme gayrı. Seyfi Bey senin bildiğin kiracılara benziyor mu, bi baksana!"

"Kiracı değil mi Ali Bey, hepsi bir... Olmaz, çocukluya vermem!"

"Yahu çocuk demeye nasıl dilin varıyor? Daha okula bile kayıtları yapılmamış bu yavruların!.."

"Tamam! Duvarları delik deşik edecek yaşta desene. Bunların her biri Balık Pazarı'ndaki gemelerden daha zararlıdır, hani o ambarlarda beslenen fareler var ya..."

"Amma da büyüttün Hacı Efendi haaa!.."

"Köküne kibrit suyu! Onları büyüteceğime köpek besler, köpek büyütürüm."

"Çocuk kıymatı bilmeyenin, Allah da soyunu sopunu keser, neslini kurutur."

"Onun bileceği şey. Benim bileceğim, çocuklu kiracıyı sokmam kapıdan içeriye. Darılmaca yok Ali Bey arkadaşım."

"Canım, iş çocuk meselesi mi, kolayı var. Bizim partililer için Çocuk Bakım Evi açıyoruz yakında... Bu yıl sünnet düğünü, gelecek yıl bakım yurdu... Bütün gün çocuklar yurтта... Sen bize karşısın ya... Bak biz seni yabancından saymayıp çalışıyoruz kapını. Sen de uzatma gayrı. Sonracıma, bu kiracı şöyle böyle kiracı değil. Bizden çok senin işine yarar saymanlıkta... Senin işini kendi işi gibi yürütür... Hadi Seyfi Bey kardeşim, ver bi yüz kâğıt kaporo da yarın topla getir eşyanı. Kefilim sana ben!"

Seyfi Saymaner, iki saattir pantolonunun cebinde ısıttığı iki yüzlükten birini ustaca çekerek uzattı:

"Kiminin parası..." dedi, "Kiminin duası... Beni kiracıdan sayma Hacı Efendi, hizmetinde özel bir memurun olarak bil! Benim kim olduğumu daireden öğrenirsin. Yirmi yıllık memurum ben. Şef olmadımsa hep bu yumuşakbaşlılığımdan... Yoksa ben bodrumlarda oturacak kiracı değilim."

"Anlaşıyor," dedi Ali Korkmaz, "hakkını yemişler. Senin durumunda olanların evi, apartmanı var. Neyse bundan sonra açarsın gözünü! Önce hayırlısıynan bir taşın da..."

"Bugünden tezi yok başlıyorum taşınmaya..."

"Canım konturatu bir imzalayalım..." diyecek oldu Hacı, lâfı ağzına tıktı Ali Korkmaz:

"İmzaysa imza Hacı Efendi!" dedi, "Ne uzatıp duruyon!.. Daşınsın fukara. Haydi sen efendi, tasını darağını topla getir. Bir sıkıntın olursa bul beni!"

Birden hatırlamış gibi:

"Gelmişken şu katı da bir görseydük..."

"Canım," dedi Hacı, "ne yapacaksınız görüp de... Üç apartman, üçü de aynı plan... Bilirsin. Şeref, Namus, Vicdan Apartmanları'nı... Şimdi biz Şeref'teyiz... Aha şöylecene inersin beş basamaknan... Hafiften eğersin başını... Sen eğmesen de olur, boyun o kadar uzun değil. İki oda, bir mutbak... Alt kat olduğundan suyun kesilme derdi de yok. Helâsi duşlu muş-

lu... İster duş yap, ister çamaşır yıka. Bakma bodrum katı olduğuna, rahatlığına rahattır.”

Ali Korkmaz:

“Hacı Efendi!” dedi, “Bu işin mostrası olmaz. Yürü gidelim de Namus Apartmanı’ndaki katımızı görelim! Şeref Apartmanı’na bakıp Namus’tan kat mı kiralanır?.. Anahtarımızı alalım da, eşyalarımızla kapının önünde kalmayalım sonra!”

İKİ

Bütün gece kirpiğini kırpmadı Seyfi Saymaner... Sabaha doğru tam içi geçecekti ki, dozerler duvarları sarsalamaya başladılar. Gözkapaklarını aralayıp da bakınca, dört çocuğunu da yaş sırası karşısında buldu.

Anneleri Şevkiye Saymaner emri akşamdan aldığından hepsini bir örnek giydirmişti. Sandık sepet merdiven başına çekilmişti; içine girecek iki çocuğu bekliyordu.

"Karı!" dedi, "Sıradan helâya girip çıksınlar önce... Ne olur ne olmaz!"

"Helâ mı kalır bu saate kadar? Sen horul horul uyurken derledim topladım ortalığı... Mazhar'ın arabası da kapının önünde!"

"İnsaf be karı! Horul horul uyurken ha? Gözüme bir dirhem uyku girdi mi kaç gündür?.."

"Araba bekliyor. Uzatma söyle! Sandığa önce hangisi girecek?"

"Saim'le Saima tabii- Çok yer tutmazlar hiç olmazsa..."

“İyi; amma bunlar çok ufak bilmezler işin girdisini çıktısını... Şakir’le Şükriye girsin, tepe taklak da gelse sandık, ağlamazlar.”

“Ne ters oğlandır o Şakir, durur durur da, tam Hacı’nın önünden geçerken tutturur ‘Çişim geldi, çıkarın beni!’ diye... Sen gene benim dediklerimi kapat sandığa... Hiç olmazsa sesleri az çıkar.”

Arabacı Mazhar, iki sandalyeyle bir masayı götürmüştü bile. Masayı sırtüstü yatırmıştı arabaya... Bacaklarının arasına yatakları yığıyordu. Bu ölçüye göre üç seferde taşınabileceklerdi ancak.

“Döküntüler kalsın!” dedi Seyfi Saymaner, “Onlar daha sonra da gelebilir. Hele sen şu iki sandığı yerleştir önceden bakalım!”

Birinci sandıkta çamaşırlara sarılıp güven altına alınmış bardaklar, tabaklar vardı. Erkekler birinci sandığı arabaya yerleştirirken Şevkiye Hanım da ikinciye Saim’le Saim’e’yi yerleştiriyordu. Kırılacak eşya taşımaya alışmış olan arabacı, sarsmadan yapıştı ceviz sandığın kulpuna. Görünür görünmez bütün tehlikelere karşı sigortalamak için çekti besmeleyi. Taş gibi sandıktı; ama hiç belli olmazdı. En az elli kilosu çocuk ağırlığı... Bir köşeden bir köşeye koydu mu sandığın dibi bile çıkar, çocuklar ortaya dökülürirdi.

“Aman yavaş!..” dedi Şevkiye Hanım.

“Vay anasını...” dedi Arabacı Mazhar, “Gâvur ölüsü gibi.”

“Öyledir!” dedi Seyfi Saymaner, “Evin döküntüleri...”

Şakir sandığın başından ayrılmıyor, yivışkan bir gülüşle, kaldırılıp götürülüşünü izliyordu. Bir ara kapak kalkıp oturmuş, Saim’in bütün bir yaz güneş altında mısır püskülüne dönen saçları çıkıvermişti ortaya. Kıcın kıcın yürüyüp sandığı arabaya oturtmaya çalışan Mazhar, yerini yadırgayan bir süpürgenin oyunudur sanmıştı ilkin. Mısır püsküllerinin altından kaşıyla gözüyle yanık bir yüzün de çıktığını görünce basmıştı yaygarayı:

"Kim var bu sandığın içinde be! Kim bu çocuk?!.."

"Sus!" dedi Seyfi, "Bizim oğlan bu!"

Şakir gülmekten iki büklüm olmuştu. Oyun bozulmuştu daha ilk adımda, Saim arabaya bir ucu yerleştirilen sandıktan doğrulmuş, dimdik ayakta duruyordu.

"Ulan ne işin var sandıkta? Çık dışarı!"

Kolundan tutup çıkarmak istiyordu Mazhar. Saim'in öfkeden buğulanan gözleri patlak patlak olmuştu:

"Baba!.. Çişim var!.."

Bu çiş biraz da korkudandı. Belki de havasızlıktan. Ak pak olmuştu yanakları çocuğun.

Kadın birer elinden yapışmış, ikisini de çekip çıkarmıştı dışarı. Arabacı Mazhar iki çocuğun birden çıktığını görünce büsbütün şaşırmıştı. Başını uzatmış daha da var mı diye bakıyordu sandığın içine. Üstlerinden, başlarından yabancı olmadıklarını anlamış, biraz yatışmıştı. Gümrük önü arabacısı olduğu için yatkındı böyle kaçak işlere.

"Anladım!" dedi, "Konşumentosuz mal bunlar. Hiç merak etmeyin abi, bakarız icabına!"

Bir kiracı hilesi olduğunu anlamakla gecikmemişti:

"Çay! görmeden paçaları sıvarsanız böyle olur işte! Siz tuttuğunuz eve yaklaşınca haber verin bana. Bütün aile efradını sokarım bu sandıkla içeri. Az mı televizyon çıkardık gümrükten... Boyu doksan santimi geçti mi, gümrük vergisi. İki santimcik uzunsa kurtulamazsın ellerinden. İnsaflarına tüküreyim onların! Televizyon ambalajı, olur kirli çamaşır kutusu... Yaparım abi! Kılıfı minareye bile geçiririm. Sultan Mahalleli'yiz biz. İstersem çocukların dördünü birden geçiririm tek sandıkta... Kapağını aralık bırakacaksın ki, bol hava alsın çocuklar..."

Kimi yaya, kimi arabayla Namus Apartmam'nın sokağına saptılar. Seyfi Saymaner'in verdiği bir işaret üzerine Arabacı Mazhar, hukuk etmelerine fırsat vermeden Şükriye'yle Şakir'i tuttuğu gibi tıktı sandığa. Bir süre kapağı aralık bırakarak

sürdü arabasını. Kendilerini apartmanın önünde bekleyen Hacı Efendi'yi görünce kapak bir tabut kapağı gibi indi çocukların üzerine. Yanlarında tıptış tıptış yürüyen çocuklara dönerek seslendi Saymaner:

“Çocuklar! Aha geldik apartmanına! Sıkın dışınızı. Patırtı istemem. Karışmam sonra haaaa! Hepimiz birden sokakta kalırız.”

Bu sözlerin anlamını sandığın dışında olanlar anlamasalar bile, içindekiler anlayacak yaşıydılar. Büzülüp sarıldılar birbirine. Şakir'in ayağı ters dönmüş, Şükriye'nin altında kalmıştı. Araba durur durmaz, ilk el atılan, bu canlı eşya sandığı olmuştu. Karnı burnunda olan Şevkiye bile yapışmıştı indirilirken.

“Hooop!.. Yavaş! Bırakma Seyfi Bey kardeşim, doğru alt kata!”

Sandık apartmanın kapısından giriyordu içeri... Kan ter içinde kalmışlardı taşıyanlar. Soruyordu Hacı Efendi, sandığın ağırlığından kuşkulananarak:

“Ne var yahu içinde bunun?”

“Ne olacak?” dedi Saymaner, “Beş altı yıllık döküntü... Ama satsan metelik etmez!”

Olsa olsa bu dikkat içinde kırılacak eşya oluşundan ileri geliyordu. Peki ya ağırlığı... Kurşun gibiydi mübarek! Merdiven başına koymuşlar, dinleniyorlardı:

“Halis cevizdir sandığım! Öyle kaplama ceviz değil Hacı Efendi! Hanımın gelinlik sandığı bu. Babasının evinden getirdi gelirken.”

“İçindekileri de baba evinden getirmedi ya!”

Arabacı Mazhar'ın tanıklığı gerekiyordu burda:

“Yok Hacı Baba! İçindekiler Seyfi Abi'den kör olayım. Namuslu adamdır, hep kendi gayretiyle... Çalışkan adamdır o!”

“Belli!” dedi yarı alaylı, yarı şaka. “Döküntülerden belli! Kaç arabalık eşya var daha geride?”

“Bu kadar ya var ya yok!”

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hacı'nın gözleri iki çocuktaydı. Haşarı mıydı, uslu muydu bunlar? Duvarları kazarlar, kapıları, pencereleri, kilitleri bozarlar mıydı? Nerden de bulmuştu bu çocuklu kiracıları? "Gözün kör olmaya Ali Korkmaz! Boynun altında kala!.. Sen olmasan ben iki çocuklu kiracıya ev mi verirdim. Hop... Hop!.. Duvarlara sürtmeyin şu sandığı be!"

Sandık giriş holünden bodrum katına iniyordu. Bir inse kazasız, belasız. Kapıdan içeri bir girse!

"Yahu, kısa boylunuz üst basamakta dursanıza!"

Üst basamakta geniş gövdesi, uzun boyuyla Arabacı Mazhar duracaktı ki, tahta perde gibi kapatsın sandığı. Ne olur ne olmaz... Ya açılırsa kapak!

"Babaaaa!.. Çıkar beni artık."

Bu Şükriye'nin sesiydi. Bir sıkıntısı olmasa ağzını açmazdı zavallı.

"Bunaldım baba!"

"Az kaldı yavrum, sus!"

"Anne!"

"Geldik kızım, geldik. Tamam işte!"

"Hoop! Hadi geçmiş olsun!"

Şevkiye Saymaner, kızını tuttuğu gibi çekip çıkardı sandıktan. Arabacı Mazhar hızla çıkmıştı merdivenleri. Seyfi'yi beklemeden ikinci sandığı küt diye çekip oturttu kapının önüne. İlk sandığa gösterilen titizlik yoktu davranışında. Bu sakarlık hiç de gözünden kaçmamıştı Hacı Sudûri'nin:

"Ne var bu sandıkta be yahu?"

"Ne olacak, öteberidir..." dedi Mazhar.

Tak tak vurdu, parmağını kıvrarak:

"Bizim oralarda kızlar çeyizlerini korlar bu sandığa..."

Uzaktan konuşmayı izleyen Seyfi Saymaner:

"Doğrudur!" dedi, "Bizimki de öyle yapmıştı. Çeyizler ilk sandıktaydı. Çeyiz mi kaldı Hacı Efendi, nerdeyse kızlar çeyizlik oldular!"

Hoppala! Ağzından kaçırırvermişti işte, iki kız olduğunu.

Hacı:

“Biri oğlan değil mi çocukların?” diye sordu kuşkuyla.

“Oğlan!.. Uslu çocuktur, kız gibidir maşallah!”

İllerdeki karışıklıkları önlemek için ne yaşlarından söz ediyordu ne adlarından.

Yerleşme işi de bitmişti, işte böylece. Seyfi Saymaner, Özel Saymanlık’taki işine gidip gelmeye başlamıştı. Çocukların dördü birden sokağa çıkarılmıyor, ikişer ikişer gönderiliyordu kapının önünde oyuna. Yalnız ketenhelvacı sokaktan maniler söyleyerek geçti mi düzen bozuluyor, dördü birden fırlıyorlardı dışarı. Tepsinin üstünde, helvanın bulut savrulmasını görmek, avuç avuç yemekten daha çok hoşlarına giderdi. Öbür mahalleden beri tiryakisi oldukları bir beğenileriydi. Ketenhelvacı Musa ad ad tanırdı onları. Paraları olsun olmasın dördünün birden tablasını çevirmesi onun da gelirdi işine. Bu dörtlü kalabalık, en güzel bir reklamdı. Attıkları beğeni çığlıkları, apartman kapılarını bir anda açardı ardına kadar.

“Gelin çocuklar, taze taze!.. Çin işi, Capon işi!.. Bunu yapan gördüğünüz bu garip kişi! Vay ne güzel ketenhelvam!..”

Saime’yle Saim’i, Şükriye’yle Şakir’i uzaktan gördü mü şekerli mekerli bir mani döktürürdü:

Arabamın tekerinden

Duman çıkar üzerinden.

Aşağı kalmaz ketenhelvam

Hacıbekir’in şekerinden

Vay ne güzel ketenhelvam!..

Erken soğumuştı havalar. Hacı Sudûri’nin yaz sonuna doğru bahçe ortasına öbek öbek yığıldığı kömürler kova kova kaloriferin ocağına gidiyordu. Memiş’in küsküsüyle tepildikçe ocak çatır çatır harlanıyordu. Kaloriferin bitişiğindeki bodrum katı, kazandaki sular buğulanıp da daha dolaşıma geçmeden solunmaz hale geliyordu. Hemen ısınyorlardı çocuk-

lar. Isınmak da ne ki, yanıp kavruluyorlardı çok geçmeden. Tam bu sırada duyuluyordu ketenhelvacının manileri:

*Çifte çifte kumrular
Kız saçını kurular
Ketenhelvacı geldi
Nerdesiniz yavrular!*

'Çifte kumrular' sözü olsa olsa Saymaner'in Saim'e siyle Saim'i, Şükriye'e siyle Şakir'i için uydurulmuştu. Nerdesiniz diye aradığı yavrular da dört yavrudan başkası olamazdı. Kaloriferin ateşinden bunalan yavrular gene Hacı'yı macıyı unutmuşlar, verilen sıkı emirleri çiğneyip fırlamışlardı merdivenlere... Bereket, en önden giden Şakir, merdiven başında Hacı Sudûri'yle yüz yüze gelince yaşından beklenen bir olgunlukla yüzgeri etmesini bilmiş, üç ufaklığı, eve kapatmak için zorlamıştı:

"Girin içeri, çabuk!"

Ayak patırtılarından bir şeyler sezinleyen Hacı, bu kadar kalabalığın nerden gelebileceğine akıl erdirmeye çalışıyorsa da işin içinden çıkamıyordu:

"Ne oluyoor?.." diye seslendi bodrum katının karanlığına doğru. Bütün üst kattaki çocuklar bir araya gelse ancak bu kadar ayak patırtısı çıkarabilirlerdi. Kaloriferin manometresini daha yeni değiştirmişti. Ya oynayıp kazan ayarını bozarlarsa, kazan top gibi patlar, bütün apartmanı uçurursaaa...

"Hadi çıkın bakayım yukarı! Sizi yumurcaklar sizi!"

Günlerden salı. Saymaner işinin başında, saymanlıkta... İster istemez karısı Şevkiye karşıladı Hacı Efendi'yi.

"Hacefendi!" dedi, "Soktum çocukları içeri. Merak etme sen!"

Onun kalorifer için titizlendiğini bilirdi.

"Kimseyi bırakmam kalorifenin yanına."

"Bırak gitsin çocuklar katlarına."

"Yabancı yok; hep bizim çocuklar."

Geleli dört ay olmuştu. Gebe olduğunu ilk günden biliyordu Hacı. İkiz doğurup büyütmezdi ya dört ayda... Neyin nesiydi bu kalabalık!

"Sakın ha!.." dedi, "Kaloriferin yanına gireyim demesinler; alimallah topumuz birden uçarız!"

Bir haftadır sallıyordu kirayı Kaptanlar. Hadi kendisi sefere çıktı diyelim, nasıl babaydı bu Hüsamettin Bey. İçmekten başka hiçbir şey bilmez miydi? Karısı da gidemiyordu okula Kaptan'ın. Doğurmuş yatıyordu on beş gündür.

"Kapıcı da durmuyor ki canına yandığının apartımanında!" diye söylendi merdivenleri çıkarken, "Kapıcı mısın, ev sahibi misin, ev tellalı mı?.. Olmaz böyle!.. Her üç ayda bir yeni kapıcı..."

Ama ketenhelvacı, Hacı'nın patırtısını kapıdan duymuş, çocukları göndermediğini anlayınca kızmıştı. Dinler miydi tepesi atınca Hacı'nın öfkesini?.. Verip veriştirmeye başlamıştı bile. Hacı söylene söylene çıktı, üçüncü katta durdu. Bu Bakallar da hep böyleydi, gene çöp tenekesini çıkartmışlardı kapının önüne.

"Ulan anladık işte!" dedi. Biraz da duyurmak isteyerek, "Kapıcı durmuyor dinine yandığının apartımanında. Bugün olmazsa yarın biri çıkar gelir helbet Boyabat'lardan, Taşköprü'lerden... Gelir şu kapının ziline dokunup çöpünüzü alır. Şimdiden çöp tenekesini ayakaltına koymanın bi alemi var mı?.. Alın şu tenekeyi içeri!"

Son sözler daha yüksekten söylendiğinden Cahide gebeliğine mebeliğine bakmadan fırladı, uzandığı divandan:

"Kiraya mı geldin Hacı Efendi?" dedi, "Ayın birinde dükkâna gidip almadın mı bizimkinden. Bugün ayın sekizi!"

"Para isteyen mi var şimdi sizden?"

"Paranı aldın da, daha ne söylenip duruyorsun?.."

"Çöp tenekesi..."

Kapıyı arkasına kadar açtı Cahide:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Çöp tenekesi mi? Bak üç tane de içerde var!.. Dolu dolu... Zile basıyoruz, çöpçü yok. Kapıcı parasına gelince peşin peşin!.. Çöpçü parası da yazılı anlaşmada... Parayı alan sen değil misin, kapıcı parasını?.."

"O kadar bağırma Hanım, anladık. Karşında bi mal sahibi var!.."

"Kapıcı parasını sen aldığına göre şu anda kapıcısın! Kapıcıya bağırır gibi bağırırım. Al şu çöpleri, götür!"

"Bir gün daha bekle! Çıktı bir iki kapıcı; ama vermedim. Her adam apartımana sokulur mu?"

"Kaloriferleri kim yakıyorsa çöpleri de o alsın!"

"Şeref'in, Vicdan'ın kapıcıları yakıyor kaloriferi sırayla..."

"Söyle onlara... Çöpe de baksınlar!"

"Olur mu hanım? Rica minnet yaktırıyoruz kaloriferleri..."

"Kim alacaksa alsın şu çöpleri, koktu ev!"

"Tamam tamam! Ben alacaam ben! Daha var mı bi diyceen?.. Sesini çıkartma da öbür daireler duymasın. Çıkar tenekeleleri, koy kapının önüne!"

Gene boyacı Veli'ye bir beşliği toka etmeyi düşünmüştü Hacı.

"Bak hanım, neden kapıcı durmuyor bu evde, biliyor musun? Otuzar lirayı azımsıyorlar da ondan. Önümüzdeki aydan itibaren kapıcı parası kırk lira olacak! Yedi yüz liraya böyle bi kat... Böyle bi günde... Ben o paraya bodrum katını verdim, anladın mı? Olmaz böyle! Kalorifer yanmadı mı direk direk bağırmasını biliyorsunuz. Söyle Gaffar Bey'e, zamlı isterim gelecek ay kirayı!"

"Karışmam bu işlere ben! Kirayı kimden alıyorsan onunla konuş!"

Üçüncü tenekeyi de kaldırıp koydu gebeliğine aldırmadan. Hacı'yı kızdırmanın keyfi olmasa elini bile sürmez, bu gibi işleri temizlikçi Fatoş'a bırakırdı.

"Tamam!" diye kapattı kapıyı yüzüne karşı. "Apartmanın kokmasını istemiyorsan dökersin, döktürürsün. Senin bileceğin iş!.."

Hacı, selam verip borçlu çıkmıştı. Mehpâre Hanım'ın kapısını hiç çalmayacaktı; ama gene de dokundu zile. Bu saatlerde evde bulunmaz, alır çantasını iğneye çıkardı mahallelere.

"Kim o?"

Sormuştu; ama açmıyordu kapıya gelip de... Hacı, enjektör şıkırtısı duyunca:

"Namussuz!" diye düşündü, "İğne kaynatma numarası yapıyor. Bir penisilin müşterisi sandı beni..."

"Aç Mehpâre Hanım; benim, ben!"

"Buyur Sudûri Bey!"

Bu koskocaman apartmanda bir 'Bey' diyen bu Mehpâre Hanım'dı kendisine. Açmıştı kapıyı ardına kadar:

"İğne kaynatıyordum da..."

"Ulan bana da mı?.. Penisiline gelmedim, kiraya geldim ben. Kira istemeye, ayın kaç bugün? Yedisi, sekizi değil mi?"

Hep bunlar aklından geçenlerdi. Cahide kızdırdı diye bütün içindeki zehirleri şu kendi halinde, işinde gücünde, bu yaşta emekli karısı olmuş zavallının başından aşağıya boşaltacak değildi ya...

Mehpâre Hanım bir adım daha atıp kapının önüne çıkınca... "Vay anasını!" dedi içinden Hacı, "Bu da mı gebeydi be!.. Bak şu miskin emeklinin yediği naneye!.. Üç ayları beklerken boş durmamış. Eee? Hadi üç ayların başında emekli aylıklarını İş Bankası'ndan çekince kirayı verdin diyelim. Öbür iki ayda iğnenin ucundan nasıl kirayı çıkaracaksın bu halinde? İş miydi sizin ettiğiniz! Yoksa iğneye gittiğin evlerde?.. Töbe töbe!.. Tuh anasını!.. Bak hanım! Söyledim Bakkallar'a... Önümüzdeki aydan itibaren kat başına, yani daire başına, yani kiralara iki yüz elli lira zam!.. Yoook, böyle küt diye olmaz bu iş!.. Alıştırta alıştırta..."

"Bakın Sudûri Bey!..."

Uy senin 'Sudûri Bey' diyen dillerini yesin Hacı Sudûri Bey!.. Amma o tombul kalçalarıyla, o dört ay demeden fırlamış karnıyla baştan çıkaramazsın sen kolay kolay onu. Biraz

daha sürmek sürüştürmek gerek... Yanaklar biraz daha kırmızı, kaşlar, gözler biraz daha rabbiyesiri yerinde olmalı... Yani bir bakışta gözlüksüz okuyabilmeli Hacı...

"Akşama iğneye çıkıyorum, daireler paydos olunca... Benim müşterilerim hep memurdan, işçiden... Şöyle bir dolaştım mı kira hazır. Şimdiden beş yüz lirası var... Buyur, istersen vereyim!"

Ne oldu zam savunması? Hele kirayı tam alalım, zam ko-

lay:
"Yok, yok, rica ederim Mehpâre Hanımcığım... Kaptanlar'a çıkıyordum da, geçerken bir uğrayayım dedim. Bu Namus Apartmanı'nın en namuslu kiracılarındansın sen. Param kalmaz sende! Hal hatır sorayım dedim, o kadar... Niyazi Bey iyidir inşallah?.. Yakında görüşmeliyim onunla... Kömüre zam geldi, biliyorsunuzdur. Artık öyle otuz liraya kalorifere de, kapa-ya da bakacak adam kalmadı. İki yüz lira kadar bi şey eklersiniz kiralara, ancak işin içinden çıkabilirim. Neyse, hadi hoşçakalın. Ben Niyazi Bey'le görüşürüm."

Kadın 'güle güle' demekle kurtulduğuna sevinerek kapattı ardından kapıyı. Oysa tam dilinin ucuna gelmişti şu çöp konusu. "Ne şeytanı gör, ne salavat getir!" dedi, "Kocam söylesin bunları ona!" Kocası da, ne kocaydı ya... Tam bunları söyleyecek adam!

Hacı Sudûri Efendi, merdivenin trabzanına tutuna tutuna inen Jülide'yi gördü, şu Doktor'un karısını. Yüz yüze geldiler. Ne zoru vardı da trabzana tutuna tutuna iniyordu bu kadın?.. Doktor kirayı vermişti, bir alacağı vereceği yoktu onunla; ama gene de durdu, baktı yüzüne... Doğrusu, yüzüne bakılır kadındı Jülide. Saçlarını daha yeni yaptırmıştı. Demek, keyfi yerindeydi; hasta değildi yani... Gelgelelim bu süklüm püklüm yürüyüş de ne oluyordu? Bakışlarını saçlarında biraz daha aşağılara, daha aşağılara kaydırdı.

"Demek, sen de haaa! Bak şu rezalete. Ulan çocuk bakımevi mi burası be! Üç dört ay sonra her dairede bir viyaklama...

Duuur sen! Bu kata da zam! Hep bunlar yeni kiracı; ama eski kontrat üzerinden. Ne bilirsin katların böyle değ erleneceğini...”

Hava parası diye açıktan haraç alma yolları çıkacağını kim bilirdi? O yıllarda, yani İkinci Dünya Savaşı’nda Almanlar’dan korkup kaçanları görürken, apartmanlara değil kiracı, para verip bekçi bulmanın bile zorlaştığı yıllarda hava parasını kim düşünürdü? Yoksa bu daireler dört yüzden, beş yüzden verilir miydi, o yılların korkusu olmasa Hacı’da...

Geçmesine geçmişti o günler, acmanın hâlâ ne anlamı vardı! Zam! Bakmayacaksın kiracının gözünün yaşına! Bak onlar evdir, evsahibidir dinliyorlar mıydı? İki üç nüfusla giriyorlar, boyuna  r yorlardı. Her doğan  ocuk, apartmandan bir şey götürüyordu. Kapılar,  er eveler, döşemeler, merdivenler, trabzanlar eskiyor, aşınıyor, çatlıyor, kırılıp dökülüyordu. Zam paklardı bütün bu zararları, zam!

“Kim o?”

“Benim ben. Yok mu Kaptan evde?”

Kaptan yoktu. Anası Sakine Hanım’dı çıkan kapıya!

“Buyur Hacı Efendi. Dur bi dakka!..”

İçerden bir viyaklama... Ne o? Bu bebek de kimin nesi?

“Söyle Hacı Efendi. Bir emrin mi vardı?!..”

“Kaptan’a baktım da...”

“ imdi telgraf çektim ona... Hamburg’ta olması lâzım! ‘Oğlun oldu.’ diye. Yaaa Sudûri Efendiciğim, bir oğlumuz dünyaya geldi. Adını bile koyduk. Sanki oğlan olacağını biliyormuş gibi, ‘Tayfur’ koyun adını demişti giderken... Hüsamettin, ‘Tayfur ellerinden  per.’ diye yazdı çektiğimiz telgrafa...”

“Şey de mi yok evde? Hüsamettin Bey de mi?”

“Ne işi var böyle günde evde?.. Gelen giden... Az sonra ebe gelecek. Ben de zili duyunca Ebe Hanım geldi sandım. Maşallah tam dört kilo iki yüz gram. Dürdane, bir ay rapor aldı!”

Kira istemeye geldiğini bal gibi biliyordu; ama hiç oralı g -

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

rülmüyordu Sakine Hanım. Öyle ya, böyle günde kira mı gelirdi aklına!

“Haaa!” dedi, “Şunu soracaktım, kapıcı nerde kuzum?.. Olmaz, lohusa evde yatıyorken ben yağdır, peynirdir, yumurtadır, bırakıp çıkamam.”

“Hanım,” dedi dayanamayıp Hacı Sudûri, “sen kaloriferlerin bu kışta kıyamette yandığına şükretsene. Yağı, yumurtayı Hüsamettin Bey alsın! Şişesini alıp getirmeyi biliyor ya!”

Bu doğruydı işte! Evet, şişesini alıp getirmeyi biliyordu. Elinde, cebinde, koynunda, bütün aramaları taramaları atlatıp sokuyordu içeri... Günde bir şişe mi içiyordu, iki mi, üç mü, belli değildi. Nereye sokuyor, nereye saklıyor, boşlarını nasıl çıkarıyor belli değildi. Paralar, paracıklar durmadan tükeniyor, akıp gidiyordu boşalan şişelerle. Şişeler boşaldıkça hesaplar kabarıyor, karışıyor, alacaklar borç, peşinler veresiye oluyor, kiralara günü, haftası değişiyordu. Bir öğretmen aylığı, bir emekli aylığı, bir kaptan aylığı yetmiyor, yetişmiyordu üç dört nüfuslu bir eve; tam üç aylık girdiği halde borçtan kurtulamıyorlardı.

“Peki!” dedi, “Güle güle büyütün. Ben kapıda görürüm Hüsamettin Bey’i. Göremezsem söyleyin ona kira için geldiğimi... Şunu söylemeyi de unutmayın, önümüzdeki aydan itibaren... Neyse, konuşurum ben onunla. Haydi hoşçakalın.”

Yok... Yok... Bunların hepsiyle birden toptan uğraşmak gerekirdi. Mum gibi olmuşlardı Şeref’tekiler, Vicdan’dakiler... Dokuz yüzden aşağı kira kalmamıştı bu apartmanda. Bunların topunu birden kapı dışarı etmeliydi. Yeni yeni kontratlar yapacaksın ki... Hem de böyle kışta, kıyamette bineceksin dallarına... Sokakta kalmanın ne demek olduğunu anlasınlar. Anlamazlarsa anlatmalı bu insafsızlara. Kömür için üç bin sekiz yüz altmış lirayı sayarken kimse “Nasılsın Hacı Efendi?” diye hal hatır sormuyordu. Ayın haftasıydı. Hangisi çıkarıp, “Al Hacı Efendi, bu da kira parası!” diye borcunu getirip veriyordu. Teker teker dolaşacaksın kapıları... Kimi surat edecek, ki-

mi acındırarak, kimi de şaşkın bakacak suratına... "Aydın haf-tasında da kira ödenir mi?" diye... Şu havaya bak, Allah'ın ga-zabı yağıyor yeryüzüne... İçerisi güllük gülistanlık!

"Avukat Kenan Akdoğan'a uğramalı mı?" diye düşünür-ken dışarda itfaiye arabalarının düdüklerini duydu. Hızla in-di merdivenleri. Paltosunun etekleri ayaklarına dolanıyordu acelesinden. Arabalar kapının önünde durmuşlardı. Yangın söndürücüler dizi dizi oturdukları sıradan hemen atlamışlar-dı aşağı. Hortum tekerlerini hızla çeviriyorlar, kapının önüne uzatıyorlardı. Hacı Sudûri'nin ilk kez kalorifer kazanı geldi aklına, bodrum katının ağzına koştu. Merdivenden ne duman geliyordu, ne de Saymanerler'den gürültü patırtı... Üst katlar-da da yangın olamazdı, daha yeni iniyordu yukardan.

"Yangın vaaar!.."

"Yanıyoruz!.."

Dışardan geliyordu sesler. Olsa olsa komşulardaydı yan-gın, hatta en yakın komşularda. Belki de bitişikte. Ayak sesle-ri boşandı merdivenlerden. Telaşlı telaşlı sesler, çığlıklar, patır-tılar... Çocuk sesleri...

Kıpkızıl bir araba önünde duranlara sürüne sürüne sokul-du kapının dibine kadar. Bir su tankıydı bu. Pörsük bir hor-tum, becerikli ellerle uzatılivermişti kapının önünden. Çok geçmeden gergin bir ıslaklıkla tam biçimini almış, tankın su-larını boşaltmaya başlamıştı.

Apartmanın kapısı omuzlanır gibi açıldı birden. Zenciyi andırır bir itfaiye komutanı merdivenlerden inenlere sanki ateşte gevremiş bir sesle bağırdı:

"Boşaltın apartımanı! Çabuk!"

Bu emri almadan da aynı işi yapmaya koyulmuşlardı üst kattakiler.

Açılan kapıdan pörsük hortumlardan biri uzandı içeri. Ko-mutanın uzattığı parmağın doğrultusunda bahçeden yana çe-kilip götürüldü. Ucuna bir marpuç takılır takılmaz bir motor ürkünç bir horultuyla çalışmaya başladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hacı Sudûri iki kapının ortasında dikilip kalmıştı. Yukardan inenlere mi, içeriye doluşan erlere mi, kime olduğu anlaşılmayan bir kızgınlıkla bağırıp duruyordu:

“Yavaş be! Yavaş olun!”

Bir omuzda, bodruma inen merdivenlere itilene kadar mal sahibi titizliğiyle boşalttı durdu öfkesini.

Yaşlılar, çocuklar, gebe kadınlar, ne varsa battaniyelere, paltolara sarınıp çıkınışlardı dışarı. En geriye Sakine Hanım kalmıştı. Yukardan değil, sanki yangının ortasından kopup gelmişti:

“Yangın komşularda!” dedi, “Kuyumcularda! Bizim arka duvara su sıkılsın! Nerde bu itfaiyecilerin kumandanı? Açsınlar bizim depoyu, bizim evin duvarlarına!”

“Kendi depolarına ne olmuş?” dedi Hacı Sudûri bodrum katından.

Bodrum merdivenlerinden bir kalabalık kopmuş çıkıyordu yukarı, geç kalmışlığın şaşkınlığıyla... Hacı Sudûri sağından solundan itişe kakışa geçen bir sürü çocuğu görünce deliye dönmüştü. Bir çocuk, bir çocuk daha... Bir oğlan, bir kız... Bir kız, bir oğlan daha... Tamam dört çocuk, bir de geriden gelen anneleri... Ne kepazelikti bu! Hadi ikisi Saymanerler’indi, ya şu iki küçükler?.. Yangını bile unutmuştu bu şaşkınlıktan:

“Nedir bu rezalet!” dedi, Şevkiye Saymaner’in önüne geçerken, “Kimin çocuğu bunlar? Hadi ikisi senin diyelim, ya öbür ikisi?”

“İkisi de komşunun!.. Oynuyorlardı evde...”

“Yetmiyor sanki sizinkiler de, iki de dışardan haaa!.. Yoksa dördü de senin mi?”

“Nasıl benim olur? İkisi bile çok geliyor!”

“Çok geldiğinden mi üçüncüyü peydahladın? Ha geldi ha gelecek. İnsaf be! Size ev verdiysek ‘Çocuk yuvası gibi doğur doğur, sıraya diz!’ mi dedik? İstemem böyle kiracı!”

“Anneee... Ayakkabım çıktııı!..”

“Yürü kız! Yanıyoruz. Hâlâ Hacı Efendi kira derdinde!”

“Beni siz yaktınız! Ocağımı başıma yaktınız!”

Hüsamettin Bey sokaktan öylesine bir hızla gelmişti ki, kapının ağzında Hacı Sudûri’yi göğüsleyip girdi içeri.

“Sen hâlâ burada mısın?” dedi, “Apartıman saçağından tutuşmuş yanıyor!”

Boşunaydı telaşı, Kör Ragıp’ın ayaküstü meyhanesinde yuvarladığı bir büyük Yeni Rakı ciğerlerini tutuşturmuştu. Kapıdan bir düzine itfaiye eri önüne çıkanları göğüsleyerek girmişlerdi içeri. Apartmanın üst katına çıkıp Hacı’nın deposunu olduğu gibi sıkacaklardı tepeden yangının üstüne. Henüz Namus Apartmanı tutuşmamıştı; ama bu su sıkılmazsa tutuşabilirdi dışardan. Hacı, merdivenlerdeki erleri indirmek istiyordu aşağı. Bu tehlikenin farkında olmadığından:

“Depo bomboş! Bir dirhem su yok! İnin aşağı! Yahu benden izinsiz nereye çıkıyorsunuz be?”

Kim dinlerdi Hacı’yı... Bir kangal hortum da itfaiye erlerinin peşisıra sürükleniyordu. İki karakol polisi zenci görünüşlü komutanın işini kolaylaştırmak için Hacı’yı koltuğuna girerek çıkarmak istiyorlardı dışarıya. O ise gemisinde boğulup gitmek isteyen bir gemi süvarisi kahramanlığıyla direniyor, merdivenin trabzanlarına sıkı sıkı tutunuyordu:

“Bana bir adım attıramazsınız gayrimenkulümden! Yana-caksak beraber yanarız!”

Merdivenlerden aşağı şarıl şarıl akan sular cin ifrit etmişti Hacı’yı.

“Nasıl boşaltırsınız depomu benden izinsiz? Çıkın dışarı!”

“Gene senin apartmanın için kullanıyoruz!” dedilerse de, o, bildiğini okuyordu; ama söndürücüler de hiç şaşmıyorlardı bildiklerinden. Deponun bütün sularını apartmanın yangından kızan yan duvarına sıkıyorlar, alevlerin sıçramasını önlüyorlardı. Uzak semtlerin de ekipleri gelmiş, Kuyumcu’nun üç katlı apartmanı, iki katı yandıktan sonra söndürülebilmişti.

Durumu uzaktan adım adım izleyen kiracılar, üçer beşer dönmeye başlamışlardı katlarına. Mehpâre, değerli nesi varsa

doldurduğu çantasıyla sokaktan dönerken Hacı'yla yüz yüze gelmişti. Tam, "Geçmiş olsun!" deyip geçecekti ki, Hacı:

"Asıl size geçmiş olsun!" dedi, "Yansaydı, nerde bulacaktınız altı yedi yüz liraya böyle daireleri! Allah acıdı sizlere!"

Doktor'un karısı bu çıkışmayı duyunca daha ortalama bir ağızla:

"Hepimize geçmiş olsun!" dedi.

"Neden hepimize oluyormuş. Size geçmiş olsun, size! Benim iki tane daha var geride. En azdan bin liraya bile tutamazdınız böyle bir daireyi. Söyle Memduh Bey'e, sekiz yüz elli yaptım gelecek ay için kiraları!"

"Hiç merak etmeyin siz, söylerim."

"Ne merak edeceğim... En aşağı iki bin lira harcayacaktınız, yeni dairenize yerleşmek için."

Avukat Akdoğan, yangın haberini nerden almışsa almış soluk soluğa gelmişti. En azdan kurtarılması gereken otuz otuz beş dosya vardı. Davacıların senetleri, sepetleri, belgeleriyle... Eh, yazıhanesinin gözünde birkaç bin liracık parası da yancaktı bu arada, üç beş bonoyla birlikte... Sudûri Efendi'nin tersliğini görünce başını çevirip yürümeyi yeğ tuttu. Bir avukatın selamsız sabahsız yanından geçmesi çok anlamlı gelmişti Hacı'ya:

"Ne o Kenan Bey," dedi, "kundağı ben mi koydum sanıyorsun kuyumcunun evine?"

"Rica ederim Sudûri Bey," dedi, "o nasıl söz!"

"Selamsız sabahsız geçiyorsun da yanımdan..."

"Gene tersliğin üzerinde de..."

"Salavat getirmektense şeytanı görmemek en iyisi değil mi Kenan Bey?"

"Hani yanlış da değil. Neyse ucuz atlattık!.."

"Yaaa!.. Pahalı atlatmamız lazımdı öyle mi? Kiracıların verdiği zarar kâfi gelmiyor gibi... Her ay en azdan beş bin liram kaynıyor. Cebime girecek olanın ancak yarısı..."

"Ne yapalım istiyorsun, çıkalım mı yani?"

"Neden çıkacakmışsınız, ikişer üçer yüz lira zam, dairesine göre..."

"Sözleşmeye aykırı olmuyor mu?"

"Sizin yüzünüzden kendi malımı kendim yakacağım bir gün. Sizleri sırf sokakta bırakmak için."

"Yazık, yazık..." dedi Kenan Akdoğan, "Millî serveti yık-maya yakmaya kimsenin hakkı yok."

"Mal benim değil mi? Yakarım da, yıkarım da. Lâfa bak sen. Millî servetmiş. Beğenmiyorum bu fikirlerini Kenan Bey kardışım. Benim apartımanımı kimse millîleştiremez ben sağ-ken. Ayağını denk al. Bu gibi fikirler insana hayır getirmez."

Yürüyüp giderken:

"Hadi büyük geçmiş olsun Sudûri Bey!" dedi, "Hoşçakal!"

"Sen kendine bak!"

"Doğru doğru. Apartıman mutlaka sigortalıdır. Ne olursa bize olurdu."

İki üç saattir dört çocukla soğukta kalan Şevkiye Hanım, büyüklerden ikisini, daha dayanıklıdır diye dışarda bırakarak girdi apartmana.

"Ne o?" dedi Hacı öfkeli öfkeli, "Dört tane değil miydi bunlar? Nerde ikisi?"

"Ne dördü? Topu topu iki çocuğumuz var işte... Öbürkiler komşunundu."

"Gözüme mi inanayım hanım, sana mı?!..."

"Yürüyün hadi! Dondu çocuklar soğukta. Bi de sana mı lâf yetiştireceğim!"

"Donmuş çocuklar dışarda. Çabuk alıştınız kaloriferli da-ireye! Hemen bugün, söyle kocana, protesto çekiyorum noter-den. Kendinize daha rahat bir daire bulun. Dört çocukla sıkı-şıyorsunuz bodrum katında!"

"Bildiğini yap Hacı Efendi. Topu topu iki çocuğumuz var işte."

Çocukları karşısına alıp inceleyen Hacı:

"Hanım," dedi, "geçen gün daha kabaca görünmüşlerdi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

gözüme. Ne oluyor bunlara, üfürdükçe lastik kediler gibi... Bir ufalır, bir büyür!"

"Doğru söylüyorsun Hacı Efendi. Bin beş yüz lira aylık. Yarısını sen alıyorsun. Bu kadar insan, altı yüz liraya bakıyor. Ne yiyip ne içeceksin. Ufala ufala toz olup gidecek yavrular. Hadi kız Saime ağzını açma da yürü."

Saim'le Saime'yi ellerinden tutup merdivenlere doğru sürükleyerek götürdü.

İşinden dönen Seyfi Saymaner apartmanın atlattığı yangın tehlikesini Doğruluk Pazarı'nda öğrenmişti. Şakir'le Şükrüye, babalarını dükkânın kapısında bekliyorlardı.

"Hadi çocuklar!" dedi, "Yürüyün gidelim!"

"Şeker!.." diye tutturdu Şakir, "Şeker isteriz!"

"Tam sırası şekerin şimdi! Al şu ekmekleri de bulduğuna şükret!"

Bir kilo da patates aldı bakkaldan. Akşama haşlayıp yerlerdi, tuzlu tuzlu...

Çocukların ikişer ikişer giriş çıkışlarında bir sakarlık olmamıştı şimdiye kadar. Çocuklar bir top Nazilli basmasıyla giyindiğinden kalıplarından kıyafetlerinden ötürü kimsenin dikkatini çekmezlerdi. Bütün Tatar balaları gibi dördü de birbirine benziyordu. Seyfi Saymaner, Hacı Sudûri'yi kapıda görür görmez yüreği güp güp atmaya başladı. Daireden dönüşünde hiç karşılaşmamıştı bugüne kadar.

"Selamünaleyküm Hacı Efendi!" dedi, "Geçmiş olsun, bir felaket atlattımsınız bugün."

Başını kaldırıp ters ters baktı yüzüne Hacı:

"Evet!" dedi Hacı, "Apartman öyle bir felaketle karşılaştı ki... Akla hayale gelmez bir felâket... Bu felaketin yanında yangın felâketi devede kuyruk kalır!.."

Bir süre çocukların boyunu bosunu inceledikten sonra:

"İftira etmişim çocuklara!" dedi, "Maşallah nasıl da gelişip boy atmışlar!"

Bu işte bir pürüzlük olduğunu anlayan Saymaner:

“Evet evet... Geldiklerinde biraz zayıftılar...”

“Geldiklerinde mi? Ne münasebet efendim, az önce... Maşallah bir saat içinde birer ikişer karış...”

Birden kıpkırmızı oluverdi hırsından:

“Heeey, Seyfi Efendi. Senin yaptığın düpedüz sahtekârlık!.. İkişer ikişer Ali Cengiz oyunu oynuyorsun bana!..”

“Ne Ali Cengiz’i Sudûri Efendi? Ara sıra komşulardan bizimkilerle oynamaya çocuklar geliyor... Mâlum, daha okul çağında değiller de, sıkılıyorlar evde.”

“Yürü bakalım. Komşunun oğlu mu, akrabanın kızı mı? Yoksa tesbih tanesi gibi aynı seriden mi... Markası aynı da, farklı numara mı bunlar yoksa? Çekirge mübarekler... Kendi elimle yerleştirmişim bodrum katına. Temelini yıkacaklar binanın. Bir aya kadar bu ikisini yollamazsan evden...”

“Canım, dur bakalım. Bir yanlışlık olmuş, anlayalım hele...”

“Sen yanlışlığı üç beş yıl evvelinden yapmışsın. Sen kim, dört çocuk kim? Bir de gelecek beş çocuk... Onun da eli kulağındadır. İster misin ikiz olsun da, yarım düzine tamamlansın?..”

“Dedim sana, bir yanlışlı...”

“Ne biri, ne ikisi... En azdan üç yanlışlık, dört yanlışlık... Senin aylığın bir yanlışlığı zor kaldırır be!.. Düş önüme sana da göstereyim ki, bir daha kıpırdayamayasın. Sokayım dördünü beşini birden gözünün elifine!..”

“Dur canım!.. Sudûri Efendiciğim...”

“Sen çok önceden duracaktın! Geçti. Yürü bakalım!”

Seyfi Saymaner’i önüne katmış, indiriyordu merdivenlerden. Kapıya gelip dayandılar. Saymaner’in eli zile gitmiyordu. Hacı, avcunun içiyle bastı zile.

“Hanım! Hanım! Aç kapıyı! Sakın saklayayım deme! Dördünü de bir arada görmezsem... İndiririm çatıyı tepenize!”

Zili bırakmış yumrukluyordu kapıyı. Neden sonra içerden yorgun bir ses duyuldu:

"Kocam gelmeden açmam kapıyı! Boşuna zorlanma Hacı Efendi!"

"Kocan yanımda! Aç! Söylesene Seyfi Bey kardeşim, yanındayım desene!"

"Şevkiye! Biziz aç!"

Bir süre sessizlikten sonra açıldı kapı:

"Zorunuz ne, anlayamadım ki?"

"Çocuklar!.. Çocuklar!" dedi Hacı, "Çocuklar nerde?"

"Ne çocukları? Komşunun çocukları mı? Gitti onlar!"

Seyfi Saymaner, odada sandıktan çıkan bohçaları görünce rahatladı. Çocuklar uzun süredir bu işe idmanlı oldukları için içine bir güven gelmişti:

"Dedim ya Hacı Efendi!.. Kimseler yok işte."

"Seninle iki çocuk gelmedi mi?" diye sordu Şevkiye'ye.

"Geldi." dedi kadın, "Bakkala gönderdiydim, ikisini de etmek almak için. İşte babasıyla geldiler, ikisi de."

"Siz adamı deli edersiniz be! Bu çocuklar evde, anladınız mı, evde diyorum bunlar!"

Şakir'le Şükriye birbirlerine bakıp duruyorlardı. Nerdeyse Şükriye patlayacaktı. Durumu anlayan annesi:

"Kız Şükrüye!.." dedi, "Hadi bakkaldan bir yoğurt kap da gel. Makarna pişirdim, yoğurtsuz gitmez!"

"Para!" dedi kız, kendini toplayarak.

"Al şu parayı. Koş!"

Şakir bu işlerde yeteri kadar pişkindi. Çok nüfuslu ailelerin çocukları gibi, her işe yatkındı. Şükriye'nin niçin gönderildiğini anlamıştı:

"Anne!.." dedi, "Bak Saime'nin beresi. Bırakayım mı evlerine?"

Şakir daha kapıdan çıkmadan Hacı yapışmıştı eline:

"Olmaz!" dedi, "Hiçbir yere gidemezsin! Dördünü bir araya getireceğim bu haylazların. Sizi düzenbazlar sizi. Saime'nin beresi ha! Çıkarın nereye sakladınızsa şu çocukları!"

Şevkiye divanın üstüne oturmuş, kıvranıp duruyordu.

Yangın korkusuyla, telaşla evden fırlamış, üstüne başına sağlamca bir şey alamamıştı. Biraz da heyecandan, korkudan bir sancıdır başlamıştı aşağılara doğru:

"Vuy anam ölüyom!.."

İnanmışa benziyordu Hacı. Bu kadarı da fazlaydı artık.

"Ölüyon! Çağır şu iğneci kadını, kız!"

Eee, bu kadar olurdu yüzsüzlük. Başa çıkılmazdı bunlarla.

Nerdeyse kapıyı vurup gidecekti ki:

"Anneee!.." diye derinden bir ses duyuldu:

"Anneee!.. Çıkarın beni!.."

Seyfi Saymaner de duydu bu seslenişi, başım sokak kapısından yana çevirdi. Sesi bastırmak için de bastı yaygarayı:

"Şakir!" dedi, "Çağır üst kattan iğneci Mehpare Hanım'ı. Koş, annen gidiyor baksana!"

"Anneee!.. Beni de götür!"

Ceviz sandığın içinde kıpırdamalar başlayınca Şükriye, ablalığını ele aldı:

"Suss!.." dedi, "Sesini çıkartma, döverim!"

"Annemi isterim, anneee!.. Çıkarın beni!.."

Seyfi Saymaner çocukların ikisini de yakaladı. Kapıyı açıp saldı dışarıya:

"Komşulaaar, ölüyom!"

"Tutun getirin iğneciyi. Çantasını da alsın. Ölüyor anneniz be!"

"Anneee!.."

Hacı Sudûri dikilmiş odanın ortasında, sesin geldiği yönü arıyor fırl fırl dönüp duruyordu. Acaba kalorifer dairesinden mi geliyordu sesler?

"Gidiyom, kör olayım ölüyom!"

"Anneee... Ben de ölüyom!"

Sandığın kapağı içerden yumruklanınca her şeyi anlamıştı Hacı:

"Demek sandığa kapattın çocukları haa!"

İki eliyle birden yapıştı kapağa. Açılmıyordu. Kilitliydi

sandık. Anahtarı da üzerindeydi. Çevirip açtı kilidi. Kapağı kaldırır kaldırmaz birbirlerine sarılmış yatan iki kardeş çıkı-verdi ortaya. Korkuyla başlarını kaldırmışlar bakıyorlardı şaş-kın ördekler gibi:

“Çıkın bakayım dışarı!” diye bağırdı.

Saim, altta kıvrılmış yatan kardeşini çiğneyerek fırladı. Hemen yakaladı Hacı, elinden. Saime’yi de tutup çıkardı sandıktan. İkisini birer elinden tutmuş babalarının karşısına çıkar-mıştı suçlu suçlu:

“Söyle,” diye bağırdı, “ne işi var bunların sandıkta?”

Seyfi Saymaner kendinden beklenmeyen bir umursamaz-lıkla:

“Bilmem!” dedi, “Çocuk değil mi, oynuyorlar demek.”

“Onlar benimle oynuyorlar dört beş aydır. Bir gün bakıyo-rum büyümüş. Deli mi edeceksiniz beni? Hemen çıkıp gidin evimden.”

İki çocuğun ortasında Mehpâre Hanım da girmişti içeri. O da bugüne kadar dört çocuğu bir arada görmemişti. Akraba çocukları mıydı bunlar? Ama bunu düşünecek zamanı yoktu. Acı çeken, sızlanıp inleyen biri yatıyordu divanın üstünde:

“Neyin var?” dedi, “Neren ağrıyor?”

“Karnım, karnım!.. Sancılarım tuttu!”

Karnuna bir göz atınca anlamıştı durumu:

“Daha da tutmasın mı?” dedi.

Sonra suçlar gibi baktı Sudûri Efendi’ye:

“Hacı Efendi,” dedi, “müsaade edin de doğursun bu ha-num!..”

“Ne, beşinci de mi geliyor?”

“Beşinci, belki altıncı... Doğumevinde belli olur. Şimdilik bir araba, cankurtaranı beklersek çok gecikmiş oluruz. Çabuk bir taksi!”

ÜÇ

Doğumlar başlamıştı Namus Apartmanı'nda. Namus ilkelere en uygun olay, görünüşte doğum olayları olduğu halde Hacı Sudûri bir namussuzluk, bir aykırılıkla karşılaşmış gibi sinirleniyor, deliye dönüyordu. Öğretmen Dürdane'ydi yolu açan. Yılın iki üç ayını apartımında geçiren Kaya Kaptan, mesleğinden gelen başıboşlukla karısına pek bağlı görünmez görünse de, Öğretmen Dürdane, onu her sefer dönüşü, yeni nişanlılarda bile az raslanır bir içtenlikle karşılar, yeni evlilerin coşkusuyla bağrına basardı. Eğer ortada bir tedbirsizlik olmasaydı Tayfur'un doğumunu daha da geciktirmek isterlerdi; ama gelen yavru, evdekiler tarafından ayrı nedenlerle sevilmiş, doğum hoş karşılanmıştı. En başta Büyükbaba Hüsamet-tin Bey, karısı Sakine Hanım'ın kendi üzerine çevrilen sürekli dikkatini biraz da Tayfur'a çevireceğini umduğu için bayram etmişti. Şişeler bu karışıklıktan yararlanılarak gelip gidecek, sakladığı yerlerden kolayca bulunup çıkarılamayacaktı. Kaptan Kaya, sefere çıkarken karısına öğretmenlik kadar oyalayı-

cı, zaman alıcı ikinci bir iş bulduğu için huzur içinde ayrılacaktı evden. Kaynana Sakine, dört çocuk büyüüttüğünden, tecrübeli, bilgili bir insan olarak gelinine yukardan bakabilecek, yaptığı yersiz kaynanalıklara, görünüşte insanca bir bilgi ve içtenlik katmış olacaktı.

Hele Dürdane ilk yavrusuna doğum bakımından çok kolay, beklediği zorluğun en azını bile çekmeden kavuştuğu için sevinci sonsuzdu. Doğum bu kadar kolaydı demek; bilse böyle üç dört senedir geciktirir miydi? Bırakıp okula gidecek bir bakıcı da olduktan sonra...

Doğum olayları şaşırtmaca veriyordu Sudûri Efendi'ye sanki. En üst kattan en alt kata, bodrum katma atlamıştı birden. Altı nüfuslu Saymaner ailesine bir nüfus daha ekleyerek aile bütçesini altüst ettiği gibi, Sudûri Efendi'nin kiracılık ilkelere kökünden kundaklamıştı. Tek sözcükle rezaletti bu. Apartmanın en hassas bölgesi olan kalorifer kazanı çevresinde dört çocuk üstüne bir yenisi daha eklenmişti. Bugün olmazsa yarın en büyük tehlikeydi bu beş çocuk. Tam on tane el demekti. Bu eller neleri kırıp dökmez, nereleri oyup kazmaz, delip parçalamazdı. Tebeşirle, kalemle oraları, buraları çizer, karalar, kirletirdi. Beş çocuk, beş çift ayak demekti bir bakıma da. Hiçbir şey yapmasalar, merdivenleri, döşemeleri, hatta duvarları aşındırıp eskitirler, sıvaları dökerler, çamurlayıp kirletirler, dışarının tozunu, toprağını, pisliğini içeri taşırlardı. Ali Korkmaz'ın hatırı belasına almıştı bu karı kocayı evine iki çocukları var diye... Ali Korkmaz, korkulacak adam olmaktan çoktan çıkıvermişti üç beş ay içinde. Şu siyaset ne güvenilmez şeydi! Burada, hiç olmazsa bu apartımda artık Hacı Sudûri Kafadaroglu'nun politikası geçerdi. Ya zam, ya tahliye politikası... Hatır gönül politikası çoktan kapanmıştı.

Bakkal Gaffar'ın tam zamanında doğan Arif'ine ne diyebilirdi ki?.. Dağ gibi Doğruluk Pazarı vardı gerisinde. Bugün olmazsa, bir yıl sonra nasıl olsa koparırdı iki yüz liralık bir kira eklemesini. Dükkân her gün biraz daha büyüyüp gelişirken ev kirası kalırdı. Önce bir kapandı? - <https://rantey.org>

Doktorlara da bir şey demeye hakkı yoktu. Değil bir çocuk, iki çocuk bile kaldırırdı bütçeleri. Peki; ama şu iğneci Mehpare'ye de ne oluyordu? Onlarla aşık atar gibi bir tane de o doğurmuştu. Ulan Niyazi Bey, sen bir garip emeklisin, bir ayağın çukurda. Sen Gaffar'la, Doktor Memduh'la, Öğretmen Dürdane'yle kocası uzak yol kaptanı Kaya Kaptan'la bir olur musun? İki kuruş otuz paralık emekli aylığıyla evde kedi bile besleyemezken... İki gün bile durmaz beslediğin kedi, kapı değiştirir.

Hepsi bir yana da, şu tiyatrocu Kel Rıza'nın oynadığı düpedüz bir oyundu. Olur muydu bu! Sen gel müteahhit, komisyoncu diye gir, çoluksuz çocuksuz bir aile diye yerleş. Sonra her yıl sırayla bir çocuk, bir çocuk daha, peşinden bir daha... Bir kurcala ki dibini, ne komisyoncusu, ne müteahhidi, ne emlakçısı, ne ev tellalı... Olsa olsa muhabbet tellalı. Yeşilçam Sokağı kahvelerindeki pişpirikçilerden sor ki karşına tiyatrocu Kel Rıza çıkıversin ayna gibi. Kapıdaki karta bir göz atarsan İşletmeci Rıza Kaynarkazan. Adına bakarsan vapur işletiyor sanırsın. Herif Hacı Sudûri'yi işletirmiş meğer... Hem onu işletiyor, hem evi. Hani Hacı'yı suçlamak da yersiz bir bakıma. Gayetten kalantorca gelmişlerdi, evi kiralamaya. Yani garajdan saat hesabı tutulmuş özel arabayla. Karısı Suzan'ın boynunda bir tilki... Gözleri fıldır fıldır parlar cam gibi... İkinci kat dört numara boş. Bir pazarlık, altı yüzden üç aylık peşin. Ne bilsin, bu Rıza Kaynarkazan'ın panayır panayır dolaşıp çadır tiyatrosu işlettiğini. Tiyatroyu şimdilik dağıtıp bu yanındaki Suzan Hanımefendi'yle balayım geçirmek için dört numarayı kiralamak istediğini nereden anlarsın?

Dördüncü ay kira yok, beşinci ay da yok. Yalnız Suzan Hanımefendi'nin karnında bir şişkinlik... Dört beş ay sonra da bir kız evlat geliyor. Adı da Gül. İkincinin adı Güler. Üçüncü de kız, adı da Gülümser.

"Nedir bu rezalet Rıza Bey?" diyenlere Kel Rıza cevap vermekte sıkıntı çekmiyor:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Zorluk çekiyorum tiyatrodan oyuncu için. Hele kadın oyuncu bulmak daha da zor! Analarında hayır kalmadı artık. Ne bel kaldı, ne kalça!”

Bu cevaplar Hacı Sudûri için değildi elbet. Onun için özel cevapları vardı Rıza Kaynarkazan’ın:

“Kira mı Sudûri Beyefendiciim? Gelecek ay ikisini birden takdim ederim. Yılbaşı için özel programlarımız var. Kumpanyayı turneye çıkarıyorum. Yirmi kadar vilayet var elimizde. Belediyelerin davetlisi olarak gidiyoruz. Salonlar beşer yüz kişilik. Angajmanlar tamam.”

Oysa turneye çıkarsa eğer, açıkta kalmış kıtıpiyoz birkaç oyuncu bulacaktır. Bir iki tutmuş piyesin adını ustaca değiştirip geçerli tiyatro firma adlarının başına, ya da sonuna iki harf ekleyerek bellekleri şaşırtacaktır. Daha olmazsa tanınmış bir roman yazarının, ünlü bir piyesin adını kullanacak, gelgelelim içinde o romandan, o piyesten tek kelime geçmeyecektir. Tiyatro kapısına da birkaç yarı çıplak kız resmi, veresiye afişler, çığırtkanlar, hoparlör ilanları... Ama kızlar sahneye paltoyla çıkacakmış, çıksın... İline, ilçesine savcısına göre az giyinmiş olarak da çıkarlar, tüm çıplak olarak da...

Kel Rıza’ya göre piyesler bir yazarın kaleminden çıkar; ama eserin gerçek sahibi eseri sahneye koyan, halka sunandır. Oyunun yazarı gelip seyretse bile kendi yazdığından ortada bir şey kalmadığına göre zaten tanımayacaktır. Bu durumda işletmeci Kel Rıza’dan da telif hakkı olarak bir şey istemeyecektir. Eğer kapının yanındaki tahtaya yazarın yanlışlıkla adı yazılmışsa, tam tersine, yazar para ödemelidir ona. Kel Rıza yurdun bu üçra köşelerinde şu çilekeş ekiple reklamını yapmak için ter döktüğü, çene yorduğu için...

Oyun sahnede de oynansa oyundur, sahne dışında da. Bir bakıma Hacı Sudûri Efendi, Rıza Kaynarkazan’ın beş yıllık müşterisi sayılır. Ona ne oyunlar oynamıştır, ne komediler, ne trajediler... Sabırlı bir seyirci gibi bütün bu oyunları kılı kıpırdamadan izleyen Sudûri, erinde sonunda kârlı çıkmıştır bu

išten. Hem parasını kurtarmış, hem de tek kuruş kaptırmadan türlü türlü oyunlar seyretmiştir.

Arka arkaya gelen Gül'den, Güler'den sonra Gülümser'i beklemediği için yanılmıştı herkes gibi Hacı Sudûri Efendi de. Rıza Kaynarkazan'ın turnede olduğunu biliyordu; ama kapının önünden geçerken zile dokunmadan edemedi. Kimbilir belki de bu ziyareti onun gidişine denk getirmek için otuz kırk gün beklemeyi göze almış da olabilirdi. Öyle ruh olayları vardır ki; bunun nedenlerinin değil Sudûri, Sayın Freud bile içinden çıkamamış, dediklerine göre. Kapalıçarşı'dan aldığı sekiz ayar maşallahı öyle bir zamanda gidip takmalıydı ki içeri o kazulet Kel Rıza girip sohbeti gâvur etmemeli, muhabbetin içine tükürmemeliydi.

Hoş kadındı, neşeli kadındı –nasıl desin Hacı Sudûri- işvebaz; canım civelek kadındı şu Suzan doğrusu. Böyle kiracı olsun da, böyle cilveli karı olsun da, varsın bir iki üç değil, düzinelerle doğursun! Hani Allah'ı vardı kadının, şu derbederlikte çocuklarına da çiçek gibi bakmasını biliyordu. Çoğu zaman onları bir yerlere yollar, üç beş gün görünmezler. Kime bırakır, kime baktırır, bunu kimse bilmez apartımında. Sonra çocuklara bakanlar mı gelir, daha başka yakınlar mı, ev bir kalabalık, bir kalabalık... Eee... Kazan doğurur, inanırsın, inancaksın... Ona inanacaksın da kazanın öleceğine inanmayacak mısın?

İster gece olsun, ister gündüz, ister uykudan kalkar kalkmaz olsun, ister yatağa girer girmez; kapının ziline kim dokunursa dokunsun, hemen koşar açar bu Suzan, sahneye çıkar gibi, durur kapının önünde, seyirciyi selamlar gibi, gelene gerdan kırar, baş eğer. Küpesi kulağında, bileziği kolunda, boyası, ruju, rimeli, gülücüğü, mülücüğü, nesi varsa yerli yerinde... İnsanı umutlandıran bir yakınlık, bir içtenlikle hep böyle ellerini açar, dile gelirdi:

"Buyrun Sudûri Bey, bir emriniz mi vardı? İçeri buyurmaz mısınız? Bir çayımı içmez misiniz, daha yeni demledim."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gene aynı gülüş. Adamı deli eden, baştan çıkaran, acaba içeri neden, niçin buyur ediyor diye düşündüren çapkınca gülümseyiş...

“Şöyle geçerken bir uğrayayım demiştim de...”

“Çok iyi ettiniz. Teşekkür ederim. Bey turneye çıkınca ba-
yağı yalnızlık çekiyorum. Çok çok iyi ettiniz efendim. Çıkar-
mayın rica ederim. Nasıl olsa bayram temizliği yapacağım.
Geçin şöyle buyrun!”

Sudûri’nin şu apartımında içeri geçip oturduğu tek da-
ireydi burası. Mehpare’nin dairesine girmek için kaç kez ni-
yetlenmişti; ama ayakları gitmemiştir bir türlü. Ama bu 4 nu-
mara başkaydı. Çocuklardan hiç mi hiç hoşlanmadığı halde
bu sıradan, birbirine benzeyen iki sarı kız hoşuna bile gidiyor-
du.

“Nerde çocuklar?” diye sordu. Oysa yeni geleni, üçüncüyü
sormuştu, nazarlığı takmak için.

“Çocuklar mı?” dedi gözlerini süzerek Suzan, “Arkadaşlar
gelecekler de; bizimkilere bıraktım.”

Kocasının burda olmadığını bilen Hacı, hinoğlu hince şey-
ler düşünüyordu yeniden:

“Anlamadım,” dedi, “nasıl arkadaş bunlar?”

“Arkadaş canım, karılı kocalı...”

Son zamanlarda bu çift çift gelip gitmelerin erkekçe açık-
lanmasıydı bu. Kötü yorumları düzeltmek için belki de...

“Evet,” dedi, “haberler geliyor, ‘Gelenler gidenler arttı.’ di-
ye son günlerde.”

“Sağ olsunlar, arkadaşlar boş bırakmıyorlar, doğru... Hiç
eksik olmuyor misafirler... Mâlum, doğum vesilesiyle...”

“Buraya ben niçin geldim?” diye düşünüyordu Hacı Sudû-
ri. Ev tellalı ne demişti geçen gün? En az on yıldır iş yaptığı
Selman Bey’di söyleyen.

“İşletiyor bu kadın!” dememiş miydi? Açıktan açığa, “Aç
gözünü, karakol nerdeyse basacak!” diye uyarmamış mıydı
onu?

Neden yavaştan almalıydı öyleyse? Yoksa, bu kariya ben de mi yaktım abayı? Yaksan da yakmasan da önce bütün bunları yutmadığını göstereceksin sen... Sonra da...

"Bak Suzan Hanım!" diye çıkardı baklayı ağzından, "Dost acı söyler. Bu gelip gitmeler mide bulandırmaya başladı artık. Karakol nah şurda, burnumuzun dibinde. Bu girip çıkmalara bir son vermenin zamanı geldi de geçiyor bile!"

Kaşlar, kalem kaşlar çatılıverdi birden. Kirpikler sözümona öfkeyle kırıştırdı. Hadi bunlara oyun diyelim, karının yaptığına da oyunculuk... Peki bu yanakların birden pembeleşmesi, dudakların titremesi?

"Sudûri Bey, ne biçim söz bunlar? Bana mı söylüyorsunuz bunları? Soruyorum size. Beş yıl oluyor buraya taşınalı. Bugüne kadar böyle sözler duydunuz mu bizim için? Yoksa duydunuz da, açığa vurmayıp idare mi ettiniz? Söylesenize rica ederim. Eğer ilk defa duyuyorsanız, 'Aslı yoktur bunların, asla doğru olmaz!' demediniz mi? Yok, duyuyorsunuz da idare ediyorduysanız..."

Evet, Hacı duyuyor da idare ediyorsa, ne yapılacak onu söylesin bu kadın. Gerçekten de örtbas ediyor, söyleyenleri tersliyordu. Neden mi böyle yapıyordu? Namus Apartmanı'na yakıştıramıyordu bunları. Şu var ki; yapsalar bile çok ustalıkla yapıyorlardı doğrusu. Apartmandakilerden hiç sızıltı çıkmamıştı bugüne kadar. Dışardakilere ne oluyordu peki?"

"Hayır!" dedi Hacı, "Hiçbir şeyinizi duymadım bugüne kadar. Duysaydım, göz yumar mıydım hiç? Kolunuzdan tuttuğum gibi..."

Suzan içinden, "Yavaş gel bakalım!" dedi, "Tuttuğu gibi kapı dışarı edermiş. Sen Seyfi Saymaner zavallısını bile kaç yıldır kapı dışarı edemedin, beni nasıl edersin? Karakolundan savcısına kadar bağlamışım ben!"

"Sudûri Efendiciğim, neden kulağınıza çalınanlara önem veriyorsunuz? Yalan yanlış bilgi edineceğinize buyrun doğrusunu benden öğrenin. Evde poker oynatıyorum ben, anladınız

mi? İkişer ikişer giriyorlarsa kapıdan, oyun dört kişiyle oynadığı için. Bilmem bilir misiniz, poker dört kişiyle oynanır. Bakın, işte kâğıtlar, işte fişler. Evi bassalar bile para yok ortada. Para yoksa, kumar da yok!”

Önünde oturduğu masanın üstündeki örtüyü sıyırıp gözünü çekti. İçinden deste deste kâğıtlarla fişler çıktı ortaya.

“Görüyorsunuz ya...” dedi, “Kumar oynatıyorum açıkçası; ama kitabına uydurarak...”

“Kumar ha?.. Yasak değil mi kumar oynatmak?”

“Değil. Evimize gelen misafirler vakit geçirmek için poker de oynayabilirler, briç de...”

“Olur mu?” dedi Hacı sesini yükselterek, “Ne olursa olsun kumar bu. Kumar da yasak, daha başka şeyler de... İstemem böyle şey! ‘Hacı Sudûri’nin evinde kumar oynanıyor.’ dedirtmem ben!”

“Kimsenin ne demeye hakkı var, Sudûri Efendiciğim? Gelen misafir oyun da oynar, dans da eder, şarkı da söyler. Onlar oyun oynamazsa eğer...”

“Eeee?”

“Siz de ayın ilk günü kira alamazsınız!”

“Yani siz oyun oynuyor da para mı kazanıyorsunuz?”

“Ben mi oyun oynuyorum? Ben haaa!.. Siz baksanıza benim gözlerime!”

Hacı başını kaldırıp baktı. Bir kez daha baktı. Ne gözlerdi be! İri iri, yeşil yeşil... Taze uskumru derisi gibi menevişli ve diri. Bebekleri de kapkara. Dalıp kalmıştı Hacı. Hep böyle oluyordu bu kadının yüzüne baktığı zaman. Kendinden geçiyor, dünyasını unutuyor, feleğini şaşıırıyordu. Niçin gelmişti buraya? İçeriye adam aldığını söylemek için değil mi? Dili tutulmuştu sanki.

“Ben,” dedi, “esasını ararsanız çocuğu görmeye gelmiştim. Bak, işte!..”

Ceplerini üstünden yokladı. Hay Allah! Hangi cebine koymuştu şu kırmızı kurdeleli nazarlığı? Koysa koysa iç cebine.

Elini daldırdı. Daldırmışken çekti cüzdanını çıkardı. Ellilikler, yüzlükler aceleyle konduğu için kenarlarından dışarıya fırlamıştı cüzdanın. Şişkinliğinden kendisi de ürktü. Vicdan Apar-tımanı'nın kiralarını toplamıştı. Şaşkınlıkla öbür cebine tepti cüzdanı. İçinde Saatli Maarif Takvimi'yle hesap defteri olduğu için sığmadı. İster istemez eski yerine koydu. Nazarlık... Nazarlık... Nerdeydi sekiz ayar nazarlık? Olsa olsa... Yeleğinin sağ cebindeydi. Böyle ufak şeyleri de ceketinin cebine koyacak değildi ya... Kırmızı kurdelesine dolamış, sarıp sarmalamıştı. Çıkardı, iki eliyle düzeltip uzattı Suzan'a.

"Çocuk için getirmiştim." dedi, "Alın da, siz takın. Aceleye geldi de..."

Aceleye gelmese ne olacaktı? Bir Reşat altını alıp getirecek değildi ya...

Suzan ilk defa böyle güzel bir nazarlık görüyormuş gibi saygıyla aldı, hayran hayran bakmaya başladı. Oyun oynuyordu sanki. Kaşlarının çatıklığı çözülmüş, bakışlar daha güçleşmiş, kirpikler titremişti.

"Ah, nasıl memnun oldum, nasıl heyecanlandım, bilemezsiniz..." dedi, "Nasıl teşekkür edeyim size. Nasıl nasıl?.. İzin verin de, öpeyim sizi. Çok duygulandım doğrusu."

Hacı, elinin öpüleceğini sanmıştı. Böyle güzel bir kadının babası yerinde olmanın gereksizliğini düşünerek sağ elini çekmeye hazırlanırken yanaklarında iki dudağın sıcaklığını duydu. Bu sıcaklıkla birlikte bir esans, adını bilmediği gülyağına hiç de benzemeyen baş döndürücü bir koku içini gıcıkladı. Suzan'ın başı henüz uzaklaşmadan yakaladığı gibi çekti kendine, öptü; kendini tutamadı, bir daha öptü. Suzan öpüş süresinin biraz uzadığını anlayınca, yavaştan itti Hacı'nın ellerini. Alışılmamış bir şeyler de söylemesi gerekirdi. "Yaramazlık yok!" denemezdi ya Hacı'ya da...

"Teşekkür ederim." dedi, "Beni çok duygulandırdınız. Bu kadar sevildiğimi bilmiyordum."

“Güzeli kim sevmez ki?” dedi, “Var mı senin gibisi şu apartımda?”

Gülüyordu Suzan:

“Apartımda mı? Apartımda belki yoktur ya, mahallede?”

Kıkır kıkır da gülüyor, her yanı ayrı ayrı titriyordu güldükçe. Hacı’ya kalırsa mahallede de yoktur onun gibisi, İstanbul’da da. Bir taneydi Suzan. Şu bele, şu kalçaya bakın; kim der ki, iki çocuk, bir de yeni gelen üç çocuk anasıdır Suzan?

“Yok,” dedi, “senin gibisi yeryüzünde! Arasan da bulunmaz.”

“Meğer ki rasgele!” dedi, tulûatçı ağzıyla. Gerisini de getirdi:

“Ama kimse raslamaz bize... Raslasa da görmez.”

Doğruydu bir bakıma, Suzan’ın söylediği. Beş yıldır şu apartınana ikisi de girip çıkıyorlardı; Sudûri Efendi ona soku-lamamıştı bugünkü gibi. Kadının gözü kafdağmda görünüyordu çünkü. Hacı nerden bilecekti onun erişilmezlik, büyük-lük oyunu oynadığını...

“Evet Sudûri Efendiciğim...” dedi. Kocasının ağzıyla:

“Son zamanlarda geçim darlığı çekiyoruz. Kırımızı bile gününde ödeyebilmek için ne zorluklar çekiyoruz. Tiyatro iş-leri, hiç de yolunda gitmiyor bugünlerde... Şunu bunu toplayıp kumar oynatmaktan başka çare bulamadık.”

Ne desin Hacı? “Oynatmayın!” dese, kiradan vazgeçmiş olacak. “Oynatın!” dese, bile bile suça teşvik... Hatta yataklığa razı olmak gibi bir şey. Ne söylesin?

“Ya bir gün bu kumar yüzünden bir kavga, bir cinayet çıkarsa?”

“Kavga mı? Ne kavgası... İlahi Hacı Efendiciğim, o nasıl söz? Ben eve öyle yumuşak, öyle terbiyeli, efendiden kişileri alıyorum ki... Aile muhiti arıyorlar eğlenmek, hoşça vakit geçirmek için... Gözleri parada pulda değildir ki, kavga etsinler...”

Ne diyebilirdi artık Hacı?

“Zordur,” dedi, “adam idare etmek.”

Suzan geldi, yanına oturdu, yer yokmuş gibi. Nerdeyse dizleri dizlerine değiyordu.

“Amaaan, Hacı Efendiciğim!.. Hele düşündüğün şeye bak! Ne zorluğu olacak adam idare etmenin. Güleryüz, tatlı dil olduktan sonra.”

Biraz daha sokulmuştu Hacı’ya:

“Erkek dediğin emzikli çocuk gibidir. İstedğini bulup verdin mi, gık bile demez. Şu var ki, sevdiği oyuncacı almayacak-sın elinden. Hoşuna gidecek bir şey, biraz içki, biraz ilgi... Eğ-lence, cümbüş... Bir akşam sizi de bekleriz.”

“Beni mi?” dedi şaşkınlıkla.

“Neden olmasın?”

“Gelmesine gelirim de, korkarım.”

“Kimden? Benden mi canım?”

“Senden başka herkesten.”

“Hiç merak etme şekerim. Geleceğin akşam benden başka, kim varsa kovalarım evden.”

“Hah! O zaman gelirim işte. İsterim ki, kocan bile olmasın evde. Yalnız ikimiz.”

Gülüyordu Suzan:

“Evet, evet!” dedi, “Sahi, bir akşam gelin de kâğıt oynaya-lım, şöyle karşılıklı. Arabacıların oynadığı bir oyun vardır. Neydi adı bakayım, altmışaltı... Altmışaltı oynayalım sizinle. Bir kilo kestane şekerine.”

DÖRT

İki ikizden sonra gelen tek yavru, sevindirmişe benziyordu Saymanerler'in yüzünü. Bu kez de çift gelseydi, ne olurdu şu pahallıkta bir dar gelirlinin hali?

Mehpare'ler, Cahide'ler, Jülide'ler de doğurmuşlardı; ama onlara göre çocuğun bir oyuncaktan başka anlamı yoktu ki. İlk gelen yavru her evde gülyüzle karşılanırdı elbet. Hatta günün önemli saatlerini başkalarının çocuklarını eğitmeye ayıran Dürdane'ye göre de böyleydi bu. Tayfurcuk başka başka nedenlerle de olsa Okutman ailesi için özenle büyütülmesi gereken 'tek gül'lerden oluvermişti.

Bu apartmanda doğumlardan belki en çok sevinen, daha doğrusu yararlanan kişi emekli Hüsamettin Okutman'dı hiç kuşkusuz. Sakine Hanım'ın dikkatini biraz olsun üzerinden kaydırabilmişti Tayfurcuk. Bu kılpayı saptırma bile Okutman'ı sevindirmeye, ne sevindirmesi, coşturmaya, başında bayram havası estirmeye yetip de artmıştı. Şişeler rahatça eve

girip boşaltılıyor, yeni planlara, yeni buluşlara başvurulmadan belli yerlere saklanabiliyor, gene de ele geçirilemiyordu. Bu yüzden şişe gizlemek için de hiç gereksinme kalmıyordu. Ne var ki, kör kör parmağım gözüne hesabı, işi büsbütün de açığa vurmamak gerekiyordu kuşkusuz.

Tayfucuk iki yaşına gelmiş, geçmişti böylece. Çocuk büyüdükçe, işinin azalacağı yerde daha da arttığını gören Hüsamettin Okutman, günlük nafakasını bir buçuk büyük şişeden iki tam 'büyük'e çıkarmıştı, her türlü karışıklıklardan yararlanarak... Her Tanrı'nın günü on beş numaraya hangi delikten olursa olsun, bir büyük, bir küçük şişe girerken aynı deliklerden iki büyük rahatça giriyor, boşları da aynı dikkat ve özenle geri gidiyordu. Nasıl mı oluyordu çok ustalık isteyen bu ince iş? Hele boşların çıkışı... Herhalde çöp tenekesi yoluyla değildi. Sakine Hanım'ın gözlemlerini yoğunlaştırdığı kesim, çöp tenekesiyle çöpleri boşaltan kişiler olduğuna göre, bu hiç de Hüsamettin Okutman için yararlı bir yol olamazdı. Şişelerin boşları da doluları gibi bir sorun olmaktan kurtulamamıştı hiçbir zaman. Bakkal çıraqlarıyla, boyuna değişen kapıcılar, kapıcı karıları, kapıcı çocukları da aranıp tarananlar arasındaydı. Onun çakır bulanığı gözlerinden uzak kalamazlardı. Bir gün çöplük haline getirilen komşu arsaya, en üst kattan fırlatılan boş şişelerden biri çuvalını döküntülerle dolduran bir çingene kızının sırtına raslamasaydı, bu iş, arsaya yeni bir apartıman temeli atılana kadar başarıyla sürüp gidecekti.

Doğruluk Pazarı sahibinin alt katta oluşu bir süre için işine yaramıştı. Bakkal Yunus, şişeleri akşamdan getiriyordu kendi evine. Sakine Hanım'ın pazara gittiği, ya da banyoda, mutfakta uzun süre kalması gerektiği sıralarda Hüsamettin Okutman kendinden beklenmeyen bir çeviklikle hemen alt kata kayıyor, zile belli bir işaretle dokunmasıyla kapının açılması, şişenin uzatılması bir oluyordu.

Bir alkol tutkulusunun durumunu bilmeyenler, türlü nedenler sayarak bu işin bu kadar önemli olmayacağını ileri sü-

rebilirlerdi. "Neden dışarda içip gelmiyor, neden su şişelerine koydurarak içeri sokmuyor, neden gizli bölmeli çantalar kullanmıyor, neden cep kaynaklarının boşalan şişelerine rakı doldurmuyor, neden günün belli saatlerinde bütün bir şişeyi içip de geri kalan saatlerde rahat etmiyor?" diyenler çok olabilir. Ne var ki, Hüsamettin Okutman'ın işi hemen yataktan kalkar kalkmaz başlamakta ve belli süreler içinde aralıklarla sürüp gitmektedir. Ellerin titremesini karısının görmemesi için daha gözlerini açar açmaz iki duble rakıyı kuru kuru yollaması gerekmektedir. Bu iş kolayına mı olur, bu kadar baskı, bu kadar sıkı kontrol altında... Bu ilk dubleler hemen her gün yatağına yakın bir yerde mutlaka hazır olacaktır ki, hemen elini atar atmaz yararlanabilsin. Böylece rahat duruma geçsin ki karısı, Hüsamettin Okutman'm dipdiri uyandığını görmekle mutlu olsun. Tam iki yıldır içkiyi bıraktığını, ağzına tek damla rakı koymadığını şurda burda söyleyebilsin. Peki; ama bunun kokusu nasıl yok edilecektir?!.. Bu durumda Hüsamettin Okutman mutlaka sabah dublelerini votkadan gidilmek üzere hazırlayacaktır, ya da cin gibi, rom gibi kokusuz içkilerden... Eğer stoklar anasonlu içki üzerindense karısının yanına fazla sokulmamak için mutlaka akşamdan uydurma bir dargınlık yaratılacak, böylece sabahleyin yanına sokulmaması sağlanacaktır. İlk kadehlerden sonra hemen saat başı tekrarlanan ikmal işleri başlayacaktır. Bu 'ikmal' deyimini uzak yol kaptanı olan oğlu Kaya Okutman'ın buluşudur. Oysa kendisi ikmal yerine 'takviye' deyimini kullanmayı daha anlamlı bulmaktadır. Evet, günün zorunlu işlerinden biri de saat başı olan bu takviye ve ikmal işleridir. Doktorca antibiyotik verilen bir hastanın ilaç alma süreleri yarım saat, bir saat oynarsa, bundan ne doktor zarar görür, ne de hastası... Gelgelelim, Hüsamettin Bey'in alkol alma evreleri bir iki dakikacık şaştı mı, ortalık altüst olur. Akıl dışı nedenlerle kavga çıkarması, karısına çatması, işten bile değildir, gecikme süreleri içinde. Bu çocukça nedenlere dayanan kavgalar Sakine Hanım tarafından pişkinliğe

vurulup geiştirilse kapanıp giderdi; ama bir dokun bin ah dinle hesabı, hi yoktan koskoca bir olay haline dnüşüverir çoğu zaman. Neden bu tür kavgalara öneyak olsun Hüsamet-
tin Bey, ufak bir tedbirsizlik yüzünden... İyisi mi, şişelerini bir gün önce alır, aldırır, ancak kendisinin bulabileceği yerlere saklar, saati dakkası geldi mi de kimseye göstermeden yarar-
lanacağı kadar yararlanır.

Bu kadın hi mi, şu kadar yıllık kocasının durumundan iç-
kiyi bırakıp bırakmadığını sezinlemez? Biraz önce yeteri ka-
dar içip içmediğini anlamaz? Anlamaz olur mu?!.. Anlar elbet!
Hüsamet-
tin Okutman'ın içtiği değil de içmediği daha da ko-
lay anlaşılır, karısınca. Sinirlenmeler başlayacak, el ayak titre-
yecek, bakışlar değişecek, yüzde renk kalmayacaktır. Eğer bu
duruma düşerse karısı mutlaka anlayacaktır onun susamış ol-
duğunu; ama Hüsamet-
tin Bey şu iki yıldır daha doğrusu ço-
cuk doğdu doğalı bu duruma bir kez bile düşmemiştir. Karısı-
na göre o içkiye tövbe etmiş tertemiz bir ayyaş emeklisidir.

"Hüsamet-
tin, şekerim!.."

Bu sesleniş kocasının yüzde yüz lekesiz, tertemiz olduğu
saatlerin, karısı tarafından onaylanmasıdır.

"Ne var hayatım?"

Dut gibidir Hüsamet-
tin Okutman. Dut gibidir; ama karısı-
na göre en normal bir durumdadır. Hafiften dili dolaşsa, a-
kırkeyif görünse bile uzun süre içip de içkiyi bırakanlarda gö-
rülebilir bir durumdur olsa olsa. En küçük bir kuşku geçmez
şu anda karısının aklından.

"Sen bugün çıkmayacak mısın şekerim?"

"Hanımcığım, ne yapayım çıkayım da..."

Öyle ya ne yapsın çıkıp da? Bir 'büyük' kuzu gibi yatıyor
yatak odasında, hem de karısının yatağında, karısının baş
koyduğu yastığın içinde, sabahtan beri. Sakine Hanım daha
yedi buçukta yatağını düzeltilmiş, pikesini çekmiş, geceliğini
de ayakucuna katlamış koymuştur. Buraya kim girebilir de,
yatağın pikesinin ucunu hafiften kim kaldırır da yastığın kılı-

fının içine elini sokar da, şişeyi kim yerleştirebilir? Ancak Hüsamettin Okutman'ın hantal görünüp de dantel ören bir kızın-kilerden daha becerikli, daha kıvrak olan o tombul elleri. Karısı yatağını düzelttikten sonra Hüsamettin Okutman üstünden dört parmak içilmiş 'büyük'ü ile gelmiş yatağı, yorganı bozmadan şişeyi yerleştirmiştir.

Gazeteci çocuk gazetelerini getirmiş, gözlüğü burnunda köşesinde gazete okumakta, vakti gelince de en uygun, en elverişli bir anda yatak odasına kayıp şişesini dikmektedir.

"Neden sordun hanımcığım?"

"Neden sorması var mı! Bugün temizlik günü bilmiyor musun? Fatoş gelecek demedim mi?"

Hay Allah! Dün böyle bir şey konuşulmuştu konuşulmasına; ama kimin aklında kalırdı. Gene yaheydi o saatlerde Okutman. Ölçünün iki çizgi üstünde...

"Evet, hatırlıyorum hayatım!"

"Sen çıksan iyi edersin bugün."

"Çıkayım hayatım! Ama dur biraz..."

Biraz durulacaktı elbet. Şişeyi yastığın içinde bırakıp gidemezdi ya. Ya yastığın kılıfı kirlidir diye sıyrılır da Fatoş'a verilirse yıkasın diye. Ya bütün çarşafklar, kılıflar değişirse... Önce pijamalarını çıkarıp giyinmesi gerekirdi dışarı çıkması için. Giyinme dümeniyle odalara girip çıkması, bu arada da şişenin yerini değiştirmesi... En sağlamı da evden uzaklaştırması.

"Hava nasıl bugün?"

Bu soru ne giymesi gerektiğini öğrenmek içindi. Aşağı yukarı karısından alacağı yanıtı da almış sayılabilirdi:

"Tam pardösü havası."

Bu biraz anlamlı gibi gelmişti kendisine. Taş mı atıyordu yoksa karısı?.. Geçmiş lekelik pardösüydü bu. Kaç kez ceplerinde şişe yakalanmıştı. Hayır, hayır, Tayfur doğdu doğalı üç yıla yakın zamandır bir olay çıkmamıştı bu pardösüyle ilgili.

"Peki hayatım, alıver gardroptan!"

Başka bir gün olsa bu kadar rahat yardım isteyemezdi on-

dan. Nedense, bütün kadınlar gibi Sakine Hanım da kocasının dışarı çıkmasından hoşlanırdı. Kocasının yaptığı bu özveriye karşılık gardroptan bir pardösü çıkarmanın ne önemi olabilirdi.

"Peki çıkarayım. Yoksa paltonu mu giyersin?.."

"Hayır hayır, pardösü iyidir!"

"Peki canım. Hele önce şu çocuğu yatak odasına bir geçireyim."

Bak şu işe hele! Önce pardösü alınmalıydı dolaptan. Çocuğun odaya geçmesinden önce yapılması gereken en önemli işti bu. Çocuk yatak odasına girdi mi, zorlaşırdı şişeyi ordan çıkarıp pardösünün cebine aktarmak. Biliyordu ki, biraz sonra bu odaya girişler, çıkışlar yasak edilecekti. En iyi niyetlerle... Çocuğun uyandırılmaması için... İyisi mi, daha şimdiden bu odayla ilişki kesilmeliydi, girişlere çıkışlara pasaport konmaktan.

Hızla pijamaları sıyırdı üstünden. Lacivertlerini giydi. Bir gömlek buldu iki kez giyilmiş. Tam kolunu geçireceği sırada, çekilip alındı elinden, kirliye atıldı, yerine bir temizi verildi:

"Al bunu giy! Bugün temizlik günü diyorum sana!"

"Peki, karıcığım! Emret sultanım!"

"Sen sinirlenme de kolay!" demesi gerekirdi; ama kısa kes-ti. Nemelazım, sırası mıydı şimdi? İş aceleydi Hüsamettin Okutman'ın. Çoraplarının tekini bile giymeden kalktı yerinden. Açtı gardrobu, pardösüydü ya... Öyle bir astarı vardı ki, içine rahatça üç büyük, iki küçük alabilirdi. Çuval gibi astar. İstersen mezelerini de koy içine! Eli hafiften titremeye başlamıştı. Demek, gelmişti önemli dakikalar. Önce dudaklarını şişeye bir yapıştırmalı, sonra yavaşça astarın içine kaydırıp kaçırabilmeliydi evden. Dışarda bir süre onunla yetinirdi, sonra dolusunu alır gelirdi dönerken. Plan güzeldi, güzel olmasına; ama karısı çıkmıyordu ki yatak odasından! Çocuğun gezegen yatağı, dört teker üzerinde girmişti yatak odasına. Çocuk tam uyanmış, ağlamak için yüzünü kırıstırıyordu ki, kapının zili

çalındı. Temizlik günü sabahı, Fatoş'tan başkası olamazdı gelen. Eğer karısı kapıyı açmaya giderse, işi oldu demektir. Çıkardı işin içinden. Biraz yavaştan alıyordu; ama karısı:

"Haydi!" dedi, "Ne duruyorsun açsana kapıyı!"

"Peki karıcığım!"

"Hele dur! Fatoş'tur gelen. Çamaşır suyuyla soda alsın. Gömleklerin leş gibi!"

Bir incelik olsun diye:

"Peki," dedi, "söyleyeyim!"

"Şey de alsın. Başka da var söyleyeceklerim. Sen şu çocuğu ağlatma, pışı pışı yap hele!"

Karısının dışarı çıkmasıyla şişeyi yastığın içinden çekip lıkır lıkır içmesi bir oldu. Pikeyi düzelterip pardösüye koyacağı sırada ayak sesleri yaklaştı kapıya. Nerdeydi bu pardösü be? Yere düşürmüştü sandalyenin üstüne bırakırken. Tam eğilip alırken karısı girdi içeri. Şişe hâlâ elindeydi. Yerden alıp yerleştirmesi zordu artık. Birden doğruldu, çocuğun üstüne eğilip kaldı:

"Nerdeymiş benim Tayfur'um, nerdeymiş benim uslu toruncuğum!"

"Sus!" dedi karısı, "Açılmasın uykusu!"

Sakine Hanım, çocuğun yatağına doğru yaklaşıırken, şişenin mantarını sıkılayarak battaniyesinin altına sokuverdi. Tehlikeyi uzaklaştırmak için:

"Dur!" dedi, "Uyudu çocuk!"

Oysa Tayfur fıldır fıldır bakıyor, gülücükler saçıyordu. Bu gülücükler anlamlı gibi geliyordu Hüsamettin'e. Alay mı ediyordu bacaksız?

"Hele sen çık da, ne yaptığımı bileyim..." dedi karısı. Geriden gelen Fatoş'a seslendi:

"Bak Fatoş, önce şu çarşafı ıslat."

Hay Allah! Nasıl kurtaracaktı şişeyi? Yerden pardösüyü aldı:

"Bir de çorap ver sen bana, temiz bir... Bir çorap!" dedi.

“Giydiklerin temizdir!” dedi karısı sert sert, “Bu sabah çıkardım dolaptan!”

“Öyle mi? Peki karıcığım.”

Çorabın öbür tekini de giymişti ister istemez.

“Daha ne duruyorsun, anlamıyorum ki? Çocuğu emzirecek gibi dolanıp duruyorsun!”

Ne diyebilirdi? Yapacak, gerçekten, hiçbir işi kalmamıştı.

“Hoşçakal karıcığım!” dedi, “Allah kolaylık versin!”

“Hadi hadi uzatma; kolaylığı molaylığı mı kalmış! Tınazlar gibi çamaşır. Bir de çocuk bezleri!.. Üç yaşına girdi hâlâ çıış demiyor. İnat değil mi; oturağa yapmıyor aksi musibet.”

Tepesi atmıştı Hüsamettin’in. Neden aksi oluyormuş torunu? Eğer torunda bir aksilik, bir musibetlik varsa, mutlaka karısından geçmiş olacaktı. Kuzu gibi adamdı kendisi. Bütün aksilikler hep karısından çıkıyordu işte!

Hüsamettin Okutman bütün öfkesini, hıncını boşaltmak için:

“Katrani kaynatsan, olur mu şeker demiş dedelerimiz!”

“Olur mu olmaz tabii!” dedi, “Cinsine çeker de ondan! Aaaa! Nedir bu? Bu şişe de ne geziyor burda? Bu koskoca rakı şişesi!”

Bu bir soruydu; ama ne söylesindi Hüsamettin Okutman? Söylenecek bir şey var mıydı ki? Öfkeli olmasa, yeniden öfkelenirdi. Öfkeli olduğuna göre de tam tersini yapması gerekiyordu. İşi alaya bozmaktan başka çare kalmamıştı:

“Tabii karıcığım!” dedi, “Cinsine ettiğim, cinsine çeker demiş atalarımız. Biz bıraktık, o başladı demek. Ne var ki, biz on beşinde başlamıştık, o daha üçüne basmadan şişeyle yatıp, şişeyle kalkıyor! Bizden de hızlı çıktı bacaksız!”

BEŞ

Durmuş Efendi bu saatlerde Kont'u merdiven başına bağlar, bahçedeki kulübesini söylene söylene temizlerdi. Kulübesi dedik, köpeksaray desek daha doğru olurdu. Ev kıtlığında kiraya verilse dört yüz, beş yüz lira verip tutacak çok dar gelirli çıkardı şu İstanbul'un Elmadağı'nda. Hem de çoluklu çocuklu... Ama Kont, kendisine yapılan bu insanca bağıştan habersiz, havlar da havlar. Yanından gelene geçene saldırır, bütün apartman halkını canından bıktırır. Hele böyle merdiven başına bağlandığı saatlerde, dur durak bilmez. O havladıkça Durmuş Efendi söylenir de söylenir:

"Ulan itoğlusulu!.. Altında minderin, sırtında çulun mu eksik? Kapalı şişe suyuna kadar alır getiririm bakkaldan. Terkos kesilir, senin suyun kesilmez. Kasap Ali'den et, Rüstem Usta'dan köfte... Ne havlar durursun köpoğlu köpek!"

Köpeğin neden havladığını bilmez; ama neden havlatıldığını bal gibi bilir. Bilmez olur mu?.. Bodrum katından beşinci

kata kadar kiracıların tümü eski kontrat üzerinden oturur, dört yüz liradan sekiz yüz liraya kadar... Hiç böyle günde, böyle bir apartman dairesini beş yüz liraya, altı yüz liraya kim kiraya verir. Hacı Sudûri Efendi bilmez mi verilmeyeceğini? İşi bu. Üç apartmanın geliriyle geçinen adam bu ev kıtlığında kaloriferli, parkeli, gömme banyolu, termosifonlu dairenin bin beş yüzden aşağı verilmeyeceğini nasıl bilmez? Bilince de böyle üç öğün Kont'u merdiven başına bağlatır, hem de girişin çıkışın, gelenin gidenin en civcivli saatlerinde... Yavrular çocuk bahçesine oyuna mı çıkacaklar.. Çıksınlar bakalım! Öğrenciler okuldan mı dönecekler... Dönsünler de görelim! Beyefendiler, hanımefendiler, işlerine, alışverişlerine, sinemaya, tiyatroya, terziye, kuaföre, bakkala, kasaba, doktora, eczacıya mı çıkacaklar, çıksınlar sıkıysa! Kuduzdan, kuduz iğnesinden korkmazlarsa... Evde kalacaklar da radyo mu dinleyecekler, televizyon mu seyredecekler?.. Yoksa uzanıp bir iki dakikacık kendilerini mi dinleyecekler?.. Kont, tam bu saatlerde bağlanır merdiven başına, evet tam bu saatlerde...

"Heeeyyy, Durmuş Efendi, sustur şu musibeti! Çocuğu uyutacağım!"

"Hey kapıcı, parka mı götüreceksin, kulübesine mi kapatacaksın, ne halt edeceksen et de çocuk ders çalışsın biraz!"

"Yahu şu haberleri olsun dinleyelim! Kafa bu be! Kim kuracakmış şu hükümeti? Anlayabilirsen anla! Birleşecekler mi, birleşmeyecekler mi, köpoğlüköpek, müsaade et de kurulsun şu hükümet artık! Ne kafa bıraktın ne beyin!"

Tam giriş kapısının halkasına bağlı zinciri... Hav hav da hav hav!..

"Kes sesini! Ay ay ay!.. Sevim'in patiği çıktı ayağından!"

"Köpek kaptı işte! Hoşt!.."

"Yutacak değil ya, bırak oynasın!"

"Oynasın da kessin sesini!"

"Hav, hav havvv! Hav!.."

"Kardeş, ısıtırır! Geçme önünden! Durmuş Efendiii!"

"Ben hiç korkmam köpektten. Gel kuçu kuçu kuçu!"

"Gel sana lolipop vereyim... Al bakiyim!.. Anneeee!.. Üstüme atlıyor bu köpek!"

"Hav hav havvv!.."

"Sus pis köpek! Çok oluyorsun artık!"

Mal sahibi Hacı Sudûri Efendi hışım gibi girdi apartmandan içeri:

"Kimmiş benim Kont'uma pis köpek diyen! Her gün Pe Re Ca şampuanıyla yıkanan köpek nasıl pis olur?.. Durmuş Efendi!.. Neredesin be!"

Kapıcı Durmuş Efendi koşarak geldi bahçeden:

"Kulübesini yıkayayım dedim depoda su varken!"

"Deponun motoru bozuk diye dert yanan olmuyor mu?"

"Onun da buldular kolayını Hacı Efendi. Plastikten kaplar almışlar. Dolduruyorlar sular akarken."

"Elektriği mi kesmeli, havagazını mı; ne yapmalı da kaçırmalı bunları!.. Biri de çıkıp da yaptığım zamlara göre kontratları tazeleyelim diyor mu? Peki, neden havlamıyor bu Kont? Benim hayvanım keyfi yerinde olduğu zaman havlar. Söyle, ne sıkıntısı var da susuyor?"

"Havlamaz olur mu, havlıyor Hacı Efendi. Siz geldiniz dey-i saygısından sustu. Yoksam geceli gündüzlü havlar, hiç durmaz!"

"Nerden bilmeli havladığını! Kaç kişiyi çıkarabildi bugüne kadar? Beş yüz mark verdim de getirttim bu cins köpeği Alanya'dan. 'Halis İngiliz' dediler. Üç yüz mark da yol parası. Uçakla geldi. Pasaportu da var kapı gibi. Neden verdim bu kadar parayı? Ha deyince işime yarasın, böyle zamanlarda."

İki numaradaki Semra biraz yüreklenmişti köpeğin sahibi gelince. Sokuldu yanlarına.

"Sudûri Amca," dedi, "bu köpek ne işe..."

Hacı, sorusunu yarıda kesip çocuğun üstüne yürüdü:

"Köpek mi? Ne köpeği? Senin bildiğin mahalle köpeği değil bu. Kont diyeceksin!"

"Ne işe yarar bu Kont?"

"Bu Kont mu? Kontlar ne işe yararlarsa..."

"Isırır mı?"

"Keyfi bilir. Canı isterse ısırır da."

"Başka ne yapar?" diye üsteledi Doğruluk Bakkalı'nın oğlu Arif.

"Ne yapacak, hırsızları sokmaz bu apartımana."

"Durmuş Efendi bakmıyor mu hırsızlara?"

"O mu? O, yalnız Kont'a bakar."

"Polis köpeği mi bu Kont?"

"Sizin işiniz yok mu be? Çıkın yukarı da söyleyin ananıza babanıza. 'Bu Kont bizi ısırıyor!' deyin! 'Çıkalım bu apartımandan!' deyin!"

"Annelerimizi, babalarımızı da rahat bırakmıyor ki bu kö... kö... Bu Kont."

"Daha ne duruyorlar öyleyse? Başka apartıman mı yok be? Alın pılınızı pırtınızı, yallah!"

Çocuklar birbirlerinin arkasına gizlenerek geçtiler köpeğin önünden, birkaç merdiven çıkınca bakkalın oğlu elindeki mantar tabancasını köpeğe çevirip dokundu tetiğine. Köpek zincirini gerdirip havlamaya başladı. Hem de iki ayağının üstüne kalkarak.

"Sus, pis köpek!"

"Pis köpek sensin! Bir de hayvanıma hakaret ediyorsunuz ha! Bunlarda aile terbiyesi ne arasın! Parçalatacağım sizi bu Kont'a. Hele bir ay daha kalın bu apartımanda... Nerde görül-müş sekiz yüz liraya parkeli kaloriferli daire? Hava Kurumu apartımanı mı bu be?"

"Hav havvv!.. Havvv!"

"Hoşt! Kont köpeği sen de!.. Pis köpek!.."

"Açlıktan zincirini çiğniyor. Şuna bakın."

Arif, üç numaranın çöp tenekesini bir tekmede yuvarladı merdivenlerden. Tangur tungur inen teneke Kont'un üstüne doğru yönelince zincirine asıldığı gibi kopardı. Birden başıboş

kalan köpek önce kapıya doğru koştu, kapalı olduğunu anlayınca hızla döndü, bahçe kapısından yana. Başıyla itti kapıyı, açamadı. Hacı Sudûri Efendi'ye çarparak vurdu merdivenlere doğru.

"Tut, Durmuş Efendi! Yakala şunu! Kaçamaz bir yere. Hele sen yakala, koş!"

Köpek beşinci kata çıktığı zaman dili bir karış dışardaydı. Yolun tıklandığını görünce çatı katının kapısına ön ayaklarıyla vurmaya başladı. İçerden Hüsamettin Bey'in sesi:

"Kim o?"

"Hav hav havvv!"

Tayfur'un sesi:

"Dede, köpek var kapıda! Sakın açma!"

"Ne köpeği? Sakın Sudûri Bey'in Kont'u olmasın. Şimdi de teker teker kapıları mı çaldırıyor? Erkekse kendisi gelsin Sudûri Efendi. Çıkmıyoruz işte! Daha iki yıl oluyor kiralara zam yapalı. Dört yüz elliden altı yüz yetmiş beşe çıkardık. Olmuşu olacağı, şu oturduğumuz çatı katı be!.. Neymiş, öbür dairelerden daha genişmiş. Bunlar da oda mı be! Ayağa kalktın mı kafan tavana vurur."

"Hav hav hav!.. Havvv!.."

Bir ara köpeğin sesi kesilince Hüsam Bey kapının deliğine gözünü uydurup baktı. Bu delik ancak insan başına göre ayarlandığı için hiçbir şey göremedi. Oysa köpek beş kat merdiveni son hızla çıkmaktan ötürü yürek çarpımına uğramıştı. Bu çarpıntı böbrekleri aynı tempoyla çalıştırdığı için arka ayaklarından birini kaldırmak zorunda kaldı. Hüsam Bey'in kapıyı açıp bakması tam bu sessizlik içinde iş görme anına rastladığından pijamasının paçasında bir ıslaklık duydu:

"Vay köpoğlu köpek! Bunu da mı yapacaktın bana?"

Birden kapattı kapıyı. Köpek, korkudan, başladığı işi yarıda bıraktı. Başaşağı tin tin inmeye başladı. Zinciri ortadan koptuğu için basamaklara çarptıkça şangırdıyor, bu şingirti onu büsbütün ürkütüyordu. Kapılar açılmış, herkes dilinin

döndüğü kadar içini boşaltmaya, köpeğe de Hacı Sudûri'ye de verip veristirmeye başlamıştı:

"Nedir bu rezalet? Bu kadar da olur mu artık?"

"Hey, Durmuş Efendi, bağla şunu be. Salıvermiş bile bile!"

"Karakola telefon etsin Rahmi Bey!"

"Kudurmuş da olabilir bu köpek."

"Yok mu tabancası, tüfeği olan?"

"Kenan Bey'in bir av tüfeği olacak."

"Çalın kapısını!"

"Durmuş Efendi!.. Durmuş Efendi!.. Bağla şunu!"

"Sakın açmayın kapıyı! Kırk gün kuduz iğnesi yersiniz."

Hüsam Bey son katın sahanlığından aşağıya sarkmış sesleniyordu:

"Sudûri Efendi, yaptığın, kepezelik senin!"

Öfkeli kalın bir ses aşağıdan cevap verdi:

"Ya sizin yaptığınız..."

Kont çoktan inmişti merdivenlerin alt başına. Hacı Sudûri Efendi:

"Aç bahçe kapısını da, geçsin bahçeye..." dedi, "Kulübesinin kapısını da aç! Hey sana söylüyorum Durmuş Efendi!.."

Durmuş Efendi, bahçe kapısını açıp arkasına gizlendi. Kont, bahçenin ışığına doğru koşunca kapattı kapıyı birden, korkudan şaşkınlıktan benzi kül gibi olmuştu adamın.

"Hacı Efendi," dedi, "ben başa çıkamayacağım bu köpeklerle. Ne yaparsan yap, Allah'ını seversen. Hayatım tehlikede bu apartımda. Ben köpek bakıcısı mıyım, apartıman kapıcısı mı? Kes hesabımı da gideyim!"

"Bir yere gidemezsin! Senin kontratın kiracılarınkinden daha sağlam."

"Bir de eksik eteği çağırıttın. Gelirse nasıl başa çıkacak bu köpeklerle? Kes hesabımı!"

"Zincirini nasıl koparttınsa bağla da öyle çık karşıma. Hem suçlu, hem güçlü."

Durmuş Efendi gözünü karartıp daldı bahçeye. Kont koşmaktan gelene saldıracak halde değildi. Bütün kontlar gibi soluk soluğa kalmıştı. Ona kalsa zincirini koparmak aklından bile geçmezdi, ne kârı olacaktı bu gereksiz özgürlükten. Bırakıp gitse bu apartmandan, günde seksen köfteyi nerede bulup zıkkımlanacaktı? Kemik suyundan paparası da caba. Açık hava, sinirlerini yatıştırmışa benziyordu Kont'un. Karnı inip çıkıyor, soluğunu düzenlemeye çalışıyordu.

"Ulan terlemez oğlu terlemez!" dedi, "Canın ceren de kalmadı. Zorun neydi zabah zabah, altüst ettin ortalığı?"

Yorgunluktan mel mel bakıyordu.

"Haklısın," dedi, "heç bi gabayetin yok senin! Bütün gabayet tenekeyi yuvarlayan o köpoğlunda. Gel aslanım, gel de ulayayım şu zinciri!"

Sürüklediği zincirin üstüne önce sağ ayağını, sonra solunu bastı, eğilip sıkıca kavradı.

"Hadi bakalım! Şimdi seyirt seyirtebilirsen!"

Olandan bitenden kendine göre bir sonuç çıkartan Sudûri Efendi:

"Ne olursa olsun..." dedi, "Bugün bu kadar zılgıt yeter onlara. Piçkurusuna, 'Yuvarla tenekeyi!' desem yuvarlamazdı. Eyi oldu. Ötleri mötlerine karıştı sabah sabah. Sen şimdi bağla şu Kont'u halkasına da, biraz dinlensin. Doyur karnını bi güzel. Sonra çıkar parka, kakasını makasını yapsın. Aman zincirini sıkı tut! Pis mahalle köpeklerini gördü mü başını alıp gitmek istiyor peşlerinden."

Kadriyanım üçüncü katın sahanlığından sesleniyordu aşağıya:

"Sudûri Efendi!.. Sudûri Efendi!.. Artık bu kadarı da fazla! Çoluğun çocuğun sağlığı Allah'a emanet! Köpeğin zincirini çözüp de salıvermek yeni mi çıktı? Belediye köftesiyle doyuramazsam bu pis köpeği, bana da Kadriye demesinler. Çocukları kuduzdan öldürmektense ben senin köpeğini öldürürüm

daha iyi. Olur mu bu kadar be! Bu pis mahlûk yüzünden ölüm terleri döktük içerde.”

“Pis mahlûk ha!” diye gürledi başını yukarı kaldırıp Sudûri Efendi, “Sen affetmişsin onu hanım! Tıkır tıkır beş yüz mark saydığım mahlûk nasıl pis olur? Avrupa’da yetişmiş hayvan o.”

“Parana yazık. Hem de mark ha? O parayla bir araba al da, ahir ömründe bir saltanat sür.”

“Araba kazasından gideyim de, rahat etsin bütün apartıman değil mi? Öyle yağma yok. Sizi kolunuzdan tutup teker teker çıkarmadan dolmuşa bile binmem ben. Yahut da, teker teker oturup imzalarsınız yeni kontratları. Aybaşı geldi, geçiyor. Hanginiz kiranızı verdiniz? Sıradan tahliye davası açtım. Topunuza birden.”

“Yatırdık postaneye aylıkları. Makbuzları da elimizde.”

“Mukavelede postane vasıtasıyla ödeneceği yazılı mı kiraların? Almayacağım işte...”

“Öyle ya, köpeğine günde seksen köfte yediren ev sahibinin paraya ne ihtiyacı olur? Bir de, tutuyorsun, kiralara zam yapmaya kalkışıyorsun. Seninki açgözlülük değil de ne?”

“İster açgözlülükte olsun, ister tokgözlülükte... Vereceksiniz. İstediğim parayı vermezseniz çıkar gidersiniz. Elimi öpe-ne veririm bu daireleri ben bin beş yüze.”

“Biz eğer çıkıp gidersek vermemezlik etme. Her şeyimizi şimdiden aldık yerleştirdik. Boşuna uğraşıyorsun bizimle. Bu köpeğin hatırı için apartıman değiştireceğimizi sanıyorsan aldanırsın! Sen bu zağarı bir çobana ver de işe yarasın! Apartımanda çoban köpeğinin işi ne?”

“Sizlere çene yoracak değilim. Memleketin kanunları var. Görüşürüz mahkemede!”

“Eğer bu memleketin kanunları, mahkemeleri varsa, belediyeleri de var. Sen bizi çıkartamazsın; ama biz bu köpeği bu apartımandan çıkarmasını biliriz. Çöpçüler leşini sürükleyince anlarsın. Bizden söylemesi!”

Elinde çantasıyla inen Avukat Kenan Akdoğan selamsız sa-
bahsız karıştı lafa:

"Doğru söylüyor Kadriyanım!" dedi, "Bir temyiz layihası-
na başlamıştım, bitiremedim köpeğin şamatasından. Başı be-
laya girecek bu köpeğin, senin yüzünden, yazık olacak."

"Köpek köpek... Herkesin ağzında köpek. Kendi apartıma-
nımda kendi köpeğimi de barındıramadıktan sonra... Rica
ederim, kanun adamısın Kenan Bey! Mülkiyetin ne demek ol-
duğunu benden iyi bilmen lazım."

"Durmadan hav hav hav... Sen de insan kafasının, insan ta-
hammülünün ne olduğunu bil!"

"Sen ki avukatsın, yani hukuk adamı, şu memlekette in-
sanların hürriyetine aklım ermez; ama köpekler olsun diledik-
leri gibi bağırıp çağırınsınlar hiç olmazsa!"

"Şimdi de hürriyet savaşçısı mı kesildin başımıza Sudûri
Efendi? Sizin savaşınızın ne savaşı olduğunu bütün memleket
öğrenmedi mi artık?"

"Bana ne insanların savaşından? Ağzı var dili yok bir hay-
vanın..."

"Onun ağzı da var, dili de... Ama, sahibine göre havlıyor
namussuz köpek. Hani bir plak markası vardı eskiden. Yeni-
den de vardır ya, hep aynı marka plaklar... Sahibine göre şar-
kı söyleyen..."

"Bilirim, bilmez olur muyum? Yani aldıkları paraya göre
çene yarıştıran bazı meslektaşlarınız gibi deel mi?"

"Bize kadar daha neler var, neler... Bırak, onları karıştırma
da, biz kendi işlerimize bakalım. Küçük avukatlara küçük iş-
ler. Benim gibi avukatlara günde seksen köfte yiyen itlerin işi
düşmez. Ben sadece bu apartımandaki kiracıların, ekmek pa-
rası karşılığı zatınızla olan kira işlerini alabilirim üzerime."

"Demek, mahkemede sen çıkacaksın karşıma ha? Bende
avukat tümen tümen; ama senin karşına ben çıkacağım yeke
yek."

"Bak, bu güzel işte. Öyleyse boşuna nefes tüketiyoruz. Bü-

tün kiracıların vekâletnameleri çantamda olduğuna göre, mahkemede görüşürüz. Hadi eyvallah!"

"Kenan Beyciğim, böyle çürük davalara bel bağlamak yakışmaz senin gibi aklı başında avukatlara."

"Çürük davalar mı dedin? Çok mu haklı görüyorsun kendini?"

"Ben mal sahibiyim. Nasıl görürüm başka?"

Avukat gülmeye başladı:

"Peki, bu köpek neci oluyor ara yerde öyleyse? Yakışır mı senin gibi dirayetli kişilere öyle bir köpeğin aracılığına başvurmak?"

"Apartımda onu çıkaracağım karşınıza, mahkemede kendim çıkacağım. Var mı bir diyeceğin?"

"Peki Hacı Efendi, görüşürüz mahkemede. Bana müsaade."

Avukat hızla uzaklaşırken seslendi Sudûri Efendi:

"Kenan Bey kardeşim bi dakka..."

"Yetmedi mi ayırdığım zaman?"

Yaklaştı yanına Hacı Sudûri dostça gülerekten:

"Kötülükten bi şey çıkmaz..." dedi, "İnsan dediğin eşref-i mahlûkat... Yani, buyurmuş Cenabı Allah? 'Dünyada mekân, ahirette iman.' dememiş mi? Neden cenneti âlâdaki mekândan söz etmemiş de, öbür dünyaya kuru kuru imanı bırakmış. Mekân insanlara bu dünyada lazım da ondan. Şu halde Kenan Bey kardeşim mekân için bütün imkânlar kullanılmalı. Biz de elimizdeki imkânlara neden müracaat etmeyelim möhterem avukatım?"

"Edelim Hacı Efendi, neden etmeyelim?"

"Ver kulağım bana! Senin dünyadaki mekânıru evvela Cenab-ı Allah, sonra da ben taht-ı emniyet altına alıyorum. Var mı bir diyeceğin?"

"Yani Hacı Efendi, neden icap etti bu?"

"Oturduğun daireden memnun kaldığın müddetçe bi tek

kuruş almayacağım senden! İki apartımanım daha var. Onların davalarına da, bütün girdilerine çıktıklarına da sen bakarsın olur biter."

"Pek ucuz bir avukatlık olmuyor mu? Ayda yedi yüz lira karşılığı beş bin liralık davayı bi kalemde feda etmek..."

"Canım, iş oraya kalsın. Sen bi kere 'he' de de, paranın ne gıymatı var?"

"Yani, ben kira karşılığı elime geçen işi de satacağım, mesleğimi de?"

"Bi kira karşılığı olmamış da, iki kira karşılığı olmuş. Parasıyanan deel mi?"

Birden öfkelenildi Kenan Akdoğan:

"Bu kafadaki bir malsahibi, insanın kapısına köpek bağlayıp paçasına da saldırtır, bizim gibi namuslu adamların şerefine de..." diye düşündü. Gene de öfkesini yatıştırmaya çalıştı. Yanında, stajını yaptığı Eyüp Sabri Bey, "Öfke, haklı davanın yarısını, dava ücretinin tamamını kaybettirir." demişti.

"Bu gibi konularda Sayın Sudûri Efendi, sizi dinlemek bile mesleğimi ayaklar altına almak demektir. Müsaadeni rica edeceğim." diye kapıya doğru yürüdü.

"Benden günah gitti!" dedi Sudûri Efendi, "O şaşş karıyı bir daha evine getir de, gör!"

Bu son sözü Kenan Akdoğan işitmemişti; ama bahçe kapısını çekip de, karşısında dikilen Durmuş Efendi bal gibi duymuştu. "Nerden biliyor bu adam o şaşş karıyı?" diye düşünmeye başlamıştı ki:

"Söyle!" dedi Hacı, "Gene geliyor mu o şaşşkoloz?"

Kim olduğunu bildiği halde gene de sordu:

"Hangi şaşşkoloz?"

"Hani seni bakkala rakıya gönderdiği akşamlar gelen o çopur karı. Damalı mantolu, apartıman kunduralı... Şu dünyada karısız kalsam ona bulaşık bile yıkatmam, değil yatmak... İçinde yediğim kaba elini değdirtmem namussuzum. Bi adamda

mide olsa, gece yarlarına kadar böyle bir sürtükle yatıp yuvarlanır mı?"

"Şaşılacak şey!" diye düşündü Durmuş, "Hem bu apartı-
manda yatıp kalkmaz, hem de kimlerin girip çıktığını, kimle-
rin içerde kaldığını benden daha iyi bilir. Bana gelmez böyle
malsahipleri; ama düştük bi kere... Biz onlardan bahşiş kopar-
maya çalışırken, Hacı Efendi haraç koparmaya çalışıyor."

"Pekiy," dedi, "diyelim ki bilmiyorsun; bu Orhan Bey de-
dikleri adam kaçta çıkıyor gündüzleri?"

"Mahkemesi olduğu günler erken çıkar."

"Öteki günler?"

"Öğleye kadar yazar okur, davacılarını alır..."

"Demek yazıhane olarak kullanıyor evi? Dur seen!.."

"E, onun gibi bir şey."

"Tamam! Evde kaldığı günler... İkinci katın merdiven başı-
na bağlayacaksın bizim Kont'u ki, giren çıkan davacıların pa-
çasına asılsın. Kendisi de gürültüsünden yazıp çizemesin, an-
ladın mı?"

"Olur mu beyim ikinci kata köpek bağlamak?"

"Behey insafına tükürdüğümün herifi! Yedi yüz liraya sa-
lon salamaca, iki oda bi mutfak oluyor da, kendi ikinci katıma
kendi itimi bağlamak neden olmasın? İkametgâh mı verdik bu
adama evi, yazıhane mi? Yedi yüz liraya gömme banyo, par-
ke, elektrik, havagazı, terkos, üstelik banyoda termosifon. Ter-
kos kesildi mi depo elinin altında. Nah çarşı pazar ayağının
altında. Nerde bu bolluk? Bak Durmuş Efendi, bu Kont var ya,
bu Kont... Bakma sen onun deve gibi olduğuna. Daha yavru o.
Bunu besleyip büyüteceğiz. Büyüdükçe kuş uçurtmayacak
kapıdan, pencereden. Bir giren pişman, bir girmeyen. Tümü-
nü süpüreceğiz dairelerden. Bütün kontratlar çöp tenekesine.
Yeniden kontrat imzalanacak. Haydi bakalım, sen şimdi
Kont'un köftelerini al getir Rüstem Usta'dan. Bizim köfteleri
hösosi yoğuruyo deel mi? Şöyle her biri elim gibi ossun. Ek-

mek içi istemem ha! Kasap sinirsiz verecek etini. Allah bana evlat vermedi; ama böyle bir mahlûk verdi ya, yeter. Karnı doydu da gözümün içine mel mel bi bakmıyor mu, yüreğimin yağı ılım ılım eriyor. Allah da bize evlat sevgisi yerine hayvan sevgisi ihsan etmiş. Neylersin... Allah bilir işini. Evlat verecek-ti de, ne olacaktı? Kumarıydı, karısıydı, içkisiydi, har vurup harman savuracaktı varımı yoğumu... Çok görme bu mahlûğun yediğini içtiğini. İstese istese, sırtına çul, altına bi minder ister. Kemik suyuna paparayla iki öğün köfte... Üç şişe de Taş-delen suyu. Ayda yılda bi karın ağrısına tutulacak da baytara gidecek. Bütün angaryası bu gader. Bak Durmuş Efendi, gözün kulağın bu Kont'un üzerinde olacak. Kulağın sesinde, gözün kakasında. Bi bozukluk gördün mü, at taksiye doğru Hayvan Hastanesi'ndeki Nizami Bey'e. Görünce tanır. Tayya-reden iner inmez, bu Kont'u ona gönderdimdi bi arabaya atıp. Dipten doruğa bi muayene... Hadi bakalım, söyle kasaba, etle-ri, iki kere çeksin! Sinirdi, yalkandaktı istemem. Rüstem de harlı yakmasın ızgarayı. Şöyle pişti pişmedi, sulu sulu... Sakın haaa, soğutmayacaksın köfteleri. Getirirken sarıp sarmalaya-caksın. 'Olmaz!' diyorum sana dinlemiyorsun. On dakkalık yerden köfte sıcak sıcak gelmez. Bu hayvan sıcak köfte ister. Köye mektup yazacaktın, yazdın mı?"

"Yazdım beyim."

"Hani ay başında gelecekti avradın?"

"Gelecek bu ay başında."

"Her gün üç dört kilo kemik kaynatacak taaa sabahtan. Pa-para da sıcak sıcak."

"Evet, Hacı Efendi! Öğlen bi kilo, akşam bi kilo köfte..."

"Şimdiden söylüyorum sana: Eğer bu köftelerden bi tekine göz dikersen, gözün çıksın."

"Töbe töbe!.. Ne demek köpeğin köftesine göz dikmek. Düştük mü bu kadar, kapıcı olduksa..."

"İşte böööle olmalı, eferim!"

“Diyelim ki, sana kul olduk, köle olduk. Köpeğin nafakasına da mı göz koyduk...”

“Hah şöyle. İnsan dediğin namusuyla yaşamalı. Her şeyin başı namus. Açlıktan öleceksin, ölüver. Yeter ki, namusundan olma. Neden Namus koymuşuz bu apartımanın adını? Namus Apartmanı’nın kapıcısıysın sen. Ona göre ha... Hadi göreyim seni...”

ALTI

Kont'un gezinti zamanıydı, ikinci gezmesi... Durmuş Efendi, köpeğin zincirini kısa tutarak Doğruluk Bakkaliyesi'nin önünden geçerken, içerden Şevket Demirkazık fırlayıp çıktı karşısına:

"Ayıp ayıp!.." dedi, "Biz seni Namus Apartmanı'nın kapıcısı belliyorduk, meğer sen, Sudûri Efendi'nin köpek çobanymışsın. Madem bu kadar hevesliydin çobanlığa, köyü neye bırakıp geldin? Kâşif Ağa'nın yanına çoban durur, çoluğundan çocuğundan olmazdın. Şehir yerinde sersefil kalmazdın böyle!"

Kendini toparlamaya çalıştı Durmuş Efendi:

"Ya senin yaptığın ne ki?" dedi, "Kapıcılık mı yapıyo belliyon kendini? Bütün gün araba yıkıyon! Beylerin arabalarını!"

"Doğru doğru dosdoğru... Yalnız malsahibinin arabasını değil, bütün apartımandaki tüccarların arabasını da yıkayıp kuruluyom. Her birinden bi on kâat keserekten..."

Doğruydu Kapıcı İdris'in söyledikleri. Bi tek arabası olan var mıydı şu koskoca Namus Apartmanı'nda? Kiralar ucuzken girmişler, yükseline de yapışıp kalmışlardı. Bi bakıma haklıydı Hacı Sudûri direnmede. Haklıydı haklı olmasına; ama şu köpek de ne oluyordu?.. Boyuna söyleniyordu İdris Demirkazık:

"Hele şu canavara bak! Üstüne palan vursan değirmene iki çuval mısır götürürsün öğütmeye. Sirtına sen de atlasan 'götürmem' demez. Sen bu canavarı bütün gün yedir içir, bir de al yanına gezdir böyle parklarda, sokaklarda. Havasını aldır, aptestini ettir. Oldu olacak bir de huyuna suyuna, boyuna bosuna göre bi dişi köpek azmanı bul da kıyıver nikâhlarını. Sevaptır. Bak, ağzı var dili yok itoğlu itin. Nerdeyse yoldan geçen kadınlara saldıracak. Hadi hadi, Akzambak Apartmanı'nda İngiliz azmanı bi kocabaş var. Adına Aradık mı diyolar, Bulduk mu, bilirsin sen."

"Ben bilmem. Sen madem ki biliyon, al bizim Kont'u da tanııştır..."

"Yok yok, senin zanaatın bu. Böyle bi marifetin olmasa seni it bakıcısı olarahtan tutmazdı Hacı Sudûri Efendi."

Eee, işte en sonunda kızdırmıştı Durmuş'u:

"Hele get başımdan allasen..." dedi, "Bi de sen tebelleş olma bana. Mektup yazdım köye. 'Oğlanı da getir gelirkene.' dedim. Bi cevap bile alamadım daha!"

"Nerde barındıracaksın onları, köpeğin kulübesinde mi? Bi göz odanın neresine sokacaksın çoluğu çocuğu?"

"Bi daire mi kiralayacaktım onlara? Olmuşu olacağı bi eksik eteknen bi oğlan."

"Heç olmazsa oğlanı olsun getirtmeseydin. Bıraksaydın bacısının yanında. Şehir yerinde kolay mı o yaşta bi oğlana bakmak? Kız deel ki evlatlık veresin kısır bi karıya! Haaa, anladım. Köpeğin bakımını oğlana aktaracaksın. Bak bu eyi akıl işte. Kaç yaşındaydı senin oğlan? On, on iki yaşında olacaktı bana kalırsa. Eee, biraz kabacaysa, çıkar işin içinden. Yoksam

oğlana yazık edersin, sürükler götürür bu canavar, oğlanı arabaların, kamyonların altına. Hadi Allah yardımcın olsun! Zordur köpek çobanlığı, hele böyle şehir yerinde. Köy gibi var mı? Salıverirsin gider. Çağırırsın 'kuçu kuçu' diye, gelir. Zincirinden tasmaından kurtuldu mu, Rabbim selamet vere. Belediyeden leşini bile alamazsın."

"Ağzından heç mi hayırlı bi laf çıkmaz, şöyle içimin ağusunu alacak. Ne şom ağızlı adamsın be!"

"Ne diyeyim, 'Bırak şu apartımanı da, çık!' desem, çıkmazsın ki... Alışmışsın sen de köpeklik etmeye. Korkma, aç kalmazsın."

Durmuş hızla çekti, şuna buna kafa vurmak isteyen Kont'un zincirini.

"Yürü ulan itoğlu it!" dedi, "Nedir senden çektiğim..."

Biraz yürüdükten sonra da getirdi gerisini; hem de yanından gelip geçenlere duyura duyura:

"Ulan namusumuzla kapıcılık yapalım dedikse, köpek bakıcılığı yapalım demedik ya!.. Bırak köpek bakıcılığını, yaptığımız iş düpedüz köpeklik. Durmam bu içine tükürdüğümün apartımanında. Namus Apartımanı ha! Böyle namusun içine köpekler işesin! Töbe töbe!.."

Parka girer girmez, Kont karşılarına çıkan budanmış şimşir ağaçlarının üstüne doğru kaldırdı arka ayağının tekini. Bir iki yaprağı ıslattıktan sonra bir süre burnunu yere yapıştırıp yürüdü. Durmuş Efendi bu işin o kadarla kalmayacağını biliyordu. Zincirini gevşetti. Kont sağa sola gitti geldi, uzaktan çocuk sesleri duyuluyordu. Köpek bunların Namus Apartımanı'nın çocukları olduğunu tanıdı kokularından. Tanır tanımaz da görevi gereği bir iki kez havladı. Köpekçe bir hinoğlu hinlikle parka bu iş için gelmediğini sezinleyip rahatladı. Gene bir çalı dibi aradı siyecek. Ama gerçekten bir çalı dibi... Soyunun sopunun kendine aktardığı sağduyuyla siyilebilecek güvenilir türden... Oysa parktaki şimşirler, çalıktan çıkmış, ustaca kırpılmış, biçime sokulmuş ölçülü biçili ağaç göv-

deleri ydi. Birikiminden üç beş damlasını daha gönderdi dip-lerine. Kendi soyundaki yaratıklar bu ıslaklığı koklayarak izi- ne düşer, onu bulabilirlerdi. Hiçbir korkusu olamazdı onu iz- leyip gelecek köpeklerden. Kalıpça kıyafetçe hiçbirinden aşı- ğı değildi. Aralarında hır çıksa topunun da üstesinden gelebi- lirdi; ama bugün hava güzeldi. Bu siyme işini uzatmamalıydı artık. Sataşacak kedi, dalga geçecek güvercin, üzerine atılacak serçe aramalıydı. Uygun bir yer bulup geriye ne kaldıysa bı- raktı, şurasını burasını titrete titrete... Sonra zincirini çekiştire çekiştire Durmuş Efendi'yi sürüklemeye başladı.

Durmuş Efendi'nin de zoru çok daha başkaydı. Köyden gelecek olan oğlu İsmail başa çıkabilir miydi bu canavarla? Yoksa sürükler götürür müydü bu it, oğlanı? Kendi kolunun gücünü İsmail'in gücüne uydurarak zinciri gevşetti biraz. Kont, birden ileri atılınca az daha kurtulacaktı elinden:

"Ulan İsmail!" dedi, "Heç iş yoğumuş sende! Elleham bu namussuz gene benim başıma kalacak. Gıvıramıyacaksın, bu it çobanlığını."

Namus Apartmanı'nın çocukları ilerde salıncağa biniyor- lardı. İşte Kadriyanım'ın, kendisi gibi çokbilmiş kızı Dilek, oturmuş bir sıraya, oynayanları gözetliyor. Yanında Hüsamet- tin Bey'in haylaz torunu Tayfur ayakta dikiliyor. Doğruluk Bakkalı'nın oğlu Arif de orada. Sırayla dört numaranın Dil- ber'i, beş numaranın Tekin'i, gazeteci çocuk, Adembaba Bekir, hepsi hepsi ordalar...

Arif hepsinden önce görmüştü Durmuş Efendi'yi:

"Çocuklar!.." diye bağırdı, "Kont geliyor, Kont!.."

"Haydi bastır hav hav hav!.."

"Şimdi kıstırdık onu. Verelim taşı gözüne."

"Görsün bizi ısırmayı!"

"Ben çantamı vuracağım kafasına!"

"Isırır. Yanaşmayalım da, taş atalım."

Bütün bu söylenenleri uygulamak için çevirdiler Durmuş Efendi'nin dört bir yanını. Kont, Namus Apartmanı'nın ço-

cuklarını, olduğu gibi çevresinde görünce, yarım ağız havladı:
"Hav hav!.."

İlk taşı atan Tayfur oldu. Arkadan Tekin, Yavuz, Uğur, Dilek... Dilber taaa uzaktan onlara bakıyordu.

Çetin biraz geride, elleri cebinde dikiliyordu. Arif'in çiçek tarhlarından iri bir çakıl söktüğünü görünce koştu:

"Dur!" dedi, "Taş atma sen!"

"Neden atmayacaktım?.."

"Sen atmasan iyi olur."

"Neden be?"

"Senin baban bakkal..."

"Git dükkândan pastırma getir, sucuk getir, kaşar peyniri getir."

"Ne olacak getirirsem?"

"Kont'a veririz yer."

"O her gün köfte yiyor. Hem de seksen tane."

"Bıkmıştır köfteden. Hele sen getir."

Çetin'in sözünden çıkmazdı Arif. Çetin sabahları mahallede gazete satardı. Namus Apartmanı'nın da gazetecisiydi o. Öğlenci okuyordu. Arif'in sınıf arkadaşıydı üstelik. Babası sayılı duvar ustalarındandı; ama çatıdan düşmüş, sakat kalmıştı. Ancak oturduğu yerden ufak tefek işler yapabiliyordu. Çetin'i severdi Arif:

"Peki." dedi, "Babam dükkânda değilse alırım."

"Canım, dükkândaysa 'Annem istedi.' dersin."

"Ha, annem evde yok. Dur evden getireyim. Hizmetçiden alırım ben."

"Hadi çabuk!"

Durmuş Efendi çocukların saldırısını biraz da tatlı dille atlatmak istiyordu:

"Yapmayın çocuklar!"

"Babanıza söylerim sizi."

"Ne istiyorsunuz bu hayvandan?"

"Annenize söylerim!"

"Onlar da kızıyor bu Kont'a!" dedi Tekin.

"Sudûri Efendi'ye söylerim. Kulağınızı çeker. Hepinizi öğretmene söylerim."

"Öğretmen bize karışmaz ki."

"Peki öyleyse. Sizi ben döverim! Şu köpeğin bir yerine bir şey olsun gebertirim sizi!"

"Bizi tutamazsın ki sen!"

Köpeği üzerlerine saldırtmak hiç aklına gelmiyordu. Belki geliyordu da onları ısırır diye korkuyordu. Kalktı yalancıklardan ayağa:

"Hadi Kont," dedi, "kovala şunları!"

Çocuklar Durmuş Efendi'yle konuştukları için taşlamayı çoktan unutmuşlardı. Kont'tan korkmaya hazır olduklarından Durmuş doğrulur doğrulmaz gerilediler!

"Kaçın çocuklar, Kont geliyor!"

Oysa şu güzel havada Kont hiç de onlara saldırıp ısırmağı düşünmüyor, tam tersine oynaşmak istiyordu. Tekin geriye dönüp de kaçarken ayağına takılan bir çakıl taşını kaptığı gibi fırlattı. Taş, Kont'un tam sağ kulağının üstüne gelmişti. Köpek canı yanınca birden durdu, dikildi. Acı acı havlamaya başladı. Eğer bu anda zincirinden kurtulabilse altına alabilirdi Tekin'i.

"Dağılın ulan!" diye atılan taşlardan birine sarıldı Durmuş Efendi, "Sizi pezevenğin evlatları. Masum köpeği göz göre göre öldüreceksiniz öyle mi?"

Bağırıp çağırıyordu; ama yerinden de kıpırdamıyordu. Tam apartmana dönmeyi düşünürken Arif koşarak geldi; elinde bir kesekâğıdı dolusu pastırma.

Dilek, Arif'in getirdiği çerezlere alışkın olduğu için hemen sokuldu yanına:

"Ne getirdin bana?" diye sordu.

"Sana mı? Sana bir şey getirmedi, köpeğe getirdim bunları. Bak pastırma!.. Kaşarpeyniri yokmuş evde."

Çetin, hemen elinden almak istedi pastırmaları:

"Ben vereyim Kont'a." dedi.

"Neden sen verecekmişin?" diye çekti kesekâğıdını Arif.

"Peki ikimiz verelim!"

"Bunları ben getirdim, ben vereceğim!"

"Ne olurmuş sen getirdinse? 'Getir.' dedim getirdin."

"Peki al, birazını da sen ver."

Pastırmalar ince ince kesilmişti. Kuşgözü denilen türden-
di, sigara kâğıdı gibi... İki üç parçasını önce kendi ağzına attı
Çetin.

"Oooh, ne güzel!.." dedi, "Keşke biraz da ekmek getirsey-
din!.."

Öğlen okula giderken aceleyle gelmiş, hiçbir şey yiyeme-
mişti. Dilek'in gözünden kaçmamıştı bu açıkgozlük.

"Aaaa!" dedi, "Köpeğin pastırmasını yiyor!"

"Gel kuçu kuçu!.." diye çağırdı Kont'u. Dilek'i duymazlık-
tan gelerek.

Arif, en iyi niyetlerle köpeğin üzerine doğru giderken Kont
birden şahlandı:

"Hav hav havvv!.."

Demek kulağının üzerine taşı atan haylaz buydu! Gene
elinde kocaman bir taşla geliyordu. Zincirini gerdirdi. Ner-
deyse Durmuş'un elinden kurtulacak, Arif'i ayaklarının altına
alacaktı. Çetin durumu anladı:

"Sen dur hele. Ben vereyim." dedi.

Arif iki üç adım daha yaklaştı:

"Durmuş Efendi!" dedi, "Ben Kont'a taş atmayacağım.
Pastırma vereceğim. Bak pastırmalara!"

Bir tutam pastırmayı kaldırmış gösteriyordu:

"Çok güzel pastırma!"

"Yemez o! Acıkıncadı daha."

"Yer. Yemez olur mu?"

Çetin bir iki dilim pastırma daha attı ağzına:

"Çok güzel!" dedi.

"Çekilin başımdan. Yemez diyorum size!"

“Ben veririm ona. Gel kuçu kuçu!..”

Kont bugüne kadar hiç pastırma yemediği gibi, pastırma da görmemişti; ama dedelerinden gelen içgüdüyle önce kokuyu almış, sonra bu kokuyu değerlendirmişti. Yediği köftelerden çok daha güzel bir şey olmalıydı bu çocuğun elindeki. Birden yumuşadı, sustu, kuyruğunu uysal uysal sallamaya başladı. Bundan yüreklenen Çetin yanına sokuldu. Bir iki dilim pastırmayı önüne attı. Şaşılacak şey, Kont bu pastırmaları daha havada koklamış, ağzını hemen açıp şak diye kapmıştı. Aman ne enfes şeydi bu kuru etler!

“Hev hev hev...”

Kuyruğunu arka ayaklarının arasına kırmış başı önde Çetin’e doğru yaklaştı.

“Heevvv...”

“Gel bakıyım, benim uslu kuçu kuçum! Bundan sonra beni hiç ısırmayacaksın değil mi?”

Bir iki dilim pastırmayı kendi ağzına attıktan sonra iki üç dilimini de yüksekten Kont’a fırlattı. Köpek bir sıçrayışta yere düşürmeden kaptı. Artık Durmuş Efendi de sesini çıkarmıyordu. Öyle ya kötülükten ne çıkardı. Barışmışlardı işte; ama bu pastırmalar köpeğin karnını ağrıttı. “Amaaan... Sen de...” diye düşündü. “Ağrıtırса ağrıtsın...”

Kont, Sudûri Efendi’ye kalkıp da dert yanacak değildi ya, “Bana pastırma yedirdiler!” diye.

Çetin boyuna atıştırıyordu. Kont onun bu pis boğazlığına kızmaya başlamıştı ki, Arif yetişti yardımına:

“Gel kuçu kuçu, pastırmaları ben getirdim! Bak bende daha çok var. Al bakıyım.”

Hooop, atar atmaz kapmıştı havada gene. Bir oyun yoktu bu işte. Onunkiler de aynı pastırmadandı. Arif idareli, ölçülü vermediği için hemen bitirivermişti elindekilerini. Çetin onun gerisinde, pastırmaların bitmesini beklemişti sabırla. Sıra kendisine gelince biraz daha sokuldu:

"Bak Kont!" dedi, "Bende çok pastırma var. Görüyorsun ya!"

"Hev hev hev!.."

"Vereceğim canım! Vermez olur muyum... Ama bana iyi bak! Unutma sakın beni! Apartımana gazete vermeye geldim mi merdiven başında yolumu kesme! Bana saldırmazsan veririm bu pastırmaları."

"Hevvv..."

"Söz mü? Isırmayacaksın değil mi?"

"Hev hev hev..."

"Al şimdi şunları da, unutma beni. Benim adım Çetin. Bu da bakkalın oğlu Arif. Al bakıyım, ikimizi de ısırmayacaksın. Hele gazete paralarını toplamaya geldiğim zaman kısacaksın çeneni. Senin yüzünden hiç kimse kapıyı açmıyor bana. Bi daa havlamak, üzerime atılmak yok. Al şunları da! Gelin çocuklar, sizleri de tanıtayım. Bak Kont, bunların hepsi de Namus Apartmanı'nda oturur. Şu Tayfur'a iyi bak! En güzel oyuncaklar onda. Babası kaptan çünkü. Dedesi... Ha ha ha hay. Her gün dolu dolu şişeler devirir; ama iyi adamdır haa!.. Dilber'in babası doktor... Garajda arabası da var. Tayfur, Arif, Yavuz, Uğur hep iyi çocuklar. Dilek, çalışkan kız. Üçe geçti. Bu da Yavuz biraz kavgacıdır."

Kont başını kaldırıp baktı Tekin'in yüzüne. Demin taşı atan bu haylazdı, öfkesi depreşti birden:

"Hav hav havvv..."

"Ne oldu canım, uslu uslu dinliyordun beni. Anladım, attığı taş geldi aklına! Kusuruna bakma sen onun, bi daha atmaz. Bu Uğur... Mahalle takımının kalecisi... Yazları Küçükçekmece'ye gider. İyi yüzücüdür haaa... Al şu son pastırmayı da, biz gidelim; ama pastırmayı vermeden önce iki kulağının arasını biraz okşayacağım. İzin veriyorsun değil mi Durmuş Amca?"

"Hadi okşa da, bitsin şu iş!"

Köpeğin durumunu inceledi. Kaçmıyordu; ama nerdeyse havlayacaktı.

"Hele al şunu! Vazgeçtim okşamaktan; ama elimle vereceğim ağzına. Sakın ısırma elimi ha. Biraz dikkat et."

Ağzına doğru uzattı pastırmaları:

"Buyur bakalım!"

Kont dudaklarını araladı. Dilini kürek gibi uzatıp kıvırdı, kaptı elindeki bütün pastırmaları. Çiğnemedi de yutuverdi.

"İşte bu kadar!.."

İki elini çırptı temizler gibi...

"Görüyorsun ya, hiç kalmadı. Biliyorum, ikimiz de doymadık. Bize dokunmazsan bi dahaki sefere Arif daha çok getirecek."

Okşamak için denemeye geçti. Kont, kıcın kıcın Durmuş Efendi'ye sokuldu:

"Hev hev hev..."

"Tadında bırakın çocuklar." dedi Durmuş Efendi.

"Peki Durmuş Amca! Hadi hoşçakal!"

Arif, çocukları peşine takmak için:

"Kim sallayacak beni?" dedi, "Kim sallarsa bir ciklet var."

Elini cebine daldırdı, bir avuç ciklet çıkardı. Olanı biteni bir köşeden izleyen Bekir hemen atıldı:

"Ben sallarım!" dedi.

"Hadi ordan bitli!" diye tersledi Arif, "Yaklaşma sakın, bitlisin sen!"

Bekir, bitliliğini kabullenmiş gibi önüne bakıyordu. Oysa, annesi apartmanlara temizliğe giderdi. Çamaşır yıkar, cam si-lerdi. Nasıl olurdu da bitlenirdi Bekir? Tayfur gönlünü almak için:

"Sen, beni salla olur mu?" dedi.

Arif bir ciklet uzattı Tayfur'a, "Hele sen şunu al da, beni eli kere salla!"

"Neden sallayacakmışım seni ben?"

Sallamasına sallardı; ama Dilber'den de, Dilek'ten de uta-

nıyordu... Daha çok Dilber'den... Dilek kırıtarak sokuldu Arif'e... Şakacıktan:

"Ben sallayım da, sen ver cikleti!" dedi.

"Sana sallamadan da veririm."

"Ver hadi bakayım..."

Verdi. Hem de iki tane birden verdi. Tayfur yanında ciklet olsa iki tane değil üç tane birden verirdi. Hele Dilber'e on tane birden... Amma, para bile yoktu yanında. Bir gün dedesinden çok para isteyecek, bakkaldan çok ciklet alacak, bi köşede hepsini de Dilber'e verecekti. Babası yoktu burda, Amerika'daydı. Seferden dönünce, çok cikletler getirirdi. O zaman sokulurdu Dilber'e:

"Al sana bi dolu ciklet!" diyecekti, "Babam bunları Amerika'dan getirdi!"

Dilber, bilirdi babasının kaptan olduğunu. Bir kat altlarında 12 numarada otururlardı. Meydan Arif'e kalmıştı işte, ne çare!

"Ha?" dedi Arif, "Sallar mısın beni?"

"Sallamam!" dedi Tayfur.

"Tam üç tane ciklet veririm sallarsan!"

"Gene sallamam!"

"Ver bana iki ciklet!" dedi Çetin, "Ben sallayım!"

"Peki!" dedi, "Bir ciklet kârdayım!"

"Elden gel!"

"Al sana! Bir, iki!"

Çetin bunlardan birini Tayfur'a uzattı:

"Al!" dedi, "Ödünç! Sonra üç tane verirsin!"

"Babam Amerika'dan getirince beş tane veririm!"

Dilek duymuştu; ama Dilber, taaa uzakta bir sıraya oturmuş dergi okuyordu. Gözü hep Dilek'teydi Dilber'in; ama bu oğlan çocuklar hep kendi alışverişlerinde, olduklarından görmüyorlardı. Ah, Turgut buralarda olsaydı, onu yüz kere sallardı, hem de dallara ayaklarını değdire değdire...

Arif, onun dergisine sürtüne sürtüne geçti yanından. Püf!..

Ne de çok güveniyordu babasının bakkallığına. Onların otomobilleri varsa, Dilberler'in de... Neydi bu şımarıklık... Bak, Turgut hiç de Arif gibi değildi. Okula bile gitmiyordu. Garajda araba yıkıyordu, araba yağlıyordu. Islak ıslak çizmeleri vardı. Sonra kıvrır kıvrır saçları... Okula gitmiyordu ki öğretmeni saçlarını kestirsin... Bir sağ kaşına, bir sol kaşına... Babasının arabasına bindiği zaman "Buyur küçük hanım!" diye kapıyı açıyordu. Şu miskin oğlanlar mı sallayacaktı bir doktorun kızını!

Arif'in babasının da arabası vardı; ama son çıkan arabalardandı, yerli arabalardan. Babası ne diyordu onlara 'plak' mı diyordu, 'kudura plak' mı? Babasının Opel'i gibi değildi. Uydurmaydı. Her şeyleri uydurmaydı bu bakkalların. Annesi Perihan Teyze'nin kabarık sütyenleri uydurmaydı, saçlarının rengi uydurmaydı, yürüyüşü, konuşması, gülüşü... Hiç anlamaz mıydı Dilber?.. Ama neden bu Dilek'le çok şakalaşıyordu bu Arif? Neden onun saçlarını şakacıktan çekiyor, elinden tutup koşturuyordu. Bir de önünden geçerken dergisine çarpıyordu. Ne olacak, kaba çocuk!

İki üç adım sonra durmuş, Dilber'e bakıyordu Arif:

"Hadi kalk da, salıncağa binelim!" dedi.

"Beni sallarsan!" dedi, dik dik bakarak.

"Kolay!" dedi Arif, "Çetin seni de sallar. Ona senin için de iki ciklet veririm."

"Hayır," dedi, "gelmiyorum! Ben dergi okuyorum burda."

"Ne dergisiymiş o?"

"Yavru Kuş. Beş liralık dergi bu!"

Çetin duymuştu.

"Ben sana dört liraya getiririm okula!"

"Ama, üzerinde beş lira yazıyor. Ben dört liraya almam. Olur mu bir lira eksik vermek?.."

"Ha ha hay!.. Neden olmasın?"

"Derginin yazarı öyle yazmış!"

"Yazsın! Ben sattığım gazeteleri de, dergileri de hep indi-

rimli alıyorum. Sen dört lira ver, ben yine kâr ederim! Hem de yirmi beş kuruş! Senden hiç kâr etmesem de olur.”

“Neden?”

“Herkesten kâr edilmez ki...”

“Ama benim babamın çok parası var.”

“Ben babana satıyorum ki... Baban istese, gene beş lira... Hadi kalk, seni de sallayım. Madem dergi alacaksın benden.”

“Dergi de almayacağım, sallamanı da istemiyorum.”

“Canın isterse! Hadi Dilek, yürü gidelim! Seni bir sallayım, bir sallayım ki... Ağaçların tepesine çıkartayım!”

Yavuz koşarak girdi aralarına:

“Hayır!” dedi, “Onu ben sallayacağım; bırak, bir yere götüremezsin!”

“A... A... Buna ne oluyor?”

“Sallayamazsın diyorum sana!”

“Sallarım!”

“Sallayamazsın!”

Dilek, ne yapacağını kestiremeden dikilip duruyordu. Çetin sordu:

“Söylesene!” dedi, “ ‘Beni Çetin sallayacak.’ desene!”

Dilek, ses çıkarmadan salıncağa doğru yürüyordu. Çetin de tam peşine takılacağı sırada Yavuz tarhlardan bir çakıлтаşı sökerken Arif taşın üstüne bastı:

“Taşı bırak!”

“Neden bırakacakmışım?”

“Taş atmak yok!”

“Sana ne oluyor?”

“O sallayacak Dilek’i.”

“Neden o sallasın?”

“Benim hesabıma...”

“Hayır, ben sallayacağım. Ben sallasam bile kimseye bırakmam onu! Bu bahçe sizin mi?”

“Senin mi?”

“Dilek’i sallayamaz kimse!”

Oysa, Dilek salıncağa oturmuştu bile. Çetin açılıp açılıp sallıyordu onu.

Olanı biteni taaa gerilerden izleyen Dilber, birden çok yalnız buldu kendini. Neden onu hep birden bırakmış gitmişler, niçin salıncağa çağırmamışlardı? Arif iyi çocuktuktu, hoş çocuktuktu; ama hep böyle yapardı. Şekerinden cikletine kadar dükkândan alır, gelir, avuç avuç verirdi şu Dilek'e. Onun ne şekerinde gözü vardı, ne cikletinde; ama neden hep ona o sırtıkan Dilek'e veriyordu. Hep Dilek, hep Dilek... Hiç sevmiyordu bu Dilek'i. "Bi daha konuşmayacam bu Arif'le!" dedi, "Babası bakkalsa ne olmuş sanki?.. Benim babam da doktor. Onların evinde televizyon varsa, bizde de var. Bir gün hasta olur helbet bu Arif." ... "Baba, bakma ona. Ben Arif'i hiç sevmiyorum. Ona bakacağına şu gazete satan Çetin'e bak, daha iyi. Hem de hiç para almadan. Babası sakat onun..." diyeceğim. O Dilek dergi okur da, ben okuyamaz mıyım? Onun gibi iki buçuk liralık dergi de değil, beş liralık dergi alacağım ben."

Bekir'in yanından, yüzüne bile bakmadan yürüdü.

"Çetiiin!.." diye seslendi uzaktan.

"Ne var be?"

Bu Çetin'e de ne oluyordu? Dilek çağırdığı zaman böyle mi cevap verirdi ona?

"Çetin, gel hele!"

Aaa, Çetin elinden tutmuş çekiyordu Dilek'i salıncağa doğru! Tekin yerden kaptığı taşı onlardan yana atmış, tutturamamıştı. Yerden bir taş daha sökerken Arif bir tekme vurdu eline, taş fırladı gitti çimlerin üstüne.

Tekin:

"Sana ne oluyor be?" dedi, "Ben onlara atıyorum taşı!"

"Atamazsın!"

"İkiniz bir olmuşsunuz Çetin'le..."

"Sen de bizden olursan..."

"Olursam, Dilek ne olacak o zaman?"

"Dilek de bizden."

"Nasıl olur, kız o."

"Olsun."

"Ben sizden olursam hep Dilek'le oynamak isterim."

"Ya o seninle oynamak istemezse?..."

"Hani 'bizden' diyordun ya?"

"Sen ona benim gibi hep ciklet verebilir misin? Lolipop, çikolata... Verirsen, o da hep seninle oynar; ama belli olmaz, belki senin verdiklerini almaz o. Belki de vermeden de oynar. Sorarsın, 'Benimle oynamak ister misin?' diye."

"Oynarım derse..."

"İyi ya, sen de oynarsın onunla."

"Biz oynarken gelip büyük bir çikolata verirsen ona..."

"Veririm, neden vermeyeyim? Dilek iyi kız. İstesin, on beş liralık çikolatalardan bile getiririm ona."

"Benim babamın büyük çikolata alacak parası yok..." dedi Tekin.

"Onun için mi taşıyorsun onları?"

"Ya niçin? Ben de attırmam sana işte böyle. İkimiz bir olur döveriz seni."

Yavuz'la Tayfur koşmaca oynuyorlardı. Onların çekiştiklerini görünce geldiler yanlarına.

Tayfur:

"Ne oluyor?" dedi, "Kavga mı ediyorsunuz?"

"Taş atıyor Çetin'le Dilek'e!" dedi Arif.

"Neden atıyormuş?"

"Anlayamadım neden attığını."

Tekin öfkeliydi:

"Benim büyük çikolatam yok, anladınız mı? Atarım ben."

Dilber de sokuldu yanlarına.

"Benim büyük çikolatam var." dedi, "Babam her zaman alır bana büyük çikolata."

"Senin ha olmuş, ha olmamış..." dedi Arif.

"Neden?"

"Kızların olsa da bir, olmasa da."

"İş erkeklerin çikolatasında..." dedi Tekin.

"Anlamadım bundan bir şey."

"Anlayamazsın, kızsın sen!"

"Ben de anlayamadım," dedi Yavuz, "erkek olduğum halde."

"Çikolatadan mı çıktı kavga?" diye sordu Tayfur.

"Çetin'in Dilek'i sallamasından çıktı." dedi Arif.

"Nasıl çıktı?" diye sordu Dilber.

"Çetin'le Dilek sallanıyor da işte..."

Hepsi birden başlarını salıncağa çevirdiler. Çetin Dilek'i öylesine sallıyordu ki, saçları ağaçtaki atkestanelerine değiyordu. Dilber her şeyi anlamıştı kendi açısından kadınca bir sezgiyle:

"Peki çocuklar..." dedi, "Beni hanginiz sallayacak?"

"Ben!" dedi Yavuz.

"Ben de..." dedi Tayfur.

Arif onların ikisini de iterek Tekin'e döndü:

"Sen salla hadi!"

"Sallarım!" dedi.

Hiçbiri de salıncağa gitmek istemiyordu. Tam bu sırada, parkın kapısında Turgut görüldü. Bekir onu görünce bağırdı:

"Haydi bastır cim bom bom!.."

Çocuklar başlarını Bekir'den yana çevirince Turgut'u gördüler. Köşebaşındaki garajda araba yıkayan Turgut, boş kalınca parka kapağı atar, bir iki sallandıktan sonra işine dönerdi. Hep çocukların okuldan döndükleri saatlere rastlardı onun parka gelişi. Yeşille mavi arası bir tulum vardı sırtında. Lastik çizmeleri pırıl pırıl, ıslak ıslaktı. Sıvalı kolları ıslı paslı, yanakları yağdan damga damgaydı.

"Turgut Abi!" diye seslendi Dilber.

"Ne var?" diye yürüdü ondan yana. Aralarında ya iki yaş vardı, ya üç; ama hep 'abi' derdi ona Dilber. Babasının arabasını da Turgut yıkardı garajda.

"Haydi beni salla!.."

"Hoppalaaa!.. Bu da nerden çıktı?"

"Beni kimse sallamıyor da..."

"Sen de kendi kendine sallanırsın!"

"Salıncak hiç boş kalmıyor ki."

"Salıncak babalarının malı mı onların? Haydi bin de sallan!"

Dilber koşarak gitti salıncağa. Çetin iki kolunu uzatıp Dilek'i sallıyordu. Dilber'in geldiğini görünce daha da hızlandırdı.

Turgut:

"Yeter artık!.." diye bağırdı uzaktan, "Biraz da Dilber sallansın!"

"Daha şimdik bindik biz!" dedi Dilek.

"Çetin, durdur şunu, Dilber binsin biraz da!"

"Durdurma sakın!" dedi Dilek, yaprakların arasından.

"Durdur, diyorum sana."

Çetin daha da hızlandırdı. Turgut bir omuzda uzaklaştırdı Çetin'i ordan. İki elini uzatarak yakaladı Dilek'i omuzlarından.

"İn çabuk!" dedi, "Babanın çiftliği mi burası?"

Sonra Dilber'e döndü:

"Bin hadi."

Dilber oturunca onu iki yanından kavradı, geri geri gide rek bütün gücüyle itti öne doğru. İlk hızı alan salıncak dallara yükseldi. Dilber kendinden beklenmeyen bir güçle yaylana yaylana sallanmaya başladı.

"Yaşa!" diye bağırdı Turgut, "Böyle olacak işte! Bak ne güzel sallanıyorsun kendi kendine. Her zaman nerde bulacaksın kendini pırpıslatacak adamı?"

Çetin bu yenilgiye boyun eğeceklerden değildi:

"Yaptığın hiç doğru değil senin!" dedi Turgut'a, "Bir kız zorla salıncaktan indirilmez."

"Ne olurmuş indirilirse?"

"Senin yaptığın eşeklik!" dedi.

"Seninki ne? Seninki de köpeklik!"

"Köpek sensin!"

Arif'le Çetin, Turgut'u aralarına alıverdiler. Nerdeyse atılacaklardı üstüne.

"Neden horozlanıyorsunuz böyle ikiniz birden?" dedi Turgut.

"Anlayamadım. Yoksa tavuğunuzu mu kışaladık?"

"Sen mi horozlanacaksın hep bu parkta?" dedi Çetin.

"Yani siz mi horozlanacaksınız? Peki, hadi görelim sizi de!"

Arif, Çetin'e döndü birden:

"Atla üzerine!" dedi, "Ne duruyorsun?"

"Atlayamaz!" dedi Turgut, "Kolay mı?"

"Neden atlayamazmış?"

"Bizim garajın kapısından içeri giremez sonra."

"O da girmez."

"Olur mu girmezse? Gazetesini nasıl satacak sonra?"

"Satmayıverir."

"Kim bakacak sakat babasına? Sen mi bakacaksın?"

Bir cevap bulamamıştı bu soruya Arif.

"Hadi bakalım!" dedi Turgut, "Hadi evlerinize. Anneleriniz bekler sizi!"

YEDİ

Durmuş Efendi, Kont'la apartımana döndüğünde Hacı Südürî'yi kapının önünde buldu. Daha yanına yaklaşmadan gürledi Hacı:

"Otel mi burası be? Nasıl çağırırsın benden izinsiz oğlunu? Oğlan da oğlana benzese bari... Hemen göndereceksin köye!"

Gelmişlerdi demek. Köpek, sahibini tanımış, kuyruğunu sallamaya başlamıştı ki, Hacı ikinci zılgıtı patlattı:

"Bu saate kadar nerdeydin? Aç mı, tok mu bu hayvan; hiç düşünmezsin!"

"Hava güzeldi de..." diyecek oldu.

"Gönül eğlendirdin parkta değil mi? Yayıldın kaldın orarlarda; kendini mi gezdiriyorsun, köpeği mi? Köpeğin gezintileri saatle. Her şeyi saatle onun. Düzenini bozamazsın! Sen parktan yarım saat geç dönersen yemeği de yarım saat geç kalır. Hadi çabuk, doyur karnını. Getir köftelerini de koy önüne!"

Köpeği merdivenin trabzanına bağladı. Odasına girerken oğlu çıktı karşısına.

"Geldiniz haaa?" dedi, "Anan nerde?"

"İçerde buba."

"Bu ne hal böyle? Kaşık kadar kalmış suratın! Kepek ekmeği mi verdi anan sana köyde?"

Karısı sesini duymuş, çıkmıştı kapıya. Kocasının öfkesini yatıştırmak için:

"Geldik biz işte..." dedi.

"Eyi ettiniz."

"Bi koca herif çıktı önümüze kapıda."

"Bırak koca herifi sen! Bu oğlan tere mi yattı? İnce hastalığa mı tutuldu, onu söyle?"

"Yolda ezildi de biraz."

"Yorgunluktan değil bu. Isıtmaya mı yattı yoksa? Çok kelezemiş, çok!"

"Öyle oldu!" dedi kadın, kısa kesmek için, "Sen nasılsın?"

"Ben mi? Nasıl olacağım, şu itle uğraşıyoruz."

Kadın köpeği görmemişti. Kocasının uğraştığı hangi itti acaba? Yoksa kapıda önlerine çıkan o koca heriften mi söz ediyordu?

"Ne sıkıyon canını?" dedi, "Başka iş mi yok koca şehirde? Kapıcılık olmamış da, amelelik olmuş."

Köye gitmek kolaydı; amma köyde nasıl edeceklerdi çoluk çocuk? Önü kıştı, kara kış hiç acımıyordu insana.

"Getir şu Kont'un köftelerini!" diye seslendi Hacı Efendi dışardan, "Hadi durma, öldüreceksin hayvanı açlıktan be. Önce sok kulübesine! Çabuk!"

"Başım belada bu itlen görüyon ya!" dedi, burnundan soluyarak.

Züriye Kadın kocasına kavuşmuştu ya, hiçbir şeyi umursamıyordu artık. Her şeyin üstesinden gelecek gücü buluyordu kendinde. Bugüne kadar kıtlık nedir görmüş, yokluğu tanımıştı. Bolluk memleketiydi şu İstanbul dedikleri. Taşı toprağı altın diyorlardı; ama ne taşını görmüştü, ne toprağını. Yoksa, İstanbul'un tam ortasını buldurmamış mıydı daha? Kocasını çok sıkıntıda görmüştü. Derdi neydi bu adamın? Bu Kont da

kim oluyordu? Köfteleri nerden gelecekti Kont'un? Odanın bir köşesinde betondan bir masa vardı. Üzerinde de yuvarlak bir ızgara. Altında mangalı yoktu bu ızgaranın. Yoksa gazocağı mıydı bu? Köfteler bunun üzerinde mi yapılacaktı? Bir de apteslik vardı masanın yanında, bulaşık yalağı gibi... Üstünde de bir musluk. Çevirir çevirmez bol su fışkırdı musluktan. Şaşılacak şey, odanın içinde çeşme! Kusursuz bir odaydı bu, her bi şeyi içinde!

Köydeki acı su kuyusunu düşündü. Doldurduğu yayığı sırtına vurduğu gibi aştığı Kabalak bayırı geldi gözünün önüne. Kara Çomak deresinde giysi yıkadığı günler geçti aklıdan, sabunsuz kilsiz. Karataş üstünde tokmaklaya tokmaklaya. Hele 'koca' denilen bu tabansıza bakındı siz! Ne çekmişti ki bu şehir yerinde. Şurda filkeden bilek gibi su akarken... Başını sokacak böyle saray bi odada yatıp kalkarken...

"Ulan İsmayıl!.." diye seslendi, "Ulan gel çabuk. Al şu sabunu, yıka yüzünü, gözünü! Buban adama benzetemedi seni, kirden pastan."

Oğlanın başını tuttu musluğun altına:

"Uzat!.." dedi, "Şu kopası armut sapına dönmüş boynunu!"

Çevirdi musluğu dibine kadar. Sabunu çekti aldı İsmail'in elinden, sürdü, sürdü, köpürttü akıttı. Bir daha köpürttü. Başını, boynunu, kulağını yıkadı gıcır gıcır.

"Hah şöle!.." dedi, "Biraz adama döndün. Çıkar o partial gömleği de sırtından. Gelirkene aldığımız kazağı gey! Boynunu boğazını sıktır da, sıskalığın örtülsün. Hadi çabuk."

Durmuş Efendi köftelerle geldiğinde oğlunu nerdeyse tanımıyacaktı:

"Ulan sıpa!.." dedi, "Tımar mı etti anan seni? Yüzün gözün ışıyakalmış."

"Büsbütün öldü belledin uşağımı." dedi Züriye Kadın. Kocasının elindeki kapaklı tencereye dikti gözünü:

"Ne getirdin?" dedi.

"Köfte..."

Kapağını kaldırıp baktı, ağzına kadar doluydu:

"Eyi," dedi, "oğlan da acıktıydı."

"Ne oğlanı ulan karı, köpeğin köfteleri bunlar."

"Ne dedin? Köpeğin köfteleri mi? Köpeklerin önüne köfte mi korlar bu şehir yerinde?"

"Köpeğine göre..."

"Ne demekmiş o?"

"Köfteyi zengin köpekler yer... Daha alâsını bile zıkkımlanırlar. Karşı apartımında bi it var. Nah şöyle parça parça etler konuyor önüne. Nafile mi, mafile mi ne!.. Hem de körpe dana eti..."

"Amarın!.. Aklımı çıvdıracağam. Demek şinci bu tencere-deki etleri itlere vereceğin ha?"

"İtlere mi dedin? Olmuşu olacağı bi tek ite. Herifin Kont diye boynu altında kalasica bi iti var. Bunu yer de, 'Daha var mı?' der. Günüm gecem bu itin hizmetinde. Sidiği-ydi, bokuy-du, kümesinin temizliği-ydi, yemesi, içmesi, taranması, gezi-ydi... Dahası var... Başının ağrısı, kıcının ağrısı, karnının ağrısı, hastalığı sökeli, hep benim üstümde. Kiracıların hizmetına vakit ayırıp bi gurus başış aldığım yok. Bırak başışını, onlardan aldığım bedduva yedi ceddime yeter, bu itoğlu it yüzünden." Masanın altındaki plastik kutuya boşalttı tencereyi, "Buz gibi olmuş köfteler!" dedi, "Malsahı-bısı görse deliye döner. Yok köpeğe, töbe, Kont'a soğuk köfte verilmezmiş. Yok çeşme su-yu içirilmezmiş, yüzüne ters ters bakılmazmış... Yesir miyim burda be?"

Günün yorgunluğu birden çökmüştü omuzlarına. Oturdu-ğu iskemleden kalkamıyordu.

Karısı:

"Hele galk da, verelim bari şu cenabetin etlerini..." dedi, "Hadi düş önüme."

Oğlan da takıldı arkalarına, bahçeye çıktılar. Açtılar kulü-benin kapısını.

"Konak gibi..." dedi Züriye.

"Galoferi bilem var."

"Galofer de ne ki?"

"Öğrenirsin onu da yakında. Hele gış bastırsın. Yandıydı yanmadıydı su gaçırdıydı, borusu patladıydı, çekişir dururuz kiracılarla."

"Hele şu su içtiği gaba da bak! Gümüşt en mi nedir?"

"Garı, bu apartmanda aklının yatmadığı ne görürsen, hep-si bize angarya. Bu gap var ya bu gap, her gün toz sabunla yı-kanacak. Sora içine Daşdelen suyu gonacak. Şuraya sıkıştırdın mı bu gabi, ne kadana gafasıyla dürtse o it deviremez onu."

"Bu köpeğin marefeti ne ki?" diye sordu Züriye, "Burayı beklediğinden mi, sahabısını eğlediğinden mi?"

"Üremesi... Üreyecek de, kiracıları gaçıracak göya! Dediği-ne bakılırsa malsahibinin, parayı gıt verirmiş kiracılar. Onları gaçıracakmış da yerine bol para verenler bulacağmış. Canım, bu da onun guruntusu. Köpek üremesiynen kiracı mı gaçar? Çakal mı bu kiracı dediğin?.. Bu it ağzını açıp üremese de he-rif onun gözünün bebeğine bakıyor. Oğlu da o, evlâdı da o..."

"Heç de böyle evlât duymadıydım. Evlât dediğin bi işe yar-rar, bi baltaya sap olur."

"Bu da evlâdın hayırsız ışıte. Ne çekiyom bütün gün. Daha da çekeceğimizden kelli. Hacı'nın demesi, bundan kelli köfte-ler burda yapılacak, sen geldin ya, kömür dökölüp mangal ya-kılacak, sıca sıcağına verilecek. Yarın gelir, öğlen burdadır. Pa-rası da gıymatlıdır haaa!.. Tek gurusun hesabını sorar! Köfte-ciye bi tek gurusu vermesin de, sıkıntıyı gapıcılar çeksın."

"Herifin parası gıymatlıysa bu köpeği govalasın ilkin gapı-sından."

"Ulan avrat, anlatamadım mı sana? 'Bu köpeğe lâf yok!' dedik. Ne lâftan anlamaz avratsın."

"Anladım, anladım. Hadi verelim de, çıksın aradan şu iş!"

Ana oğul düştüler Durmuş Efendi'nin arkasına. Bahçeye çıktılar. Olanı biteni yarı korku, yarı merak içinde izleyen İ-smail köpeğin iştahla yediği köftelere bakarak:

"Anaaa!.." dedi, "Garnım acıktı!"

SEKİZ

Hüsammettin Bulut'un eli ayağı titremeye başlamıştı:

"Tayfur... Evlâdım!.." diye seslendi, "Gene boşaldı şişe!"

"Boşalttın ha? Gözüm kör olsun gitmem!"

"Neden evlâdım? Neden Tayfurcuğum? Çare yok, gideceksin. Al şu parayı. Bir Yeni Rakı. Bu sefer büyük al da, çabuk bitmesin."

"Babaannem dedi ki; 'Deden seni rakı almaya gönderirse, gitme sakın!' dedi."

"Ayıp! Sen babaanneni seviyorsun da beni... Yok yok, yalruş söyledim, beni babaannen kadar sevmiyorsun demek? Bak, her gün öğleye kadar seni bekliyorum evde. Sen de öğleye kadar benim kahrımı çekiver."

"Ben anneme söyledim de 'Beni sabahçı yap!' diye, 'Olmaz!' dedi. 'Sabah erkenden kalkıp hazırlanamıyorsun.' dedi. Ah sabahçı olaydım!.. Kurtulurdum senin şişenden!"

"İyi, sen de bırakacaktın beni demek."

"Herkes bırakıp gidiyor seni!"

"Doğru! Baban atlar gemisine gider. Dedim namussuza, 'Kaptan mektebine girme!' diye..."

"İyi ki girmiş. Bana tamanca getirecek Amerika'dan!"

"Ne? Gene tamanca mı dedin?"

"Ne diyecektim ya?"

"Tabanca, tabanca... Şu kadar yıl Türkçe öğretmenliği yap. Eşşek kadar torun, kalksın karşısında her gün yanlış yanlış şeyler söylesin!.. Dayanamam buna ben. Tabanca diyeceksin anladın mı?"

"Demiyorum işte! Şişeni de almıyorum. Valla da, billa da almıyorum!"

"Senin bu yaptığın... Şeylik..."

"Neylik? Çabuk söyle de, hiç gitmeyeyim bakkala!"

"Şeylik... Hayırlı evlatlık!.. Namuslu torunluk!"

"Doğrusunu söylemedin."

"Eh, kovboyluk, diyelim öyleyse."

"Haaa! Bu hoşuma gitti bak. Ben kovboyum. Ver parayı; ama babaannem kızarsa?"

"Canım, sen de saklarsın ondan, söylemezsin!"

"Peki peki, gideceğim. Kendime ne alayım bakkaldan? Bi lilipop. Yok, daha büyük bi şey!"

"Kocaman bi balon al. Hayır balon olmaz. Hiç olmaz. Meselâ..."

"Meselâ ne demek dede?"

"Canım, bırak şimdi meselanın sırası mı şimdi böyle bir nazik zamanda?"

"Nazik ne demek dede?"

"Uzatma! Al şu otuz lirayı. Bir büyük Yeni al!"

"Bi büyük Yeni!.. Bak işine gelince ne güzel yeni şeyler söylüyorsun. Bir büyük Yeni, bir de balon..."

"Balon almasan iyi edersin."

"Neden dede?"

"İyi edersin işte, uzatma. Onun parası ne kadarsa, o parayla başka bir şey al!"

"Ben balon isteriiiiim."

"Ben büyük şeylerden hoşlanmam. Büyükbaba bile dedirtmiyorum sana, dede de diyorum bana. Balon alma da, yuvarlak bir şey istiyorsan leblebi al."

"Neden balon almayayım?"

"Babaannen gelince balonu görür. Görünce de, 'Bakkala mı gittin?' diye sorar sana. Bakkala gittiğin ortaya çıkınca da rakı aldığın anlaşılır. Başlar dırdıra sonra. Hem sana kızar, hem bana! İyisi mi..."

"Leblebiyi sormaz mı?"

"Yiyip bitirirsin çabuk!"

"Ben balon alacağım!"

Dedenin elleri içkisizlikten daha da titremeye başladı. Cebinden otuz lirayı güçlükle çıkardı:

"Al şunu!.." dedi, "İster balon al, ister leblebi... Ne yap yap, rakımı çabuk getir. Sakın oyuna dalma emi!"

Tayfur kalktı, kapının ziline bastı.

Dedes:

"Neee, zile mi bastın?" dedi üzerine yürüyerek.

"Gelsin, kapıcı da alsın. Boşuna mı veriyoruz kapıcı parasını?"

"Ne yaptın, berbat ettin sabah sabah!.. Kapıcı babaannenin casusu be!"

"Casusu mu? Ne demek casus?"

"Yani haber veriyor babaannene!"

"Neyi haber veriyor?"

"Rakıyı canım."

"Ona da balon alırsın, söylemez."

Kapının zili dışardan çaldı. Tayfur koşarak açtı kapıyı. Sıskacık bir köy çocuğu karşılarına çıkınca ikisi birden şaşırdılar.

"Kapıcıyı sen mi çağırdın?" dedi çocuk.

"Biz çağırdık." diye atıldı Tayfur, "Ama sen kapıcı değilsin ki..."

“Kapıcının uşağıyım. Dün geldim köyden.”

“Uşağı mı dedin? Ne uşağı? Kapıcının da uşağı mı olurmuş?”

“Ben uşağıyım... O benim bubam olur.”

“Sen hep burada mı kalacaksın? Geceleri de mi?”

“Burda olacağım ya. Nereye gideyim?”

“İyi, hep seninle oynarız öyleyse.”

“Babam oynatmaz ki beni. Ona yardım etmeye geldim ben. Anam da geldi.”

Hüsam Bey kapıyı kapatmak için Tayfur’u yavaşça kolundan çekti:

“Gir içeriye be!” dedi, “Biz kapıcı mapıcı çağırmadık. Bi yalnızlık olmuş.”

“Nasıl çağırmadık? Ben zile bastım. Bak, kapıcının uşağı dedem bakkaldan rakı...”

“Susss!..”

“Babaanneme söylemezsin değil mi, dedemin rakı aldırıldığını?”

“Karışma, bırak!..” diye Hüsamettin Bey çekti kolundan Tayfur’u, “Babaannene söylemezse kendi babasına söyler. Hadi sen git, kendin al rakıyı.”

“Söylemezsin, dii mi?”

“Heç bubama söylemeden olur mu? Hem ben bakkalı neyi bilmeyom ki. Siz bana verin parayı, bubam gider alır bakkaldan.”

“Biz bir şey aldırmayacağız oğlum. Hadi sen git.”

“Aldıracağız!” dedi Tayfur, “Rakı aldıracağız. Balonu sana vereyim de, sen al rakıyı da. Kendine çiklet de al!..”

Hüsamettin Bey kızdı. Çocuğu kapı dışarı ederek kapıyı kapattı. Torunu azarlamaya başladı:

“Eeeh, çok oluyorsun sen de artık. Amma uzattın ha... Ayakların mı kırılır gidiversen...”

“Dede, dedeciğim. Yollama beni bakkala rakı için.”

“Neden yollamayacakmışım?”

"Çocuklar beni elimde rakıyla görünce 'Yuuuu!' diye bağı-
rıyorlar. 'Gene dedesi kafayı çekecek! Sarhoşun torunu!..' diye
bağırıyorlar arkamdan. Gitmem ben!"

"Sen gitmeyeceksin de, ben mi gideceğim? Beş kat merdi-
ven. Hadi çıkardım pijamaları, pantolonu giyip indim aşağı.
Traş oldum, taktım kravatı, diyelim. Eee, aldım rakıyı diyelim,
beş kat merdiveni nasıl çıkacağım tekrardan? Acımıyor mu-
sun dedene sen? İnsafsız çocuk? Peki öyleyse sana bir çanta
vereyim de, şişeyi içine koy. Gidip Rum bakkaldan al da, koy
içine!"

"Geçen gün gittim, verdi miydi? 'Rakı yok!' dedi bana. Te-
kel, rakı vermiyormuş herkese."

"Peki, git oğlum, git, nerden alırsan al! Bak hastalandım,
elim ayağım titriyor. Hiç acımıyorsun, dedene!"

"Peki. Bugün alırım; ama bi daa, almam."

"Peki, bi daa alma! Hadi şimdi koş!"

"Balon..."

"Pekâla, al bakalım. Çiklet de al!"

Hüsamettin Bulut, torununu iterek kapının dışına çıkarken
Tayfur:

"Dede!" dedi, "Senin ellerin titriyor!.."

"Titriyor ya!"

"Neden titriyor?"

"Senin yüzünden! Sinirlendiriyorsun beni!"

"Ben gidiyorum. Rakı istiyor canın da ondan..."

"Ah, bunu babaannen de bi öğrenebileydi..."

"Benim titremez, değil mi?"

"Sen çocuksun daha. Büyüyünce yüreğin bile titrer."

"Büyüyünce... Dede! Bi de gofret alayım mı?"

"Al canım, al! Gofret de al!"

Bir iki adım attıktan sonra aklına bir şey gelmiş gibi durdu:

"Şimdi babaanneme rastlarsam ne diyeyim?"

"Rastlamazsın canım! Gelmez daha o. 'Kapıcının oğluyla
oynamaya gidiyorum!' dersin. Hadi hadi, şişeyi kâğıda sardır
da, getir."

Hüsamettin Bey, çocuğun uzaklaşan ayak seslerini duyunca rahatladı:

"Kanımı kuruttu bacaksız!" dedi.

Hemen zile bastı, kapıyı aralık bıraktı, hızla banyoya girdi. Kirli çamaşırların konduğu sepetten iki küçük rakı şişesi çıkardı, kapının önünde dikilerek kapıcının oğlunun gelmesini bekledi. Onun ayak seslerini duyunca eğilip baktı. Gerçekten o geliyordu:

"Koş oğlum, çabuk!" dedi, "Demek yeni geldin sen? Baban nerde, aşığı da mı?"

"Yok aşığıda. İdris Emmigile gittiydi."

"İyi! Bak oğlum, al bi lirayı. Ben sana arada sırada böyle paralar vereceğim. Al şu boş şişeleri çöp bidonuna at! Annene bile bi şey söyleme!"

"Söylemeden olur mu?"

"Olur. Neden olmasın? Sen köyde folluktan yumurta aşırınca annene söylüyor muydun? Yumurtayı bakkala götürüp de, hani halka şeker alırdın bakkaldan?"

"Sen nerden biliyon?"

"Bilirim ben! Gençliğimde sizin köyde öğretmenlik yaptım."

"Yalancı! Bizim köyde okul yok ki."

"Yok ha? Namussuzlar, demek benden sonra kapatmışlar."

"Bizim köyde Kuran Mektebi var."

"Sen de Kuran öğrendin köyde demek?.. Ben şimdi bu şişeleri sana veriyorum. Bunları çöpe at. Sonra ilerde dolularını alırsın! Demin gördüğün oğlan var ya... Bu oğlan, bu Tayfur bacaksızı kanımı kurutuyor benim. Pek de cılız kalmışsın sen! Sana para veririm, çarşı helvası alırsın. Hadi delikanlı, at bu şişeleri bidona. Bundan sonra zile iki kere basarsam sen gelmeye çalış. Öğleden sonraları bu Tayfur da gider, bakkala gönderecek kimse kalmaz evde."

"Olur emmi."

"Amca de bana! Şehirdeki emmilere hep amca denir."

"Olur emmi."

"Ne konuştuktu ya şimdi?"

"Bundan soraki gelişimde."

"Hadi öyle olsun."

Şişeleri şıkırdata şıkırdata inerken merdivenin alt basamağında Tayfur'la karşılaştı.

"O şişeleri kimden aldın?" diye baktı kuşkulu kuşkulu.

"Yukardaki emmi verdi."

"Kim bu emmi? Sakın dedem olmasın?"

"Hani senin yanındaydı ya? O emmi amca işte!"

"Ha, o mu? Dedem o benim. Senin adın ne?"

"İsmayıl."

"Benimki de Tayfur. Bekir'i tanır mısın sen?"

"Hangi Bekir'i?"

"Biz Bitli Bekir deriz ona. Ara sıra annesi bizim eve gelir çalışmaya. Üstü başı tıpkı sana benziyor Bekir'in."

"Aah! Tanımam onu."

"Onun hiç arkadaşı yok ki... Sen onunla oynarsın."

"Bubam beni hiç oyuna salmaz ki."

"Kaçarsın sen de."

"Döver... Hele anam hiç bırakmaz. 'Zillere sen bak!' diyo bana. Ben seyirtiyom bütün zillere. Bubam da anam da benim kadar hızlı çıkamıyor."

"Bundan sonra ben de basarım zile, koşar gelirsin."

"Çok basma zile. Bubam kızar sonra."

"Neden?"

"En yukardasınız siz. Kendine çalışıyor beller zili!"

Hüsamettin Bey'in kulağı kirişte olduğu için konuşulanları duymuştu. Sesleniyordu en üst kattan:

"Tayfuuuur..."

"Ne var dede?"

"İki saattir dır dır, dır dır kiminle konuşuyorsun? Koş!"

"İsmail'le."

"Buldun konuşacak zamanı. Koş diyorum sana!"

Tam ayrılırken aklına gelmişti Tayfur'un:

"Bu Kont seni ısırıyor mu hiç?" dedi.

"Yanına yaklaşmıyorum ki ben."

"Bizi ısırıyor. Geçen gün parkta kıstırdık, verdik taşı, verdik taşı babanın yanında."

"Taşlayınca sizi ısırmadı mı?"

"Hele ısırsın bakalım. Hep bir olur gebertiriz onu. Veririz taşı. Kim korkar o pis köpekten? Sen korkuyorsun ha? Biz hiç kimseden korkmayız."

İsmail merdivenleri inerken düşünüyordu. Demek, şehirdeki köpekler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar ısırıyorlardı insanları. Köyde Hacı Kaşif'in bir zağarı vardı. Sakardı, alını benekli. Hiç bakmaz, kurdu bile alırdı altına. İyi; ama bu Kont neden acı acı havlıyordu, ısırmayacaktı da adamı? Kuru gürültüydü demek.

"Hadi git gayrı," dedi İsmail, "deden çağırıyor seni!"

"Çağırır elbet. Ona rakı aldım ben. Rakısını bekliyor. Beklesin biraz. Bak ne aldım kendime bakkaldan."

Cebinden bir şeyler çıkarmak istedi. Eline ufacık bir paket geçti:

"Nedir bu biliyor musun?"

"Ne?"

"Ciklet. Çiğnenir bu!"

"Anladım, sakız. Bizim köyde kızlar çiğner bunu."

"Sakız değil, ciklet bu. Nah işte!"

Kâğıdını yırtmak için şişeyi İsmail'e verdi:

"Tut şunu!"

İki eli rahat kalınca çabucak yırttı cikletin parlak kâğıdını, ağzına alıp çiğnemeye başladı. Ellerini yeniden ceplerine soktu, kıpkırmızı bir lastik parçası çıkardı:

"İşte bu da balon!" dedi, "Şişireyim de gör."

Cikletten ağzı tükürükle dolmuştu. İçine tükürür gibi üfle-ye üfle-ye şişiriyordu. İsmail birden anımsadı. İstanbul'a gelmek için otobüse binerken büyük garajın oralarda çocukların

elinde görmüştü, bunun yeşillerini, sarılarını... Ama bu kıpkırmızıydı, pırıl pırıl..."

"Gördüm," dedi, "biliyorum ben!"

Ama adının balon olduğunu şimdi Tayfur'dan öğrenmişti.

"Demek senin de vardı köyde balonun?" dedi Tayfur.

"Yoktu da, biliyom işte!"

Elini uzattı sürmek için. Diridiriydi. Köyde şişirip oynadıkları ibilerin kursağına benziyordu. Şişirip şişirip iplikle bağlarlardı; ama onlar böyle pırıl pırıl, gıcır gıcır değildiler. Okşamaya başladı bir eliyle balonu. Ne güzeldi, şeker gibi kıpkırmızı...

Birden, yaşlıca bir kadın belirdi arkalarında.

"Napiyorsunuz burda?" dedi ikisini de suçlar gibi.

"Aaa, babaanne!.. Bak benim balonuma!"

"Yürü gidelim!" dedi, kaşlarını çatarak, "Bakkaldan geliyorsun, değil mi?"

"Hıı... Bakkaldan."

"Ne aldın bakkaldan? Balon aldın... Daha?"

"Ciklet aldım. Bak ağzımda."

İsmail'in elineğine bir göz attı. Anlamıştı:

"Nedir bu?" dedi.

İsmail suçlu suçlu susuyordu.

"Rakı değil mi? Ver onu bana!"

Kâğıda sarılı şişeyi kaptı elinden.

"Yürü çıkalım!" dedi Tayfur'a.

Şaşkınlıktan balonu sönuvermişti. Ufak bir lastik parçasına dönüşüp düşuvermişti, ayağının dibine. Eğilip aldı.

"Daha duruyor!" diye gürledi Sakine Hanım, "Düş önüme!"

Tayfur'un önüne düşmesini falan beklediği yoktu. Hızlı hızlı çıkıyordu merdivenleri. Soluk soluğa kalmıştı beşinci kata geldikleri zaman. Kapı aralıktı, bardak elinde rakı bekleyen Hüsamettin Bey aralık kapıyı çekince karısıyla yüz yüze geliverdi birden.

“Sen misin karıcığım?” dedi, “Hoşgeldin!”

“Hiç beklemiyordun beni, değil mi?” dedi öfkeyle kadın.

“Beklemez olur muyum karıcığım? Hep aklımdaydın. Ha geldi ha gelecek diye!”

“Nihayet geldim işte!”

Hüsamettin Bey karısının eteklerine yapışmış Tayfur’u da görünce felâketin büyüklüğünü anlamıştı. Demek, elindeki kâğıda sarılı olan şey de rakı şişesiydi.

“Dede, bak balon!..” dedi Tayfur şaşkınlıktan.

“Ciklet de ağzında...” diye bütünledi Sakine Hanım.

“Hadi girin içeri de...”

“Kavgamızı içerde yapalım, değil mi?”

“Komşuların duymasından mı utanıyorsun? Bana ne söz vermiştin giderken? Hani bugün içmeyecektin? Hani bundan sonra ağzına koymayacaktın? Unuttun mu dün gece döktüğün ölüm terlerini? Bugün doktora gidecek yerde bir şişe rakı daha... Sana ‘İçme!’ demiyorum ben, ‘İçersen öleceksin!’ diyorum, anlamıyorsun! Sonra, senin emekli aylıkların içtiğin rakıların parasını çoktan aştı. Bugüne kadar ağzımı açıp da, bir şey söyledim mi? Oğlun çalışıyor, gelinin çalışıyor, kimin için?”

“Hep benim için, değil mi? Bu zıkkımı her gün içsem ne tutar ayda be? Sen hesap bilmez misin? Günde yirmi lira gitse, altı yüz lira eder ayda.”

“Sus, sus! Günde yirmi liraymış. Üç şişe içiyorsun günde. On beşer liradan kırk beş lira.”

“Emekli aylığımanın tümünü rakıya yatırdım diyelim, oğlumun gelinimin aylıklarını da yatırdım. Pekiii, sen ne yiyip içiyorsun?”

“Neyle geçindiğimi komşulara duyurmak istiyorsan söyleyeyim. Oğlu kaptan olan bir anne, neyle geçinir? Yalnız oğlunun getirdiği hediyeleri satsa ev geçindirir, ev! Yalnız, getirdiği hediyeleri diyorum. Daha neler getiriyor, neler... Kaç kuruş harçlık verdin son aylarda?”

Yumuşak görünmeyi daha uygun bulan Hüsamettin Bey, kolunu karısının omzuna atmak istedi:

"Benim becerikli karıcığım!" dedi, "Böyle lâflar etme bi da; kaçakçılıktan içeri girersin de, özlemini çektirirsin bu yaşta bana!"

İçkisizliğin bunalımı tam anlamıyla çökmüştü içine. Baş ağrısıyla karışık baş dönmesi de fazladan... Bulanık bulanık görüyordu ortalığı. Karısının yüzünde pırpır sarı yuvarlaklar uçuşuyordu. Bir karamsarlık çöktü birden üzerine. Açılmış tepesinden, otura otura kütleleşmiş topuklarına kadar..."

"Verecek misin şu şişeyi?" dedi, "Yoksa zorla mı alayım?"

"Aaaa, şuna bakın. Tatlı dil sökmeyince, şimdi de zorbalığa vurdu işi. Vermiyorum. Hadi, zorla al bakayım. Geçti artık beni korkuttuğun günler."

"Peki. Şöyle bir dolaşıp gelirim daha iyi. Parklarda, çocuk bahçelerinde..."

"Bir yere gidemezsin!"

"Yani ne yapmamı istiyorsun? Öleyim mi bu evde?"

"Neden ölecekmişin? Bugün sıkılırsın, yarın üzülürsün, sonunda soğursun şu rakıdan!"

"Bak karıcığım!" dedi Hüsamettin Bey, "Ben rakıdan soğumak da istemiyorum. Bırakmak isteseydim bırakırdım bu zıkkımı. Yapacağım hiçbir şey kalmadı benim, hiçbir şey."

"Neden kalmamış? Biraz kendine geldin mi, çıkıp parka da mı oturamazsın? Köprüde balık da mı tutamazsın? Radyo var, televizyon var, üç gazete alıyorsun her gün, yetmiyor mu?"

"Gazetelere bir göz gezdiriyorum o kadar. Radyoyu ne zamandır açtığım yok. Televizyon... Eh, kafamı bulursam, bir iki program var izleyebildiğim. Ben bu dünyanın adamı değilim. Ya da bütün o gazeteleri çıkaranlar, radyocular, televizyoncuların dünyadan haberi yok!"

"Geçti! Senin istediğin programı kimse yapamaz artık."

"Belki de haklısın. Ömrünü boşa geçirmiş olanlar, bu ger-

çeği benim yaşımda anladılar mı hiçbir şey onları oyalayamaz artık."

"Sen mi boş geçirdin? Kendine iftira etme! Tam kırk sene..."

"Tam kırk sene. Köyden başlayarak, ilçesinden iline kadar dolaştım. Benim yaptığım öğretmenlik değildi ki, girdim çıktım sınıflara. Ders programlarının dışında hiçbir şey öğretmedim. Önce hiçbir olumlu şey düşünmedim ki... Hep senin için, sizin için, çocuklar için."

"Peki, artık oturup düşünebilirsin. Bir korkumuz kalmadı. Çocuklar büyüdüler, evlendiler, bir baltaya sap oldular. Otur da köşeye bütün gün düşün!"

"Şimdi düşünmek neye yarar? İnsan her düşündüğünü uygulayamadıktan sonra... Kırk, kırk beş yıl önce başlayacaktım bu işe. Ben şu merdivenlerden indim mi bir daha çıkamıyorum. Asansörlü apartımanlara geçelim diyeceksin. Asansörlü apartımanlar, gömme banyolu, parkeli... Parkelerinde acem halısı döşeli apartımanlar... Yani böyle bir evimiz mi olsun? Bu evlerde oturanlar gibi de düşünmek istemiyorum ben, anladın mı?"

"Peki peki, anladım." dedi karısı, "Getir şu bardağını. Bütün bu konuşmaların içmekte kendini haklı çıkarmak değil mi? Öyleyse getir, doldurayım!"

Hüsamettin, karısının yarıya kadar doldurduğu bardağı bir dikişte içti; ama bu yarım bardak rakı onu susturacak yerde çenesini büsbütün açmıştı. Karısı mantosunu asıp da ortada dolaşırken Hüsamettin Bey onun gidiş gelişine sesini uydurarak dereden tepeden anlatıp duruyordu.

Sakine Hanım, mutfakta torununa yumurta pişiriyordu. Çocuğun okul zamanı gelmişti. Derken içerden bir şangırtıdır koptu. Kadın, "Mutfakta ne oluyor?" diye koştu. Tayfur, şişirdiği balonu, top gibi oynarken büfenin üstündeki Kütahya vazosu düşmüş tuz buz olmuştu.

"Hep senin yüzünden..." diye yürüdü Sakine Hanım kocasının üstüne.

"Neden karıcığım? Neden benim yüzümden olsun?"

"Bu balonu ben mi aldım getirdim dışardan?"

"Söyledim ona 'Balon olmaz!' diye. 'Leblebi al.' dedim, dinlemedi beni."

"Şart mıydı onun bakkala gitmesi? 'Gönderme şu çocuğu bakkala!' diyorum sana! 'Bırak artık şu zıkkımı!' diyorum. 'Her bakımdan zarar.' diyorum..."

Gülmeye çalışarak:

"Karıcığım, rakının böyle bir zararı olacağını hiç düşünmemiştim."

"Her bakımdan zarar. Söyleye söyleye tüy bitti dilimde. Önce sağlığına zarar. Kaç kiloydun öğretmenlik yaptığın yıllarda? Altmış beş yetmiş kiloydun. Şimdi en az yüz kilosun. Sağlıklı mı sanıyorsun bunu? Yağ bağladı bütün vücudun. 'İçme şunu!' diyorum."

"Etme karıcığım. Şu son şişeyi olsun bana bağışla!"

"Hayır hayır, artık yok! Böyle kaç şişeler devirdin. Vermiyorum. Yetişir içtiklerin."

"Zaten bir şey kalmadı içinde."

"İçtin içeceğin kadar. Biraz da yemek ye. Kıymalı yumurta yaptım, sen de ye, Tayfur'la birlikte."

"Daha çok erken. Canım istemiyor. Birazcık rakı..."

"Gel Tayfur... Geç kalacaksın okula."

Kolundan yakalayıp soktu onu mutfağa. Altına tabureyi sürdü:

"Önce şu mercimek çorbasını iç!"

"İçmem ben çorba!"

"İç diyorum sana! Vazoyu da kırdın üstelik! Ben de senin kafanı kırarım içmezsen. Nedir senden çektiğim be? Anan bırakır gider, baban bırakır gider... Doktor ne dedi? 'Bir gün oturmayacaksın bu evde!' dedi. Bütün bir gün kalsam ikiniz

bir olup deli edeceksiniz beni! Bir de Sudûri Efendi çıktı şimdi başımıza."

"Sen ne çekiyorsun ki ondan? Kendisi yoksa köpeği... Dün kucak kucağa geldim kapıda. Kapıyı açınca birden göğüsledi beni. Şikayet edersin kilomdan; ama eğer eski kilomda olsaydım, sırtüstü giderdim."

"Kimdi göğüsleyen seni? Sudûri Efendi mi?"

"Yok canım, köpeği. Kendisi dolaşacak değil ya kapıları... Kapıcısı da değil, köpeğini gönderiyor artık!"

"Haaa, ne dedi Şecaattin Bey?"

"Ne diyecek, benim dediğim gibi. 'Açsın bir tahliye davası.' diyor. 'Bugün açsa davayı, iki yıl sürdürürüm. Mukavele-nin süresi doldu mu?' diye sordu. 'Daha iki ay var.' dedim. Bir ay kala bildirecekmişiz mal sahibine çıkmayacağımızı. 'Aman!' dedi, 'süreyi geçirmeyin. Hem de noterle bildirin.' dedi! Tayfur, bitirdin mi çorbayı? Aferin! Hadi şimdi yumur-ta!"

"Hanım, bırak aksiliği!" dedi Hüsamettin Bey, "Sana aksilik yakışmıyor. Şuraya kadar doldur, yetiştir."

"Yok sana rakı! Bugünlük bu kadar!"

"Versen bile, hemen içecek değilim azar azar."

"Babaanne, iyi sudan içeyim."

"Terkos neyine yetmiyor?"

"İyi su isterim!"

"Al hadi, al da iç."

Suyu içtikten sonra Tayfur, dedesinin boynuna sarıldı:

"Dedeciğim," dedi, "bugünlük tükenmez kalemini verir misin bana?"

"Vermem. Kaybediyorsun okulda."

"Kaybetmem dedeciğim. Herkesin tükenmez kalemi var sınıfta..."

"Olmaz! Neyine yetmez kurşunkalem?"

Dedesinin boynuna sarılır gibi yaparak mırıldandı:

“Rakı vereceğim sana, kalemini verirsen!”

“Hani, nerde?”

“Bardağımda.”

“Getir!”

Çantasını alır gibi yaparken su içtiği bardağı da arkasına yerleştirip getirdi:

“Koydum!” dedi, “Babaannemin sakladığı şişeden...”

İnanmadı dedesi, kokladı, tamamdı.

“Ver dedeciğim artık kalemi.”

“Söz ver kaybetmeyeceğine.”

“Kaybeder miyim dedemin kalemini? Benim bir tanecik dedeciğim, benim iyi dedem, benim keçi sakallı dedem!”

“Benim iyi torunum, haylaz torunum, akıllı torunum!..”

“Babaaanne! Hoşçakal!”

“Güle güle! Bugün sana harçlık yok!”

“Borç alırım Arif’ten.”

“Sakın haaa! Borç etmek de yok!”

“Size ne? Ödeyecek ben değil miyim!”

“Hoşçakal dedeciğim. Bana kalemini veren iyi dedeciğim!”

“Benim açığız oğlum, becerikli oğlum, güle güle!..”

DOKUZ

Babası merdivenin alt başından sesleniyordu:

“İn çabuk aşağı!”

“Aha varıyom!”

“Ne dırdırılanıp duruyon merdivenlerde iki seettir? Gel çabuk!”

İsmail, hızlı hızlı indi merdivenleri.

“Kaç nümereden geliyon?” diye sordu babası.

“En üst kattan bi amca çağırdı da...”

“Kimlen konuşuyodun?”

“Tayfur diye bi oğlan...”

“Elindeki boş şişeleri mi verdi Hüsamettin Bey sana?” dedi.

“Huı!..”

“Koy onları içeri. Kapının arkasındaki şişelerin arasına. Bundan kelli eline boş şişe geçti mi, atma sakın çöpe! Şişeciye satarız. Şimdi gel bakalım da bahçeyi temizleyelim. Köpeğin kulübesinden başlayalım işe!”

İkisi birden geçtiler bahçeye. Pencerelelerden atılan çöplerle bu bahçe hemen her gün mezbelelik halindeydi. Durmuş Efendi hemen her gün süpürdüğü halde gene de temiz durmazdı. Katlara teker teker söylemişti; ama bu apartıman çocuğu bol bir apartmandı. Hiçbir şey atmadıkları gün çocuklar aşıya parçalayıp oyuncaklarını atarlardı.

"Bak İsmail..." dedi, "Bu bahçenin temizliği bundan gelli senin üstünde. Her zabah yüzünü yumadan buraları süpürce."

"Olur buba."

"Buba deel. Senin yaşındaki şehir çocukları gibi 'baba' diyecen."

"Olur."

İsmail gülmüştü bıyık altından. Sanki babası daha mı iyi konuşuyordu? İsmail daha ilk günü sezinlemişti kendi konuşmasının buradakilere uymadığını. Bu yüzden ırahat değildi. Alay ediyorlardı 'şehir piçleri'. Babası izin veriyordu demek onlar gibi konuşmaya. İşe ilk önce 'buba'dan başlayacaktı, bir de 'emmi'den, düzeltmeye.

"Al şu süpürgeyi eline." dedi babası. Önce nasıl tutulacağını gösterdi. Dipten dipten başladı süpürmeye. Bu iş bittikten sonra geçtiler Kont'un kulübesine. Köpeğin usluluğu üzerindeydi bugün. Bundan yüreklenen Durmuş Efendi, çözdü hal-kadan köpeği.

"Gel ulan, çabuk..." dedi.

"Ne var baba?"

"Hah şöyle. Böyle olacak işte. Buba yok bi daa. Yapış bakalım şu itin zincirine."

"Yapış diyorum sana."

İsmail korka korka yapıştı. Bir eliyle de zinciri babası tutuyordu.

"Yürü!"

Köpeğin canı hiç yürümek istemiyordu. İlk hızı vermek için tutuşturdu zinciri oğlanın eline:

“Asıl!”

Oğlan köpeği çekecek yerde köpek oğlanı çekiştirmeye başlamıştı. Kont kışın kışın gidince İsmail kapaklandı Kont’un üstüne. Babası koşup çekti köpeğin başını. Bu hızla iki üç adım atıp durdu gene. Arka ayaklarını dayadı, başladı direnmeye. İsmail babasının yardımından yararlanarak köpeğin zincirlerini bileklerine doladı sıkı sıkı.

“Çek şimdi!” diye bağırdı babası, “Asıl!”

İsmail arkasını geriye doğru vererek iki eliyle asıldı. Kont bu beklemediği direniş karşısında başını kaldırıp onun yüzüne baktı şaşkın şaşkın. Çok sürmedi bu şaşkınlık. Dört ayağını katır gibi yanına açarak direndi.

“Tuh senin kalıbına kıyafetine,” dedi babası, “Çek ulan!”

“Hav hav hav...”

Gene başını almış gidiyordu ters yana doğru. Karısının bahçe kapısından dikilip baktığını görünce:

“Ulan karı,” dedi, “nedir hali bu oğlanın? Ne yedirdin ki köyde bu oğlana?”

“Ne yiyecek? Bulgur bulamaç.” dedi kadın umursamazlıkla. Başka ne yedirecekti ki? Nerdeydi o bolluk? Oğlu kendi eliyle kopardığı acuru, hıyarı, tuzlayıp tuzlayıp katık etmişti mısır ekmeğiyle. Bostan zamanı bostan, et yüzü görmeyen, kemik yalamayan adamdan hayır mı gelirdi?

Kont bu kez de başını almış gidiyor, peşinden deli gibi koşturmak istiyordu İsmail’i. Bileklerini doladığı zincirden kurtaramayan İsmail, bağıırıyordu:

“Zaptedemeyon... Ana gurtar beni...”

Sürüklüyordu onu boş çuval gibi Kont. Zincir köpeğin ayaklarının arasında kalmıştı. Başını almış gidiyordu işte. Birden Züriye Kadın atıldı köpeğin üstüne:

“Hoşt!” diye bağırdı, “Herif! Kurtar şu oğlanı. Gebertecek oğlanı bu it. Ne duruyon?”

“Gebersin dürzünün dölü.”

“Hoşt. Kurtar şunu. Parçalayacak namıssız.”

Durmuş Efendi oralı değildi hiç.

“Besledin canavarı. Oğlanın leşini serecek diye mi bekleyon? Heç mi merhemet yok be sende?”

Bereket, Kont birden kendiliğinden durdu. Durmasıyla ters yöne koşması bir oldu. Zincirin öbür ucu İsmail’in iki bileğine birden dolandığı için kasılıp kalmıştı. Hızını alamayan Kont zincir kısılnca dikildi ayağa. Sarıp sarmalanan İsmail bir paket gibi düştü üzerine. Köpek, İsmail’le kucak kucağa gelmiş, sarmaş dolaş yuvarlanmışlardı bahçenin ortasına. Artık dayanamazdı Züriye Kadın. Hışım la yürüdü köpeğin üzerine. Bir tekmede devirdi sağ yanının üstüne. Oğlunun bileklerinden kurtardığı zinciri kendi eline aldı:

“Kalk ulan, kalk gâvurun iti. Canavarsan canavarlığını bana göstert. Ulan, boğacak mısın benim kelez oğlanımı?”

Köpeği öfkeyle bir iki kez çekiştirip koyverdi:

“Hedi bakalım. Adamısan beni de sürü göreyim. Dürzünün iti seni. Sürüyecek benim parmak kadar İsmayıl’ı mı buldun heee? Can alacı mısın itoğlu it... Göstert bana zalımlığını da göreyim. Senden yılan, senden beter it olsun. Kont’muş. Ulan, senin ağababan dağ başında kurtların imiğine yapışır. Kuzuların değil.”

“Hedi hedi ...” dedi kocası, “Uzatına gayrı. Bağla şu halkayı.”

“Sen de herif, oğlunu katır kuyruğunda gibi sürütüyon. Daş yürekli. Ulan, namıssız it... Yediğin köfteleri fitil fitil burundan getirmezssem senin. Hele dur. Eğer senin leşini de ben sürümezsem, şuralarda bana da Deli Bekir’in Züriye demesinler.”

Köpeğin zincirine yapışan Durmuş:

“Ulan karı,” dedi, “doğru söyle. On on bir yaşındaki bi oğlan bu kadar da cansız ceresiz kalmaz. Isıtınaya mı yattı, açık açık söyle de bi kolayına bakayım.”

“Ne ısıtnası be. Daşı toprağı kuraklıktan çatır çatır çatla-

yan bi köyde ısıtma ne arasın? Kıtlıktan gıran girdi. Sağ salım getirdiğime şükret."

"Şu surata bak, kara sarı. Götürüp okutacağım Eyüp Sultan'da bi hocaya. Böyük memleket bura. Hacısı da vardır, hocası da. Okuyup bağladdın mı bi boku kalmaz."

"Ne bok yersen ye. Kıtlıktan kırımdan çekip çıkardım, aha sana teslim ettim. İster öldür, ister as. Gerisi senin bileceğin iş."

"Okutacağım. Yarından tezi yok, götüreceğim Eyüp Sultan Hazretleri'ne."

"Hangi cehenneme götürecekse götür. Bana bırak bu oğlanı da şimdi çarşıya pazara çıksın. Kapıcılık dediğin köpek çobanlığı mı be? Ne kazanıyon bu köpekten?"

Öfkeyle çekti Kont'un başını. Kuzu kuzu olmuştu birden. Çektikçe tin tin yürüyor peşinden. Götürdü kulübesinin kapısındaki halkaya bağladı:

"Hadi ne duruyon?" dedi dikilen kocasına, "Duymuyon mu zilleri? Millet öğlen aşı hazırlayacak. Temüzlükse temüzlük. Hedi hedi oldu işte."

Sabahın altısında başlamışlardı köpeğin işine. Kadın akşamdan alınan kemikleri kaynatmış, paparasını yapmıştı. Bütün bütün bir somunu doğramıştı içine. Arkadan park gezintisi. Gelene geçene salak salak baka baka, direklerin dibine şımarık şımarık işiye işiye gidiş geliş. Durmuş Efendi döndüğü zaman içinden şöyle demişti:

"Bu karı, bu dinine yandığımın karısı ben gidip gelene kadar temizleyemez miydi kümesini itin? Temizlerdi ya, inadından yapmıyordu işte. Hele biraz daha zaman geçsin. Bu işi tümüyle nasıl yıkacağım onun üstüne, görsün. Hele sen dur."

Şunları da açıktan söyledi:

"Hele şu gezdirme işini ne yapıp yapıp İsmayıl'a bırakayım... İnsan içine çıkacak, hemşeri suratına bakacak yüz bırakmadı bende."

"Hedi hedi söylenip durma!" dedi karısı, "Sen zilleri sus-

tur. Gerisini bana bırak. Getir ulan şu süpürgeyi eline...”

Tozuta tozuta kulübenin içinden başladı işe:

“Leş gibi kokuyor cenabetin kümesi. Ulan İsmail, çıkar şu pisin çulunu çaputunu da silkele at içeri.”

“Görüyon ya,” dedi oğluna, “bu işler ilerde hep senin sırtına bincek. Madem çilemiz bu, çekeceğiz. Sen de kapıcı olacaksın bi gün bu evlerde. Aç gözünü de her bi şeyi öğrenmeye bak Şinciden. Gapcılık deyi geçme. İdris Emmi iki çift öküz aldıydı bıldı. Nirden aldı? Hep bu gapıcılıktan.”

“Hani okula yollayacağdın beni?”

“Okula da gidersin. Hele belimizi bi doğrulalım. Daha yeni gurtuldun, hıyar duzlayıp ekmeğe katık etmekten.”

Şöyle bi süzdü oğlunu:

“Miskin cenabet...” dedi. Dipten doruğa bi baktıktan sonra, “Senin yaşındakiler garaçlarda araba yıkıyor. Sen bi itin üstesinden gelemeyecen mi?”

Bahçedeki işlerini bitirmişler odalarına giriyorlardı. Durmuş Efendi iki elinde birer sepet, apartman kapısından çıkar-ken:

“Mangalı yak da koy köfteleri ateşe...” dedi, “Gelir gelmez gorum köpeğin önüne.”

“Olur...” dedi Züriye Kadın, “Eylenme oralarda. Beni itle köpekle yalnız bırakma. Ben o herifin dilinden bek anlamıyon.”

“Hedi hedi, sen gâvurun dilinden bilem anlarsın.”

Kömürü yakmış köfteleri koymuştu ki, dışardan Hacı Sudûri’nin sesi duyuldu:

“Nerde baban? Hayvanın yemek zamanı geldi geçiyor. Memurlar gibi saat on ikide yemek yemez bu Kont! Nerde köfteler?”

“Anam yapıyor içerde.” dedi İsmail.

Odadan yana bir iki adım daha attı Hacı Sudûri. İçeriye doğru seslendi:

"Züriye Kadın... Hazır mı köfteler?"

"Eee, hazır beyefendi."

"Afferim. Sende çok iş var. Tabii ya... Tabii beyefendi denir mal zahabına. Hacı Efendi de ne oluyor? Ancak benim gibiler 'hacefendi' deyebilirler bana. Bir kapıcı Hacefendi, Hacı Sudûri Efendi, nasıl dermiş bana? Afferim. Şimdi bak Züriye Kadın... Yooo, ben de sana Züriye Hanım diyeceğim. Sen bu apartımanda oturup da hanım geçinenlerin çoğundan daha hanımsın. Şimdi bak, Züriye Hanım, Kont'un köfteleri..."

"Hazırladım beyefendi."

"Gazocağında yapmıyorsun ya?"

"Mangalda, kömür ataşında yapıyorum."

"Sakın yakıp kavurmayasın?"

"Yooo, yakar mıyım heç?"

"Fazla kalmasın ateşte haaa!.. Harlı ateş istemez. Şöyle pişer pişmez..."

"Öyle yaptım beyefendi."

"İyi; amma hemen verilmeli. Nerde o kocan? Hangi cehen-nemde?"

Üst katlardan yolladılar. Alışverişe çıktı. Giderkene didi ki:

"Hacefendi gelirse..."

"Hani beyefendi diyordun ya, ne oldu?"

"Bu bizimkinin dediği... Bizim herif giderkene didi ki... 'Hacı gelirse,' didi, 'eğerleyim.'..."

"Bırak eğerleyip semerlemeyi de sözünü tamamla..."

"Eğer ben geç gelirim, köpeğe, töbe, Kont'a bakıver sen..." didi.

"Yani, köfteleri sen mi vereceksin Kont'a?"

"Öyle didi..."

"Korkmazsın demek. Pekâlâ. Ver hadi soğumadan."

Sudûri Efendi, köfte kabının kapağını kaldırıp baktı, kokladı:

"Et nasıl, taze mi? Kaç köfte var burda?"

"Yirmi beş gader."

"Olmaaz... Kırk olacak. Rüstem Usta'dan kırk köfte geliyordu."

"Bak hele. Her biri el gibi..."

"Neden öyle yaptın?"

"Ele gelsin deyi..."

"Hadi ver de, yesin sıcak sıcak..."

İsmail'in Sudûri'den ödö koptuğu için, ortalıkta görünmüyordu. Kapının önüne çıkmış, babasını bekliyordu güya. Bekir'in geldiğini görünce ona seslendi:

"Ula Bekir," dedi, "babamı gördün mü?"

Artık 'baba' demesini öğrenmişti.

"Kim senin baban?" diye sordu Bekir, "Köpekli amca mı?"

Oysa Bekir, onun babasının kapıcı olduğunu biliyordu. Yukardan bakabileceği biri çıkmıştı işte karşısına. İsmail:

"Babam kapıcı benim bu apartımanda..." dedi.

"Ne olmuş kapıcıysa?"

"Soruyon. Gördün mü onu deyi..."

"Gördüm. Manavdan portakal alıyordu."

"Manavdan mı? Portakal mı?"

İlk kez duyuyordu 'manav' sözcüğünü. Herhalde portakal satılan bir yerdi, ya da portakal satan adamın adı. Köyde manav yoktu. Bakkal vardı, o da yukarı köyde. Buranınkilere de hiç benzemiyordu. İstanbul'un bakkalları da, bakkaldı ama... Bu kez de Bekir sordu ona:

"Anam sizin apartımanda mı?"

"Anan kim senin?"

"Fatma... Gündelikçi... Çamaşıra gider apartımanlara. Fa-toş der ona hanımlar."

"Tayfurlar'ın evinde bi garı var böyle. Çamaşırları asıyor du üst balkona."

"İşte o benim anam. Hüsamettin Amca'nun evi herhal. Sana şişe aldırıyo mu? Anam orda ne zaman çalışsa ben de gide-

rim, hemen para verir, şişe aldırır bana. Elli kuruş verir her kezinde. İyi adamdır o."

"Ama çok ırakı içiyö."

"İçsin bize ne? Geçen kez bana Tayfur'un defterlerinden verdi. Kendi kalemını de verdi, yazı yazdırdı."

"Sen yazı yazmasını biliyon mu?"

"Okumasını bile biliyom. Şu sizin apartıman var ya, kapısının üstündeki yazıları görüyo musun?"

"Görüyom, ne olmuş?"

"Na...mus... Yazıyo. Sora, ap.."

"Namus doğru da, ap'ı okuyamadın."

"Okudum ya..."

"Ne demekmiş ap?"

"Ne bilem ben, öyle yazılı."

"Yok yok, iyi bilmiyon sen."

"Namus ne demek, sen biliyon mu?"

"Biliyom. Karılarda olur."

"Hadi ordan sen de... Erkeklerde olur. Herkeste olur."

"Ama neresinde? Onu da bil bakalım..."

İkisi de başladılar düşünmeye. İsmail:

"Ben biliyom; ama söylemesi ayıp..." dedi.

"Bırak ayıbı mayıbı da söyle..."

"Amaaan, sen de. Ayıp dedim mi ayıp işte."

Kapıdan içeri girmişlerdi konuşa konuşa. İsmail Hacı Südüri'yi çoktan unutmuştu. Bahçeden boru gibi sesini duyunca:

"Susss..." dedi, "Ev sahabısı bahçede."

"Ben üst kata çıkıyom. Annemin yanına. Kont yokken hemen çıkayım."

"Dur, çıkma; anama sorayım bi. Belki çıkartmaz seni."

"Çıkartırır."

"Dur bekle."

"Aha çıkıyom işte."

"Çıkamazsın!"

Tuttuğu gibi itti kapıya doğru onu. Bekir elinden kurtuldu. Merdivenlerden yana koşmaya başladı. İsmail de peşinden. Beşinci basamakta yakaladı. Sarıldı beline. Bekir sıyrılacaktı ki ayağı boşa gitti. İkisi birden yuvarlandılar. Bekir daha güçlüydü ondan; ama köy çocuğuydu ne kadar olsa İsmail. Daha çevikti Bekir'den.

Hacı Sudûri, bahçeden çıkarken patırtıyı duymuştu:

"Hööyt..." diye seslendi, "Ne oluyor orda?"

"Yukarıya çıkıyor bu Bekir..." dedi İsmail.

"Nasıl çıkarmış o?"

İkisi birden suçlu suçlu dikiliyorlardı alt basamakta.

"Kime çıkıyorsun yukarı?" diye sordu Hacı.

"Anneme."

"Annen kim senin?"

"Gündelikçi Fatoş."

"Ahır mı burası be? Giren çıkan belli değil. Çıkamazsın yukarı. Defol!"

Çocuğun direndiğini görünce kolundan tutup fırlattı sokağa. Köfte kabıyla bahçeden dönen Züriye Kadın'a:

"Bu oğlan burda ha?" dedi, "Hani gönderecektin köye?"

"Kime ne zararı var bu oğlanın?" dedi boynunu bükerek.

Doğruydu dediği. Yararı bile vardı işte. Çamaşırcının oğlunu çıkarmamıştı yukarı. Züriye'nin köftelerini de beğenmişti. Çok iştahlı yemişti Kont.

"Peki." dedi, "Şimdilik kalsın bakalım."

"Sağol beyefendi. Allah senden razı olsun."

Durmuş Efendi elinde sepetlerle, filelerle dönüyordu bak-kaldan. Canı burnunun ucundaydı:

"Nedir bu hal böyle?" dedi Hacı, "Sen apartıman kapıcısı mısın, yoksa apartımandakilerin kapıcısı mı?"

Duymamıştı sanki Hacı'nın sitemini.

"Yapış ulan," dedi, "elimdekilere. Daha bakıyor."

Sepetin birini yere koydu. Yüzünü yumuşatarak:

"Ne yapalım Hacı Efendi?" dedi, "İstiyorlar. Alıp gelmeye-lim mi?"

“İş zamanı çıkılır mı alışveriŖe?”

AŖağıdan aldı DurmuŖ Efendi.

“Bi daaa erken çıkmaya alıŖırım.” dedi, “Ŗimdi izninnen dağıtalım bunları.”

“Bu alış veriŖler bi daa Kont’un yemek zamanına raslamasın. Hep Züriye Hanım olmaz, sen de bulun başında.”

“Başüstüne.”

Karısının köpeğe köfteleri verdiğini, Hacı’nın da bu işe razı geldiğini anlamıŖtı. Demek, bundan sonra yükün büyücek bir bölümü karısına yıkılmış oluyordu.

Hacı Sudûri Efendi:

“Onları dağıt da gel. Ŗu Kont’u ikinci katın trabzanına bağlayıver.” dedi.

“AkŖama bağlasam...” diyecek oldu.

“Heeyyyt...” dedi, “Lâf istemem. Herkesin bi vazifesi var bu apartımanda. Bu Kont boşuna mı yiyor köfteleri? Bak Züriye Hanım, köfte dedim de bi daa böyle büyük köfte yapmayacaksın. Küçük yap ki hazını kolay olsun.”

“İri iri, köpeğin gözü doysun diye böyle yaptım.”

“Ufak ufak yap sen, abuk piŖer, ateŖte ok durmaz. Daha lezzetli olur.”

“Olur beyefendi.”

Birden kapıcıya döndü Hacı Sudûri Efendi:

“Kont’u yorgun gördüm bugün.” dedi, “Bu hafta başında baytara götür onu, dolmuŖla. Al sana gidiŖ geliŖ iki kiŖilik para.”

“DolmuŖa mı binecek?”

“Binsin. Benden izin. Daha olmazsa alırsın kuçağına...”

“Yani Hacı Efendi, köpek, yolcuların arasına mı girecek?”

“Ben izin veriyom girmesine canım.”

“Peki Hacıefendi yolcular ‘olmaz’ derse.”

“HaltetmiŖ onlar. Ben Kont’un biletini alıp teyyareye bile bindirdim. Bu adi dolmuŖ yolcuları da ne oluyor... Almanya’lardan gelmiŖ bir mahlûkla yolculuk etmek bir Ŗereftir

onun için. Sana taksi parası veremem. Tek kuruş getirmediğin bu aybaşı kiracılardan. Acımak yok böyle kiracılara. Bağla merdiven başına da akılları başlarına gelsin! O avukatı kaçırabilim ilk önce, bu apartımandan! Züriye Hanım, sen de aç gözünü. Hadi eyvallah!"

Züriye Kadın arkasından kapıyı kapatırken:

"Kanımı kuruttu pis cenebet!.." dedi.

Durmuş, bir torba uzattı karısına:

"Al şunu..." dedi, "Köpeğin kemikleri var içinde. Ellerim dolu diye köftelik kıymaları getiremedim. Akşama alırım! Hele şunları katlara dağıtayım da beklemesinler."

Durmuş Efendi sepetlerle merdivenlere doğrulunca İsmail'i, anası çekti elinden:

"Gel ulan!" dedi, "Gir içeri!"

Omuzlarından bastırıp bir iskemlenin üzerine çökertti:

"Otur," dedi, "baban gelmeden yut şu köfteleri, çabuk! Babana da sakın bi lâf etme, gebertirim seni!"

Masanın altından çıkardığı köfte tabağını sürdü önüne.

"Ekmek istemez!" dedi, "Köpek ekmekle mi yiyor köfteleri! Atıştır! Isıtma tutmuş seni köyde ha! Kimsenin aklına gelmiyor, kursağından bir lokma et geçmediği. Elin iti gözümün önünde el gibi köfteleri hapır hapır yuvarlayacak, sen oturup seyrine bakacaksın, he? Çabuk, nerdeyse baban inecek aşağıya!"

"Dur ana! Tıkandım!" diyecek oldu. Masanın altından Taşdelen şişesini çıkarıp açtı ağzını:

"İç şunu, çabuk!" dedi, "Taşdelen içecekmiş köpoğlu köpek! Musluk suyu nesine yetmez itin! Sen içeceksin bundan kelli şişe sularını! Önce fakir fukara doysun, sonra zengin köpekleri!.. Hedi durma, şu son köfteyi de at ağzına. Doğru bahçeye. Görünme gözüne o baban olacak herifin!"

ON

Mahalle çocuklarının 'abi' demeden adını ağızlarına almadıkları Naci, bir sıraya oturmuş gelecek birini bekliyordu. Gözleri parkın kapısında idi. Oysa çocukların parka girmeleri için belli bir kapıdan geçmeleri düşünülemezdi. Son sigarasını fiyakalica yakıp sönmeyen kibrit çöpünü iki parmağının ucuyla uzaklara fiskeledi.

"Nerde kaldı bu inek?" der gibi baktı umursamazlıkla. Yanına korkudan sokulamayan Bekir, bunu sezecek çakallardan dı.

"Kimi bekliyorsun abi?" dedi.

"Sana ne?"

"Evini bilersen çağırayım dedim de..."

"Okullar dağıldı mı?" diye sordu lâf olsun diye. Oysa okullar dağılsa, bu park bir anda altüst olurdu. Kaç okulun çocuğu, yolunu uzatma pahasına da olsa burdan geçer, cebinde kalan son harçlıklarla simit, kestane alır, tekerlekleri yapılmış

arabalarda satılan boyalı şişelerden içerdi. Sabahçılardan bir ikisi isteksizce sallanıyordu ilerdeki salıncakta.

Beyaz yakalı bir iki çocuk duvarın üstünden atlayıp bahçeye girdi. En hızlıları böyle girerlerdi parka. Demek, dağılmıştı okullar. Sigarasını çekiştirip duran Naci duvarın arkasında kalanları görebilmek için ayağa kalktı. Karınca gibi kaynaşıyorlardı, iki ayrı okuldan çıkanlar. Önce birbirleriyle kaynaşıp sonra iki yana dağılıyorlardı. Bunlardan birkaçı da koşarak girdiler kapıdan. Çetin'di giren çocuklardan biri de. Naci'nin yanına sokuldu.

"Naci Abi..." dedi, "Arif dedi ki, 'Geliyorum, beklesin. Gitmesin.' dedi!"

"Bekliyoruz ineği işte! Nerde kaldı bu hırbo?"

"Dükkâna girdi de..."

Yüzü güldü Naci'nin:

"Demek, hazırlıklı gelecek."

"Hadi bakalım!"

"Şey getirecekmiş sana."

"Çakoz ettim taş arabası. Dillendirme sen artık. Turgut var ya Turgut..."

"Var, ne olmuş?"

"Arif'i marizledi dün akşam."

"Neden marizliyormuş deve?"

"Dilber var ya, Dilber'in yüzünden."

"Kim bu Dilber?"

"Bilmiyor musun be? Doktorun kızı."

"Yüksek yerden kapı çalıyor enayi desene!"

Pişkin pişkin güldü Çetin:

"İyi çocuktur ha bizim Arif!" dedi.

"Ulan, kötü çocuk diyen mi oldu? Sen, işlerin kıyak mı, madara mı, ondan haber ver."

"Eh, beş on kuruş çıkıyor sabahları."

"Gazetede iş vardır haa!.. Bi zamanlar biz de girdiydik bu dalgaya. Nüfus kâğıdım hâlâ İbo'da durur."

Çekti sigarasından, gerisini getirdi konuşmasının:

“Götürdüm bir beşini, kestim postayı! Sakın, sen cebelleziye kalkışma arkadaşım. Farmason gibidir inekler, hep kış kışa verirler. Birine takdın mı, uğratmazlar seni semtlerine. Oysam, kendileri deveyi hamutuyulan yutar taş arabaları. Biçimlendiler mi, gazetelerin matbaasını bile alıp götürürler. Ne madrabazdır onlar!.. Apartımanlara da bırakıyor musun gazete?”

“Bırakmaz olur muyum abi, bırakıyorum. Bugünlerde işler kıyak gidiyor.”

“Ha, şu dalgadan olacak. İneğin biri geçenlerde gacosunu temizlemiş, taktırdı deyi... Ulan, temizlemekle biter mi bunlar be? Ne olursa kendine olur. Sübyan koğuşunda kaldım on iki gün, feleğimi şaşırttılar bana dayılar.”

“Neden yattın abi?”

“Bilmiyorsun ha? Yazık sana be. Bi de gazeteciyim diye ortalarda dolanırsın. Resmimi bile bastılar enayiler, bilezikli...”

“Bilezik mi dedin?”

“Ulan, kelepçe demek istiyorum, hıyar!”

“Ben de sandım ki, bir kızın bileziklerini arakladın!”

“Elime bilezik geçecek de, piyastos olacağım ha? Şey dalgasından vurdular kelepçeyi.”

“Cop falan var mıydı içerde?”

“Hadi ordan, üniversiteli miyim ben? İlkokul ikiden ayrılmışım... Benimki de kitap dalgasıydı; ama boşverdiler.”

“Kitap mı dedin abi?”

“Kitap ya! Hep o gözlüklü beyler mi yatar kitaptan? Hani Beyazıt'ta bi kitapçı dükkânını talan ettiler ya komandolar...”

“Eee?”

“Esi mesi, ben de ordaydım. Nail Abi'ye hesap vermeye gidiyordum.”

“Sen de mi taşlandın?”

“Ne taşı be? Atan atmış. Kapı pencere, yangın yeri. Baktım, kitaplar kaldırımlarda; bi kucak kitap da ben arakladım, sa-

haflarda aldım soluğu. Kitap değil mi, hiç bakmam okuturum. Anamız babamız Murat arabası alıp satmıyor. Kendi kayıntımızı kendimiz çıkarırız biz. Üç beş uçlandık, yolumuza baktık.”

“Kitapçı mı yakalattı seni?”

“Ne haddine keleşin beni piyastos ettirmek!.. Kaldırımdaki kitabın hesabı mı olur? Meğer, sattığım kitapları Ruslar sokmamış mı içeri?..”

“Bizim dilden değil miydi kitaplar?”

“Burdaki Allah’sızlar çevirmişler bizim dile. ‘Bilsem, satar mıyım Hakim Bey?’ dedim, ‘Üç beş yolumuza bakalım dedikti.’ ... ‘Salıverin, beraat!’ dedi. Allah razı olsun sıyırdık paçamızı. Bi daa kitap işi mi, töbe! Toz işine bile girerim, kitap işine girmem! Paytos! Sen de aç gözünü arkadaşım, her gazeteyi sokına apartımanlara, canına okurlar. Bulunuyor mu buralarda da çok kitap mitap okuyan, çok gazete mazete alan züppe? Hemen haber vereceksin karakola. Okumanın çoğu gelmez bize arkadaşım. Altından bi çabanlık çıkar. Var mı öyle üç dört gazete birden alan uyanık?”

“Çok var iki gazete bıraktığım kapılar ama... Üç gazete? Dur bakayım, Hüsamettin Amca var. Namus Apartmanı’nda.”

“Amca mı dedin? Boynu altıda kalsın böyle amcaların. Çok okudu mu bi adam, yanaşma yanına! Değil amcan, baban olsa alarga!..”

“Çok okumaz ki bu adam Naci Abi...”

“Daha nasıl okusun be, günde üç gazete...”

“Emekli zamlarına bakar, o kadar... Ertesi gün, olduğu gibi iade. Bana da her ay açıktan otuz kâat.”

“Açıktan otuz papel ha? Kıyak iş doğrusu!”

“Ne yapalım, ev geçindiriyoruz abi!.. Nah, Arif göründü karşıdan, geliyor.”

"Hadi bakalım, al voltanı sen! Toz ol çabuk."

Duvardan atladı Çetin, akasya ağaçlarının arkasında görünmez oldu.

"Gel bakalım, arkadaşım..." dedi Naci, "Geç kalmadın mı biraz?.. Haaa?"

"Dükkândaydım Naci Abi! Bi türlü çıkmadı babam. Bi iş çevireceğim yoktu, şu Erdoğan Abi de olmasa!.. Hemen tezgâhın altından uzattı..."

"Sen de çantaya zula ha? Kıyaksın be arkadaşım. Hadi uçlan da görelim! Sipsiden başlayalım işe. Samsun mu arakladın, Maltepe mi? Uçlan da ciğerlerimiz bayram etsin!"

"Ne Samsun'u Naci Abi? Samsun'u babam bile içemiyor bugünlerde. İki paket Bafra getirdim sana."

"Darılma Samsun dedimse... Bafra'nın da başımızın üstünde yeri var. Taş tutmuyoruz bugünlerde. Gün oluyor, yeşile bile yeşilleniyoruz da, yüz vermiyor. Haaa, boşver Samsun dediğime. Bizim gibiler buldular mıydı da sigaranın palikaryasını içmeye kalkarlar. Neden mi? Ertesi gün gene dumansız kalacaklar da, ondan. Olmuşken kralı olsun. Eğer dükkânda sigaranın kralı dururken, en paspalından getirirsen, teker teker burnunun deliklerine sokarım ha!.. Atlatmaya kalkma bizi. Başka neyin var zulada, sökül bakalım!"

"Başka bir de çukulata!.."

"Geç bu sübyan kayıntılarını be! Bi kanat pastırma da mı araklayamadım? Kör olayım zilliyi kırmadan geldim; Arif kayıntı getirecek diye. Var mı yok mu çantada açık et, de içim rahatlasın."

"Pastırma yok."

"Tuh senin erkekliğine! Kuşgözü pastırmayı geçenlerde elin itlerine yedirmişsin. Bize gelince satır ha? Alacağı olsun o itoğlu itin. Ona bir belediye köftesi de ben ikram etmezsem bana da Cıvık Gülsüm'ün Naci demesinler. Kapıya bizden

başka bi de köpek dadandı desene. Dur sen... Şu kapıcının gezdirdiği o iri köpek değil mi bu ağzının tadını bilen it?"

"O köpek! Adı da Kont! Ona pastırma verdimse bizi ısırmasın diye verdim."

"Kont hazretlerine bi ikramda da ben bulunayım, Naci zil dolaşırken kuşgözü pastırma yemek de ne dalgaymış görsün!"

"Erdoğan Abi'ye 'Pastırmadan bi sandviç yapar mısın?' dedim, 'Ver de parkta yiyeyim!'..."

"Vermedi mi inek oğlu inek."

"'Pastırma yok,' dedi, 'Sucuktan yapayım.'..."

"Hani ya?"

"Çantamda, çıkarayım mı?"

Naci'nin yüzü karmakarışık oldu:

"Ulan, dalga mı geçiyorsun be! Ben 'Hadımım.' diyorum, sen 'Çoluk çocuktan nâber?' diyorsun bana? Ulan, zilim sabahattan beri be! Hiç zil gezmedin mi sen? Ulan, ver de yumulayım, çabuk! Gözüm karardı namussuzum zillikten!"

Arif'in elinden parçalar gibi kaptı. Kapmasıyla yarım ekmeklik sandviçi ısırması bir oldu. Birinci lokmayı hemen çiğnemedi yuvarladıktan sonra:

"Kıyak sucuk!.." dedi, "Hem de haçikoğlu... Hay ellerin dert görmesin tezgâhtar Erdoğan. Nasıl da dilim dilim kıymış?.. Ulan, bi daa sarı kızla diskoteğe girerken arkasından öksürürsem gırtlığım yırtılsın!"

Yarım ekmeği beş dakikada silip süpürdükten sonra Bafra paketinden bir sigara tüttürdü üstüne:

"Şimdi anlat derdini!" dedi, "Neden çağırttın beni?"

"Bak Naci Abi. Dün garajın ordan geçiyordum, bizim apartımanda oturan doktor Memduh Bey var ya..."

"Var! Şu senin kayınpeder değil mi bu?"

Birden şaşırdı Arif:

"Hadi ordan sen de..." dedi, "Ne kayınpederi?"

"Canım Dilber Kız'ın moruğu değil mi bu Memduh Bey?"

"Evet! Onun babası! Kız da arabada..."

"Anlat, anlat!.. Kız da arabada, öyle mi? Kıyak dalga!"

"Durdum da garajın önünde... Babası nasıl çıkaracak garajdan arabayı diye bakıyordum. O Turgut var ya, 'Ulan çek arabanı!' dedi bana. 'İnek arabası, ne dikizleyip duruyorsun?'..."

"Öyle dedi ha? Vay hırbo vay! Nasıl der durup dikilen adama? Ah ulan ah!"

"Hepsi o kadar değil. Bir de arkama tekme..."

"Vay namussuz!.. Sen ne yaptın, yemedin mi onu?"

"Yerden bi taş kaptım; tam atacaktım, üzerime atladı, aldı elimden taşı..."

"Sora?"

"Sora... Sorası... Araba gitmişti zaten..."

"Yani Dilber Kız gitmişti demek istiyorsun..."

"Hııı... Ben de dedim ki ona..."

"Kes. Ne dersen de, artık para etmez. Kız uçtu gitti, gerisi fasarya!"

"Dedim ki, 'Taş arabası da sensin, inek arabası da!'..."

"Eee, peki o ne dedi?"

"Hadi ordan, miskin!" dedi, "Ben mersedesim senin yanında be... Sen de olsan şu kamburluğunla bi vosfagen!"

"Yani Arıfciğim, kaplumbağaya benzetmiş seni! Hani benzemez de değilsin haaa..."

"Aşkolsun Naci Abi, sen de mi alay ediyorsun benlen? Oysa, ben seni, o Turgut'u..."

"Biraz okşatmak istedin değil mi?"

"Hem de Dilber'in yanında..."

"Haklısın arkadaşım, madem onun yanında bozdu fiyakasını, biz de onun yanında ağzını burnunu haşat etmeliyiz di mi ya!.."

"Çok iyi olur abiciğim!"

"Bak bu olmaz işte. Ben mahkeme görmüş, hakim karşısına dikilmiş adamım. Haşat ederken iki tanık çıktı mı, tükürürler çarkıma mahkemede. Tenhalarda menhalarda olacak bu iş senin anlayacağın!"

"Peki, sen bu işi üzerine al da nerde olursa olsun."

"Bana bırak! Bizim işimiz fedayilik!.. Şimdi sen bana kulak ver. Her şeyin bir karşılığı olur arkadaşım. Senden karakol haracı alacak değilim. Üç beş bi uçlanacaksın elbet. Bak arkadaşım mangır da istemiyorum senden! Dükkânda bir Erdoğan Abi'n var ya..."

"Eee var!"

"Söyleyeceksin ona, sıkıştım mı beni idare edecek kayıntı bakımından... O kadar!"

"Anlamadım!"

"Açıkçası, zarıma bakacak benim demek istiyorum. Baban olmadığı zaman sızacağım içeri, 'Yaz Erdoğancığım!' diyeceğim, yazacak deftere. Anladın ya, yaz tahtaya, al haftaya!"

"E, anladım biraz."

"Bi konuş onunla da, uçur bana haberi! Sen tamam dedin mi, işi olmuş bil! Öylesine bir ıslatırım ki, ipe assalar kurumaz. Yedi temennayla geçer bundan sonra yanından, burnu yerde kuçu kuçular gibi..."

"Yaşa sen Naci Abi. Görsün onun yanında adam bozum etmek ne demekmiş!"

Naci'nin, oturdukları sıranın gerisinde dikilen Bekir'e gözü ilişti. Kuşkulandı ondan. "Konuştuklarımızı mı dinliyor?" diye düşündü.

"Ulan Bitli Bekir!" dedi, "Ne dolanıyorsun ayak altında? Tahtakurusu gibi ezerim seni!"

Bekir şaşırmişti. Başlarını geriye çevireceklerini hiç hesaplamamıştı. Turgut murgut diye bir şeyler konuştuklarını duyunca, gerçekten onları dinlemeye koyulmuştu. Severdi Turgut'u. Garajda, önünden artanları çöp tenekesine atmaz, ken-

disine verirdi. Bal gibi duymuştu ne konuştuklarını!

"Ulan söylesene!" dedi Naci, "Ne dikiliyordun arkamızda, haaa?"

"Cıgara içiyordun, gördüm de... Ah bi cıgara da bana ver-se dedim, kendi kendime."

"Vay piçkurusu! Ne zamandan beri, kediler sirke içmeye başladı? Söyle ulan, ne zaman başladın bu boka?"

"Buldukça hiç kaçırmam abi!" dedi.

Birden Naci ayağa kalktı:

"Kendiliğinden mi yelkenleneceksin, yoksa kışına tekmeyi yedikten sonra mı?"

Yürüdü üzerine doğru. Bekir, tabanları kışında çıktı park-tan. Turgut'a olanı biteni anlatmaması için şakadan da olsa pe-şine düşülmesi gerekirdi. Çekip gittiğini gören Naci gülmeye başladı:

"Sigara otlayacak bizden." dedi, "Sultanahmet'te dilen, Ayasofya'da sadaka ver! Bizimki o hesap! Bir sigarası eksikti kopilin!"

Arif, Naci'yi tava getirmek için pekiştirdi işini:

"Sen şu işimi yap. Sana bir şişe Kulüp de fazladan!"

Onun yavaştan aldığını görünce de:

"Söz, değil mi abi?" diye baktı yüzüne.

"Sen Erdoğan'ı gör ilk önce, gerisini bana bırak arkadaşım!"

"Hemen gidiyorum! Şimdi!.."

"Ben geçerken uğrarım dükkâna!" dedi Naci, "O dediğin şeyi toka ederse iş oldu demektir. Sen benim zarıma bakarsan ben de senin işine bakarım! Bu iş ne yazar, sen ondan haber ver. Hadi aslanım, bak keyfine sen! Gerisini bana bırak!"

ON BİR

“Rahat bırak karıcığım da, giyineyim!..” dedi Hüsamettin Bey, “Sen başımda dikildikçe nerdeyse ceketimi pantolon diye giyeceğim!”

“Seni rahat bırakayım da, damalı gömleğini giy, bir de kravat takmadan çık dışarı, değil mi? Ayda yılda bir çıkıyorsun adam, giyinmeden salıverinemi seni!”

“Peki peki... Naylon gömlek mi giyeceğim, ver de giyeyim. Siyah kravat mı, onu da takayım. Görenler, ‘Gene emeklilerden biri dünyasına küsmüş de, bizim Hüsamettin Bey cenaze ye gidiyor.’ diyecekmiş, desin! Hepsi kabul; ama beni biraz rahat bırak da giyineyim!”

“Olmaz. Çıkar, çıkar o çorapları. Kaç gündür ayağında. Bugün çamaşır günü. Çıkar da yıkasın Fatoş, çabuk.”

Hüsamettin Bey’in oflaya puflaya yeniden çıkarması kolay mı? Sakine Hanım’ın uzattığı kara çorapları aldı eline. Topuklarından ters yüz edilmiş, sözde ayağa geçirilir geçirilmez çe-

kilmek üzere hazırlanmıştı. Bunu eğilip de, kim ayağının ucuna geçirecek; kim çeker çekmez yerine oturabilecekti? Son tartıda tam yüz on beş kilo çeken Hüsamettin Bey mi?

"Tayfur, oğlum, Tayfurcuğum!" diye yalvarır gibi seslendi torununa.

"Ne var, dede?"

"Şu ayağımdaki çorapları çekip çıkarırsan..."

"Çekemem dedeciğim."

"Neden çekemezsin Tayfurcuğum? Sen onları çekip çıkarırsan ben şu siyah çorapları giyeceğim, sonra da çarşıya çıkacağım. Anlıyor musun? Çarşıya dedim."

"Yok yok. Sen çarşıya gitmezsin. Doğru parka gider otursun."

Sakine Hanım, atıldı mutfaktan:

"Hele parkta oturup dönsün hemen... Bugün çamaşır günü diyorum. Saat beşe kadar adam istemem evde. Fatoooş..."

"Buyur hanımcığim."

"Hüsamettin Bey'in beyazlarını kaynatacaksın. Sonra basacaksın çamaşır suyuna. Bütün gün yatacak suda."

Hüsamettin Bey, gerisini getirdi:

"İki gün sonra ben giyerken cıırrrt, yırtılınca da kavga değil mi? İstemez, kaynamasın. Çamaşır suyuna bastırmak da istemez."

"Leş gibi kokuyor çamaşırların. İspirtoyla karışık ter kokusu. Giremiyorum artık bu eve. Sen lâfa bakma Fatoş. At kova ya da, kaynasın."

"Aman kaynatın. Aman gecikmesin. Hadi Tayfurcuğum, sen de çek şu çorapları. Sana fındıklı çukulata, tamam mı?"

Birden yüzü güldü Tayfur'un:

"Bastır benim keçi sakallı dedeciğim... Hele bi getirme de, bak ne yapıyorum..."

"Sen de yap yapacağını, yap da şu emekli öğretmencik, şu evde rahat yüzü görmesin."

Sakine Hanım, alınmıştı bu sözden.

"Nankör!" diye bağırdı, "Bütün bunlar hep senin rahatın için. Şu kadar yıldır çekmediğim mi kaldı? Çamaşırların leş gibi ispiroto kokuyorsa suç benim mi? İçmemen için yalvardım olmadı, yakardım olmadı. Sağlığın için seni rahatsız ediyorsam gene senin için... İçtin mi bütün gece nasıl rahatsız olduğunu unutuyorsun da, lâfını ediyorsun."

"Peki, benim iyi yürekli karıcığım."

"Son günlerde boşladın içkiyi de, nasıl düzeldin... Fato-ooş... Şu renklileri ıslat. Yak şofbeni de... Tayfuuur... Dolaşma ayak altında. Otur yazını yaz. Sen de uzatma da, giy şu çoraplarını artık. Hadi Tayfurcuğum, geçir şu çorapları ayağına."

"Ne getireceksin, bi da söyle de, babaannem de duysun."

"Canım, çukulata alacağız dedik ya."

"Çukulata, kirlilerini çıkarmak içindi."

"Temizlerini giydirmek için ayrı mı istiyorsun? Tamam. Bir çukulata da onlar için."

"Bu seferki çukulata olmasın da..."

"Amma uzattın haaa... Beni defileye hazırlıyorsun sanki. Geçir şunu ayağıma çabuk."

"Dede be. Sen soludukça..."

"Sus!"

"Sen soluk aldıkça şey kokuyor."

Eliyle torununun ağzını kapattı.

"Sus diyorum sana."

"Kalemtraş isterim büyüklerinden."

"Demek çukulata istemiyorsun ha? Peki, o da kabul."

Banyodan çıkıp geldi Sakine Hanım, kocasının başında dikilerek ceketini, boyunbağını gözden geçirdi:

"Bu koyu gri pantolonun üstüne... Lacivert ceket..."

"Hayır istemem. Lacivert ceket istemem. Kendi ceketim dururken... Neden lacivert ceket oluyormuş anlayamadım."

"Yakışıyor sana. O filinta gibi olduğun günleri hatırlatıyor bana. Hani Adana takımında oynadığın yıllar..."

"Forvet oynardım. Altmış beş kiloydum pire gibi..."

"İçmesen gene pire gibi olursun. Bak eğilip çorabını bile gi-yemiyorsun."

"Bu gidişle bir ay sonra."

"Bak, bir haftadır içmiyorsun da, her şeyin düzeldi. Uykun bile..."

Fatoş içerden sesleniyordu:

"Hanımcığım, ocak birden sönüverdi."

"Ne yaptın, su mu döküldü üzerine?"

"Kazanı korken..."

"Ah Fatoş, ah... Sakar Fatoş seni..."

Öfkeyle yürüdü gitti mutfığa. Hüsametdin Bey gardroba koştı. Lacivert ceketinin cebindeki şişeyi aldı. Başka bir ceke-tin iç cebine soktu. Sonra da geldi yerine oturdu.

Durum Tayfur'un gözünden kaçmamıştı:

"Ne yaptın gardropta?" dedi, "Yoksa..."

"Hiçbir şey yapmadım. Kapısı açık kalmıştı..."

"Ne olurmuş açık kalırsa?"

"Canım, bir şey olmaz; ama olsun, kapı bu."

"Anladım. Yoksa, şişe..."

"Susss."

"Susarım amma, şey alırsan... İtfaiyeci arabası. Hani can-kurtaran düdüğü çalaraktan giden..."

"Sus Tayfurcuğum, bi dahaki sefere..."

Karısı hışımla döndü mutfaktan:

"Hadi davran bakalım..." dedi, "Çorap işi de bitti."

"Bir de tuvalete gideyim de..."

"Canım, tuvalete de Meşrutiyet Kahvesi'nde gidersin... Çamaşır var banyoda."

"Olur mu karıcığım? Bu kadar eziyet de fazla artık."

"Ne eziyeti çekiyorsun sen? Bütün gün evde oturuyorsun. Oğlum Atlas denizlerinde ecel terleri döker; gelinin okulda elin piçlerine nefes tüketir; sen bütün gün, şişe elinde..."

"Allahtan kork. Kaç gündür şişe mi var elimde?"

"Değil mi ya dedeciğim... Dedemin elinde şişe mi var? Şişe..."

"Sen ne istiyorsun Tayfurcuğum bugün benden? Çikolata değil mi?"

"Çikolata, kalemtraş, itfaiye arabası..."

"Peki canım, onları da alalım."

"Hani düdüğü de var..."

"Canım, o da bi dahaki sefere. Hepsi birden olur mu? Tavuk bile tek tek yumurtlar."

"Sen alacak mısın, almayacak mısın arabayı?"

"Almaz olur muyum Tayfurcuğum, alacağım tabii. Sen biricik torunumsun benim. Aslan Tayfur'um benim."

Sakine gardroptan lacivert ceketi aldı, geçirdi kocasının arkasına. Çevresinde firdolayı döndü. Oturup oturmadığını inceledi. Ceket dolapta uzun süre kaldığından toz kapmıştı. Hüsamettin Bey kilo aldığı için de kolları adamakıllı kısılmıştı:

"Olmaz bu..." dedi, "Çıkart çıkart... Düdük gibi kalmış kolları."

"Zararı yok karıcığım. Görünmez pardösünün altından. Bana hiçbir zararı yok."

"Sen kiraathanede pardösü ile mi oturuyorsun?"

"Neden çıkarayım karıcığım, doğru dürüst yanmıyor ki sobası."

"Yok yok. Yakışır mı sana, emekliler gibi miskin miskin pardösüyle, paltoyla oturmak? İstemem ben, çıkar şunu."

Çıkarmak için kocasının üzerine doğru yürüdü:

"Peki peki. Uzatma, çıkaracağım işte."

Sakine dolabı açtı. Kocasından aldığı ceketi yerine astıktan sonra, az önce Hüsamettin'in iç cebine şişe yerleştirdiği gri ceket aldı:

"Giy bunu!" dedi, "Neden ağır bu ceket? Ne var ceplerinde be?"

Hüsamettin Bey yerinden fırladı, ceketi elinden kapmak istedi:

"Hele dur bakalım..." dedi karısı, "Ne varmış cebinde?"

"Ne olacak, mendil vardır herhalde."

"Hele ver şunu."

Yapıştı ucundan. Öbür ucundan da karısı asılıyordu. Tayfur anlamıştı durumu.

"Bırak babaanne!" dedi, "Bırak dedemin ceketini."

"Hele bak şuna. Dedesinden yana. Dedesine sahip çıkıyor."

"Çıkarım ya, bana çukolata getirecek, kalemtraş getirecek, sonra..."

Sakine birden çekti ceketini, kurtardı. Öylesine bir çekişti ki bu, ceketin etekleri iki elinde kalmış, iç cebindeki şişe o hızla karşı duvara fırlamıştı. Duvara çarpan şişe üçe dörde bölünmüş, düştüğü yerde tuz buz olmuştu. Büyük bir kulüp şişesiydi bu. Duvarın dibinden fışkıran bir pınar gibi iki küçük dere halinde salonun ortasına doğru akmaya başladı. Sakine'nin, bunu doldurulmak üzere cebe konmuş bir kolonya şişesidir diye yorumlaması da böylece altüst olmuştu. Bu yorum anason kokuları içinde odanın hemen her köşe bucağına dağılıvermişti bir anda.

Hüsamettin Bey bu gibi olaylarda gayetten uyanık olduğundan:

"Vah karıcığım, ne yaptın?" diye bir çıkış yaptı. Henüz olayı yerli yerine oturtamayan Sakine:

"Ne oldu?" dedi, "Neydi bu şişedeki? Rakı değil mi?"

"Rakıydı karıcığım. Ne olacaktı? Eski günlerden cebimde kalmış bir şişe rakı. Demek geçen sefer dışarı çıktığımda cebime koymuşum."

"Geçen sefer ha?"

Bir ipucu arıyordu kocasını suçlayacak. Hah, bulmuştu işte:

"Sen geçen sefer bu gri ceketini mi giymiştin? Düşün bi kere, bir buçuk ay önce, kışlık ceket giyilir mi, giyilmez mi?"

"Haklısın karıcığım. Evet evet, geçen sefer bu ceket yoktu

üzerimde. Demek şişe taaa geçen kıştan kalmış olacak cebimde. Vay anasını be, ben bütün yaz arada sırada bir gram rakı için inim inim inlediğim günlerde demek bir şişe rakı dolapta, ceketimin cebinde dururmuş, ha? Demek, buz gibi Kulüp rakısı kuzu kuzu yatıyordu cebimde. Yazık.”

“Seni düzenbaz seni. Kurt masalına başladın gene. Defol, gözüm görmesin. Sabahtan beri düşünüyordum, ‘Bu adamın neşesi de nereden geliyor?’ diye. Az kaldı yutturacaktı bana. Bu dolapta geçen kıştan rakı kalacak da, sen kokusunu almayacaksın ha? Gidi mendebur, ayyaş. Çek kapıyı, gözüm görmesin. Ağzını açıp bir tek söz etmeden yıkıl karşımdan. Bir tek lâf ettin mi atlarım üzerine senin.”

“Peki peki, sen sus da ben kırk yıl ağzımı mühürler otururum. Yeter ki, bana çıkışma.”

Koltuğun üzerine fırlatılan ceketı kaptığı gibi geçirdi arkasına. Çengeldeki pardösüyü de alır almaz tuttu merdivenleri. Tayfur merdiven sahanlığına koşup trabzanlardan sarkarak bağırdı:

“Dede! Dede!.. Sakın, kurunca giden itfaiye arabasını unutma! Annemin kitap dolabındaki boşalan şişeleri de çıkarırım ortaya sonra. Sakın unutayım deme.”

ON İKİ

Çocukla sokağa çıkmak mı! Kocasının arabasıyla neyse ne; ama böyle taksiyle, dolmuşla, otobüsle bir yere çıkmak! Hem de giderken şu Sevil'i de birlikte götürmek zorunda olmak yok mu... İndirmesi bindirmesi bir yana, ya sıkışınca çiş tutması! Bu yüzden Jülide en küçük kızı Sevil'i gününe göre Hacer'e, gününe göre kızı Dilber'e bırakır çıkardı. Parmak kadar bir çocuktan Sevil, bir iki yıl anaokuluna gidip gelmişti; ama bu çiş işlerini bir türlü yoluna koyamamıştı. Artık nerdeyse ilkokula gidecekti. Söz vermişti ilkokul müdürü Abdülkadir Bey:

"Hele okullar açılsın!" demişti, "Bir ay sonra siz getirin onu, Jülide Hanım!"

Tam zamanıydı işte! Parmak kadar çocuk olması bir şey değil, ayak bağı oluyordu. Yarı ev kadını, yarı iş kadını olmak çok zordu.

Jülide dairelere, resmi toplantılara giderken giydiği elbisesini çıkardı dolaptan. Bugün pardösülük bir hava yoktu dışarda. Etek ceket giyilebilirdi. Siyah kazağını giydi. Uzun boyun-

lu kadınlardan saydığı için kendisini, kazak giymeyi severdi. Altın zincirli, bair dövmesi bol sarılı, az turkuaz mavili kolyesini taktı. Yakışmıştı siyah kazağının üstüne.

Sevil'in gene mızımlığı üzerindeydi:

"Anne. Beni de götür. Şu Hacer'e bırakma beni sakın!"

"Götüreceğim, götürceğim tabii. Okula gidiyoruz. Okula yazdıracağım seni. Hacer, getir oturağını şunun!"

"İstemem! Çişim yok benim!"

"Benim kadar mı bileceksin? Getir sen!"

"Valla billa yok anne!"

"İnanmam sana! Dün akşam inandım da ne oldu yatak? Seni sidikli seni. Getir sen kız! Beni kepaze edersin sonra sokaklarda. Koskoca kız oldun, insanlar gibi helaya gidip yapamazsın, ille oturak!"

"Getirmee!"

"Getir kız. Seni aksi musibet seni. Çişi yokmuş. Sabahtan beri yaptın mı sanki?"

"Ben yaptırdım!" diyecek oldu Hacer.

"Sen sus!" dedi.

"Karışma, yapsın! İki damla, iki damladır. Yapsın bitirsin ki, iki ayağını bir pabuca sokturmasın oralarda. Otur çabuk, gebertirim seni."

Sevil, oturağa oturtup kaçacak sanıyordu annesini. İş zora binince oturdu, oturunca da oturağı yarısına kadar doldurdu.

"Bir de yok dersin!" dedi annesi, "Nerdeyse taşacak oturak... Ters kız seniii!.. Hacer, getir şu önlüğünü! Beyaz yakasını da tak! Çantasını da getir, okul çantasını!"

Şaşılacak şey! Gerçekten de götürüyordu annesi Sevil'i. Bu gerçeği anlayınca da:

"Ben gitmemeem!.." diye tutturdu.

"'Beni okula götür.' diyen sen değil miydin?"

"İstemeeem, ben okul istemem."

"Dilber'in eteklerini bırakmıyordun, daha bu sabah okula gitmek için. Ne oldu birden?"

"Ben Hacer'le oturmak isteriiim!"

"Kız Hacer, sen mi kaş göz ediyorsun bu kıza? Getir çoraplarını, çabuk!"

"Ben çorap da istemeeem!"

"Yeni ayakkaplarını da bul şunun. Bayramda giydiklerini!"

Bunları hep aynaya bakarak söylüyordu. Hacer çoktan çıkmıştı dışarı. Rujunu sürerken boyuna emirler veriyordu Hacer'e. Saçlarını dün yaptırmıştı. Gece başını bağlayıp yatmıştı; ama kuaföre uğrayıp taratsa mıydı? Değer miydi bu ilkokul müdürü için hazırlanmaya? Genç adamdı, yakışıklı adamdı; ama hepsi o kadar. Jülide başöğretmenden çok, okuldaki genç öğretmen hanımlar için hazırlanıyordu. Hani şu aldığı aylığı olduğu gibi üstüne başına verip de öğlenleri karşiki büfeden sandviç aldırın, okuldan yeni çıkmış öğretmen kızlar vardı ya... Onlar içindi hazırlığı. İyi giyinen, zengin bir doktor karısının çocuğunu kapışmalıydı bunlar. Onlar kapışmasına gene kapışırды ya, çocuğu şu müdür barajından nasıl geçirmeliydi. Çocuk yazılma yaşında olsa, bilirdi yapacağını. Aşağıdan alıp yüz suyu dökmeye gelir miydi böylelerine?..

Sevil, politikasını değiştirmişe benziyordu:

"Anneeee!" dedi, "Beni alırlar mı okula?"

"Ben götüreceğim de, almayacaklar ha? Kız Hacer, çıkarmanın mı daha çantasını? Az kaldı unutturacaktın bana. Bak bakalım içindekilere, kâğıtları tamam mı? On iki zarf say kız, ne duruyorsun?"

"Çanta nerdeydi hanımcığım?"

Gözlerini aynadan ayırıp ilk defa baktı Hacer'e:

"Daha bulmadın mı çantayı salak kız!.. Sevil, nereye koydun çantanı?"

"Bilmeem!"

"Bak bakalım, yatağının yanında mı?!.."

Dışardan seslendi Hacer:

"Buldum hanımcığım, banyodaymış!"

"Say bakalım. On iki zarf, on iki posta pulu. Dosya zarfı,

zarf dosyası, aşı kâğıdı, kimlik kâğıdı, on iki resim!.. Tamam mı?!..”

“Fotoğraflar on bir tane!”

“İyi say, on iki olacak!”

“Saydım abla, on bir tane...”

“Sevil, nerde resimlerin biri?”

“Arif’e verdim. İstemişti de...”

“Hele şuna bak! Hangi Arif bu? Bakkalın oğlu mu?”

“Hı! Dilber’den de istedi, benden de.”

“Bak şu edepsiz! Verdiniz mi siz de?”

“Neden vermeyelim? Kocaman bi çikolata verdi o da bize. ‘Sen adını yazamazsın!’ dedi bana. Dilber yazdı. Yazınca ona bir çukolata daha verdi. Okula gidersem ben de yazarım adı-mı.”

“Demek, okula oğlanlara vereceğin resimleri imzalamaya gidiyorsun? Seni terbiyesiz seni! Kapat çantayı artık. Bir de mendil koy içine.”

“Bir de şey koysak abla... Hani yuvaya giderken korduk...”

“Hâlâ mı koyacağız... Koskocaman kız oldu.”

“Anne, ben kocaman kız oldum, değil mi? Alırlar beni artık okula değil mi annecim!”

“Canım, ‘Alırlar.’ dedik işte!”

“Hani babam ne demişti sana? Daha Sevil altı yaşını doldurmadı.”

“Ne bilirmiş o? Ne demek doldurmadı? Yedisinden bile ay aldın.”

“Ne zaman aldım anne?”

“Bilmezsin sen!”

“Çiklet aldığımı biliyorum ama...”

“Yaş başka şeydir. Ona herkesin aklı ermez. Sakın oralarda da karışma lâfa sen. Döverim bak.”

“Şimdi ben yedi yaşında mıyım?”

“Evet. Yoksa okula nasıl götürürdüm seni?”

Acı acı zil çalıyordu:

"Hoppalaaa! Hep böyle olur. İşimi bitirip tam evden çıkacağım zaman misafir..."

"Değildir belki abla."

"Bak kapının deliğinden de, haber ver bana çabuk!"

Kız, öğretildiği gibi ayaklarının ucuna basarak çıktı, delikten baktıktan sonra seslendi dışardan:

"Kapıda Cahide Hanım Teyze var. Açayım mı?"

"Kız, gelip de söylemek yok mu? İşte duydu evde olduğumu. Seni çok bilmiş seniiii... Hoşlanıyorsun değil mi bu karıdan!.. Öyle ya, o da senin gibi hizmetçilikten yetişme. Kız sana inat, gene de evde yok dedirteceğim."

"Yok mu diyeyim abla?"

"Allah belanı versin! Aç kapıyı! Buyursun!"

Kapı açılmış, salona doğru yürüyordu Cahide.

"Hacer, nerde Jülide? İçerde mi?"

"Gel Cahide, burdayım. Yatak odasında. Kusura bakma canım. Çocuğu okula yazdıracağım da."

Salona girerken gözü Sevil'e ilişmişti Cahide'nin:

"Aman, benim şeker kızım! Okullu olmuş. Ne güzel de yaraşmış önlüğü. Çiçeklere dönmüş! Gel öpeyim seni. Nereye gidiyorsun bakayım böyle?"

"Okula gidiyor teyzesi!" dedi Jülide, "Eh kayıt sırası geldi artık Sevil'in de."

"Biraz geç değil mi? Bizim küçük nerdeyse karnesini alacak!"

"Hangi okula yazdırmıştın sen?"

"Maçka'da bir okul var ya. Hep zengin çocuklarını alıyor. Yüksek aile çocuklarını."

"Özel okul mu bu?"

"Yok şekerim, maarifin okulu. Bin lira verdim yazdırma parası; ama helali hoş olsun. Üç yüz lira da Okulu Şenlendir-

me Derneği'nin parası. Ayrıca Okul Aile Birliği mi, Çiftliği mi, ne varmış okulda, oraya da bir o kadar... Çocuk okusun da Jülideciğim, para nedir ki..."

"Okuyor mu bari?"

"Geçen gün başöğretmen girmiş sınıfa. Öğretmeni bugünlerde raporlu olduğundan, Müdür Bey onlara A yazdırmış. Oysa babası A'yı da öğretmişti B'yi de. Ben uğraşamıyorum Jülideciğim çocukla. Babası çok titiz. Çocuğun üzerine çok düşüyor."

"Ben senin gibi de değilim. Benim ayrıca dışarı işlerim de var. Doğrusu çocuğa ayıracak hiç zamanım yok. Ana Sütü Emenler Derneği'nin başkanlığına seçildim bu ay başında. Okumuşsundur *Yeşilkurt* dergisinde. Büyük bir resmim de çıktı. Yönetim kuruluyla birlikte bir resim daha..."

"Ah Jülideciğim, ev işlerinden dergi okumaya vakit mi kalıyor ki! Çetin, *Kovalamaç* dergisi bırakıyor sabahları... Onun bile resimlerine zor bakıyorum."

"Geçen gün bir konuşma yaptım, Düşkün Kadınları Kalkındırma Derneği'nin erkek üyelerine. Çok enteresan bulmuş o *Kovalamaç* gazetesi. Hemen göndermiş foto muhabirini. Öyle çok resimlerimi çekti ki şekerim... Masa başında, mutfakta, banyoda, ben 'Yeter!' dedikçe, çekti de çekti. Sanki evde otuyormuşum gibi. Dışarı işi mi ararsın bende? Bir de tüzüğünü hazırladığım bir kulüp var."

"Gece kulübü gibi mi?"

"Yok şekerim Balık Kadınlar Kulübü. Bizimkine inat kuruyorum hem de. Cumartesi pazar bizim Memduh atlıyor arabasına; nereye, Balık Adamlar Kulübü'ne. Ya, demek öyle; sen gideceksin de, ben evde kalacağım haaa!.. Tuttum Balık Kadınlar Kulübü'nü açmaya başladım. Ne dese beğenirsin bizim beyefendi, 'Çok iyi oldu!' demez mi, 'Çalışma programlarımızı da birleştiririz!'... 'Yooo,' dedim, 'olur mu?'... Hemen bir madde ekledim tüzüğe, 'Kulübümüze erkekler ancak çağrılın-

ca seyirci olarak girebilirler.' dedim, 'Erkeklerin karasuları-mızda dalması, yüzmesi, avlanması, hatta seyir halinde dolaş-ması yasaktır.'... Nasıl?"

"Çok güzel şekerim!"

"Yooook, açacağım... Hem de ilk üye olarak seni yazacağım Cahideciğim."

"Beni mi? Bilmem ki nasıl olur, bizimki müsaade eder mi ki?"

"Müsaade mi, ne demek müsaade? Bu gibi kulüpleri, onları bizlerden müsaade almaya zorlamak için açıyoruz. Geçti artık. Meclise kadınlar gireli şu kadar yıl oldu. Bak kadınlar başkanlar kuruluna giriyor artık! Hâlâ mı kulüplere kocamızdan izin alarak gireceğiz? Olmaaaz! Getir iki fotoğraf. Hemen yazayım seni!"

"Bilmem yapabilir miyim, hayatım?"

"Sen hiç denize girmedin mi şekerim?"

"Girdiim, girmez olur muyum? Ama denizin dibinde bunalırım ben. Afakanlar basar... Ayyy, şimdi bile aklıma gelince üzerime fenalıklar gelmeye başladı!"

"İşte Cahideciğim, kulübümüzün açılma amacı da bu! Bütün bunalımları, bütün fenalıkları ortadan kaldırıp kadına tam bir özgürlük, serbestlik sağlamak! Hemen tüzük bitmeden senin kayıt işini bitireyim! Yeşilyurt'ta lebideryada bir yer peyledim bile. İki araba kum attık mı, al sana plaj. Bütün yaz plaj derdinden de kurtuluruz üstelik."

Sevil'in bir kenara itilip unutulmak hiç hoşuna gitmezdi. Annesinin dikkatini üzerine çekmek için:

"Anneee..." dedi, "Karnım acıktı."

"Ne acıkması bu? Şimdi kalktın kahvaltıdan."

"Anneee... Bisküvi isterim!"

"Hadi kalk, gidiyoruz. Cahideciğim, hemen bitireyim şunun kayıt işini. İstersen sen de gel şekerim."

"Aaa, gelemem hayatım. Dükkândan aratır bizimki..."

"Anneee, şeker isterim!"

"Sen bunu okula yazdıracaksın; ama kaç yaşında bu çocuk?"

"Yaşı tamamdır teyzesi. Üstün zekâlı çocuklar için yaş üzerinde fazla durulmuyor. Bizimki test yaptırdı Çapa'da. Raporu var!"

"Aaa, bana sorsunlar. Çok zeki kızdır doğrusu Sevil. Neme lazım... Bizim kızdan hiç aşağı kalmaz. Abisi hep birincilikle geçiyor sınıfları. Daha olmazsa Jülideciğim, Maçka'ya götürürsün. Müdür tanıdık. Hani şeker ortadan kalkmıştı ya, Müdür'e bizimki yolladı şekerlerini. Samsun sigarasını bile bizim dükkândan alır. Söylemesi ayıp, geçen gün rakı için gelmiş. Bizde de yokmuş; ama bizimki karaborsadan uydurup vermiş. Yani, o kadar nazımız geçer. Doğruluk Pazarı dedin mi, geri çevirmez seni. Daha olmazsa şekerim, benim adımlı ver. Beni çok yakından tanır. Ah, gide gide bu haylaz oğlan için..."

"İş ona kalırsa Sevil'in yeni müdürü de beni tanır. Son gittiğimde... Ne kadar oldu bakayım, eylül müydü neydi... Ha, dur; son yaptırdığım elbiseyi giymiştim. Hani şu... En son moda, mini... 'Buyrun hanımefendi, kiminle tanışıyorum?' dedi. Saydım sıradan, başkan olduğum dernekleri, üyesi olduğum, tüzüğünü hazırladığım birlikleri, açacağım kulüpleri, yazı yazdığım dergileri... Benimle röportaj yapan, resmimi basan gazeteleri... Çok şaşırdı adamcağız. 'Yazarlar Sendikası'na siz de girdiniz herhalde...' dedi. Çok büyük kolaylıklar gösteriyormuş bu sendika. 'Hayır beyefendi!' dedim, 'O sendikada değilim. Kendim bir sendika açacağım. Kadın Yazarlar Sendikası.'... Düşün bir kere Cahideciğim, şu kadar kadın hikâyeci, kadın romancı var. Uluslararası, komşu devletler arası edebiyat uzmanları, saygısızlık olmasın diye erkek yazarların arasında antolojilere almıyorlar onları. Böyle bir sendikaya girmezlerse..."

"Öyleyse," dedi, "bizim hanımı da alın sendikaya, rica ederim. Sendikanın sarı kartından o da yararlınsın."

Cahide, konu ilgisini çekmeyince birden kalkmıştı ayağa.

"Gideyim!.." dedi, "Telefon ederse bizimki meram anlat-

mak zor oluyor, nerdedin nereye gittin... Az daha unutacaktım. Ben buraya Hacı Sudûri Efendi için gelmiştim. Ne yapacağız bu adamı? Şu köpekten illallah artık!"

Jülide umursamazlıkla:

"O köpek mi, canım!" dedi, "O işi yoluna koydum ben! Bilirsin, bizim doktor da cemiyet kurmakta benden hiç aşağı kalmaz. Bir doktor hangi birliğe, hangi derneğe girer, bizimki de Hayvanları Koruma Derneği'ne girdi. Son seçimlerde de başkan oldu. Kont'a yapılan eziyetleri gözüyle gördü geçen gün. Dernek adına Belediye Başkanlığı'na yazılar bile yazdı. Hiç merak etme sen. İş karakola gelip dayandı mı, gerisi kolay! Başkomiserin karısı Ana Sütü Emenler Derneği'nde ikinci başkan."

"Aaa, biz de tanırız Huriye'yi!" dedi Cahide, "Başkomiseri de tanırız. Hesabı var bizde. Geçen gün şekere zam olacağını duyunca on kilo birden kaldırdı, bizim pazardan. Hem de veresiye! İş karakola kalsın şekerim."

"Orhan Bey'le görüştüm geçen gün. Şu ikinci kattaki avukatla."

"Bırak o miskini canım. Sanki, bizim değil de evsahibinin avukatı."

"Ben bu işi uzatsam uzatsam daha altı ay uzatabilirim.' diyor. Zamları kabul etmek zorundayız ay sonunda."

"Haklı da olsak, haksız da olsak, o pinti Hacı'ya evet demek yok. Evet dedik mi, iki ay sonra bir zam daha. Yol olmasın. Hem efendim, önüne mi geçilir çalımından sonra... Bura ya gelmemin nedenini hiç sormuyorsun."

"Söyle şekerim."

"Kira işi, tahliye işi bir yana, iki çocuk bende var, iki çocuk da sende. Şu köpek işi ne olacak?..."

"Bırak çocukları, ben girip çıkamaz oldum apartımana. Emir vermiş kapıcıya, zinciri 'Her gün bir karış daha uzatacaksın!' diye. Karşıdan beni görür görmez, arka ayaklarının üstüne kalkıp beni bekliyor. Nerdeyse sarılacak boynuma. Hadi bu da bir şey değil, o Hacı denilen utanmaz herif var ya,

durmuş geçen gün bakıp bakıp gülmüyor mu... Ben tam yanından geçip merdivenleri çıkarken, 'Bu köpek neden sizlere alışmadı, anlayamıyorum!' demez mi... 'Hacefendi,' dedim, 'bir sebep göremiyorum onun bize alışması için. Siz kendinize alıştırın o köpeği. Neden yatıp kalktığınız apartımana onu da götürmüyorsunuz? Biz size bile alışmadık, değil köpeğini-ze!'... Adamcağız birden söyleyecek lâf bulamadı. Yürüdüm geçtim ben de. Merdivenleri çıkarken taa aşağılardan kötü kötü söyleniyordu."

Cahide kalkıp dolabın aynasında saçlarını düzeltirken:

"Şekerim," dedi, "olmaz böyle... Vallahi gelen misafirlerden utanıyorum. Bu günlerde de öyle bir geliyorlar ki, akın akın... Piyasada yağ mı yok, margarin, zeytinyağı, ayçiçekyağı... Piyasada şeker mi tükenmiş, gaz mı bitmiş... Önce bizim eve akın başlıyor Cahideciğim, sen istersen bulursun, kendine ayırdığın yağlardan hiç olmazsa iki paket, Vita'lardan, Ufa'lardan... Bir misafirlik kesme şeker hiç olmazsa... Ben onların nerden Cahideciği oluyormuşum, anlayamıyorum. Bizim ev sanki Doğruluk Pazarı'nın satış servisi. Kilerimi onlarla paylaşısam gene doyuramayacağım gözlerini. Yağsız şeker-siz mi kalayım, onların hatırı için? Altı aylık hazırlığımı yapmadan içim rahat etmez. Yok eğer senin bir ihtiyacın varsa şekerim... Gidelim mi canım, sen de geç kalma... Seni otobüs durağına kadar geçirebilirim..."

Birden kalkıverdiler. Hizmetçi öbür odadan Sevil'i arkalarından yetiştirmese, çoktan unutacaklardı. Sevil, nazlanmayı bırakmış, tepine tepine ağlıyordu:

"Anneee... Beni de götür okula."

"Tabii götüreceğim. Kendimi yazdıracak değilim ya. Düş önüme bakayım."

Kapı küt diye kapanıp da merdivenleri inmeye başladıkları zaman ayak seslerini duyan Kont, görevini birden anımsayan açıkgöz bir memur uyanıklığı ile başlamıştı havlamaya.

Sevil:

"Anneee... Ben evde kalacağım. Okula gitmem ben!" diye diretiyordu, köpekten ürktüğü için.

"Neden kız? Neden evde kalacaktıydın? Yürü."

"Isırır beni!"

Önde giden Sevil birden döndü. Cahide'nin etekleri arasından sıyrılıp üst basamaklara tırmanmaya başladı. Koşup elinden yapışan annesi:

"Bir de seninle mi uğraşacağız? 'Yürü!' diyorum sana."

"Anneee... Köpek..."

Merdivenlerdeki patırtılar Kont'u büsbütün huylandırmıştı. Sesini son boğumuna kadar yükselterek havlıyordu. Cahide de Sevil'den aşağı kalmamıştı bu saldırılar karşısında:

"Hayatım," dedi, "kusura bakma. Telefon etmek zorundayım bizimkine."

Haklıydı Cahide köpekten korkmakta. Hep birlikte kapıdan çıktılar... Tek başına nasıl dönüp de önünden geçecekti. Yalnız köpeğin değil, Hacı Efendi'nin de önünden... Suçlu suçlu önünden geçip, korku içinde merdivenleri tırmanmak...

"Peki kardeş..." dedi Jülide, "Sen bilirsin."

"Geçerken uğra da, anlat bana okulda olan bitenleri."

"Uğrarım canım." dedi, "Evdesin demek?"

Bilirdi onun evde durmayacağını. Ev işlerinden çok söz eden kadınlar, çok gezen kadınlardı. Jülide'nin dışarı işlerinden söz etmesi de tam tersine. 'Ev hanımı' olma korkusundan ileri geliyordu.

"Aaaa şekerim," dedi Cahide, "nerde olacağım, evdeyim tabii... Seni bekliyorum hayatım."

Bir savaşa hazırlanır gibi birden toparlandı Jülide. Dolabın aynasında ceketinin iki düğmesini birden iliklememeyi düşündüğü halde kendini daha derli toplu, daha güvenli görmek için daralan ceketini çekiştirip ikinci düğmeyi de zorlan ilikledi. Çantasını sağ elinden sol eline aktardı. Solaktı çünkü. Köpeğe vurması gerekeceğine göre, bu işi böylece daha başarılı yapabiliirdi.

Ayak sesleri yaklaştı, köpek deliye dönüyordu. Tahta to-

puklu pabuçların basamaklarda bıraktığı takırtılar çok sinirlendirmişti Kont'u. Öylesine havlıyordu ki, zincirini koparacak gibi çekiştiriyor, geriden tasmaını biri çekiyor sanarak arkasına dönüp dönüp havlıyordu. Kışın kışın gerilediği için arkasını korkuluk demirlerine yapıştırmıştı. Soğuk soğuk demirlere değen kuyruğunu öfkeyle sallayarak atıyordu kendini Jülide'nin üzerine. Köpeği kim bağladıysa zincirini öylesine ölçülü tutmuştu ki, bu merdivenlerden kolay kolay geçilmezdi; ama kimse görünmüyordu oralarda. Ne Hacı, ne Durmuş Efendi, ne de son günlerde kapı önlerinde görülen kapıcının oğlu İsmail... Bu durum bir bakıma sevindiriciydi; ama nasıl çıkıp gideceklerdi kapıdan? Kapıcının karısı da mı yoktu oralarda acaba? Hay Allah!.. Neydi adı bu kadının?

"Bak hanım..." diye seslendi kapıcı odasından yana. Hemen fırlamıştı içerden Zuriye Kadın:

"Buyur hanımefendi!"

Şaşılacak şeydi. Köpek, kapıcının karısını görür görmez havlamayı kesmiş, kuyruğunu sallamaya başlamıştı. "Ne ola ki bunun nedeni?" diye düşündü, bulamadı karşılığını...

"Neydi senin adın?" diye sordu Jülide.

"Zuriye!"

"Kim bağlıyor Zuriye Kadın, bu köpeği merdiven başına?"

"Biz bağlıyoruz hanımefendi!"

"Olur mu bu! Çoluk çocuk geçemiyor burdan. Gürültüsü bi yana, ısırarak hepimizi!"

"Allah göstermesin hanımcığım! Doğru söylüyon, ısırır bu it!"

Köpek hâlâ havlamıyor, kuyruk sallayıp gerdan kırıyordu. Gözleriyle de Zuriye Kadın'ın gözlerini arıyordu durmadan. Ona bir şeyler demek, ondan bir şeyler istemek için.

"Şunu çek de, geçelim şurdan!" dedi Jülide.

"Geçin!" dedi, "Isırmaz, önünde duruyom ben."

Oysa, az önce "Isırır." diyen kendisiydi. Şalvarının üstüne doladığı peştamala ellerini kurulayarak köpeğin önüne dikildi...

“Buyur ge, hanımefendi.”

Köpek, yanına yaklaşan Zuriye Kadın’a başını sürterek onu okşamak istiyordu. Ne havlaması kalmıştı, ne saldırmaması... Jülide ile Sevil’i unutmuşa benziyordu.

Kapıdan yana geçen Jülide:

“Maşallah!” dedi, “Aranız çok iyi bu Kont’la, bakıyorum da...”

“Öyle!” dedi, “Karnı acıkmış olacak. Karnı doydu mu kimseyi dinlemez. Hayvan değil mi hanımcığım?..”

“Bunu böyle merdiven başına bağlamasanız...”

“Bağlamassak, bu sefer de Hacı Efendi bize sataşılıyor.”

“Bugün yok ortalarda? Senin efendi de yok...”

“Oğlanı aldı götürdü, Eyüp Sultan’a...”

“Eyüp Sultan’a mı dedin, ne işi varmış parmak kadar çocuğun Eyüp Sultan’larda?”

“Tutturdu ‘Isıtmasını kestireceğim!’ diye... ‘Al götür de, kestir bari!’ dedim.”

“Eğer sıtması varsa, bizim bey doktor... Gösterelim de ki-nin minin versin!”

“Ne ısıtması hanım...”

“Peki nerden çıktı bu sıtma işi öyleyse?”

“Oğlanı kelezemiş gördü de, köyden geldiği gün... Bilmez ki... Köyde bakımsız kaldı oğlan... Geçen yıl bi kuraklık, bi kıtlık... Allah seni inandırсын, tencereye vuracak ebeğümece ney bulamadık.”

“Çocukta bir hastalık varsa, bırakın hacıyı hocayı, bizimki-ne getirin, 12 numaraya.”

“Hekimlik işimiz yok çok şükür... Gene de sen sağ ol hanımcığım!”

“Vitamin mitamin, hap map bi şeyler verelim de yutsun.”

Ama Zuriye Kadın hiç orali değildi. Jülide’yi çocuğuyla kapıdan uğurlayıp da odasına girerken öfkeyle havlamaya başlamıştı Kont.

Durakta çok beklemeden bindiler otobüse. Ayakta kalmayı

göze aldıktan sonra neden beklemeliydi... Ayaklar arasında kalan Sevil, annesinin çoraplarını tırmıklıyordu...

"Anneee!... Beni kucağına al!.."

Kendini bilen, kadınlara saygılı bir delikanlı böyle çocuklu bir kadına yerini bırakıp kalkmalıydı; ama çıkmamıştı böyle biri. Aışmıştı buna Jülide. Ne zaman çocukla otobüse binse, kimse yerini vermezdi hiç. Çocukla sokağa çıkmazdı bu yüzden. Oysa tek başına otobüse atladı mı, babası yerindeki erkekler kalkıp yer gösterirlerdi nedense...

"Anneee! İnelim!"

"Dur kızım, ineceğiz işte!.."

Hangi sokağa sapılacaktı Bomonti'ye giderken? Hangi durakta ineceklerdi? Hepsi güzeldi; ama önce bilet...

"Hanımefendi biletler?"

Sanki oturacak yer bulmuştu da, biletçi bilet soruyordu.

"Peki verin bir bilet... Hemen ineceğim."

"Bir tane mi?"

"Kaç tane olacaktı ya?"

"Çocuk için almıyor musunuz?"

"Bir parmak çocuğa bilet mi alacağız!.."

"Evet hanımefendi. Yedi yaşına girdi mi, çocuk yarım parmak da olsa bilet..."

"A!.. Bu mu yedi yaşında?"

"Ya kaç yaşında hanımefendi?"

"Beş."

"Altı yedi yaşmda görünüyor maşallah! Çok iyi bakılmış!"

"Tabi iyi bakılır. Babası doktor! Kıtık çekmiş köy çocuğu mu sandın! Bir eli yağda bir eli balda..."

"Ağzında da lokum şekeri... Demek bilet almayacaksınız öyle mi?"

"Beş yaşında diyorum anlamıyor musun?"

"Haklısınız!" dedi, "Siz beş yaşmda dedikten sonra beş yaşındadır. Bunun yaşını ben bilecek değilim ya..."

"Hadi Sevil inelim!" diye göğüsledi önündekileri, "Çocuk havasızlıktan ölecek, ayaklar arasında!.."

"Söyleyin de zile basalım!"

"Damarıma basacağına biraz da zile bassan iyi edersin... Siz de bayım ayağıma basmayı bırakın da çekilin önümden!"

"Afedersiniz, buyrun geçin!"

Herkesten önce inmişlerdi durakta. Sevil yürümek istiyordu.

"Anneciğim," dedi, "boşuna gitmeyelim okula!"

"O da neden?"

"Almazlar ki beni okula."

"Neden almazlarmış?"

"Beş yaşında dedin ya biletçiye!"

"Sus! Benim biletçiye dediğime ne bakıyorsun, yürü!"

Okulun en suskun zamanıydı. Dersteydi çocuklar. Geciken bir iki öğretmen de sınıflara girip de kapılar içerden çekilince, okul bir manastıra dönmüştü. Hiç yakışmıyordu bu sessizlik okula. Şu geniş koridorlar koşuşacak çocuk, şu tavanlar yansıyacak gülüş, atılacak çılgılık istiyordu.

Bir genel müdür ağırlığı içinde koltuğuna yerleşip de öğretmenliğini unutan okul müdürü, kapının tıkırtısına gereken yanıtı verdikten sonra, provasını aynada kim bilir kaç kez yaptığı bir kılığa girmişti:

"Buyurun hanım!"

Başını kaldırıp gelene bakınca bu 'buyurun' sözcüğüne bir 'efendim', 'hanım' sözcüğüne de bir 'efendi' eklemediğine üzüldü; ama ne olursa olsun vakitsiz çocuk yazdırmaya gelmiş bir veliye de başka türlü davranılamazdı.

Giriş törenindeki yanlışlığı kapatmak için kendine en yakın sandalyelerden birini gösterdi.

"Şöyle buyurun efendim!"

"Hatırlayamadınız sanırım," dedi Jülide, "ben eylülde de gelmiştim, çocuk için!"

"Evet, evet, evet!"

Bir görgü zorunluğuydu bu 'evet'ler. Acaba o zaman kocasının doktorluğundan söz etmiş miydi? Kocasından mı başlamalıydı, yoksa kendi kimliğinden mi?"

“Ben, Balık Kadınlar Kulübü’nün kurucusu...” diye başladı, “Düşkün Kadınları Kalkındırma Başkanı...”

“Evet hanımefendi...”

Daha birkaç dernek, birkaç birlik adı saydıktan sonra Okul Müdürü sözünü kesti:

“Hani siz bir sendika kurma girişiminden söz etmiştiniz?”

“Peşindeyim işin.” dedi şaşkınlıkla.

“Öyle mi efendim? Hatırladınız demek?”

“Yazarlar Sendikası’nın tüzüğünden söz etmiyor musunuz?”

“Evet, evet, evet. Kadın Yazarlar Sendikası...”

“Çok güzel, bizim hanımı da yazarsınız sendikanıza. Nişanlı olduğumuz günlerde ona yazdığım bütün mektupları toplamış... Yayınlamayı düşünüyor.”

“Bu mektuplarınıza verdiği cevapları mı?”

“Önce bunları sıradan yayınlıyacakmış. Nasıl tanıştığımızı, nasıl evlendiğimizi de ikinci kitapta yazacakmış. Yazmasa da olurmuş. Hanımefendiciğim, afedersiniz isminiz neydi?”

“Jülide, efendim.”

“Bir romanda geçiyor, değil mi bu ad hanımefendi? Durun bakayım, Halide Edip’in bir romanı olacaktı. Tamam, Mavi ve Siyah’tı... Bir Jülide vardı romanın kahramanı... Evet, evet; öbür adı da Çalıkuşu...”

“Feride ile karıştırdınız, adım Jülide.”

“Evet Jülideyim. Hangi romanda olursa olsun bir romanda yaşamış gibisiniz. Bizim hanım da meraklıdır romana, çok meraklı... Keser de keser gazetelerden; amma ne yapsın zavalı, okuyacak zaman bulamaz ki çarşı pazar dolaşmaktan. Ne olursa olsun edebiyat sevgisine bir şey diyemeyiz, değil mi hanımefendi? Çok önemli bir mesele sanata zaman ayırabilmek... Şurda başımı kaşıyacak bir saniyem yok. Eskiden başöğretmenler sınıflara derse de girerlermiş. Nasıl çıkarlarmış bunca işin içinden. Ben ne sınıf aldım üzerime ne de ders... Gene de boş zamanım yok, bir dakika!”

“Ah, sormayın Müdür Beyciğim, ben de o kadar doluyum

ki... Daha önce de konuşmuştuk sizinle... Şu Sevil üstümde bir yük... Emin olun ayak bağı oluyor bana. Hizmetçi kız çok şükür var; ama nasıl güvenir de çıkarım evden. Bu hususta çok titizimdir ben. Onu lütfedip de üzerimden alsanız.”

Okul Müdürü, Jülide’nin uzattığı dosya zarfında nüfus cüzdanını çıkarmış inceliyordu.

“Altı yaşından ancak beş ay almış. Altı, yedi ay alsaydı tamamdı, eh yedi yaşında diyebilirdik o zaman.”

“Gene de diyebiliriz Müdür Bey. Çocuğumuz maşallah çok gösterişli. Otobüse bile binemiyorum gösterişinden. Bilet diyorlar hemen görür görmez. Sonra efendim, üstün zekâlı olduğuna dair sağlam raporumuz da var. Test uyguladılar Taşkızak kliniğinde, Halmanol Kültür Testi. Peşinden de Naftanol Testi...”

“Bırakın o modası geçmiş testleri hanfendi. Biz o testleri tutmayız okullarda. Zekâ testi isteriz biz. Pratik zekâ testi! Daha çok, çağrışım üzerine düzenlenmiş zekâ testleri... Kültürle hiç ilgisi yoktur bu testin...”

“Onların da yoktur Müdür Bey... Tam pratik kültür, Kapalıçarşı işi...”

“Olmaz... Sonra efendim bu testi profesörlerin, uzmanların yapmaları da gerekmez. Biz de yapabiliriz. Bak kızım, dinliyor musun beni?”

“Dinliyorum öğretmenim!”

Jülide’ye döndü gülerek:

“Duydunuz mu Jülide Hanım.”

“Duydum efendim.”

“Kızınız testi kazandı. Tam çarpı aldı.”

“Nasıl, anlamadım!” dedi, “Siz bir şey sormadınız ki.”

“Pratik zekâ testinin uygulanması da pratik olur. Kimlik saptama testidir bu. Personel müdürlerine uygularız. Bir de yüksek nitelikli polisler... ‘Dinliyor musun kızım?’ dedim; ‘Dinliyorum öğretmenim!’ dedi. Yani benim öğretmenliğimi bulup çıkardı bir anda.”

“Peki amma zekâ neresinde bu testin?”

"Neresinde olur mu? İçinde. Yani sorunun değil de cevabın içinde. Size bakarak kızınız daha zeki. Siz bana 'Müdür Bey' diyorsunuz. Oysa benim asıl kimliğim öğretmenlik... Her müdür, öğretmen olamaz ki. Her kadın da bir hanfendi olamaz, her hanfendi mutlaka bir kadındır."

"Demek, kızım büyük bir başarı kazandı, öyle mi efendim?"

"Kuşkusuz, büyük başarı!"

Jülide, biraz da işlerinin yola girmesinden ötürü gülüyordu:

"Şu halde..." dedi, "Giriş sınavını kazanmış oluyor."

"Hem de üstün başarıyla. Üstün başarılı çocuklarımız için özel okullar gerekirdi."

"Yok Müdür Bey, okulunuz bize yeter de artar bile."

"Eh, siz bilirsiniz."

Masanın kenarındaki düğmeye bastı. İçeri giren uzun etekli sekreterine:

"Yaz kızım," dedi, "kayıt defterine. Birinci sınıf, A Şubesi... Yardımlaşmada birinci sınıf, A bölümü olacak. Bin lirayı geçirmemeye bak kızım. Hanfendi yabancı değil. Buyrun hanfendi, içeri."

Sevil'in yazılması uzun sürmedi. Müdür Bey'in elini sıkıp da caddeye çıktığı zaman kendini çok hafiflemiş buldu Jülide. Üzerinden bir ağırlık kalkmış gibiydi. Sevil yanındaydı; ama ondan kurtulmuş sayılabilirdi artık. Bir taksi çağırılmayı düşündüyse de, çantasının da, ruhu gibi hafiflediğini bir anda anımsayıverdi. Otobüs çok bekletmemişti. İçeri girer girmez Sevil biletçiye seslendi:

"Biletçi Amca!" dedi, "Bana da bir bilet! Yedi yaşıma girdim okulda!"

ON ÜÇ

Durmuş Efendi, İsmail'in sağ eliyle sol ayağına bilezik gibi geçirilen kendir bağları karısına göstererek, "Sakın çözeyim deme bunları!" dedi, "Salkım Hoca bağladı. Nefesi de kılınç gibi keskindir haaa!.. Kesmeye kalktın mı cin çarpmışa dönersin!"

Pek inanmışa benzemiyordu ama:

"Eyvah!" dedi, "Varsın kalsın, kopartmam!"

Bir hafta önce burda kesebilirdi konuşmayı; ama kesmedi işte:

"İyi ettin de, okuttun oğlanı!" dedi, "Hemi de ısıtmasını bağlattın. Tuttuğu gibi güp güp ataaa harman yerinde yaşıtlarını!"

"Ne demek istiyor bu karı?" der gibi baktı suratına. Ne harman yeri be!.. Gayri harman yeri var mıydı İsmail için?

"Ne eysük etektir ooo..." dedi, "Oğlanın sıskalığını başıma kakıyor. Ulan kim kime takaza edecek beee? Göv erikleri yedirirsin köyde, ısıtmaya tutturursun oğlanı; boynunu kiraz çöpüne döndürürsün. Sonra sen götürür ısıtmasını bağlatırsın,

kestirirsin nefesi keskin Salkım Hoca'ya da... Kalkar iki paralık kaşık düşmanı kafana kakar senin... 'Daha da bi aksi oldu bu karı köyden geleli!' diye düşündü. Apartıman döllerini gördükçe daha da bi ters oldu. Heç apartıman çocuğuyun, bunun köyde doğmuşu, büyümüşü bir olur mu? Bunların gülmeleri, konuşmaları, koşmaları, oynamaları ayrı ayrıydı. Yara-dan böyle yaratmıştı işte, ne denir, ne söylenir; ama bu Züriye, bu Allah'ın belası karı, söyler de söylerdi. Onlar da dokuz ay on günlük derdi, bizimkiler de. Ulan karı, onlar vali olur, paşa olur, banka müdürü, mektep müdürü olur. Bizimkilerden ne bok olur? Ya sığırtmaç, ya irençber... Şehere gelince de, ola ola bizim gibi kapıcı olur. Arkasını döner, başını çevirir geriye doğru, 'Öyle!' derdi, 'Booynuzu da va onların, gulağı da! Bizim eniklerin nesi va? Bi boyunları va! Kirez çöpü, armut sapı gibi!..' Hay dinine imanına yandığının garısı! Bu garılar dünyanın her bi bölümünde hep aynı bıçağın ham demiri... Garılar hep aynı ya, beş barnağın beşi de bir deel. Eysük etek seni!.. Doğruluk Bakkalı'nın oğluyun, doktorun kızıynan da bir mi olacaktı senin doğurduğun enik? Hay senin lâfının kantarına, tezekten terazinin diremine yapayım karı!"

Kocası ne söylerse söylesin, nasıl hor görürse görsün, nasıl aşağılarsa aşağılasın ama sağlam yanı, bir erkek dayanıklılığı da yok değildi. Becerikliliği de cabası.

"Kapoğlunun karısı..." derdi, "Sanırsın ki burda doğmuş, burda büyümüş. Heç bi acemilik çektiği yok şu şehir yerinde. Ulan, baban da mı kapıcıydı be? Şu camları parlatışa, şu toz alışa, tarbazanların sarılarını vimleyişe bak! Toz sabunu kova-da köpürtüp telizle basamakları teker teker silişe bak. Fırça süpürgeyle cümle kapısının önünü gün ortasında nazlı nazlı süpürüşe bak sen onda. Ormanı yakanın gözü kör olsun! Seni dağdan şehere indiren feleğin çarkına tüküreyim!" diye övüne övüne takılırdı ara sıra. Hiç orali olmazdı Züriye Kadın. O ne derse desin ufaktan ufaktan işler de bulmaya başlamıştı kendine.

“Züriye Hanım! Şu salonun camlarını bir ara siliversen...”

Nerden silecek üçüncü, dördüncü, beşinci kattaki salonun camlarını? İçerden olsa herkes siler. Camın önüne çıkacak. Sol eliyle çerçeveye yapışacak. Sağ elle önce ıslak, sonra kuru bezle silip parlatacak. İçerden silecek kadın aranırsa Fatoş var. Züriye kimsenin aklının köşesinden geçmez o zaman. Temizlikçi Fatoş, kendine güveniyorsa aha meydan! Köydeki mescidin minaresi bile beşinci katın camının altında ayçiçeği gibi kalır. Başı fırıl fırıl döner göz kuyruğuyla bakanın. Züriye bu. Ulu cevizlerin uç dallarına çıkıp ceviz dokumuş karıdır o.

Her temizlikten dönüşünde çekerdi oğlunu bir köşeye. “Geçir ayağına şu pantulu. Ulan, İsmail hele bi gey şu mintanı! Çek şu çorapları!” derdi. Geldiğinin haftasına varmadan böyle böyle düzmüştü tüyü İsmail. Ay sonunda ne çul kalacaktı köyden gelme, ne çaput.

Tam bir paket makarnayı salmıştı tencereye. Doktorun hanımının verdiği kıymayı da boca içine. Doktorun hanımından kıyma ha? Kim kime yarım kilo kıymayı verir eli titremeden?.. Ne doktoru, ne de hanımı? Sağolsun Hacı’nın Kont’u! Ama gel de, şu kalın kafalı herifin aklına sok bakalım, Kont’un kıymasına ortak olmayı.

“Ulan karı. Şuraya geleli aş büşürmesini de öğrendin. Koyde büşürdüğün eriştinin ne dadı olurdu ne duzu!”

Öyle olurdu zaar. Köy yerinde eriştinin içine damlatacak yağ nerde, kıyma nerde? Hadi utanma, buğday unundan böyle kaymak gibi makarna nerde? Hey, boynunda bi yuları eysük dolaşan herif! Senin de gözün bir gün açılır; emme senden geçersin, korkarım! Şu cenabet köpeğin boğazından kesmesem, kıymalı makarnayı uyranda bile zor görürsün sen! Oğlunun sıskalığına, töbe ısıtmasına, dua et de çal kaşığı, besmele çek de!..

“Guru fasullenin gıymasını mı sordun? İğneci Mehpare Hanım’dan... Geçen gün çamaşırına yardıma gittiydim de...”

“Heç mi para vimezler bunnar? Hep gıyma, hep gıyma!..”

“Virmez olurlar mı heç? Para da virirler!”

Düğüm düğüm üstüne saklayacaksın kara gün için. Bu saltanat böyle sürmez. Şu pis köpeğin bakımı olmasa çocuk bakımı için de çağıracaklar belki, üst katlardakiler. Ne de olsa eli de değıyor cenabete, eteğı de...

Çok sormayacaksın! Çok da sıkıştırmayacaksın Züriye’yi. Sonra fasulleyi de gıymasız yirsin, mercimeğı de...

“Hedi bakalım!” dedi Durmuş Efendi, oğluna, “Bi doğrul da, seninle parka çıkaralım şu iti!”

Anası bi kepçe daha koydu ortadaki çanağa:

“Sıyr şunu da öyle kalk!” dedi kaşlarını çatı da.

“Doydum ana...” diyecek oldu.

“Hediii... Ekmeksiz gaşıkla da kan gelsin suratına!”

İlk defa baktı oğlunun yüzüne Durmuş Efendi, on gündür:

“Nur geldi yüzüne!” dedi, “Isıtmasını kestürelı. Hoca da, dedikleri gader varımış hani!”

“Öyle!” dedi karısı, acı acı bakarak yüzüne.

“Hele sil şunun boynunu gulağıni da, şööle yürüyelim yol sıra! Katlardan beni arayan olursa köpeğı aldı götürdü de, utanma. Onlara galsa kopeklen zabahtan çıksam, bi daaa heç uğramasam apartımanın semtine, düğün bayram edecekler.”

“Kalk bakalım...” dedi oğluna, “Yanaş musluğun önüne!”

Musluğu açtı, süngerı sabunlayıp sürdü yüzüne gözüne. Boynunu kulağıni da sildi, kuruladı.

“Giy şu ceketı bakalım, nasıl gelecek. Banyosunu parlattım bakkalların gıcır gıcır. Oğlu yedükçe domuza dönüyor, daralıyor giysileri.”

“Eee, daralacak ki bizim oğlanın sırtı ceket yüzü gorecek.”

“Sadaka deyi vermiyor, iyi belle! Bütün gün ayağı yanmış it gibi goşturuyo beni işlerinin ardından.”

“Bugüne bugün kapıcı garısısın diye itibarın var! Bu galoriferi küskülemesem zor yüzüne bakarlar senin.”

“Ara sıra komürünü eysük atacaksın ki, seslensinler yokar-

dan. Ne zaman işleri düşse Durmuş Efendi oluveriyosun. İşleri çıkmazsa yüzüne beken yok...”

“Sen de Züriye Hanım’sın deel mi, işleri düştü mü?”

“Hadeee!.. Hanımlık kim, biz kim! Sen efendi ol da, bana karışma! Dik dur ulan! Boynunu böyle kısıma. Şehir uşakları nasıl dik tutuyo!”

Kont bir saat önce köftelerini yemiş, merdiven başında satışa duruyordu gelip geçene.

“Hadi uzatma da, saliver şunun yakasını. Ne yapsan ağartamazsın. Yarısı gün yanığıysa, yarısı da gün yanığı!”

“Sen öyle belle. Bak, çiçek gibi oldu oğlan. Al, götür, nereye götüreceksen!..”

“Nereye götüreceği var mı? Köpeğin yularına biraz da o yapışsın. Ben onu üst kattaki oğlanlarla sidik yarıştırsın diye çağırmadım köyden. Hadi bakalım düş önüme!”

Durmuş Efendi merdiven başında havlamak için bahane arayan Kont’un zincirini çözüp aldı eline:

“Kısa tutacaksın ki, başını gelenin geçenin apış arasına sokmasın!”

İsmail babasının arkasından yürüyor, yanına yaklaşırsa, köpeğin zincirini eline tutuşturacağından korkuyordu.

“Sokul şu köpeğe de alışsın kokuna! Gücün yetmiyor, bari alışsın da peşini bırakmasın ilerde!”

İsmail, bir iki adım atıyor, köpek burnunu gerisinden hızla vurunca adımlarını sıklaştırıyordu. Sinemanın önünden geçerken blucinli, kısa pardösülü bir genç Kont’a dikti gözlerini:

“Sssst!” dedi, “Aport!” Alman asıllı Kont, bu Fransızca seslenişten hiçbir şey anlamamıştı:

“Tam bir Danua!” dedi, “Öyle değil mi?”

Durmuş Efendi’nin yüzüne bakıyordu, bir ‘evet’ bekler gibi; ama Durmuş Efendi pek bir şey anlamamıştı bu sorudan.

“Ağam!..” dedi, “Dana cinsi mi, koyun cinsi ne bileyim! Biz böyle iri köpeklere köyde zağar deriz...”

“Yani çoban köpeği cinsi, öyle mi?”

"Tamam; ama bu, çoban köpeği soyundan değil. Hazır yiyici bir köpek bu."

Blucinli gencin arkadaşı:

"Sen Bernar cinsi olacak bu!" dedi, "Burda karakterini kaybetmiş bir Sen Bernar!"

Durmuş Efendi çekip götürmüştü köpeği parka doğru; ama blucinli:

"Bak Tankutçuğum!" dedi, "Böyle bir köpekti Dağlı Kız'daki, değil mi? Olay İsviçre'de geçiyor. Sokak köpekleriyle de oynanmaz ki bu oyun."

"Yahu bu köpek sahneye gelir mi be!" dedi Tankut, "En azdan bir yıl eğitilmek ister."

"İstesin, ne kaybederiz. Atarız bizim Kızıltoprak'taki evin bahçesine. Muma çeviririz. Ertuğrul Bey nasıl sevinir kimbilir..."

"Başrolü de ikimizden birine verir!.."

"O koşulla veririz köpeği biz de."

Köpek elektrik direğine ayağını kaldırıp işerken sokulduklar yeriden.

Tankut:

"Amca!" dedi, "Kimin köpeği bu?"

Kuşkuyla baktı ikisine de ayrı ayrı Dursun Efendi:

"Hacı'nın köpeği." dedi, "Hacı Sudûri Efendi'nin... Neden sordunuz?"

"Hiç!" dedi Yalçın.

Tankut daha istekli sordu:

"Satar mı sahibi?"

"Satmaz!" dedi Dursun Efendi, "Neden satsın. Kendisi çok para vermiş Alamanya'lardan..."

Bu 'Almanya' sözcüğü ikisini birden deliye döndürmüştü:

"Gerçekten de Sen Bernar köpeği bu!.."

"Değilse de yakışır! Yuttururuz Hoca'ya Sen Bernar diye! Ona köpoğlu köpekleri adam diye yutturmuşlar bugüne kadar."

"Canım, yutmamıştır da, yutar görünmüştür. Köpek de işi-
ne yararsa onu da yutuverir."

"Önce ona göstersek mi dersin?"

"Diyelim ki gördü, tiyatro idaresi para verir de alır mı ba-
kalım."

Köpek önden tin tin yürüyordu.

"Hele nereye gittiklerini öğrenelim bir."

"Sonra?"

"Sahibiyle bir görüşürüz."

"Sana bir şey diyeyim mi ben? Sahibini hiç görmesek daha
iyi... Pazarlığı tutturamazsak..."

"Tutturacağımızı da sanmıyorum. Nerde o kadar para biz-
de..."

"Anlaşamazsak boşuna kendimizi belli etmiş oluruz.
Adam şıp diye piyastos ettirir bizi."

"Yani kestirsin köpeği gozüne, öyle mi?"

"Biz bu kapıcıya da görünmesek iyi ederiz. Kızıltoprak'ta
bizim kocakarının evi boş duruyor."

Yalçın, parka girdiklerini görünce:

"Girelim mi biz de peşlerinden?" diye sordu.

"Biraz yavaş. Hele duruşa bak şunda, şu çalım!"

"Dağlı Kız için bu kadar uygunu doğmamıştır henüz."

"Canım, köpeğe bir diyeceğimiz yok. İş sahibinde. Tamam
oturdu adam sıraya. Biz de şuraya oturabiliriz artık..."

Tankut'la Yalçın'ın oturdukları bankın önünden geçen Na-
ci bu iki arkadaşına kuşkuyla baktıktan sonra köpeğe daha ya-
kın bir sıraya oturdu. Yerini beğenmiş görünmüyordu hiç. Gö-
zünün kuyruğuyla iki arkadaşına bakıyor, onları adam tutukla-
maya çıkmış iki aynasıza benzetiyordu. Eğer kendisi onlardan
sonra gelmemiş olsaydı böyle küt diye çöküvermez, daha
kuytu bir yer arardı; ama gene de rahat değildi işte. Gözleri
kendisinde miydi yoksa köpekte mi? Ne bakıp duruyorlardı
böle? İç cebindeki gazeteye sarılı Belediye köftelerindeydi ak-

1. Bu adamlardan işkillenip dururken nasıl verebilirdi Kont'a bunları? İşini sağlama almalıydı. Kibriti olduğu halde kalktı, cebindeki paketten bir sigara çekerek yürüdü.

"Abiler!" dedi, "Kibritiniz vardır gibime geliyor."

"Kibritimiz de var, sigaramız da..." dedi Yalçın, "Hele otur şuraya bakalım."

Oturduğunu görünce cebinden sigara paketini uzattı:

"Var abi, sigaram."

"Al canım!" dedi, "Fark etmez."

Uzandığını görünce, öbür eliyle çakmağını çıkardı Yalçın:

"Yak bakalım! Ne köpek ya!.. Palan vur, atla üstüne! Bakıyorum, gözün hep köpekte. Sevdin haaa?!.."

"Nasıl sevmezsin abi, Allah için kıyak köpek!"

"Vay anasını..." dedi içinden, "Aldanmamışım, aynasızmış bunlar. Çakoz etmişler dalgayı demek... Kurtar bakalım kuyruğunu şimdi ellerinden, kurtarabilirsen!"

"Biz de sevdik..." dedi Tankut, "Bakımlı köpek!.."

"Baksana!.." dedi Naci, "İki adam peşinde, olsa olsa apartıman köpeği bu. Yani demem şu ki, yanındaki adam da apartıman kapıcısı..."

Sanki bilmiyordu adını! Birden gazeteye sarıp da ceketinin cebine yerleştirdiği iki köfteyi anımsadı. Burnuna bozuk et kokusu gelir gibi olmuştu.

"Belediyeciler, köfteleri taze etten yapacak değillerdi ya!.. Bozuk diye kasaplardan topladıkları etlerden yapmışlardır belki de..."

Aklından geçenleri bir kalemde silmek için:

"Sevdiniz Kont'u demek abiler?" diye soracak oldu. "Tuh anasını!" dedi içinden, "Ağzımdan nasıl da kaçırdım!"

Öyle ya! Bu köpeğin Kont olduğunu nerden biliyordu. Yakıştırdım ona kontluğu dese, yutarlar mıydı?.. Eğer aynasız değilse bu gençler, mutlaka üniversiteli, uyanık kişilerdi.

"Demek, biliyorsun bu köpeği sen?" dedi Tankut.

Artık gizlemenin bir anlamı kalmamıştı.

"Neden bilmeyeyim?" dedi, "Mahallemizin köpeği."

Sonra kendi kendine güldü... "Mahallemizin ha?" dedi içinden. Yakışır ya Allah için bu apartmanlarda oturan delikanlılara!

"Demek, bu mahallelisin... Tanırsın bu köpeğin sahibini de..."

Birden coşkuya kapılmıştı Yalçın:

"Yak bakalım delikanlı!" dedi, "Bir iki de yedekle!"

"Sağolun abiler... Bakıyorum bu köpekle bi dalganız var..."

Az kaldı sözün sonunu 'sizin de'yle bağlayacaktı.

"Ne dalgamız olur?" dedi Tankut, Yalçın'ın açığını kapatmaya çalışarak.

"Çok duruyorsunuz da üzerinde."

"Durulmayacak gibi değil ki... Fil gibi köpek. Palan vur atla üzerine!"

"Çöz yularını, Allah selamet versin! Ne dersiniz abiler?.. Götürürüz durumu yani?"

"Biz varız..." dedi Yalçın, "Yardım edersen!"

"Varsa öyle bi niyetiniz ben hazırım!"

Yalçın gülümseyerek Tankut'un yüzüne baktı. Haaa, ne dersin gibilerden...

"Diyelim ki niyetimiz var..." dedi Yalçın, "Nasıl çıkarız bu işin içinden?"

"Onu bilemem ben!" dedi Naci, "Üzerimize bir iş düşerse yaparız payımıza düşeni. Üç beş yolumuza bakarız arada..."

"Canım üçü beşi kolay!"

"Daha ne kalıyor geriye... İşin planı da sizden olunca."

"Demek, gene bize düşüyor iş öyle mi? Biz işi planlayacağız, sen yardım mı edeceksin yani?"

"Başka bir yolu varsa söyleyin. Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın. Eğer mortoyu çektirmeyi sağulluyorsanız, bugün bitiririm işi!"

"Anlamadım..." dedi Tankut, "Yani köpeği öldürmeyi mi geçiriyorsun kafandan?"

Naci küçümseyerek baktı gençlere:

"Abiler be!" dedi, "Sizinle anlaşmak çok zor! Tercümansız yürümeyecek kör olayım!"

"Biraz açık edeyim de, çakozlayın. Dizgallı var ya Dizgallı..."

"Hoppalaaa!.." dedi Tankut, "Açık etti bizim ahbap!"

"Daha başka nasıl açık edeyim? Köpeğin sahibi demek istiyorum. Yani sakallı... Hacı..."

"Hacı mı? Demek köpeğin sahibi hacı, öyle mi?"

"Hacı Sudûri diye bir dızgallı..."

"Eeee?"

"Bu dızgallı Kont'u Alamanya'dan getirtmiş!"

"Köpeğin adı Kont demek... Hem de Alman köpeği?"

Naci'nin söyledikleri, kapıcıdan öğrendiklerini tutuyordu.

"Namus Apartmanı'nda kulübesi var. Kontlar gibi de yer içer namussuz!"

O anlattıkça birbirlerinin yüzüne bakıyordu iki arkadaş.

"Peki ama..." dedi Yalçın, "Senin ne dalgan var bu köpek-le?"

"Benim mi... Var bir dalgam ki, peşindeyim ne zamandır. Eğerleyin sizin dalganız da benimkini tutarsa işi bıçak gibi keser atarım. Mortoyu çektirmek varsa bu akşam tamamdır."

"Yok!" dedi Tankut, "Mortoyu çektirmek yok... Tam tersi besleyip büyütme var."

"Terso çıktı işler desene. O zaman çok masraflı olur abiler. Dört beş teklik oynar. Yani, en az beş yüz kâat! Ha deyince de teslim edemem malı."

"Bekleriz ne yapalım. İşimizin de o kadar acelesi yok zaten, alıştıra alıştıra..."

"Oysa, öbür iş ragulasına girdiydi ayna gibi."

Yalçın kuşkuluydu. Palavracının biri miydi bu oğlan? Yoksa onları ayaküstü biçimlemek isteyen bir açığız mü?

“İyi ama...” dedi, “Nasıl mortoyu çektiirecektin bu Kont’a sen?”

Bu kez de Naci kuşkulanmıştı.

“Sakın abi,” dedi, “fazla açılmış olmayayım size... Ben garibanın biriyim. Gün kazanır gün yerim. İşim o gün tersoladı mı zilim haaa!.. Tekerime çomak sokarsanız yazık olur hepimize.”

“Yok.” dedi Yalçın, “Anladım seni ben! Kıyak delikanlısın. Bozmayız işini! Sana yardımımız bile dokunur. Tiyatrocuyuz biz Tepebaşı’nda.”

“Oooo, severim ben tiyatroları... Kapı ikinci perdede açıldı mı kayarım içeri... Ah ulan ah, okumadık ki artiz olalım. Okumadık, olduk matiz.”

“Hiç belli olmaz!” dedi Yalçın, “Bundan sonra olursun!”

“Maytap geçme abi! Tiyatro kim, biz kim!”

“Bak arkadaşım, kulağını aç da dinle beni. Bu köpek var ya... Bu köpek sahneye çıkacak, seninle birlikte.”

“Bunu doğru dedin abi. O köpek sahneye çıkarsa ben de çıkarım. Okumamış adamın ne farkı var köpekten? Ha köpek, ha ben!..”

“Yabana atma sözümüzü! Sahnenin tam ortasına çıkamazsın; ama kuliste bir ileri, bi geri dolaşırsın!”

“Durun abiler, biz neyin nesi, kimin fesiyiz, bi anlayalım. Ben, Feriköylü Naci... Dümen Naci diye takılırlar sağolsunlar... Siz de bağışlayın ki adınızı, tanışma işi bitsin.”

“Benimki Yalçın... Arkadaşınki de Tankut...”

“Tamam, bitti bu iş!.. Bakın abiler, bu köpek üzerine iş almıştım ben... Nerden aldım, kimden aldım, karıştırma orasını. Dinime imanıma, size rastlamasaydım, çoktan kuyruğu titretip mortoyu çekmişti bu it!.. Nah işte belediye köfteleri... İnanmazsanız, atayım başka bi köpeğin önüne de seyredin filmi!..”

Birden çekti, çıkardı iç cebinden, kâğıda sarılı köfteleri...

“Halis belediye işi köpek mamaları bunlar... Yiyen bir daha ayılmaz... Samatya’da yürütmüşüm, yeşillerin gözünün

önünde... Öyle bi uyutmuşum ki enayileri dünkü temizlikte..."

"Aman atalım çöpe!" dedi Tankut.

"Ne konuşuyorsun sen? Mahallede canlı kedi kalmaz, anam avradım olsun. Hepsi sırayla morto. Cumburlop doğru denize atacaksın ki kökü kurumasın hayvancıkların mahallede!"

"Bu sefer de balıklar..." dedi Tankut, yarı ciddi yarı şaka.

"Yemesin enayiler. Haaa, deme şu ki, siz çıktınız diye karşıma, mis gibi işin içine tükürmüşüm, göz göre. Sevdim sizi abiler, kör olayım ondan!..."

"Biz de seni sevdik." dedi Yalçın.

"Değil mi ya!.. Para, para, para... Tükürmüşüm paranın içine! Karnım doysun yeter be! Anladım, ne demek istediğinizi. Rol kesecek bu köpek sahnede demek. O kadarını çakozlarız. Ne olsa İstanbul çocuğuyuz, asfaltında topuk aşındırmışız bu yaşa kadar. Abiler be, biraz daha açık edemez misiniz bu dalgayı be?"

"Dağlı Kız diye bir oyun var... Bu köpek başrole çıkacak, bu oyunda. Tam onun kıvıracağı bir rol... Oyuncular hazır da, köpek yok... Bu Kont'u parayla almaya kalkışsak, Hacı sopayla kovalayacak bizi."

"Aman aman!.. Karşısına çıkıp da 'Olmaz!' dedi mi, sonra çakılır dalga... İyisi mi, hiç ortalarda görünmeyeceksin Hacı'ya!"

"Demek, karar verdin; araklayacaksın, öyle mi?"

"Var mı başka bi çaresi?"

"Yok, öyle görünüyor."

"Siz, yarın bu zamanlarda bi gelin de, nasıl araklanacağını söyleyim! Varsa bi düşündüğünüz, söylersiniz siz de! Bütün bi gece şu köfte işini düşünüp buldum, bi gece de araklama işine ayırdım mı ayna gibi çıkarım işin içinden."

"Yeter mi bir gece?"

"Çok bile gelir; yeter ki, kafanın tütsüsü bol olsun!..."

“Yani, biraz dünyalık istiyorsun, öyle mi?”

“Üstünüzde yoksa sıkboğaz etmem.”

“Canım, bulunur o kadarlık...”

Bütün bunları konuşurlarken, bakışları hep köpeğin üzerindeydi. Durmuş Efendi tam bu sırada zinciri İsmail’in eline tutuşturmuş, köpeği gezdirmesini öğretiyordu. Kont terslik ediyor, ya onun önüne geçerek sürüklüyor, ya da o, çektikçe başını kaldırıp direniyordu.

“Asıl ulan!” diyordu babası, “Korkma zincir kopar diye, asıl!..”

Eskisine bakarak, durum gene de kötü sayılmazdı. Köpek ne kadar terslik etse kaçıp kurtulmazdı elinden. Bu gidişle çok sürmez, zincirine yapışıp gezdirebilirdi şurda burda... Bu gerçek, Naci’nin de gözünden kaçmamıştı:

“Kolaylaşıyor işimiz, abiler!” dedi, “Bir haftaya kalmaz köpek elinizdedir.”

“Bir haftaya kadar haaa? Nerden çıkardın bunu?”

“Diyelim ki, iki hafta... Tamamdır!”

“Bu kadar çabuk, öyle mi?”

“Görmüyor musunuz, Kapıcı Durmuş, Kont’u oğluna silkeleyecek yakında. Zincir çaylağın eline geçti mi, değme keyfine! Lokum!”

“O kadar kolay haaa?”

“Peynir ekmek gibi iş! ‘Ye beni!’ deyip duruyor şimdiden. Bugünden tezi yok, oğlanı göz altına almalı... Adından başlamalı işe... Hep geriden geriye.”

“O senin bileceğin iş!” dedi Yalçın, “Sen şimdi açıkça söyle bize, yarın gelip işi bağlayalım mı?”

“Geleceksiniz elbet, geleceksiniz ki size son sözümü söyleyeyim.”

“Tam bu saatlerde.”

“Bir de adam bulmalı yanıma. Ben köpeği götürürken o da oğlanı uyutsun.”

“Bunlar senin bileceğin iş!”

"Benim bileceğim işse, bi gece müsaade bana. Önce kafamı bulayım, kafamı bulunca da kafadarımı..."

"Kızıltoprak'a gidecek köpek. Ona göre düzenle planını."

"Arabayı bulur, beklersiniz ara sokaklarda..."

"Neyse, yarın konuşuruz bunları."

"Sökülün bakalım mangırları. Çok değil, üç uskumru... Yani otuz papel, şimdilik. Eliniz ağır mı, hafif mi bi anlayalım."

Yalçın daha çoğunu beklediği için:

"Al sana elli kâğıt!" dedi, "Kafadarınla ezersin son meteliğine kadar. Yarına Allah kerim!"

Naci, uzatılan elli lirayı aldı, sakalına sürüp koydu cebine:

"Ha bereket! Göynüm ısındı size abiler!" dedi, "Bu işi ben biraz da memlekete şan olsun diye yapıyorum. Size rastlama-saydım az kaldı giriyordum köpeğin kanına... Benim gibi bir adam az daha köpek katili olup çıkacaktı. Düşünün bi yol, nasıl bakardım ilerde omuzdaşların yüzüne. İnsan 'erkeğim' diye ortaya çıktı mı, köpekten başlamamalı işe. Hapishaneye düşse adamın yüzüne tükürür namussuzum dayılar. İtin orasına sokup çıkarırlar adamı. Araklamaya gelince, o da yüz ağartıcı bir iş değildi ya, gene cins köpek yürütmek tavuk hırsızlığına bakarak haysiyetli bi iş!"

İsmail, başını alıp giden köpeğin peşinden seğirtiyordu. Kont, burnu yerde, ardından sürüklenircesine koşan çocuktan habersizdi sanki. Koku, yürüdükçe yaklaşıyor olmalıydı. At gibi koşuyordu atlaya atlaya.

Babası bağıırıyordu gerilerden:

"Sakın bırakma zinciri haaa!..."

Bırakmak istese de, bırakamazdı ki. Sağ eline dolaşmıştı zinciri sıkı sıkı...

"Sakın haaa!..."

Kendini atmıştı yere. Köpek düpedüz sürüklüyordu artık. Naci birden fırladı yerinden. Köpeğin zincirine yapıştı. Beklemediği bir direnişle karşılaşan köpek, başını çevirmişti kendiliğinden. Zincirin bir taşa, bir kütüğe takıldığını sanırken İs-

mail'den kabaca bir delikanlıyı karşısında görünce öfkesi başına vurmuştu:

"Hav! Hav, hav, hav!.."

Bu havlamanın "Sen de nereden çıktın, sana da ne oluyor, ne karışıyorsun sen!" anlamına geldiği belliydi.

"İtoğlu it!" dedi Naci, "Ulan, öldürecek misin parmak kadar oğlanı? Beni sürükle de göreyim!"

Sanki anlamıştı bu çıkışmayı. Peki, sürükleyim de gör, gibilerden çevirdi başını birden. Zincir gerildi. Hızlanıp üç beş adım attı. Naci de ayak uydurmuştu bu hızlanışa. İş daha da azıtınca, iki eliyle yapıştı zincire asıldı. Kulakları iki yana kazan kulpu gibi açılıp kapandı birden. İri bir katır kellesini andıran başı, geriye çevrilip öylece kalmıştı.

"Haydi bakalım..." dedi Naci, "Erkeksen beni de sürükle!"

"Hav! Hav, hav, hav, hav!.."

"Havlarsın böyle yalvarır gibi. Başka var mı bi marifetin! Kuyruk altına güveniyorsan ısır da göreyim!"

Geriye dönüp İsmail'i aradı. Suçlu suçlu duruyordu arkasında. Babası çok uzaklarda kalmıştı.

"Gel!" dedi, "Yapış şu zincire bakalım!"

Üstü başı toz içindeydi. Çağrıya uyarak geldi. Sordu Naci:

"Adın ne senin?"

"İsmayıl."

"Gel bakalım İsmail!" dedi, "Sıkı tut!"

"Çekip götürüyo beni."

"Götürmez. Sen yapış hele!"

"Tükür avuçlarına, ne duruyorsun!"

Avuçlarını yalayıp yapıştı zincire İsmail.

"Çek!"

Köpeğin başını çekince kuzu kuzu geliyordu.

"Al götür babana!" dedi, "Yürü!"

Yürüyordu Kont. Durmuş Efendi hem köpeğin üstüne doğru gidiyor, hem de oğlunun dönüp bakmadan Kont'u yedeğini gördükçe seviniyordu. Biraz da onu yüreklendirmek için:

"Eferim ulan İsmail!" diyordu, "Böööle olacak işte. Bakma arkana, yürü!"

Naci yerine geçip oturamıyor, İsmail'in köpeği yedeğinde götürüşünü güleç bi yüzle izliyordu.

"Oldu bi iş!" dedi tiyatro oyuncularına, "Babası bir haftaya kalmaz bu köpeği teslim eder oğluna. Gerisi kolay."

"Bana da öyle geliyor." dedi Yalçın.

"Siz gidebilirsiniz artık. Ben İsmail'le yarenliğe girişeceğim. Biraz kaynatalım ki pekiştirelim dalgayı."

"Babasına görünmesen iyi edersin."

"Yapmışım planımı ki plan diyeyim sana. Yok o biçim dalga. Yarı senin anlayacağın, köpeğe ben el koyacak değilim, Hırbo Veysel araklayıp bana kamonço edecek. Ben de fayrap!"

"Bak öyle olur işte! Biz gidelim. Bu saatlerde uğrarız yarın, provalara girmeden. Sen de bul adamını da konuş! Hadi eyvallah."

Naci onlardan önce girmişti yola.

"Hadi güle güle abiler!" dedi, "Aman kapıcı bi daaa üçümüzü bi arada görmesin buralarda... Tavuk gibi enseleniriz soona!"

İsmail parkın içinde turunu bitirmiş, ters yönden, Naci'ye doğru çekiştirip getiriyordu köpeği.

"Hah! Böyle olacak arkadaşım..." dedi Naci, "Hiç korkmayacaksın köpekten. Korktuğunu anladı mı sırtlan kesilir namussuz. Kim korkarsa kulaklarından duman çıkarmış. İçinden bile korkmayacaksın ki, çıkan dumanı görmesin bu itoğlu it."

"Ben köpekten korkmuyorum ki..." dedi İsmail, "Babamdan korkuyorum. Köpeği elimden bi kaçırdım mı canımı çıkarır soona babam!"

"Yok yok!" dedi Naci, "Neye çıkarsın canını elin iti için. İki tokat atar, geçer bi yana. Sonra sen de rahat baban da."

ON DÖRT

“Ben Jülide’ye iniyorum biraz...” dedi Sakine Hanım, “Sen evdesin, değil mi?”

“Ne işin var Julideler’de sabah sabah?”

“Aaaa! Üstüme iyilik sağlık. Sen mi söylüyorsun bunları.”

Haklıydı Sakine Hanım. Hüsamettin Okutman, yıl oluyor ki karısına böyle çıkış yapmamıştı. Kaşınmak değil de, neydi bu?

“Kabahat bende ki, adam yerine koydum da söyledim. Bana baksana sen, izin almak için söylemedim Jülide’ye iniceğimi. Dürdane Tayfur’la çıkmışken, ben de bir komşu yüzü göreyim dedim.”

Bilmiyordu ki, kocasının tersliği yedekteki şişenin bitmesinden ileri geliyordu. Beyninde kampanalar çalmış, dakikası gelmiş geçiyor, evde bir dirhem rakı yok! Ne kirlideki pijamanın cebinde, ne üst raflardaki emaye tencerelerin içinde... Dü-

pedüz şaşkınlıktan, çaresizliktendi bu dikleşme. Keyfi yerinde, rakısı zulasında olsa ne gereği vardı tersliğin!

"Git canım!" dedi, "Nereye gidersen git! İster Jülide'ye git, ister Cahide'ye! İstersen köpek meselesi için avukat Kenan'ı ziyaret et!"

"Neee? Avukat Kenan'ı mı? Söyleyene bakma, söyletene bak sen!" diye düşündü. Ödünç... Bir duble ödünç... Ya da ne varsa buzdolabında... İyi akıldı bu!

"Sana Jülide'ye gideceğimi söyledim. İzin almak için söylemedim, diyorum. Bakkala dün kesmeşeker tembih etmiştim, gelince gönderecekti çıraklan. Uyuma da, kapının ziline dokunurlarsa lütfen kalkıp açiver!"

Bakkalın چراğı gelecek öyle mi? Hem de evde kimsecikler yokken!..

"Hay haaay karıcığım! Uyur muyum hiç. Bundan sonra çayları kesmeşekerle içeceğim demek? Sağol karıcığım! Hep beni düşündüğün için bütün bunlar. Hemen gelir mi çırak?"

Birden uyanmıştı karısı:

"Bak efendi! Sakın bakkal چراğını rakıya göndermeye kalkışma! Başına geçiririm sonra evi!"

"Ben mi rakıya göndereceğim?.. Biliyorsun ki, iki gündür damla rakı koymadım ağzıma. Bir tiksinti geldi ki şorma!"

"Seni tilki seni! Tavuk için yaptığın tövbelere inandırırım sanıyorsun, öyle mi? Haydi gidiyorum ben! Haaa! Çamaşır makinesinin düğmesi için de geleceklerdi şirketten. Bir haftadır gene çamaşırlar birikti. Sakın para verme tamircilere! Makinenin garantisi dolmadı daha. Bahşiş bile vermeyeceksin. Karışmam ha!.."

"Merak etme; gelsinler, kolay!"

Daha olmazsa, peşin peşin bahşişi toka eder de hemen bir 'büyük' aldırırdı onlara. Daha ne duruyordu bu kadın be! Birden dönmüştü kapıdan:

"Belki ordan bakkala kadar uzanırım... Hele pardösümü de alayım elime!"

"Canım, ne işin var bakkalda?" dedi Hüsamettin Okutman.

Demek, çırağa fazla güvenmeye gelmeyecekti. Başka bir çare düşünmeliydi ayaküstü.

"Peki peki, pardösünü de al, paltonu da!"

Karısı kapıyı çekip de çıkınca, pijamasının üstüne pardösüyü çekip kapının önüne çıkmıştı. Karısı 12 numaranın ziline dokunmuş, bekliyordu. Acaba Jülide evde miydi? Kapı açıldı. Tamam. Evdeydi, girmişti gürültülü bir karşılanmayla içeri. Oooh! Yüz yirmi kilodan beklenmeyen bir çeviklikle pırrr!..

Zırr!..

"Evdesin ha? Ohhh!.. Var mı?"

"Nedir aradığın?"

"Canım, ne ararım ben? Rakı, votka?"

"Var! Rakı da var, votka da var! Hele otur da bir soluk al!"

"Oturamam! Ver bir duble de!.. Pardon! Ver biraz canım, dur! Açılmadık bir şişe var mı?"

"Var ya. Açılmışı da var, açılmamışı da. Hele otur bakalım!"

Hüsamettin Okutman mutfaktaki buzdolabına koştu. Gerçekten açılmış bir 'küçük' ile açılmamış bir 'büyük' yüzüne gülüyordu. Çektiği gibi çıkardı yerinden büyük şişeyi.

"Aç şunu! Çabuk!"

Gülüyordu Kenan Akdoğan:

"Yahu, telaşın ne?"

"Sorma!" dedi, "Hemen aç şunu!"

Oysa, tirbüşon büfenin üstünde duruyordu, hemen önünde. Kenan, onun telaşına uymaya çalışarak açtı şişeyi uzattı:

"Buyur!"

Titrek ellerle ağzını buldurması kolay olmamıştı. Döke saça üç beş yudum almış, rahatlamıştı biraz.

"Şişeyi götürüyorum!" dedi, "Çok rica ederim. Çağır kapıcıyı, aldır bir tane daha."

Pardösüsünün cebinden çıkardı para çantasını. Rakı yerini

bulmuştu; ama elleri hâlâ titriyordu. Parasını çıkarıp vermek kolay olmamıştı.

“Gidiyorum,” dedi, “kusura bakma!”

Karısının Jülideler'den hemen çıkacağını düşünerek, merdivenlerde yüz yüze geleceğinden korkuyordu. Boşunaydı telaşı, bir süre içinde ancak yerini ısıtabilirdi karısı. Aralık bıraktığı kapıyı gıcırdatmadan girdi içeriye. Değerli emanetini koyacak yer bulamıyordu. En iyisi, şişeyi pardösüden çıkarmaktı. Gelir gelmez iç cebini, astarın içini yoklayacak değildi ya kadın... Pardösüyü kapının arkasındaki çengele astı. Ayak üzeri çektiği üç beş yudum rakı, sinirlerini yatıştırmıştı. “Ne vardı bu kadar telaş edecek!” diye kendini ayıpladı. Karısının kulağına söylememişlerdi ya doktorların evinde... Gelir gelmez yoklayacak değildi ya pardösünün şurasını burasını... Ama ne olursa olsun daha güvenilir bir yere saklamalıydı. Kalktı, önce iki yudum daha çekti. Ah, bir gün bardağına koyup şöyle masanın başında, türlü türlü mezelerle içine sindire sindire içemeyecek miydi bu zıkkımı? Şişe elinde, düşünüyordu. Nereye koysa daha güvenli olurdu. Buzdolabı? Geeec!.. Tencere? Geç canım! Kirli çamaşırlar? Daha on beş gün önce orası basılmıştı. Tayfur'un karyolası? Onu da geç! Bugün gelin de okula gitmemişti aşı yüzünden. Eee? Neresi kalmıştı? En iyisi patates sandığının içi. Üstüne de üç beş patatesi attı mı tamamdır.

Zırrr!.. Üstünü kapatmaya da vakit kalmamıştı. Çabucak açtı kapıyı, bekleyeni kuşkulandırmamak için, yani karısını! Yok, karısı değildi. Oh be!..

“Çamaşır makinesi için...” dedi, hiç tanımadığı bir adam.

“Öyle mi? Gel, buyur! İşte makine! Düğmelerine basıyor bizim hanım, öylece kalıyor. Makineyi durdurabilirsen durdur. Fişi çekmeden imkânı yok! Geçenlerde bir de ıslak ıslak fişi tutarken ceryana kapılmaz mı!”

“Peki beyim! Garantisi dolmuş mu, bir görelim.”

“Kolay! Sen başla hele!”

Önce şişenin üzerini örttü patateslerle. Yalnız ağzı açıkta kalmıştı. Patatesler, topraklı olabilirdi. Kaldırıp dikince çatır çatır dolardı ağzına!

Garanti kâğıdı nerdeydi çamaşır makinesinin? Bilse bilse karısı bilirdi bunu. İyi; ama bu kadın gelir gelmez patates pişirmeye kalkışırsa... Doğrusu hiç de sağlam bir yer sayılmazdı patates sandığı. En iyisi önce şişeyi ordan çıkarıp daha güvenilir bir yere... Nereye? Zırrr!.. Bu kez mutlaka hanımdır.

"Ooo Tayfurcuğum, sen misin? Siz misiniz?"

Önce Tayfur girdi içeri, peşinden annesi.

"Bak dede! En sonunda aldıldım anneme!"

"Nedir o?"

"Futbol ayakkabısı."

"Okula böyle mi gideceksin?"

Annesi bütün alışverişten dönen kadınlar gibi aldıklarından pişmanlık duyuyordu:

"Ne yapayım tutturdu da tutturdu!" dedi, "İster okula giderken giysin, ister parka giderken. Çenesi kapansın daa!"

"Kim bu adamlar dede?"

"Görüyorsun ya ne yaptıklarını."

"Bak amca!" diye sokuldu tamircinin yanına, "Sen benim çantamın sapını da yapabilir misin?"

"Yapamam!"

"Neden? Zor mu o kadar?"

"Çanta işlerinden çantacılar anlar."

"Ya çamaşır makinesi olmayan evlere giderseniz? Boş mu oturacaksınız! Her evde makine yoktur ki; ama her evde bir çanta bulunur."

Tamirci gülerek doğruldu:

"Maşallah!" dedi, "Çok akıllı bir şeye benziyor."

Annesi de gülüyordu:

"Akıllıdır oğlumuz; ama karnesi hep zayıf gelir..."

"Demek öyle! Bak oğlum, her çocukta senin kadar akıl yok-

tur; ama her çocuğun karnesi zayıf değildir. İyi not almasını öğren öğretmeninden!”

“Ama sen önce çantayı yapmasını öğren.”

“Peki, getir bakalım şu çantayı, bir göreyim!”

Tayfur, çantayı kopuk sapından sallayarak getirdi.

“Bak işte şurası!”

Sapı inceleyen işçi:

“Ben bunu yapmaya çalışacağım.” dedi, “Sen de oturup dersine çalışacak mısın?”

Kapının zilini çalıp da içeri giren Sakine Hanım elinde çantayla tamirciyi görünce hiçbir şey anlayamamıştı:

“Kim soktu eve bu eskiciyi?” diye kocasının yüzüne ters ters bakıyordu.

“Dur hanım!” dedi Okutman, “Eskici değil bu arkadaş; çamaşır makinesi tamircisi.”

“Haa, öyle mi? Hoşgeldiniz. Nasıl, gördünüz mü makineyi?”

“Gösterdi bey, söktüm, içerde...”

“Şurası işte, bakın!”

Elindeki kıymayla yumurta kartonunu uzattı kocasına.

“Koy şunları buzdolabına!” dedi.

“Nedir bunlar?”

“Görmüyor musun? Kıymayla yumurta. Çoktan beri patates pişirmedim. Canım çekti, doktorlarda gördüm de...”

“Patates mi dedin? Aman karıcığım, sırası mı şimdi patatesin?”

“Ben senin işine karışıyor muyum?”

“Doğru, çok doğru! Hiç karışmazsın işime, karışır mısın hiç!”

Elindekileri buzdolabına koyduktan sonra koştu patates sandığının başına. Karısı eğilmiş çamaşır makinesinin içine bakıyordu. Tam sırasıydı. Aldı şişeyi patateslerin arasından,

havagazı fırınının içine soktu. Açılırsa göze görünmesin diye de ta arkalara itti. Ohhhh!.. Rahatlamıştı. Geldi çamaşır makinesinin başında dikildi:

“Ne pişirirsen pişir,” dedi, “karışmıyorum ben!”

“Aaa! Ona da karışacaktın demek! Sen otur da, şu oğlanın derslerine yardım et!”

“Çantaaa!”

Tamirci:

“Çantan hazır; sen dersine başla, hadi!”

İyi adamdı. Sakine Hanım’ın gözü de tutmuştu, ütüyü de gösterebilirdi ona:

“Daha ne kadar sürer işiniz?” diye kibarca sordu işçiye.

“Eh, çok çok bir saat. Neden sordunuz?”

“Yemek hazırlıyorum da... Bırakmam vallahi!”

“Kırmam hanımefendi sizi!” dedi işçi, “Madem istiyorsunuz.”

Ütüyü gösterebilirdi artık. Bozuk değildi; ama fişi takınca bir türlü ısınmıyordu. Kıymadan köfte yapmaya başlamıştı içerde:

“Bir de fırında makarna...” dedi kendi kendine. Tamirci duymuştu; ama kocası duymamıştı. O, salonda gazeteleri karıştırıyor içki süresinin dolmasını korku içinde bekliyordu.

“Dede bak, ne güzel oldu çantam! Sana kaç kere söyledim... Yapamadın.”

“Ben çanta tamircisi değilim ki.”

“Nesin sen anlayamadım gitti. Bu amca da çanta tamircisi değildi. Hiç bi işten anlamıyorsun. Bütün gün... Hep... Köşede oturuyorsun. Bildiğin bir şey varsa...”

“Susss!.. Uzatma!”

Nereye dayanacaktı, nerde bağlanacaktı Tayfur’un konuşması, biliyordu. Son günlerde üç dört kez yakalanmıştı torununa, suçüstü. Her seferinde ağzını kapatmak için kumbarasına avuç avuç para atmak zorunda kalmıştı. Tayfur’un son bu-

luşuydu bu kumbara cezası. 'Tutum Haftası'nı bahane ederek dedesine asılmış da asılmıştı. Sakine Hanım'da desteklemişti torununun bu isteğini. Altınışı aşmış bütün kadınlar gibi insanların para biriktirerek zengin olacağına inanıyordu. Şimdi kalmıştı kumbaranın sık sık doldurulup bankaya yatırılması. İş buraya gelince, Sakine Hanım'da hiçbir kıpırdanma olmuyordu. Kumbara dolsun da, nasıl dolarsa dolsun! Eli hiç gitmiyordu kumbaranın yarığına. Bayramdan bayrama attığı iki buçuk lirayla da bu kumbara on beş günde bir nasıl bankaya gider boşaltılırdı? İşte bunun inceliğini ancak Tayfur biliyordu. Dedesine soluk aldırmiyordu bu yüzden. Dolu şişeyi yakaladı mı, at bi iki buçukluk... Boşunu kolluyor, tam kapıdan çıkarken bi iki buçukluk daha! "İnsaf be Tayfurcuğum!.." dedikçe, "Sen bilirsin dedeciğim..." Bilmiş bileceği var mıydı, belliydi gerisi. Tayfur öyle çiğ çocuklardan da değildi hani. Küt diye çivisini koyup geçmezdi. Gelir, gider, çiviye bir çekiç vurup sonunu beklerdi. Önce olaydan söz eder, öldür Allah şişenin yerini bir türlü söylemezdi babaannesine. Taksite bağlardı böyle zamanlarda. Dedesi şişeyi elinden kaçırmamak için verir de verirdi iki buçuklukları.. İyisi mi, bir şeyler sezin-ce:

"Getir oğlum Tayfur kumbaranı. Çoktan beri para atmadık!" derdi.

"Benim keçi sakallı dedeciğim. Sen çok yaşa emi. Gene göynünden koptu, değil mi? Sen çok iyi adamsın, çoook!"

Bu konuşmada bile, gizli bir baskı havası estirmesini bilirdi bacaksız. Suçüstü yakalanmaktansa, peşin vermek daha hayırlıydı. Ne kadar olsa çocuktı, güvenilmezdi. Polis hafiyeliğine kalkıştı mı işkillendirebilirdi babaannesini. Ne yapmalıydı bugün; vermeli mi, vermemeli mi?.. Çantasının sapına tav olmuş da, dedesini izlemekten vazgeçmişe benziyordu. İyi; ama Okutman'ın bir tamirci kadar değeri yok muydu torunun

yanında? Nasıl olurdu da "Hiçbi işten anlamıyorsun sen!" diyebilirdi. Hem de, en az otuz yıl bacak kadar çocuklarla uğraşmış tecrübeli bir öğretmen olduğu halde...

"Gel bakalım!.." diye üst perdeden seslendi torununa, "Gedir kitaplarını, defterlerini..."

Bu sert çıkış hoşuna gitmemiştii Tayfur'un. Dedesi böyle komutlar verecek kadar suçsuz muydu bugün? Durumu anlayabilmek için boş atıp dolu tutmayı denemeliydi.

"Şu kumbaraya bir iki buçukluk atarsan gelirim."

"Hoppalaaa!.." dedi, "Hem senin ödevlerinle uğraşacağım, hem iki buçukluk toslayacağım, öyle mi?"

"Sen bilirsin. Ben de gelmem."

"Gelmezsen gelme! Bana ne! Yarın öğretmenine bunun cevabını verirsin!"

"Kendim yapamaz mıyım sanıyorsun ödevlerimi?"

"Peki yemek hazırlanırken yap da bitsin bu iş."

"Beni ödev yapsın diye aşılamadılar okulda... 'Ateşim çıktı da, yapamadım.' derim. Ne söyleyebilir öğretmen?"

· Bu akıllıca cevap, tamircinin de hoşuna gitmişti:

"Aferin delikanlı!" dedi, "Seni eve ödev yapsın diye göndermedi Doktor Bey, değil mi ya! Beyefendi, bu öğretmenler de çok ev vazifesi veriyorlar doğrusu... Allah bağışlarsa bende var bunun gibi iki tane. Gece gündüz ödev... Boyuna yazarlar, çizerler... Öğretmenin şerrinden, yetiştiremezlerse anneleri oturup yapıyor, Allah seni inandırсын. Notları hep annesi alıyor. Çocukların vazifesi yüzünden ev işlerini yapamaz oldu kadıncağız."

Mutfakta haşlanmış makarnayı süzerken gelinine yeni bir emir daha verdi Sakine Hanım:

"Çıkar büyük tepsiyi dolaptan."

Süzülen makarnaları Dürdane'nin uzattığı tepsiye döşerken sordu:

"Yumurtaları iyice çalkaladın mı?"

"Hazır!"

"Tayfuuur!.."

"Ne var babaanne?"

"Yazıyor musun yazılarını?"

"Dedem... 'Kumbaraya para at!' dedim, atmıyor."

"Her gün her gün de olur mu? Daha dün atmadı mı?!.."

"Atsın!.."

"Bırak dedeni de, yazılarını yaz!"

"Aç karnına da çalışılır mı? Karnını doyurayım sonra!"

"Daha yemeğin, en azdan yarım saati var. Makarnayı yeni koyuyorum fırına."

"Ben makarna yemeeem!.."

"Öyle makarna değil bu, fırında makarna!"

Fırının düğmesini çevirmiş kızmasını bekliyordu.

"Yumurtalı makarna mı? Hani şu börek gibi makarnadan..."

Hüsamettin Okutman gazetesini açmış, Bolu takımının kendi sahasında Galatasaray'ı nasıl yendiğini okuyordu. Torununa inat, bir Anadolu takımını tutardı. Beş yıllık öğretmenlik yaptığı bir ilin takımını tutmak, memleketçilik damarlarını da kabartıyordu. Böyle takımlar çıkmalıydı çileli Anadolu'da da, ne ana kuzuları, ne aslanlar!.. Ama ne diyordu bu Tayfur...

"Neee?.." diye sordu daldığı Bolu ılıcalarından, "Fırında makarna mı dedin?"

"Sen de seversin değil mi fırında makarnayı?"

"Ne olmuş fırında makarnaya?"

"Babaannem bana fırında makarna yapıyor."

"Nerde yapıyor?"

Sakine Harun kızmıştı bu salakça soruya:

"Fırında makarna nerde yapılır?" dedi, "İzgarada yapılmaz ya, fırında yapıyorum."

Hele ki anlayabilmişti Hüsamettin:

"Kapat!" diye bağırdı, "Fırını kapat!"

"Neden kapatacakmışım?"

“Gaz kaçırıyor fırın. Zehirleyecek misin hepimizi?”

Fırlamıştı yerinden. Parçaları sökülüp de ortada duran çamaşır makinesine çarparak koştu mutfağa:

“Çıkın dışarı!” diye bağırdı.

Dürdane, kaynatasının emirlerinden hiç dışarı çıkmazdı. Fırladı yerinden; ama Sakine Hanım şu kadar yıllık kocaşının böyle zamanlarda yersiz korkularını bilir, bu palavracılığında içkiden ileri geldiğini bildiği için daha çok kızardı:

“Hadi ordan, sen de! Fırın değil, sen gaz kaçırıyorsun!”

Okutman, fırının kapağını açmış makarna tepsisinin arkasında kalan şişeye elini uzatıyordu ki, olması geciken olay bütün dehşetiyle oldu:

“Gümmm!..”

Makarna tepsisi kapısı açılan fırından fırlamış, uçan daire gibi, Okutman’ın göbeğini sıyrarak uçmuştu. Karşı duvara çarpınca da, bütün makarnalar mutfağın tavanına yapıştıktan sonra, karıkocanın tepesine yağıyordu, iri kar parçaları halinde. Gümbürtüyü duyan tamirci, içerden gelen hava basıncıyla sendeledikten sonra hemen toparlanmıştı. Fırın, alevler saçarak yanıyordu. Nerdeyse bu alevler bütün mutfağı saracaktı. Mutfığa doğru uzanan yol kilimini derleyip topladı, Hüsamettin Okutman’ın üzerinden atlayarak fırının üzerine attı kilimleri... Şuraya buraya sıçrayan alkol alevlerini çiğneyip söndürdü. Mutfığın bir köşesine sıkışıp kalan Sakine Hanım ancak kendine gelebilmişti:

“Ne oldum ben!”

Karşısındaki tamirci de, bu konuda onun kadar bilgisizdi:

“Patladı.” dedi, “Fırın patladı.”

İyi; ama yerlerdeki bu şişe kırıkları da neydi?

Tamirci:

“Bardaklar kırılmış, hep yerlerde...” dedi.

Yavaş yavaş uyanıyordu Sakine Hanım:

“Bardak mı, şişe mi?”

Hüsamettin Okutman savunmaya geçmişti:

“Yok canım. Ne şişesi!”

“Şişedir şişe. Neredeydi şişe?”

Tamirci cam kırıklarının tuz buz olan şişe kırıklarından başka bir şey olamayacağını anlamıştı; ama bu şişenin fırının içine nasıl girebileceğine akıllı bir türlü yetmiyordu. Tayfur da salondan duymuştu bütün gürültüyü. Korkudan yanaşamıyordu mutfığa. Elindeki kumbarayla bir ara sokuldu yanlarına:

“Ne oldu dede?” diye sordu.

“Al şu iki buçuk lirayı, at kumbaraya da, her şeye karışma! Yallah!”

Oysa, Tayfur hiç düşünmemişti bu patırtıdan böyle kazançlı çıkabileceğini.

“Yaşa, benim keçi sakallı dedeciğim!” dedi, “Demek böyle haaa!..”

ON BEŞ

"Suzan Hanımcığım, ziyaretimin sebebi... Affedersiniz... Hani kefil olmuştunuz da... Şu Seyfi Efendiler var ya..."

'Ziyaret' sözcüğü buyur etmesini gerektiriyordu. Oysa, Hacı Sudûri elindeki zarfların içinden bir tanesini ararmış gibi karıştırıyordu boyuna:

"Hele buyrun!" dedi, "Olmaz böyle kapıda..."

"Bırakacağım bir zarf var da..."

"İçerde verirsiniz, buyrun!"

"Bu Seyfi Efendiler gene bu ay uzattılar da uzattılar... Ayın kaç bugün... On beşi..."

"On üçü..."

"On beşi sayılır... Yani yarısı... Hâlâ kira yok. Hatırınız olmasa, çoktan kolundan tutup atardım."

Mutfakta kadınbudu köfte kızartan Şükriye, babasının adını duyunca kulak kabartmıştı. Hiç hoşlanmıyordu bu adamdan.

“Kolay!” dedi Suzan, “Biliyorsunuz, kızı benim yardımcım evde.”

Biliyordu Hacı, bilmiyor değildi; ama bu kadar açığa vurulduğundan haberi yoktu.

“Daha olmazsa ben veririm...” dedi, “Hele siz şöyle geçin pencerenin önüne.”

Ne kadındı bu Suzan be! Dünya umurunda değildi. Açık-tan açığa pencerenin önüne oturtacaktı haaa! Ele güne karşı...

“Ne içersiniz? Bak Şükriye! Gel hele. Hacı Amca’na bir hoş-geldin de!”

İçerden sesi duyuldu Şükriye’nin:

“Gelemem Suzan Abla, ateşte tava var. Müsaade...”

Kızın babası için çok ileri gitmesin diye yapmıştı bu çağrı-yı Suzan. Biliyordu gelmeyeceğini.

“Maşallah!” dedi Hacı, “Demek, yetişkin kızı var Seyfi Efendi’nin?..”

“Var ya!”

“Onun çocuklarına da hiç aklım ermiyor. Bir sürü çocuk.”

“Allah bağışlasın!”

“Birbirinden ayırabilirsen ayır. Bir büyüyorlar, bir küçülüyorlar; dikkat ediyorum da...”

“Allah kimine çocuk veriyor işte böyle, kimine mal mülk... Eee, ikisi de Allah vergisi. Öyle değil mi Hacı Efendi, fazla kurcalamaya gelmez.”

“Yani, demem şu... Zor büyüyor çocuklar... İnsan biraz da kendi vaziyetini...”

Zarfları üst üste koymuştu masanın üstüne. Bunların ne zarfı olduğunu aşağı yukarı biliyordu Suzan. Hiç de merak et-miyordu. Avukat Kenan, sıradan yüzer lira ekletmişti kiralara iki üç yıl önce... Tahliye davalarını durdurmuştu. Yeniden ek-letmeler yapmıştı Hacı demek... Eh, birer yüzlük daha ekler-lerdi olur biterdi; ama Seyfi ne yapsındı, Şükriye’den gayrиси okula gidiyordu. Kendisi de emekliye ayrılmıştı. Okuyan okur, okumayan uygun bir iş bulurdu kendisine, Şükriye gibi.

Şimdi sıra büyük oğlan Şakir'deydi. Turgut'un yanına gidip geliyordu, okulun boş günlerinde. Araba yıkayıp okul masrafını çıkarıyordu.

"Rıza Bey'le hiç karşılaşmıyoruz..." dedi Hacı, "Ne iş görüyor bugünlerde?"

Güldü Suzan bir süre:

"Büyük kızı aldı, İzmir'e gitti. Bir tiyatro açmış orda. İşleri çok iyiymiş yazdığına göre. Geriye kalan iki kızın okul taksitini gönderdiğine göre anlıyorum ki, işleri yolunda..."

"Oh oh, memnun oldum. Onun Alamanya'yla da bir işi vardı burdayken..."

"Haa!.. Şu işçi yollama işi mi?.. Evet evet..."

İzmir'de de aynı işi, daha da karışık bir biçimde sürdürdüğünü nasıl söyleyebilirdi Hacı'ya.

"Aman Hacı Bey!" dedi, "Ne yaparsa yapsın. Çocukların geçimini yoluna koysun da..."

"Orası öyle! Ekmek eskiden aslanın ağzındaydı; şimdi tilkinin ağzına geçti. Ondan daha kurnaz olacaksın ki, kapacaksın ağzından. Kolay değil."

Cilveli bir gülüşle geçti Hacı'nın karşısına:

"Biz de öyle yapıyoruz Hacı Beyciğim." dedi, "Tilkilerle boğuşuyoruz."

Mutfaktaki kızdan çekinip de sözlerini ölçüp biçip söyleyen Hacı, birden yılışıverdi:

"Hani üstesinden de gelmiyor değilsin. Allah'ın var. Şu evin nasıl döndüğünü biliyom az çok da parmak ısıırıyom. Aş-kolsun Suzan Hanım. Kaç senedir çıt çıkarmadın. Beni de öylesine bi bağladın ki, doğrusu pardon!"

Gülüyordu. Hem de saç başı, eli kolu, nesi varsa bütün vücuduyla...

Adını söylememek için eliyle göstererek:

"Bir küçük... Haaa?" diyordu, "Bir küçük..."

Viski demek istiyordu. İki üç ay önce hemen hemen şişeyi yarıya indirmişti. "Bir küçük, bir küçük..." diye diye...

“Bugün müsait mi evin durumu?” anlamına bir “Ha, ne dersin?” gibilerden baktı Suzan’ın yüzüne.

“Vakit var daha. Hele iç. Acelesi yok!” demekti şu uzun parmaklı ellerin kırılıp bükülüğü. Sonra, “İç de, git!” anlamıydı, bu çabuktan alış... Sonra ‘adamsende’lik, kıskırtış. Gelecek adamları umursamayış...

“İç canım! Amerika’dan yeni geldi. Kaptan hediyesi... Coni Volker... Mafia malı.”

Neee? Kaptan mı? Demek, dedikleri doğru haaa? Kaya’nın hediyesi olsa olsa...

“Hangi kaptan bu?”

“Canım, memlekette kaptan mı yok? Bu kadar gemi gelip gidiyor. İstanbul limanı burası.”

“Öldürür bu kadın adamı. Böyle kadına, Rıza Kaynarkazan gibi bir koca gerek!” diye düşündü. “Böyle kazana böyle tencere, böyle de kapak...”

Viskiyi bir dikişte içtikten sonra:

“Onu bunu bilmem...” dedi, “Karda gez, izini belli etme. Karakoldan çıt çıktı mı, içim sızlaya sızlaya çık derim sana... Ama, seni sokağa mı atarım. Atmam dinim rabbena hakkı için. Sen namuslu kadınsın. Allah’ın var, bir tek kuruş alacağım yok senden.”

“Bir küçük daha?”

“Dayanamam. Senin elinden içmek, senin elinden bu gâvur rakısını içmek sevaptır gözüm kör olsun.”

Viskiyle birlikte fındık fıstık da getirmişti gümüş bir tabakta. Viskiye yarıya kadar içen Hacı, bir avuç fındık aldı, yeniden bıraktı tabağa. Takma dişlerin altında kalıyordu kırıkları, sonra keyfini kaçırıyordu. Bunu çabuk anlayan Suzan:

“Dur,” dedi, “sana kadınbudu getireyim.”

Yılıştı Hacı:

“Daha erken değil mi? Hele biraz hava kararsın...”

Hiç Hacı'dan beklemiyordu bu takılmayı. Hoşlanmıştı. Şakaya şakayla karşılık verilirdi.

"Sert gelmez mi dişlerine? Daha tazeleri varken?"

Ulan, ne kadındı bu Suzan be?

"Kızım bir tabağa pişirdiklerinden koy da getir!"

"Hele şuna bak!" diye geçirdi aklından Hacı, "Kızı peşkeş çekiyor bana!"

Kıpkırmızı kesilmişti ateş karşısında Şükriye'nin dolgun yanakları. Elindeki tabağı Suzan'a uzatırken:

"Ekmek de getireyim mi?" dedi.

Suzan'ın tabağı almak için bir davranışta bulunmadığını anlayan Şükriye, Hacı'nın önüne bıraktı. Sakalını sıvazlayarak kıza gözlerini dikmişti Hacı Sudûri:

"Maşallah!" dedi, "Seyfi Efendi'nin bu kadar yetişmiş kızı var demek? Adın ne kızım senin?"

"Şükriye!"

"Mektebe gidiyor musun? Gitmezsin artık, değil mi?"

"Gitmiyorum. Ayrıldım bu sene."

Bunun nedeni yoktu, ayrılmıştı işte. Hep böyle olurlardı bu kızlar.

"İyi, iyi!" dedi, "Ne olacak okuyup da?.. Maşallah gelinlik kız olmuşsun!"

"Enüstüye gidiyordum, çok masraflı."

"Öyledir..." dedi Suzan, "Ketendi, ipekliydi, astarlıktı; buna hangi babanın kesesi dayanır?"

"Hele hele Seyfi Efendi'nin... İyi yapmışsın. Bir yük kalkar babanın omuzlarından."

"Her gün bizde... Hele çalışsın bakalım, daha iyi bir iş bulana kadar. Hadi kızım, elini yüzünü yıka da hazırlan! Yeni elbiseni giy, saçlarını derle topla!.. Şöyle yüzünü gözünü... Biraz... Fazla değil... Nerdeyse misafirler gelecek!"

Tiyatrodan Hüseyin Hulki gelecekti. Kocasının armağanıydı bu rejisör pozundaki ellilik. Geliri yalnız tiyatrodan olsaydı etekleyip baş köşeye oturtamazdı herhalde. Her oyunda iki üç

bin içeri gittiği halde kılı kıpırdamıyordu. Belediyenin 'İstim-lâk' işleri, sanki onayından geçiyordu. Her gün yüzlerce ev yıkılıyor, dükkân kaldırılıyor, değer takdir ediliyor, ödemeler yapılıyor ya da yapılamıyor, ama onun onayından geçen değerlendirmeler en üst düzeylerden ödeniyordu. Denebilirdi ki, Hüseyin Hulki'nin sahneye koyduğu oyunlar, tiyatronun içinden çok dışında daha başarılı oluyordu.

Kapalıçarşı'dan mobilyacı Mahir Mermerci'yle yedek parçacı Osman Mantar telefon etmişlerdi. Ah, bu telefon ne harika buluştu!.. Karaborsadan altı bin liraya, o da Tahtakale'den Raziye'nin becerikliliği sayesinde şu daireye takılmıştı. Helâl olsun! Bu sayede işler tıkr tıkr yoluna girmişti. Aslı aranırsa, dar geliyordu bu daire Suzan Kaynarkazan'a; ama böyle mahalle, böyle ev sahibi bulunur muydu. Allahı vardı doğrusu, Hacı Sudûri Efendi'nin. Hele o kapıcı karısı, Züriye Hanım!.. Ne akıllı, ne anlayışlı, ne olgun kadındı!.. Temizlik onda, anlayış onda, alışveriş ondaydı. Oğlu İsmail de, cin gibi çocuktı.

"Demek misafirin var..." diye aklından geçirdi... Damara saplanmış dikiş iğnesi gibi, içinde sinsi sinsi yürüyen düşüncüyü açığa vurdu:

"Gelecek var!.." dedi, "Ufak bir oyun yapacaklar bu gece!"

"Sen oynamıyorsun değil mi?"

"Ben mi? Dördüncü yoksa, ister istemez oturuyorum. Oyunu dağıtamam ya... Hem hizmet, hem oyun işime gelmez; ama ne yapayım. Böyle zamanlarda yedeklerim var. Ateş gibi oyuncularım. Çağırırım telefonla. Sağolsunlar, hemen gelirler."

Oyunun ayrıntılarına kadar inmiş anlatıyordu. Oysa bu evde dönen oyunların bir perdesi değil, ancak bir tablosuydu poker... Saat 24'den sonra geleni gideni Züriye bile izleyemez hale gelmişti.

"Peki Suzan Hanım!" dedi kızın süslenmek için çıktığı sırada, "Olmaz böyle. Arasını çok açtık bu işin. Hiç olmazsa ayda bir canım."

"Ben istemez miyim gece misafirim olmanı. Seninle oturup içmeyi. Bu iş öyle ince iştir ki... Anlatamam. Ankara'dan gelmiş bir konuk... Ankara'dan, Adana'dan... 'Aman, bu gece gelme!' denmez ki... Ya bir gece kalacak İstanbul'da, ya iki gece... Çoğu da aile dostu... Ben de, kocam da onlarda kalmışız, İzmir'lerde, Adana'larda... Bugünlerde arayan arayana bizi... Hiç boş bırakmıyorlar, sağolsunlar... Bak Sudûri Efendiciğim, sizin Şeref Apartmanı var ya... Yerini öyle beğendim ki... Kalabalık, cadde üstü."

"Yok yok, Şeref Apartmanı size gelmez."

"Neden gelmez?.. Çok münasip. Dört yol ağzı..."

"Size tenhalarda... Hani gözden uzak..."

"Hayır hayır. Öyle yerler bize gelmez. Girene çıkana kimse bakmayacak, kimse durmayacak üzerinde..."

"Şeref Apartmanı olmaz, Vicdan'dan vereyim... Arka sokaktır; ama kibar yerdir. Bir haftaya kadar çıkarıyorum, bir memur... Öyle açığözlerinden değil, veremiyor kirasını... Kirasını vereceği bir ev bulsun kendine."

"Öyle değil mi ya... Bir göreyim..."

"Nesini göreceksin... Aynı planda bir apartıman bu... De ki, gördün. İşte böyle bir daire."

"Amaaan, Sudûri Bey, sen de çok tuhafsın. Televizyon mu alıyorum. Bana önce yeri gerek. Camiye, karakola, meyhaneye uzaklığı yakınlığı... Karşısında işsizlerin oturduğu bir kahve varsa, bedava versen, oturmam..."

"Sen mi oturacaksın ki... Bir tane daire yetmiyor mu oturmaya..."

Gülüyordu Sudûri Efendi, söyleceği lâfı düşünerek:

"Kaç tane şeyin var oturacak..." dedi en sonunda.

Tuluatçılığı tutmuştu Suzan'ın:

"Eskidendi o, Sudûri Efendiciğim..." dedi, "Ben oturup kalkacak yer aramıyorum. Bana yatıp yuvarlanacak yer olmalı..."

"Buluruz Suzancığım, buluruz... Merak etme... Sen yatıp

yuvarlanacak yer iste benden... Yalnız şunu da çıkarma aklından, karım bu işlerde benim kadar anlayışlı değildir. Şeref Apartmanı dedimse..."

"Haaa... Şimdi anladım, orda oturuyorsunuz..."

"Yani bizim Hacı Hanım orda oturuyor..."

Suzan için bir sakınca yoktu; ama Hacı Sudûri titizleniyordu:

"Olmaz. Ordan veremem, boş daire olsa bile veremem. Rezaletten korkarım ben. Vicdan tam sana göre. Ne kahve, ne meyhane... Ne karakol, ne cami... İlerde arttırmaydı, indirmeydi lâf istemem... Eski kiracılara örnek olsun diye bin beş yüz yaparız, 'Kaloriferi de ayrı.' deriz ki, utansın eskiler..."

"Yani benden alacak mısın bu parayı?"

Sudûri elinden tutup çekti. Kucağına oturttu Suzan'ı:

"Bak Suzan..." dedi, "Söylediğim parayı verip vermemek senin elinde. İşte geldik, gidiyoruz... Ben bütün farzları eda ettim hayatımda, sıra geldi vaciplere. Sen de benim cariyem oluver ne çıkar..."

Suzan, birden atladi kucağından. Söylenilenlere kızdığından değildi bu atlayış... Telefonun zili çalmıştı. Katıla katıla gülüyordu. Kendini tutamadığı için, telefonun ikinci, üçüncü zillerini bekledi. Tam kapanacağı sırada açabildi:

"Benim, ben..." dedi, "Suzan canım... Hoşgeldin... Ben seni yarın için bekliyordum. Aldım canım telgrafını!.. Pire'ye mi dedin? Ha Pire Limanı... Uğramadınız demek... İyi canım. Bir gece önce kavuşmuş oluyoruz birbirimize. Ben de kârlı sayılırım senin kadar. Bir gece kazandın, öyle mi? Seni kumarcı, seni. Peki canım. Gitmezsın eve. Bizde kalırsın!.. Olur, olur!.. Yorgunsan girer yatak odasına uyursun. Peki, peki!.. Bol hediyeyle gelersen otel parası almam! Bekliyorum işte o saatlerde. Öperim canım!.. Oldu!.."

Yatak odasından konuşmuştu; ama Hacı duyabildiği söz-cüklerden cümleler kuruyor, anlamlar çıkarmaya çalışıyordu:

“Bak şu orospuya!” dedi içinden, “En sonunda kaptanı da baştan çıkarmış.”

Suzan, Hacı’nın vurdumduymazlığına o kadar güveniyordu ki:

“Bizim Rıza,” dedi, “gelmiş İzmir’den. Geç gelecekmiş de, ‘bekleme’ demek istiyor. Sanki geleceğini biliyormuşum gibi... Çok bağılıdır bana... Bakın Sudûri Efendiciğim, İzmir’lerde, Ankara’larda dolaşır ya, en küçük bir kuşkum yoktur onun bana bağlılığından.”

Hacı sinsi sinsi gülüyordu:

“Aferim!” dedi, “Erkek dediğin böyle olmalı. Pamuk ipliğiyen de olsa bağlı kalmalı karısına. Şimdi Suzan Hanımcığim bir gör istersen... Dediğim kira üzerinden imzalarsın, eğer işine gelirse... Dedim ya, Vicdan’ın kiracılarına bir gözdağı olur. Ne dersin?”

“Ne diyeceğim, sebebi hayatım...” diye kıkırdadı Suzan, “Sen uygun gördükten sonra...”

“Her bakımdan mutabıkız öyleyse... Sağol benim akıllı hatunum. İşbilir sultanım. Yarın akşam kontrat kâğıtlarını getiririm, imzalarsın. Öbürü Rıza Bey’in üstüneydi, bu da senin üstüne olsun.”

“Ha Rıza Bey, ha ben.”

“İşin eğilip bakılacak yerlerini yarın akşam bir neticeye bağlarız. Aman, şu yavru bulunmasın o saatlerde... Seyfi Efendi’nin kirasını ne yapalım? Kaldıramaz bu adam bu daireyi. Bu ay olmazsa, gelecek ay atmak zorunda kalacağız.”

Son sözcükleri yavaş söylüyordu; ama kızın kulağı içerdeydi. Hacı biraz da kıza duyurmak için sesini yükselterek:

“İçerdeki kızına acıyorum, yoksa...” dedi, “Çoktaaan kapı dışarı ederdim. Senin hatırın olmasa...”

Limon yalamış gibi ağzını şapırdatıyordu:

“Kızı da taş bebek, dinime imanıma... Allah verince Seyfi meyfi hiç bakmıyor, veriyor!” dedi. Sonra kulağına eğilip de söyler gibi:

“Bak Suzan Hanım...” dedi, “Aklında olsun. Biliyorum, bu kız bir gün ziyan zebil olacak... Bizim Vicdan o bakımdan çok rahat... Zamanında beni uyarmazsan iki elim yakandadır öbür dünyada.”

Suzan bir anda ayaklarının altındaki halı kayar gibi, uçar gibi sendeledi. İnanamıyordu duyduklarına. Yoksa yanlış mı anlıyorum diye bir süre baktı yüzüne; Hacı’nın gözlerinin içi mart kedilerinin doğal parıltısıyla çakmak çakmaktı. Diyecek bir söz bulamamıştı.

“Yoo...” dedi Hacı, “Kıskanmak yok. Canım ciğerim, kimse senin eline su dökemez. Senin bildiğin işve, sendeki olgunluk, tecrübe kimde var? Sen öylesine bi cins tavuksun ki, ne civcivlere değişirim seni, ne piliçlere...”

“Ben de seni!..” dedi, sözleri cevapsız kalmasın diye, “Ne o kalıplı kıyafetli basketbolcu delikanlılara değişirim, ne kafasıyla tuğla kıran taşkafalara. Bir viski... Anlaşmamız şerefine... Buz da koyayım mı?.. Bak Şükriye, kızım!”

Şükriye’nin çağırılışı, oyunun burada bittiğini belirtmek içindi. Hacı, viskisini yeni sözleşmeler şerefine çektikten sonra elindeki zarfları katlara dağıtmak üzere kalktı. Suzan’ın zarfını sonraya bıraktığı için vermeden çıktı kapıdan.

ON ALTI

Hacı Sudûri bahçe kapısı önüne dikilmiş, Züriye'nin Kont'a köfte yedirişini izliyordu. Köfte kabını duvarın üstüne oturmuş, içinden köfteleri tek tek alıp ağzına veriyordu. Kocası toptan kordu köpeğin önüne, döke saça yerd. Kimini tozun toprağın içine düşürür, çiğnerdi. Gelgelelim onun tek tek verişi Hacı'yı sinirlendiriyordu:

"Koy önüne de, yesin!" dedi, "İşin mi yok senin?"

Kadın, hiç oralı değildi.

"Canım, bırak oraya da, kendi yesin. Gözü doysun hayvanın."

Dönüp bakmıyordu bile Züriye Kadın.

"Sana söylüyorum..." dedi, "Koy köfte kabını önüne!"

"Aha iki tek kaldı..." dedi, "Ne var ki, ne yiyecek? Ağzını burnunu sürmesin, kap kirlendi mi kırklamak ister."

Söylediğine kendi inanmışa benzemiyordu. Köfteleri tek tek vermesinin nedeni köpeği kendine alıştırmak içindi. Ha-

cı'nın başında dikilmediği zaman bu işi oğluna yaptıyordu. Kont son günlerde İsmail'i gördü mü, kuçu kuçulaşıyordu ba-
yağı... Çöplük köpekleri gibi peşine takılıp geliyordu. Nerdey-
se zincirsiz bile alıp götürebilirdi parka.

Kont son köfteyi de yuvarladıktan sonra, başını kaldırıp
dikmişti gözlerini kadına.

"Aha bitti!" dedi, "Ne bakıyon, yok gayri."

"Bırak şakayı da, ver üç beş tane daha!" demek istiyordu
bakışlarıyla. Kuyruğunu sallıyor, gözlerinin elifiyle yalvarı-
yordu."

"Doymadı hayvan..." dedi Hacı Sudûri, "Kaç köfteydi ver-
diğin, onu söyle sen!"

"Her günkü kadardı."

"Yani, kaç tane?"

"Saymadım." dedi, "Kasaptan gelen etin hepsini yedi bitir-
di."

"İster say, ister sayma! Aç bu köpek. Heeey, Durmuş Efen-
di!"

Çöp bidonun oralardan:

"Buyur Hacı Efendi!" dedi.

"Hele gel! Yahu, bu Kont olmuş bi sokak köpeği. Havlama-
yı bile unutmuş. Nedir bu rezalet!"

Hacı'nın omuzlarından ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu
köpeğe. Kuyruk sallayıp yaltaklanıyordu karısına. Doğruydu
dediği, hiç doymuşa benzemiyordu Kont.

"Yarından tezi yok, alıp götüreceksin baytara. Hasta mıdır
nedir bu hayvan, görsün bir."

"Ne hastası Hacı Efendi, canavar gibi!.."

Öyle ya, ne hastası olabilirdi, yiyip de doymayan bir kö-
pek?..

" 'Miskinleşti, havlamayı bile kesti bu günlerde.' dersin
baytara."

Birden bir acıma duygusu girdi içine:

"Vay benim ceylan gözlüm!" dedi, "Ne oldu böyle sana.
Kimlerin nazarı değdi? Uçan kuşa hükmün geçerdi. Koş Dur-

muş Efendi! Bir kilo bonfile sinirsiz tarafından... Kap da gel, çabuk!"

"Bir kilo köfte yuvarladı, daha ne yiyecek?" diyecek oldu, kızdırdı Hacı'yı:

"Söyle benim içim Rüstem'e. Daha duruyor! Açlıktan geberip gidecek gözümün önünde ne iştir bu be!"

Durmuş Efendi bahçe kapısına çıkarken, Hacı Sudûri Kont'un başını okşamak için uzattı elini. Geri geri çekildi Kont, dişlerini göstererek...

"Bak şu yabaniye!" dedi, "Eskiden beni uzaktan görünce koşar, iki elini omuzlarıma atardı. Şimdi domuz görmüş gibi kaçıyor. Gel bakalım, gel aslanım!"

Kadının eteklerine sokuyordu başını.

"Sakın kiracılar şap yutturmasınlar..." dedi, "Hepsi bir olup da?"

"Hangi kiracı cesaret edip de sokulacak ya buna? Kont'u gördüler mi, salavat getiriyorlar."

"Nerde eski saltanatı Kont'un?.. Ne Kont'tu o, ilk geldiği günlerde!"

"Her bi şeyi yerinde. Merdiven başına çektin mi, gelen misafir arkasına bakmadan dönüp gidiyor."

"Misafirleri değil kiracıları kaçırınalı ki, ona 'Aslansın!' diyeyim ben! Mübareği sanki kiracılara bekçilik yapsın diye getirdim, bu apartımana... Yarış atı gibi besliyoruz. Bak Züriye Hanım bu evde Suzan Hanım'dan gayrisine kulak asma! Zile dokundu mu koşacaan gerisine hiç tınmayacaksın! Zam dedin mi, günü gününe bulup buluşturup getiriyo Allah için."

"İyi; amma çok da uygunsuz halleri var. Söyleyecem sana, dilimin ucuna geliyo yutuyom gerisin geri. Hadi dışardan geleni gideni çok diyem. Kalkıp açıyom yerine göre. Emme velakin içerden geleni gideni de eksik değil. Ev değil arı kovanı!"

"Demek, işliyor arı kovanı gibi haaa!.."

Anlamıştı Hacı ne demek istediğini, birden bir şimşek çaktı kafasında; "Beş yüzlük bir zam koparabilir miydi Kaptan

Kaya'dan... Ya da helâlinden bir tahliye! Karısını işin içine sokarak, bir hır gür!.."

"Anlamadım!" dedi Hacı, "İçerden dışarı geç vakit gidip gelen mi oluyo?"

"Şu Kenan Bey var ya, Avukat Kenan Bey..."

"Eee, ne olmuş? Yoksa, o da Suzan'la mı kıştırtıyo?"

"Ne Suzan'ı? Suzan'ın yanında çalışan Seyfi Efendi'nin kızıynan. Bir aydır başladılar..."

"Nerde oluyo bu namussuzluk? Suzan'ın evinde mi?"

"Kenan Bey'in evinde."

"Bak edepsizlere, bak kepezelere, bak arlanmaz, utanmazlara... Ulan, kerhane mi burası be!"

Keyfinden bayılacaktı Sudûri Efendi; ama belli etmiyordu. Sen misin bütün katların davasını alan haaa? Dur seeeen!..

"Anlat..." dedi, "Kız mı Kenan'ın odasına çıkıyor, o mu iniyor?"

"Kız çıkıyo."

"Ne zamanlar?"

"Ne zaman olacak, gece yarısı... Suzan'dan inerken... Geçen akşam mızıklanıp duruyordu, hele bir bakayım hayvana diye çıktım. Çıkmışken de bir dolaşayım dedim katları. Bir de baktım ki, kız önüm sıra merdivenleri iniyor. Boyanmış, süslenmiş. Dokundu ziline, girdi içeri. Ertesi gün sordum, 'Kız o saatte ne işin vardı orda?' dedim. Hık mık ettikten soooona 'Sakin babama söyleme!' dedi, 'Kenan Bey geceleri bana makineyle yazı yazmasını öğretiyo. Mahkemelerde iş bulacak da bana...' dedi."

"Mahkemelerde iş bulacakmış haaa? Ben ona iş bulurum mahkemede, hiç acele etmesin. Elin namuslu kızını baştan çıkarmayı gösterdürüm ben ona. Züriye Hanım ne dersin, kıza el vurdu mu bugüne kadar?"

"Ne bilürüm ben? Günahları boynuna bilmen ki, hani ne derler, ateşlen barut..."

"Doğru! Mercimeği fırına vermişlerdir çoktan. İyi ettin bana söylediğine. Bugüne bugün apartıman evvel Allah'a, sonra

sana emanet. Daha ne rezaletler dönüyor üst katlarda? Mese-lâ diyelim ki, yedinci, sekizinci dairelerde? Bilir de söylemez-sen suçlu düşersin, iş karakola aksedince... Ev sahibine bildir-mek zorundasın, kapıcılar kanununa göre, anladın mı?..”

Birden sustu, gözlerinin içine kuşkulu kuşkulu baktı kadın: “Bütün bunları kocan biliyor mu?” diye sordu.

“Ben sana bir şey diyeyim mi?” dedi, “Bunları ben de bil-miyorum. Eğerleyin bir gün, ‘Bunları Züriye’den duydum, o söyledi.’ dersen, öldür Allah kimse bir kırık lâf alamaz ben-den. Durmuş’un yakasına kimse yapışmasın diye söylüyorum bunları sana.”

“Anlıyorum...” dedi, “Dürüst kadınsın vesselâm; söyle bü-tün bildiklerini de, gerisine karışma. Yani üst katlarda... Fa-lan...”

Aklında hep Suzan vardı. Suzan’la Kaptan... Bir de Züri-ye’den işitmek istiyordu. Duyulmuş muydu apartmanda? Hiç karşılaşmış mıydı Kaptan’la girerken çıkarken?

“Ne duruyon söylesene!”

“Geçen gece kalorefere bi bakıyım dedim de... Geç vakit...”

“Eee?”

“Bakkal Gafur dışardan geliyor, açmış anahtarları dış kapı-yı da...”

“Kendi dairesine girecek derken... Daha üçüncü katta ayak sesleri kesiliverdi.”

“Yani çıkmadı mı kendi katına?”

“Çıkmadı.”

“Suzan’ın dairesine girdi demek... Vay namussuz!”

“Yok Hacı Efendi... Onun dairesine girmedi. Mehpare Ha-nım kapıda bekliyormuş. İçeri girer girmez, çıt diye kapandı kapı.”

“Yaaa! Öyle demek... Çok güzeeel!.. İyi!.. Sen ne yaptın?”

“Hiç ne yapayım? ‘Bir gün söylerim Hacı Efendi’ye!’ de-dim...”

“İyi ettin. Kocasını yok muydu evde?”

“Bilmem ki...”

"Nasıl bilmezsin, ne demeye duruyorsun kapıda? Bu apartımanı ne demeye teslim ettim sana ben? Bu Namus Apartımanı'nın namusunu?"

"Celallanma Hacı Bey! Biliyom ben kocasının evde olduğunu. Bilmesine biliyom ya, aklım almıyo. Kocası evde olan bi garının içeri adam alacağına... Ertesi gün erken erken çıktı evden kocası. Elinde çanta, pazara gidiyo!.."

"Canım, maayle oturmuşlar işte. Bunun kötülük neresinde?"

"Oturması eyi de... Evi bi kat üstteyken orada kalıp yatması..."

"Tamam! Söyledin ya bana, suç senden gitti."

"Bi de suç bende mi olacaydı?"

"Yani, sen vazifeni yaptın, bana söyledin demek istiyorum. Sağol! Ben sana şu Kaptan var ya. Şu Kaya Kaptan dedikleri adam. Daha bi gün kirayı vakti zamanında alamadım onnar-dan. Beş nüfuslu bi eve üç mayış giriyor da, beş yıl önceki kontrat üzerinden dairenin yarı be yarı düşük kirası bi türlü ödenmiyor, yani yok mu bu Kaptan'ın dalaveresi?"

"Günahı buynuna... Bir gün Doktor'un katmdan çıkarken gördüm..."

"Gece yarısı mı?"

"Gündüz. Tam saat on ikide. Yemek zamanı..."

"Gündüz gözüyle de olur mu bu?"

"Ne bileyim ben? Doktorun evinde bir karısı vardı."

"Kızları?"

"İkisi de mektepte."

"Kocası?"

"Doktor değil mi? Olsa olsa hestehenededür..."

"Öyle ya... Nerde olacak o saatlerde. O da benim gibi, evdedir deyip çalmıştır kapısını."

"Bilmem o kadarını..."

"Peki, baktı ki doktor yok evde, hemen çıkmıştır dışarı..."

"Öyle yapmıştır zaar!.. Emme ben çıktığını görmedim."

"Canım içerde kalmamıştır ya beş seet?"

"Doğru çıkmıştır iki seet sona. Belki de, karısı da içerdeydi Kaptan'ın."

"Garısı öğretmen. Çocuklar mektebe gider de, öğretmenleri misafirliğe mi gider!"

"Günahını almayalım hemen. İnsanlık halı! Bi iş için de uğramıştır herhal."

"Demek, Kaptan'ı başka daireye girip çıkarken görmedin?"

"Görmedim."

"Heeey!.. Züriye Kadm, uyuyorsun sen. Bu Kaptan var ya, bu kaptan. Ya beş yüz lira arttırır kirayı, ya da defolur gider bu apartımandan. Bu apartımanı kümes sanıyor namussuz, kendisi de bu kümesin horozu. Zammı kabul etmezse defolur gider. Bu Namus Apartıman'ı öyle namussuzları kaldıramaz. Çıkacağım karşısına, böyleyken böyle diyeceğim. Sen, çiçek gibi karın varken Hint azmanı horozlar gibi o daireden çıkar öbür daireye girersin haa! Utanmak, arlanmak bilmez misin sen? Tam bin beş yüz lira vereceksin. Burası en şerefli daire. Yoksa açıkça söylerim Dürdane Hanım'a..."

Züriye Kadın'ı ite kaka kapıcı odasına sokmuş, kapıyı da üstünden kapatmıştı. Durmuş Efendi, bir kilo bonfileyle geldiği zaman oğlunu sokakta Bekir'le oynarken buldu.

"Hayta. Ne işin var sokakta?" diye çıkıştı.

"Hacı Amca annemi kapıcı odasına soktu."

"Ne yapıyorlar kapıcı odasında?"

"Ne bileyim. Öfkeli öfkeli konuşuyor Hacı Efendi."

"Ne konuşuyorlar? Kızmış mı anana?"

"Sana kızmış ellam. 'Bu köpek bu kadar zayıflar mı?' diye."

"Köfte yaramıyo itoğlu ite. Çiy et yisin biraz da."

Kendini yüreklendirmek için diri diri öksürdü bir süre. Kapıyı tıklamadan girdi içeri:

"Geldin mi?" dedi Hacı, "Nasıl, sinirsiz mi aldığın bonfile?"

"Öyle..." dedi ters ters, "Bi tek sinir yok."

Hacı, asıl aklından geçirdiğini soramamıştı Züriye'ye. Kocası çok erken gelmişti. Acaba kendisinin bu Suzan'la olan münasebetini?... Münasebetini mi? Çok anlamlı bir kelimeydi bu. Gerçekten 'münasebet' diyecek kadar bir yakınlık, bir içli-dışlılık var mıydı aralarında? O da, topu topu iki üç sefer... Bir iki saatliğine... Viskiyle, içkiyle karışık ... Yarı sarhoş, yarı ayık... Öbür kiracılar gibi gizliden girmiş, gizliden çıkmamış mıydı? Sanki öbürler daha çoğunu mu yapıyorlardı?

"Ver şu etleri de, göreyim." dedi.

Hep birlikte bahçeye yürüdüler. Kâğıda sarılı etlere bir göz attı:

"Olmaz!" dedi, "Bu iri parçalar köpeğin boğazında kalır. Neden ufak ufak kestirmedin? Kuşbaşı."

"Olur mu?" dedi, "Bonfile başka, kuşbaşı et başka."

"Canım, ben sana bonfileleri ufak parçalara ayırsaydın, diyorum. Hadi sen kes bakalım onları!"

Kont'u kulübesinden çözüp kapının yanına getirmişlerdi. Etleri Durmuş parçalara ayırıyor, Züriye köpeğe veriyordu:

"Hayır Durmuş Efendi!" dedi, "Sen vereceksin Kont'a."

"Ben veremiyon beyim. Elimini kapar diye korkuyon."

"Yazık senin erkekliğine. Ne demek veremiyon!.."

İsmail anasının elinden küçük bir parça alıp uzattı köpeğe. Lap! Kapınıştı Kont. Bir parça... Bir parça daha... Kont her parçayı ağzının içinde bir dolaştırdıktan sonra çiğnemedi yutuyordu. Karnı doydukça da İsmail'e daha çok sokuluyor, başıyla şakalaşır gibi okşuyordu. Son lokmayı nazlanarak almıştı bayağı. Elini yalar gibi. İsmail elini çekmeden bekliyor, eti mi alacak, elinin üstünü mü yalayacak diye gözlerinin içine bakıyordu.

"Doydu..." dedi Hacı, "Demek, köftenin üstüne her gün yarım kilo bonfile rahat yiyecek."

"Evet!" dedi Durmuş Efendi.

Züriye çiğ et verme yanlısı değildi.

"Hafiften ızgaradan geçirsek..." diye bir öneride bulundu.

Hacı:

“Böyle yiyebildiğine göre...” dedi, “Çiğ çiğ verilsin.”

“Eritmesi zor olmasın...”

“Zor mor... Doysun da... En iyisi Baytar’a sorasın yarın. O ne derse...”

Oysa Züriye az pişmiş, kanlı kanlı oğluna yedirmek istiyordu bu etleri. Oğlunun yediği köfteleri de Kont’a verir, dengeyi tuttururdu gene. Külbastılar ne yarardı oğluna ya!..”

Hacı saatine bakıyordu. Şu çocukla babasını nasıl uzaklaştırdı da, Züriye’yle açtığı konuyu biraz daha eşelerdi? Her şeyi bilen, yorgun kıpırdasa farkına varan şu kadın, karda gezip izini belli etmemeye çalıştığını sezinlemiş miydi? Kapıcıya:

“Ben kasaba kadar uzanayım da, hesabı bir gözden geçireyim.” dedi, “Sen de şu köpeği biraz gezdiriver.”

“Gezme zamanı değil!” diyecek oldu.

“Canım, biraz gezdir ki, şu köftelerin üzerine yediği çiğ etler hazmolsun.”

Emir emirdi. Yürüdü, çıktı cümle kapısından. Durmuş Efendi öfkesini oğlundan almak için:

“Onu bunu bilmem!” dedi, “Bugün sen gezdireceksin bu itoğlu iti. Yapış şunun zincirine.”

İsmail hiç nazlanmadan gitti, kulübeye bağlı köpeği çözdü, getirdi. Kont, bahçeden ayrılmak istemiyor, bahçe kapısından geçmemek için ayaklarını tahta at gibi gerdiriyordu. İsmail önce yavaştan çekecek oldu. Kızdırmıştı Kont’u bu zorlanma...

“Çek!” dedi babası, “Yüz verme!”

İki eliyle çekince bir iki adım atıp yeniden direndi köpek.

“Peki!” dedi, “Parkta dolaşır gibi gezdir bahçede.”

Gerisin geri döndü İsmail, kuyruğun üstünden doğru çekti zinciri. Köpek, araba atı gibi arka ayaklarının üstünde bir dönüş yaptı. Dışisinin peşinden gider gibi tin tin yürümeye başladı. Üç beş turdan sonra babası yeniden seslendi:

“Çıkar sokağa!”

Kapıya doğru zincirinden çekince birden durdu. İsmail'in yüzüne kuşkulu kuşkulu baktı:

"Nereye götüreceksin beni?" gibilerden.

"Yürü sokağa gidiyoruz."

"Hayır!" demek istiyordu, "Gelmiyorum!"

"Asıl ulan!" diye bağırdı Durmuş Efendi.

Züriye de, gözlerini oğluna dikmiş bakıyordu:

"Çek oğlum başını!" dedi, "Çağır, gelsin!"

"Gel kuçu kuçu! Gel oğlum! Hadiiii!.."

"Havvvv..."

Yalvarır gibi bir havlayıştı bu düpedüz. Bir yakarıydı. Bu mızımlık yüreklendirmişti İsmail'i, asıldı zincire:

"Yürü ulan!"

Ufak bir çekişmeden sonra, kıvrılacak bir köşe arayan uyuz köpeklerin çaresizliğiyle tıpış tıpış geçti yürüyüşe. Eşik-ten atlarken son bir direniş daha gösterdi. İsmail, bu direnci de iki çekişte kırıp attı.

"Eferim!" dedi babası, "Köpeğin miskinliği sana yaradı."

"O dana deel!" dedi Züriye, "Gözünü aç da eyi bak! Köpeğin miskinliği bi yana, oğlana bak bi! Aslan gibi oldu maşallah!"

"He ya! Düzeldi biraz."

"Tavlandı diyemiyon. Bileklendi oğlan."

"Ne ısıtması kaldı, ne kansuzluğu!"

"İyi ki gözün görebildi."

"Bağlattığım eyi oldu ısıtmasını. Kan geldi oğlanın yanaklarına."

"Gözleri ışıldadı."

"Hoca da, eyi hocaymış ha! Bıçak gibi kesti attı ısıtmayı."

Acı acı baktı kocasının gözlerine, horlayarak:

"Sen öyle belle!" dedi.

Birden öfkesi kabardı Züriye'nin:

"Heeey herif!" diye kükredi, "Adamım deyi dolaşıyon bu İstanbul'da. Boşuna kaldırım çiğniyon. Sözümona adamsın sen de... Oysam bi boynunda torban, başında yuların eysük!"

"Söyle be garı, kurşun mu döktürdün, hap mı yutturdun? Yoğsam tohtura, hesteheneye mi götürdün?"

"Elin iti gemük suyuna çorba içecek zabaları, benim oğlan yağsız tarhanaya ekmek doğrayacak, he mi?"

"Aç mı galıyordu oğlan?"

"Elin iti yarı pişmiş çiy cızbız köftelerini yutarkene benim İsmayıl'ım garşısına geçip yutkunacak..."

"Yooosam?"

"Kopek yiyip azacak, oğlanın sıskalıktan ayakları birbirine dolaşırken vereceğsin itin zencirlerini eline, yerlerde sürüm sürüm sürünecek, he?"

"Kofteleri oğlana yidirip bana Hacı'dan lâf işittirirsin, he mi? Seni namıssız... Seni it akıllı karı, seni!"

"Lâf işittin de, hasiyyetinden mi düştün? Köpek çobanı? Çek ulan şu itin başını da, al gotür... Parka mı gotüreceysen gotür de, babanı kurtar şu it güdücülüğünden. Hadi varivee!"

Cümle kapısını açtıktan sonra oğluna seslendi:

"Varıveee deeyon! Gorkma gaçaa deyi! Elinden gurtulsa da gene döneee dolaşı, bu gapıya gelüü! Kim ona kunde iki üç kilo et yidirecek bu gıtlıkta, hangi aklını cıvdırmış İstanbul-lu?"

Durmuş Efendi sakalı varmış da avuçlarına almış gibi, sağ eli çenesinde söyleniyordu:

"Ulan garı! Gorkuluu senden. Sen ne susuz dereye gotürüp üç öğün eşeği suvaran cin akıllı garısındır seen!"

Başını iki yana yarı öfkeli, yarı keyifli salladıktan sonra, düştü, elinde köpeğin yuları, önden yürüyen oğlunun arkası-na...

Bu kadardı köpek çobanlığı işte! Bugünden kelli, oğlu İsmayıl'a geçmişti, adamı itin orasına koyup çıkararak bu haysiyetsiz iş. İki eli arkasında gezip dolaşabilecekti hemşerilerin arasında. Karşıdan tanıdık birini gördü mü, yüzü gelin çiçeği gibi kızarmadan.

ON YEDİ

"Merhaba arkadaşım. Nereye böyle?"

"Aha şu Kont'u gezmeye götürüyom!"

"Demek, moruk dizginleri tutuşturdu en sonunda eline?"

Kıyak iş doğrusu."

"Beş gündür böyle."

"İtoğlu it postasını koyuyor mu araya?"

"Ne postası bu, anıyamadım?"

"Canım pürüzlük edip hırlaşmıyor musunuz?"

"Haa... Gayrı hırlanmayı bıraktı, havlamayı da... Köftelerini bile eliminen ben dıkıyon ağzına."

"Yani, sen doyuruyorsun? Kıyak be! Ananı babanı aradığı yok mu gayrı?"

"Kâazı delleniyo oodana!"

"Anlamadım; ne yapıyo, ne yapıyo? Bu Kâzım da kim oluyor?"

"Ne Kâzım'ı be? Arada bir delleniyo."

"Yani deliriyor, öyle mi? Öyleyse kötü!"

"Gulaasma... Hakkından geliyom ben."

"İyi be! Demek postayı sen koyuyorsun ona! Yaşsa be delikanlı!"

"Hele biraz daha alışsın! Ayrılmaz benden!"

"Bak seen!.. Şimdi napcaaz arkadaşım, demek senden ayırması zor olacak bu iti!"

"Neden ayırıyomuşun benden onu, annıyamadım?"

"Canım söz temsili!.. Neden ayırayım onu senden... Benimki de haltetmek işte! Sen alıp götürürsün... Tiyatroya da götürürsün, sinemeye..."

"Hadi sen de abi! Kopek sinemaya gideee mi heç?"

"Gider omuzdaşım, neden gitmesin? Yaz gelince bahçe sinemaları başlar... Seninle parka giden itoğlu it, neden sinemaya girmez?"

"Doğru dedin, gider elbet."

"Tiyatroya da gider, değil mi arkadaşım?"

"O nasıl olur? Onun da bahçası vaa mı?"

"Napcan bahçeyi be yarenlik? Tiyatrolar kışın işler daha çok... Nejat Abi bahçelerde de oynar yazın; ama asma kulak. Tiyatro dediğin, kışa mahsus. Alacaksın gaconu. İki tek de parlatacaksın. Süslü seyredeceksin ki sen, aldın da gaconu kaç kere yollandın tiyatroya... Gözü kör olsun façanın. İlk tiba façayı düzeceksin faça..."

"Ne demek faça abi?"

"Kılık kıyafet anlamına gelir bizde... Bakıyorum, uyanık delikanlısın. Okumaya öğrenmeye meraklı görünüyorsun. Ben de öyleyimdir. Ah ulan ah, bi okusaydım ben, şu inekler elime su mu dökebilirdi benim?.. Fıstık gibi idare ederdim memleketi. İsteyene istediğin kadar sipsi, istemediğin kadar anzarot."

"Onlar da ne ki?"

"Bilmediğin daha iyi. Bak kardeşlik, bu Kont dediğin köpek var ya senin."

"Eeee, var..."

"Bu köpekten ikimiz de ekmek yiyeceeee seninlen..."

"Köfte mi, ekmek mi?"

"Canım, sen ekmek dediğime bakma... De ki çukulata..."

"O da ne ki? Hani şu gara gara şey mi? Çocukların yidiği?"

Naci, katıla katıla gülüyordu:

"Demek, çocukların yidiği ha? Kaç kere yedin sen bugüne kadar?"

"Sen bana ne bakıyon?" dedi İsmail öfkeli öfkeli, "Çocuklar yir onu. Üst kattakiler... Yalabuk kaatlara sarılı efil efil... Datlı mı datlıdır, dadından yinmez..."

Naci, dizkapaklarına vura vura gülüyordu:

"Sen de tadından yenmediği için yiyemiyorsun demek? Bulantı yapar, çukulata dediğin. Hristo Usta var Perşembe Pazarı'nda. Doktor ona da 'Yeme!' demiş, 'Safra kesene dokunur!' demiş... Yaaa kardeşlik, kiminin safra kesesine dokunur bu gibi şeyler, kiminin de düpedüz kesesine... Havyar duydun mu hiç sen?"

"Duymadım."

"Ben duydum da, ne olmuş? Bizimki hamallık haybeye. Ömrümün sonuna kadar taşıyacaaam bu havyarı kafamda. Bana ne faydası var, havyar sözünün? Şimdi bana müsaade et de, bi sipsi tellendireyim şunun şurasına ilişip de..."

Parka girmişler, birinci turu da atmışlardı. Kont şuraya buraya ayağını kaldırıp siyiyor. Onlar da işi bitene kadar bekliyorlardı. Uzun sürmüyordu bu iş. Kont, bir şımarıklık havası içindeydi. Arada bir Naci'ye ters ters bakıyor, Durmuş Efendi'nin buruk yüzünü görmektense bu tüysüz delikanlının yüzüne bakmaktan hoşlanır görünüyordu.

İsmail de durmuş, onun dumanları çiğneyip yutmasına bakıyor, dumanların burnunun iki deliğinden, iki ters yöne hızla gidişini izliyordu. Hava, hatırı sayılır kertede soğuk olduğu için soluk alıp verdikçe ağzından çıkan buğuya karışıyordu dumanlar.

“Abi!” dedi İsmail, “Senin evin nerdeee?”

“Var bi gecekondü Okmeydanı’nda... Senin şu Kont’u bağlasalar durmaz. Çoğu kahvelerde sabahlarım ben, erketecilik yaparım zil kalınca... Kimsenin ağzının kokusunu çekemem arkadaşım. Böyle alışmışım. Devletten sağlamdır siyasetim haaa! Hani diyorlar ya, ne Rusya, ne Amerika... Ben de öyleyimdir. Keski kullanmam, makineden hoşlanmam; ama canıma tak etti mi, top kullanırım, top. Şimdi bak arkadaşım, şu Kont var ya, Kont...”

“Eeee, vaaa!..”

“İki kere akıl değiştirdim ben bu itoğlu it için. Birinci aklımla kalsaydım çoktaaan mortoyu çekmişti bu it. İkinci aklıma uysaydım, ha bugün ha yarın cızlamı çekecekti enayi. Gelgelelim üçüncü aklıma! Kont, ne mortoyu çekecek, ne cızlamı, kuzu kuzu tiyatroya gidip gelecek... Bugünlük bu kadar yarenim. Benim dokuz tarakta dokuz bezim var... Yarın gene bu saatlerde... Haaa?!.. Gelirsin değil mi?”

“Olur, gelirim.”

“Hadi hoşçakal arkadaşım. Yarın işler uyaroğlu giderse, sana hani o muhallebi çocuklarının ziftlendiği kayıntıdan var ya... Ondan toslarım. Dua et ki bizim Arif’e raslayım; o da iyi oğlandır haaa! Zarımıza bakarız karşılıklı. Heey Kont Hazretleri! Bana müsaade. Görüşürüz yakında. Ne festivaller çevireceez seninle, ne filimler... Hadi sana da bi oruvar!”

ON SEKİZ

“Yutmaz bunu bu kadın; ama hele dur bakalım...” dedi merdivenleri çıkarken.

“Ne dedin beyefendi?” dedi küfeci çocuk.

“Sana demedim. Hadi diyelim ki sana dedim. Yutar mı ispanak demetlerinin içinde baba gibi şişeyi. Bu ‘ufak’ olsaydı yutardı belki. Yanlış ettim.”

Zehir gibi çocuktu küfeci. Daha bu yıl ayrılıştı dörtten. Bir emekli gibi de gazete okumaya düşküncü.

“Yani,” dedi, “zula durumu var beyamca. Sen bana bırak bu işi. Annadım, hanım ninemiz biraz huysuzca.”

“Huysuzluk da lâf mı?.. Belalıca de de, ağzına yakışsın. Evet, seni mutfağa sokacağım küfeyle. Ispanakla birden. Haydi göreyim seni. Başarırsan bir iki buçukluk fazladan.”

İkinci katın sahanlığında ikisi de soluk alıyorlardı. En tehlikesiz yerdin plan düzenlemek için.

“Haydi bakalım, çıkalım yavaş yavaş.”

Küfeci çocuk, arkasındaki yükü birlikti sanki. Okutman'ı da çekip götürüyordu. Eğer küfedeki 'büyük' olmasa, daha da gerilerde kalırdı Okutman. Oğlan plan gereği son kata kadar çıktı, dokundu kapının ziline. Sakine Hanım istim üzerinde olduğundan hemen açtı. Açar açmaz da, patladı:

"Nerde kaldınız ayol? Ben ne zaman yıkayıp hazırlayacağım bu ıspanakları? Çıkar ayakkaplarını da boşalt mutfığa!"

Okutman, taaa üçüncü katın merdivenlerinden duydu bu olumlu konuşmayı. İşler tıkrındaydı. Dürdane'nin okuldan dönmesi gerekirdi bu saatlerde. Kocasından telgraf almıştı. Vapuru çoktan yanaşmış olmalıydı Tophane'ye. Bu akşam da sinemaya gidilmezdi ya, okul dönüşü. 'Konuşan Aynalar' kapalı gişe oynuyordu; ama kaçıracaktı ister istemez.

"Dedeee!.."

"Aslanım benim. Geldin mi?"

"Çoktaaan!.."

"Annen?"

"O da geldi."

Hele şükür!.. Yeryüzünde bir kocası olduğunu hatırlamış demek. "Amma ne koca ya!.." diye geçirdi aklından. "Tezekten terazinin boktan olur dirhemi. Balık pazarı alışverişine, bir 'ufak' sıkıştırmıştı dar zamanda. Kafayı bulmuştu işte:

"Hani ciğer? Ciğer nerede?"

Sakine Hanım, nerdeyse gırtlaklayacaktı çocuğu.

"Bilmem!" diyordu çocuk, "Beyamca ciğerin miğerin lâfını etmedi. Ciğer mi alınacaktı. Bi koşu gidip getireyim Kör Salih'ten!"

Sakine Hanım parayı emanet eder de, ciğer aldırabilir miydi hiç? Söylüyordu çocuk işte.

"Hadi teyze, kendi paramla alıp geleyim. Kuş gibi gider gelirim. Küfem de dursun burda."

Bak olurdu işte...

"Peki koş getir!" dedi.

"Verin hamal parasını. Dur, ben beyamcadan alayım."

"Canım, kaç kuruşsa vereyim ben; eğlenme buralarda, çabuk!"

"Kaç kuruş olduğunu beyamca biliyor!"

"Söyle bey! Kaç kuruş?"

Kapıdan girer girmez kalaycı körüğü gibi oflayıp puflayan Okutman:

"Beş!" dedi, "Beş lira!"

Oğlan, ters ters baktı Okutman'a:

"Beyamca, hani..."

"Hele getir sen ciğeri, kolay!"

Çocuğun peşinden kapıyı kapattıktan sonra karısına döndü:

"Getireceği ciğere göre. Taşlısı gelirse metelik yok!"

"Ciğer gelecek de, yahnisini yapacağım daha. Peşinden ıspanak böreği. Kaya, ev yemeğine hasret. Dürdane, yavrum. Hele sen şu ıspanakları ayıklayadur."

"Şu çarşafı değiştiriyim de..."

"Sen çarşafı değiştir, ortalığı da bir topla. Tayfuur!.."

"Bana iş buyurma babaanne! Haritam var, yapılacak. Babam haritalara bayılır. Gelsin peşinden kumbara. Avuç avuç para atıyor."

"Geçen gün bankada İtalyan paraları, İsviçre paraları çıktı." dedi dedesi, "Aç gözünü de, attırma. Döviz kaçakçısı diye içeri atacaklardı beni!"

"Dede be! Şu kumbaramı bir de sen alsan eline. Bugünlerde büsbütün boşladın!"

"Neden alacakmışım elime?"

Yoksa Tayfur ıspanakların altındaki şişeyi mi görmüştü? Gene boş atıp dolu mu tutacaktı?

"Söyle, neden alacakmışım kumbarayı elime? Derse kalktın da, bi aferin mi kazandın?"

"İçime bir şeyler doğdu da..."

"Tayfuuuur! Ne dedim ben? 'Çabul gel!' demedim mi sana?"

“ ‘Gel’ dedin; ama acelesi yoktu, ‘Acele gel!’ demedin ki... Telefonlarda bile ikisinin arasında fark var!”

“Çok konuşma da, gel çabuk. Baban bu suratla görürse kumbarana para değil, suratına iki tokat atar. Şafi köpeklerine dönmüşsün okulda.”

Mutfağa doğru isteksiz isteksiz yürürken:

“Jimnastik vardı bugün. Yattık, yuvarlandık gene. Sular da kesik.”

“Bırak gevezeliği de, yanaş musluğa. Şu ıspanakları da kaldır ayak altından. Sür duvarın dibine doğru!”

Kapının zili çalmıştı. Unutmuşlardı küfeci çocuğun ciğer getirmek için gittiğini. Kimisi kocası sanmıştı, kimisi babası, oğlu, evladı... Bir konuşmadır gitmişti. Küfeci çocuk gazeteye sarılı ciğerle içeri girince koşuşanlar yüzüne bile bakmadan geriye dönuverdiler. Kalakala, Hüsamettin Okutman kalmıştı karşısında. Başarıyla içeri sokulan ‘büyük’ün ödölünü biçimine getirip ödemek için olacaktı.

Sakine Hanım, hayal kırıklığını gidermek için ayağıyla ıspanak demetlerini şöyle bir duvar dibine itince...

“Nedir bu şişe?” diye bağırdı, “Ne şişesi bu?”

Küfeci çocukla Okutman gözgöze geldiler. İki çift gözde kazandığını bir anda yitirmiş at yarışçılarının yıkılmışlığı vardı. Kendini ilk toparlayan gene Okutman oldu:

“Ne şişesi olacak karıcığım!.. Olsa olsa, rakı şişesidir.”

“Öyle ya! Bu eve balık yağı şişesi girmez ya! Doğru! Girse girse rakı şişesi girer.”

“Oğlunuz ıspanak böreğini özler, ciğer yahnisini özler de, millî içkimiz olan ve gemisinin uğradığı yerlerde damlası bulunmayan rakıyı nasıl özlemes? Kendime almadığını belirtmek için küfeci çocuğa mutfağa koymasını söyledim. Böreğini yapacağın ıspanakların arasına. Öyle değil mi evladım?”

“Evet amca!”

“Sizi düzenbazlar sizi! Sizi gidi dolapçılar, hokkabazlar sizi! Ne çabuk da anlaşp kaynaştınız ayaküstü?”

Şişe elinde çıkmış mutfaktan, karşılarında dikiliyordu. Tam savaş durumuna geçtiğini belirtmek için de, sol elini kalçasına oturtmuştu.

Tayfur mutfaktan koşup gelmiş, maçın sonucunu bekliyordu. Dede daha şimdiden çenesine yumruk yemiş boksöre dönmüştü.

Küfeci çocuk havayı kırmak için gazeteye sarılı ciğeri Sakine Hanım'ın burnuna doğru uzattı:

"Bir bak şuna teyze!" dedi, "Salih Amca'dan seçtim. Ne ciğer ya, lokum!"

Gerçekten lokum gibi ciğerdi. Tersliğini göstermek için:

"Ama bayat!" dedi, "Kokuyor!"

Tam, "Haltetmişsin sen!" demenin yeri ya, kendini tuttu çocuk:

"Hayır teyze!" dedi, "Bugünkü kesimden! Ordaydım, getirdiklerinde kör olayım!"

"Kaç kuruş!"

Kör Salih:

"Getir bi on beş kâğıt. Üstü senin olsun." demişti. Başka zaman olsa, bir yirmi beşliği vardı bunun; ama havası değildi.

"Yirmi lira!" dedi Salih Amca, "O da benim hatırım için."

Hüsamettin Okutman, ciğeri karısının eline tutuşturup şişeyi kurtarmak istedi; ama başaramadı.

"Al götür!" dedi karısına, "Parasını bana bırak bu işin!"

Şişeyi de, ciğeri de alıp mutfağa gitmişti Sakine. Tayfur'a döndü dedesi, kaşıyla gözüyle:

"Öğren şişenin yerini! Sana beş kâğıt!" dedi.

"Ah," dedi küfeci çocuk, "piyastos haa! Ver beyefendi bir yirmi kâğıt da, fit olalım! Bu dereden bu kadar balık avlanır."

Sanki yirmi lirayı cebine koymuş gibi, kapının arkasındaki küfeyi sırtlayınca çıktı dışarı. Okutman, yirmiliği eline tutuştururken:

"Üzülme," dedi, "al şu iki buçuğu da fazladan. Aynı boyda bir şişeye su doldur, kapat ağzını, koy kapının önüne!"

"Anladım amca." dedi, "Hemen!"

Torunla dede, sıkı bir işbirliği sonucu rakı şişesi ile su şişesini değiştirmeyi başarmışlardı. Bir 'büyük', çarşafı yeni değiştirilen Kaya'nın yatağına sahibinden önce girmiş kuzu kuzu yatıyordu. İş olup bittikten sonra:

"Getir Tayfurcuğum şu kumbarayı!" dedi Okutman, "Haklısın, ihmal ettin kaç gündür!"

Bir avuç ufak parayı saymadan kaydırıp delikten. Dedesi saymamıştı coşkunkluktan; ama Tayfur hiç kaçırmamıştı. Tam altı yüz yirmi beş kuruştı:

"Yaşa benim keçi sakallı dedeciğim! Hay ömrüne bereket!"

ON DOKUZ

Kont'un gezinti saatleri, İsmail'in işine göre ayarlanınca daha düzene girmiş görünüyordu. Öğleden önce dokuzda başlayıp on ikide dönülüyordu apartmana. Öğleden sonra ikide çıkılıyordu. Üç saat da bu gezinti sürüyordu; ama en yorucusu da bu oluyordu işte. Yalçın'la Tankut son günlerde Naci'nin çağrısı üzerine park gezintilerine katılmışlar, Kont'la yakından ilişki kurmuşlardı. Bu tanışmayı bir sahneye koyucu ustalığıyla yürüten Dümen Naci, çukulatayla İsmail'i yola getirirken, pastırmayla da Kont'u yumuşatmış, pamuğa döndürmüştü.

Bir gün, parka gezmeye gelen rejisör Hüseyin Hulki oradan geçerken güzel bir rastlantıymış gibi yanlarına sokulmuştu.

"Ooo, merhaba çocuklar!" dan sonra, "Nasılsınız, napıyorsunuz?" diye sürdürmüş, "Ne güzel bir hava, kış ortasında da demek böyle güzel havalar olurmuş."

Sonra da, sözü köpeğin üstüne aktarmıştı.

Köpek de ne köpekti yani... Güzeldi, besiliydi, üstelik çok da usluysu. Hiç de havlamıyordu. Ne terbiyeli köpekti bu böyle. Adı neydi? Kont'tu! Aman ne güzel de bir addı! Kim koymuştu? Nereliydi, nereden gelmişti? Bu çocuk da kimdi, kimin nesiydi? Demek, köpek hiç sözünden çıkmıyordu İsmail'in. Çıksa bile bir parça iyi kıyılmış bir dilim pastırma ile yola gelebiliyordu, öyle mi? Tam *Dağların Kızı* için biçilmiş kaptandı bu Kont. Roller, hemen o gün bölüşülmüştü. Ertesi gün provalara parkta başlanılmıştı, öğleden sonra da sürmüştü. Bir hafta içinde bütün oyuncularını tanımıştı Kont. Her birinin elinden pastırma almasını, pastırmayı kimde görürse peşine takılmasını öğrenmişti.

Bir gün İsmail, Harbiye Tiyatrosu'nun önünden Kont'la geçerken kapının önünde Yalçın'la Tankut'a raslamıştı. Yanlarında Naci de vardı. Aman ne raslantı! Kont onları görünce sevincinden bayram etmişti. Tam acıktığı bir zamandı. Onların her birinde de ikişer, üçer dilim pastırma vardı. Her on adımda bir dilim pastırmaya hak kazanan Kont birinci perdedeki yerine çıkıp oturmuştu. Hem de şöminenin başına. Parkta tanıştığı başrole çıkan Gülsarı da ordaydı ve elinde pastırmaların kuşgözü denilen türünden olanı vardı. Kokmasını diye çemenini sıyırmış, çantasına öyle koymuştu. Kont, bu tür pastırmayı daha da çok sevdi. Çemenden hiç hoşlanmıyordu çünkü. Bundan sonra Gülsarı'ya nerde rastlarsa aklına hep bu kuşgözü pastırma gelecekti. Belki bu yüzden, belki de gerçek dişi olduğu için onu herkesten çok sevecek, ondan hiç ayrılmayacaktı. İsmail mi? İsmail başkaydı canım. O, biraz da kardeş, akraba, Züriye, apartman, köpeksaray demekti. Cızbız köfte, sinirsiz bonfile, kapı yoldaşı, kaşık arkadaşı anlamına da gelirdi; ama Gülsarı da ne Gülsarı'ydı be. Bir yerden tanıyordu onu. Nerden olabilirdi? Hele bir koklasın. Tamam! Hav hav hav! Namus Apartmanı'ndan. Havlamak gerekir miydi her

görüşünde... Yok, böyle pastırma veren besili sallı at gibi bir karıya havlamak. Ayıptı sahneye adım atmış bir yaratık için. Gülsarı, Suzan'ın sahne adıydı.

Züriye Kadın, ertesi gün Suzan'ın çaldığı zile koşmuş, kapıda dikiliyordu:

"Buyur," dedi, "durma kapıda öyle. Gir içeri."

A, nasıl lâftı bu? Ne işi vardı Züriye'nin içerde? Temizlik-se, bu evin sürekli temizlikçisi vardı: Şükriye. Yoksa, ona yol mu veriyordu? Hiç belli olmazdı bu zengin şehirli.

"Yok Suzan Hanım, ırahatsız etmeyim."

"Nasıl söz o öyle? Rahatsızlık da ne demek?.. Hele gir, otur. Canım, çıkarmadan gir. İçeri canım. Salona. Eeee! Hoş geldin! Nasılsın? Bir evin içindeyiz; ama karşı, karşılıklı oturup konuşamıyoruz!"

"Öyle oluyor, Suzan hanımcığım..."

"Oğlun nasıl, maşallah çok akıllı, çok terbiyeli çocuk. Dün geçerken bizim tiyatroya uğramış da... Kont da vardı yanında. Gelişmiş, koskocaman adam olmuş!"

"Sayenizde Hanımcığım."

"İsmail bize uğradığını söyledi mi sana?"

"Yooo! Söylemedi!"

"Hele bak şuna! Ağzı da sıkı mı sıkı!"

"Öyledir."

"Bak Züriye Kadın, bu Kont var ya..."

"Vaar..."

"Bu Kont, bizim tiyatroya gelip gidecek İsmail'le. Her gün bir iki saat, o kadar."

"Babası duyarsa öldürür bizi. Hele Hacı Efendi bi duyarsa, kovar apartımanından. Kışta kıyamette çoluk çocuk sokakta kalırız sonra."

"Hiç korkma sen. Hacı benim sözümünden kolay kolay çıkmaz; amma sırası var daha. Bu köpek İsmail'le gelip gidecek bizim tiyatroya."

"Ah hanımcığım, siz akli başında kişilersiniz. Hacı bize

emanet etmiş bu köpeği. Demez mi ki bu köpek... Hâşâ, bu Kont..."

"Canım, Züriye Kadıncığım, bu köpeğin İsmail'le gezmesine bir şey dediği var mı Hacı'nın?"

"Olmaz olur mu; var. Hep bizim Durmuş gezdirir beller onu. Köpeklen birlik bizim herif de evden çıkar gider."

"Demek, kitabına uydurmaya başlamışsınız. Köpek gezsın de nerde gezerse gezsın. Yani demek istiyorum ki, bunu şimdilik sen bil, sonra babasına gerekirse ilerde Hacı'ya da söyleriz."

Züriye susuyordu. Susması da gerekirdi. Peki; ama bu sıkıntıya ne karşılığı girecekti. Üç beş bi şey çıkmayacak mıydı? Hiç olmazsa oğlanın üstü başı...

"Bak Züriye Kadın. Ben ne zamandır bırakmıştım bu tiyatroyu... Konuk oyuncu olarak oynuyorum şimdi. Hoca tiyatroya döndü de..."

Tiyatro neydi? Konuk oyuncu da kim oluyordu? Biraz anlar gibi oldu sonunda. Suzan Hanım'a konuklar gelmiş gitmişti ya geceleri... İçerde ne halt işlemişlerse işlemişlerdi. Şimdi de konukluğa Suzan gidiyordu demek onlara. İyi; ama İsmail'i de mi götürecekti konukluğa? Kont... Ya Kont'a ne oluyordu?..

"Ne kalın gafalı gariyim ben!" diye düşündü, "Bu hanımlar konukluğa giderkene köpeklen gitmezler mi? Sokaklarda bile köpeklen gezmezler mi bunlar? Köpeğin zincirine kendi yapışacağı yerde, İsmail'le tutturacak. Hem de tutar İsmail'im. Tutmak yakışır da aslanıma."

Birden kalktı yerinden Suzan. Bavula benzer bir çanta getirdi. Cıırrrttt!.. Çekti fermuarını. İçinden kalın mı kalın bir kazak çıkardı. Bir iki takım da çamaşır. Çorap, ayakkabı...

"Kont'la çıkarken bunları giyecek oğlun, anladın mı?"

"Sağol, eksik olma hanımcığım!"

"Hepsi bu kadar değil. Şunları da tiyatrodaki giyecek sonra. Bunlar dağ giysileri..."

“Sağol! Çok güzel! Ne yakışır İsmail’ime bunlar... Hiçbirinden aşşa kalmaz bunları giydi mi. Kimbilir nasıl da yüreklendir...”

“Sık sık da yıkarsın onu... Tertemiz gelir tiyatroya... Çok da sevimli çocuk!”

“Öyledir yavrum.”

“Ben tiyatroda konuştum Hulki Bey’le. Bu köpek için oyun süresince aylık çıkacak...”

Bekliyordu böyle bi şey Züriye Kadın. Bekliyordu ya, oğlu içindi beklediği. Demek köpeğe, elin itine aylık vardı da oğluna yoktu. Böyleydi bunnar işte! Köpeğin hassiyeti vardı da, insanın hassiyeti yoktu bunnarın arasında. Köfteyi, külbastıyı, kemiksuyuna çorbayı, paparayı köpeğe yidirirler, insanı aç gezdirirlerdi. Dur seen!..

“Köpeğin aylığı mı dedin Suzan Hanım? Köpek ne edecekmiş aylığı? Bakımsa bakımı benim üzerimde... Yediği önünde, yimediği ardında. Aylığı kışına mı sokacakmış, hâşâ huzurundan!..”

“Öyleyse, biz sana verelim de...”

“Gerisine karışma.”

Sözleşme, yarı özel, yarı tüzel böylece yapılmış, bitmiş oluyordu. Oyun başlayıncaya kadar, basma en küçük bir sızıntı yansımamıştı; ama başladığı gün de altüst oldu ortalık. Haftalık Es dergisinin kapağındaki iki baş, okuyuculara şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Bakanlardan biri Kont’un, öbürü de İsmail’in yün kukuletalı başıydı. Naci bütün isteklerine karşın, sahneye çıkamamıştı; ama bir yönetici olarak cebini doldurmuştu. Her gece tiyatroya belli saatlerde geliyordu İsmail’le. Kont’un menajeri olarak önemli kişiler gibi fuayede buzlu konyağını çekiyordu.

Dağların Kızı, Gülsarı’ydı; yani, oyunda İsmail’in anası. İsmail’in ilk kez geçim sıkıntısı çekmeyen, ekmek derdi, üstbaş hesabı düşünmeyen bir ana tarafından öpülmesiydi provalar-

daki bu öpüşler, göğsüne bastıra bastıra... Anası ünlü bir dağcı, kayakçıydı. Kışlarını İsviçre’de geçiren, parasının hesabını bilmeyen bir kral dulu... Ne kralı? Öyle kuşak krallarından değil, ham film kralı... Fabrikaları birçok memleketlere, filmler çevirmeleri için ham film satıyordu... Üstelik Türkiye’ye de... Dağ tiryakisi, çam hayranı olan bu dilber kral dulu, Yeşilçam’ı da duymuş, burdan geçip Uludağ’a da çıkmayı düşünüyordu oyunun bir tablosunda. Pek doğal ki sevimli ve sevgili oğlu İsmail’le yani oyundaki adı Danyal’la birlikte. İşte bu yüzden daha genel provenın sabahında Yeşilçamcılar peşine düştüler. Büyük ünlülerin yetiştiği Maçka, Nişantaş, Şişli sosyetesini tarandı, izine adresine raslayamadılar. Taksim, Talimhane’den geçmişler, bir daha dönememişlerdi geriye. İstanbul’un genişleşme, kentleşme planına uyarak geçtiler. Etiler’e, Levent’lere, Merter’lere, Bahçelievler’e, Şirinevler’e, Altınevler’e. Sonra atladılar karşıya. Onlar İsmail’in adresini araya dursunlar, oyunun ünü yayıldıkça yayıldı, yalnız mumun ışığı dibini tutmadığı gibi oyunun ünü de Namus Apartmanı’nda duyulmadı. Bu vurdumduymazlıkta, Suzan’dan çok Züriye’nin rolü önemliydi. Kont, her zamandan daha çok ev işlerine, çocuk ürkütme, kiracı kaçırma, konuk kovalama işlerine hız vermişti. Hacı Sudûri’nin geleceği saatler mutlaka merdiven başına bağlanıyor, ısırgan otu verilmiş gibi gelene geçene saldırıyordu. O günlerde Kadriye Hanım’ın, torunu İlhan’la birlikte apartmandan Kont’un ününü tazeledi ev sahibinin yanında. Boşalttığı daireye aşağı yukarı iki kat kirayla filitreli sigara kaçakçılığı yapan birini buldu. Bu adam aslında sigara değil tabanca kaçakçısıydı. Altı aylık kirayı birden verisi Hacı Sudûri’nin, kimlik incelemesini önlemişti. Bütün kaçakçıların Urfa Antep sınırlarında sırt hamallığı yapmadığını bilecek kadar da hayat bilgisine sahipti, üç apartman sahipliği yanında. Kaçakçı olsun da çamurdan olsundu. Yakalanırsa eskaza, içeri giderdi. Hani gitmezdi ya... Hadi gitti diyelim; bir oturumda

tahliye kararı çıkarılırdı. Hangi kanun kaçakçılara yataklık edilmesi için evsahiplerini zorlayabilirdi.

Durmuş Efendi birden rahatlayıvermişti. Bu rahatlığın nereden geldiğini anlayamamış, anlamak için de kafacığını yormamıştı. Üstü başı kendiliğinden düzelivermişti birden. Doktor'un pantolonu, Bakkal Gafur'un ceketi, Kaya'nın naylon gömleği derken öbür apartman kapıcıları ile köşede Bolulular'ın toplandığı kahveye gidecek, şunun bunun yüzüne bakıp merhaba diyecek hale gelmişti.

Sokak fotoğrafçılarından biri *Dağların Kızı*'ndaki köpeğe benzetip bir gün Kont'un fotoğrafını çekmeye kalkması Naci Dümen'i yeni tedbirler almaya zorlamıştı. Köpek köpeğe benzemez miydi? Bir apartman bekçiliğine razı olmuş 'mütevazî' bir köpeği hâşâ huzurdan bir tiyatro köpeğine nasıl benzetir de, resmini çekerd? Bir toplum polisi görevseverliğiyle elinden makinesini almakla kalmamış, kısaca ne çocuğu, kimin çocuğu olduğunu da kulağına söyleyivermişti.

Bu olaydan sonra artık yayan yapıldak İsmail'in elinde tiyatroya gidip gelemezdi Kont. Köşebaşından önceleri taksiyle, sonraları da Suzan'ın özel arabasına ustaca binerek gidip gelmeye başladı. Naci sürücünün yanında oturuyor, İsmail her zaman olduğu gibi Kont'u sağına alıyordu. Kont'un arabaya alışması öyle kolay olmadı. Züriye bir iki gün aç bıraktı onu, ağırlık pastırmaya verildi. Bereket, tiyatrodaki pastırma tüketimi hemen hemen yarıya düşmüştü. Kont artık alkışla yetiniyordu bütün oyuncular gibi. Onun pastırmasını genç oyuncular bölüşüyorlardı yemek yemeye vakit bulamadıklarından! Kont, bu oyuncular belki acemi olduklarından, kimbilir belki de pastırmaya ölçüyü kaçırmaya ortak olduklarından... Bir gün sahnede durup dururken hır çıkarmış, tam üzerine saldıracağı sırada oyuncunun yerine Naci'yi sürüvermişti yönetmen... Ve en sonunda, Naci de İsmail'den sonra sahneye adımını atmıştı. İlk işi de, İsmail'i eleştirmek oldu apartman dönüşü. Ertesi gün Erman Han'ın aralığındaki kahveye

gitmiş, figüranlarla pişpirik oynamıştı. *Es* dergisinin soruşturmasına verdiği cevaplar tiyatrocuları çok sinirlendirmişti. Pek yakında beyazperdeye geçeceğini söylüyor, tiyatroda aradığını bulamadığını açıklıyordu. Aradığının ne olduğunu sormak hiçbir muhabirin aklına gelmemişti. Oysa çok bir şey değildi bu: Amerikan barı olan tek odalı bir garsoniyer...

YİRMİ

Dağların Kızı'nın ünü ilk kez Doktor'un karısı Jülide'nin kulağına çalındı. Bu oyunda başrolü oynayan Gülsarı'nın tıpkı tıpkısına Suzan'a benzediğini söylemişti bir gün Kaptan. Nerden nereye!.. Oysa Kaptan'ın ne tiyatroya gidecek zamanı vardı Türkiye'de, ne de oyuncularını tanıyacak sanatçı severliği. Sırf kıskançlık yüzünden, ertesi akşam için üç bilet aldırdı, ön sıralardan. Kocasını hastaneden, muayenehaneden yorgun dö-nüyor, erkenden, gazete bile okuyamadan uyuyordu. Zaten başı hoş değildi okumak yazmakla. Uzmanlık sınavlarından sonra üniversitedeyken para verip almak zorunda kaldığı ki-tapları sahaflarda okutmuştu. Zaman ilerlemiş, eski kitaplar geçerliliğini yitirmişti. İlaç prospektüsleri kitabın yerini almış-tı, bu yirminci yüzyılın son diliminde. Jülide'nin tiyatro için bilet aldığını kızından duyan Cahide de üç bilet almıştı ön sı-radandan. Meraklıydı oyuncu kızların giydikleri ayakkaplara. En ön sıra olmazsa zaten gitmezdi. Madem bilet karaborsası var-

dı, parayı verir, en iyi yerin biletini alırdı. Gafur sevmezdi tiyatroyu. Saza meraklıydı o. Oysa, tiyatroyu da severdi o. Karısı doya doya baktırmazdı ki sahnedeki kızlara. Sevişme sahneleri oldu mu yan yan bakar, daldırıp daldırmadığını dikizlerdi. Gitse de yalnız giderdi tiyatrolara. Mehpare, Gafur'dan duymuştu karısı Cahide'nin bilet alıp cuma akşamı tiyaroya gideceğini. O akşam erkenden geleceğini söylemişti. Yağma vardı. Cahide tiyatroya gidecek, o da arka sokaklardaki karılar gibi kapı aralığından, karısının elinden yakasını kurtaran zamparasını bekleyecekti. Üç bilet de o aldı, parmağını yer krokisine basa basa tam ortalarından... Bir yanına oğlunu alacaktı. Bir yanına kocasını... Bilet alıp da dönerken vitrindeki resimlere gözü ilişmişti. Şu kadın, dur bakiim... Şu kumral kadın, kısrak gibi kadın yani... Gözü bir yerden ısıırıyordu. Nerden acaba? Biçimli kalçalarına takıldı bakışları. Bu kalçalara bir gece, bir sabah, belki de bir akşam iğne yapmışa benziyordu. Güzel kadındı haaa... Yani kendine uyku hıyıyla kıyan Amerikan artisti gibi... Dur hele... Suzan'a mı benziyordu yoksa?.. Yok canım. Suzan neredeee, bu kadın nerde... Hem de bu genç kızdı. Öyle olmasa Dağların Kızı olabilir miydi? Olsa olsa, dağların karısı olurdu o zaman.

Namus Apartmanı'ndan tam üç kadın, beş çocuk... Eğer çocuktan sayılırsa Suzan'ın yanında çalışan Şükriye ve dört kardeşi... Etti on çocuk. Sanki sözleşmiş gibi, hemen aynı dakikalarda girdiler salona. Şükriye'yle kardeşleri Şakir, Saim, Saime ve Ömer'in biletleri yoktu, bir kartla girmişlerdi. Suzan Abla vermişti onlara... Biraz gerilerde kalmışlardı; ama olsun. Gişe erkenden kapandı. Zaten on beş gün sonrasının biletleri satılıyordu.

Çocuklar birbirlerini görmüşler, çürük dişlerini göstererek bakışmışlardı. Ziller çalınmış, kadife perde çekilmişti. Alacakaranlıkta kar yağıyordu sahneye. Düpedüz kar yağar gibi yağıyordu. Tül perdeydi bu, onu da çektiler. Karların içinde bir dağ evi. Tam ev değil de, ekmek bıçağı ile çatısından aşağısı

kesilmiş gibi yarım ev... Daha doğrusu bir ev içi... Alev alev yanan bir ocak... Yaşlı, zengin bir adam ocak başında... Yanına özel sekreteri giriyor hemen. Telgraflar, mektuplar okunuyor. Doktorlara telgraflar çekiliyor. Adam hasta demek. Bu kadar zenginlik, bu kadar şatafat para etmiyor. Oysa ürettiği ham filimler para ediyor. İsviçre'nin dağlarını Avrupalı, Amerikalı milyonerlere bırakıp da Uludağ'ı bir denese nasıl olur? Doktorla konuşuyor telefonda... Sert buluyor Türkiye'nin havasını. Türkler'i de sert buluyor; ama Türkiye, yeryüzünde en çok ham film tüketen memleket... Mutlaka gitmeli Türkiye'ye... Doktor yasak ediyor. Doktor da kim oluyor? Hemen bir emir, doktor gitsin, yerine bu işe evet diyecek başka bir doktor gelsin. Böyle bir doktor dışa dönük komprador bir doktor olabilir. En temiz komprador çıksa çıksa geri bırakılmış memleketlerden çıkar. Gelsin beyin takımı ihraç eden Türkiye'den bir doktor! Gelmesine geliyor; ama Kayserili... Erciyes Dağı dururken Uludağ'ı salık verecek değil ya... Oysa, ham film tüketen merkezlere yakın bir dağ gerek, ham film kralına. Bir şerbetçi, nabza göre şerbet veren bir profesör gerek hastaya önce. Kayserili Doktor Erciyes'i bırakıp başka bir isim buluyor, tel çekiliyor sonunda Kayseri'ye. Erciyes gibi tepesi buz takkeli, beyni donmuş bir beyin takımı sözcüsü geliyor. Serap'a söz. Sözün salatası da dahil. Yetmiş yedi türünü bilen şerbetçi söylüyor da söylüyor. Bu söz kalabalığın üstüne hastanın karısı Gülsarı giriyor içeri.

Sözcü sözünü ona göre ayarlamayı düşünürken bakışlarından ona söz geçiremeyeceğini anlıyor.

"Hanımefendi, bir şerbet de siz buyurmaz mısınız?"

Müslüman mahallesinde salyangoz satılmadığı gibi, terciye de tere satılmayacağını öğrenmeye politikadan vakit bulamayan şerbetçi profesörün elinden şerbetini alıp nabzını saya saya içiriyorlar. Kendi şerbetini kendi içen profesör kurtuluşu ancak kendi gibi bir profesör doktorun kabinesinde buluyor. Böylece, o da rahatlıyor memleket de.

YİRMİ BİR

Birinci perdenin ilk sahnesini çok ağır bulan seyirciler, oyunun ne tür bir oyun olduğunu bir süre düşündüler. Birbirlerine bakıp ne yapılması gerektiğini bakışlarıyla soruştururken münasebetsizin biri ellerini, belki de sinirden şöyle bir şaklatacak oldu. Bir alkış, bir alkış... Güzel, çok güzel oynadığını sanan profesör, yerleşti mi sahneye, indirebilirsen indir! Herhangi köpekçe bir karşılığı önlemek için Kont'un soyunma odasında bekleyen Naci Dümen, buzlu konyağını bıraktığı gibi fırladı yerinden. İsmail'le köpeği kuliste sıralarını beklerken görünce biraz rahatlayıp alargada durdu. Daha Suzan Ab-la bile çıkmamıştı sahneye. Bir de saatine baktı ki, her akşamdan tam beş buçuk dakika geriye atmış oyun.

"Ulan Hırbo!" diye el attı kulisten, "Ulan, bizim dakkamız para be! Alacak mısın voltanı, yoksa façanı indireyim mi aşağı!"

Bereket ki, ek küfürleri seyirciler duymamıştı alkıştan. Şer-

betçi profesör uzatır da uzatır. Rol keser de keser. Naci uyardı ister istemez:

"Heeey!.. Alkışlama dalgası final sonunda. Geç kulise de, Suzan'ı bekle, deve!"

Suflör deliğinden kolunu uzatıp tuttuğu gibi aldı altına. Sahne bodrumundan sürüye sürüye çıkardı dışarı.

"Gir Suzan Abla!" dedi, "Sıra senin."

Gerçek alkış o zaman kopmuştu işte.

"Mon Blanlar'ı bırakıp bir yere gidemem..." diye başlayınca rolüne, tısss! Kimmiş o alkışlayan?.. Nerdeymiş?.. Salon boş muymuş, dolu muymuş?.. Çıt yok!

Danyal, yani İsmail, ne olur ne olmaz diye o zamana kadar yapıştığı tasmayı sıyırdı Kont'un başından. Peşinden geleceğinden hiç kuşkusu olmadığı halde cebindeki kâğıda sarılı pastırmalardan el yordamıyla bir dilimini çekip gösterdi Kont'a... Alkışa alışmış olan Kont hazırdı sahneye girmeye zaten. Sıranın kendisinde olduğunu herkesten önce biliyordu. Başıyla İsmail'i iterek:

"Gir, artık uzatma!" demek istedi.

"Anneee!.." diye koşarak giren İsmail'in arkasından sıçrayarak daldı içeri. Her akşam olduğu gibi bir tur atıp Gülsarı'nın ayaklarının dibine yatacaktı. Yatmadı. Başını salona çevirip soludu. Bir apartıman kokusu gelmişti burnuna. Keskin bir Namus Apartmanı kokusu. Bu ışıklar olmasa, kendisini apartmanın merdiven başında sanacaktı. Yoksa, bağlı mıydı trabzanlara? Başını bir iki kez salladı. Baş boştaydı. Ne tasma vardı, ne zincir... Koku... Apartıman kadınlarının, daha çok da apartıman çocuklarının kokusuydu... Bu keskin koku, deliye döndürmüştü Kont'u. Ham film kralı pastırma gösteriyor, yatacağı yeri işaretliyordu. Hem de en nefis pastırmaydı uzattığı. Bakışlarıyla ayaklarının dibine yatmasını istiyordu.

Yoksa, sınava mı çekmişti onu Züriye Kadın? Hem korkardı ondan, hem sayardı. Onun da kokusunu alır gibi olmuştu. Bilirdi şaşırtmak için hep üst katlardakilerin entarilerini, elbi-

selerini giyerdi; ama gene de onun özkokusunu, esanssız kolonyasız ter kokusunu tanırdı. Salonda olabilirdi, çok çeşitli kokular vardı çünkü... Eğer bir baksa şu kalabalığın içinden bulup çıkarabilir miydi onu?

Baktı, baktı!.. Karanlıktı salon. Gözlerini kısarak baktı. Şaşılacak şey!.. Bütün apartman çocukları buradaydı. Dilber, Seval, Arif, Sevim, Yavuz, Ömer, Saim, Saime, Şakir... Hatta Şükriye... Bu kadar apartman çocuğu burda olunca ona da bir iş düşüyordu artık. Atlamak, üzerlerine saldırmak; ama hepsinden de önce havlamak.

"Hav hav hav hav!"

Sahneden bütün hızıyla sıçradı seyircilerin üstüne. En biçimli yerde Arif vardı, yanında da kardeşi. Bir elini onun üzerine attı. Bir elini Sevim'in üzerine. Dişlerini Cahide'nin baldırına geçirmişti. Onlara bu zaparta yeterdi. Kalkıp kaçanların arasında Jülide'yi gördü. Çocuklarını ellerinden tutmuş kapıya doğru sürüklüyordu. Nasıl kaçardı Kont görevden:

"Hav hav hav hav..."

Teker teker aradı buldu apartmandakileri kalabalığın arasından. Bulduğunu belirtmek bu zor işin üstesinden geldiğini onaylatmak için her yakaladığından bir parça kopardı. Kiminin eteğinden, kiminin çorabından, ayakkabısından, çantasından... Asıl görevi buydu onun. Tiyatroculuk, sadece amatörce bir hevesti. Bunu böyle bilmeliydi seyirciler.

Ne işleri vardı apartmanı bırakıp da buralarda? Hacı Sudûri kimlerle cebelleşecek, kimlerle boğuşacaktı? Bu soğukta sıcacık apartmanı bırakıp gelenler, değer bilmez yaratıklar sizi!..

Boş salonun kapısından, gidenlerin arkasından bir süre havladıktan sonra sahneye döndü. Neden suratlarını asmışlardı bunlar? İyi etmemiş miydi yani? Şaşkınlıktan hamlayıp kalmış olan ham film kralının ayaklarının dibine uzandı. Kendisi de hamlamıştı son günlerde. Bu kapalı hava sinirlerini bozmuş, onu lapacı uyuşuk bir burjuva sanatçısı yapmıştı. Her gün üç kilo et yese de, hak edip yiyordu. Niteliği, yetene-

gi olan üstün bir bekçinin bu kadara da hakkı olmalıydı. Ona kimse sosyete köpeği diyemezdi.

İyi; ama neredeydi bu İsmail? Çocuklara katılmış, o da kaçmış mıydı?.. Peki, ona ne oluyordu? Onun görevi, kendisinden ayrılmamak değil miydi? O kaçsa bile, Naci onu nasıl bırakır, giderdi? O nerdeydi, O Dümenci?

Hele şükür! Geliyorlar ikisi de. Oyuna başlayabilirdi artık; ama neden kızınıştı bu Naci? Neden kaşları çatık, suratı asıktı?

“Ulan, itoğlu it!” dedi, “Köpekliğin sırası mıydı!.. O işi yapacak binlerce köpek varken memlekette!.. Halkın paçasına saldıran bunca köpek! Bir de yatmış, ocak başına rol kesiyor hergele! Kalk, sittir ulan! Hani nerde halk be! Kim var ki karşında kime oynuyorsun?”

“Havvv...”

Demek, minnete geçmedi bunca cakalar, havlamalar... Bir daha mı... Onları güldürüp eğlendirmek varken... Beni öldürmeli, dövmeli değil!..

Bir daha mı? En iyisi, sahnede seyircilere başını çevirip bakmamak. Onlardan koku alsam bile, sahneden indikten sonra kokuyu yerli yerine koyup değerlendirmek... Para verip seni seyretmeye gelenlerin üzerine atlamamak! Hele hele çocuklara hiç mi hiç sataşmamak.

Çocuklar üzerinde durup düşünmeyi gereksiz bulan yönetmenler kapıya şöyle bir tabela asmışlardı:

“On iki yaşından küçük çocuklar giremez!”

O gün bugün yasak edilmişti çocukların tiyatroya girmesi, yasaklamanın nedenleri üzerinde fazla durulmadan. Onlar için özel tiyatrolar açılrsa da bir daha ham film krallarının köpekleri çocuklara gösterilmedi. Kuşak krallarının taçlı kraliçeleri masalları yutturulmak gelenek haline getirildi.

YİRMİ İKİ

Tam, Hacı Sudûri'nin geleceği saatlerdi. Kont geceleri işten yorgun dönüyor, İsmail yatar yatmaz bu saatlere kadar uyuyordu. Her ikisini de yedirmiş, içirmiş, çocuk bahçesine doğru geziye çıkarmıştı. Eh, rahattı artık Züriye Kadın. Durmuş'un da buralarda olması doğru olmazdı. Öyle ya, "Nerde Durmuş?" deyince, "Kont'u gezdiriyor." diyebilmeliydi Züriye. Yeni başörtüsünü doladı başına. Sabunlu su yaptı, ovdu parlattı. Giriş katını paspasladı. Ellerini de sabunladıktan sonra, yeni hırkasını giydi, dikildi kapının önüne. Karşı apartmanın Huriye'sinin kulağı delikti, ortalık tenhalaştıkça birbirine giderler, gelirler, iki lâf ederlerdi. Bütün kapıcı karılarının gözü Züriye'deydi son günlerde. Ne oluyordu, boyuna giyim kuşam donanıyor, saçları taranıyor, eli yüzü sabunlanıyor, dediklerine göre kremleniyordu. Ah bu Suzan Hanım, almıştı Züriye'yi avucunun içine, onu da kendisine benzetiyordu.

Dışardan böyle görünüyordu ya, "Asıl avucunun içine alan Züriye!" diyenler de yok değildi. En başta Durmuş Efen-

di. "Bu kadın değil apartımanı, memleketi idare eder." derdi. Hemi de ederdi. Dili bir karış dışarda olan İdris de böyle düşünüyordu. Artık "Köpek çobanı, it sürücüsü..." diyemiyordu Durmuş'a. Giydiği lacivertlerin, kız marka mı, tek yıldız mı olduğuna, ceketini iki parmağının arasına alıp cigara sarar gibi sürtüştüre sürtüştüre bakıyor, "Daş gibi kumaş!" diye hayranlığını açığa vurmaktan çekinmiyordu.

Bugün amma da işliyordu bu kapı. Postacısından tut çöpçüsüne kadar... Suzan Hanım'a telefoncu, Kaptanlar'a Singer tamircisi hep bugünü bulmuştı. Hele Cahide'ye durmadan çıkanlar... İstanbul'un yağını, şekerini, sigarasını, rakısını sanki bu kadın dağıtıyordu. Doktor'u bir hastası arıyordu gelip gidip. Bu adamın bir muayenehanesi vardı elbet. Sor tilifon numeresini, sor adresesini söylesin Züriye!

"Kimi arayıyoruz?"

Üç yabancı kadın dikiliyordu kapının önünde. Ay-Yıldız'dan çıkmışlardı. Bayağı da yüksek karılardı bunlar... Böyle, köy ağzıyla konuşulmazdı bu kadınlarla. Züriye 'helve' demesini de bilirdi, 'halva' demesini de...

"Kimi arıyorsunuz?"

"Siz kimsiniz? Kapıcı mı? Çok güzel! Kapıcının hanımı mı?.. Zararı yok. Bu apartımanda kimler oturuyor, yani kadınlar olaraktan..."

Nasıl soruyordu bu? Kürklüsü de, beğenmemiştı bu soruyu.

"Yani efendim," dedi, "bu apartımanda çalışan kadınlar var mı?"

"Olmaz olur mu, var." dedi Züriye.

Üçüncüsü daha genççeydi, daha da uyanık... Az önce sözü kesilmiş de ulamak için sırada bekliyormuş gibi, birden girdi aralarına:

"Osmanlı erkeğinin çok kadını nikâhı altında bulundurmasının tek amacı, dinin ona bahşettiği özgürlüğü keyfince kullanmak tutkusundan mı ileri geliyor sanıyorsunuz siz? Yoo, böyleyse aldanıyorsunuz!"

Dışarda sürüp giden tartışma, gittikçe kızışıyordu. Züriye'yle ilk konuşan kırmızı paltolusu:

"Pederşahi aileliğin en tabii sonucu bu... Canı çeker tek karı alır, durumu elindeyse dokuz karı alır."

Üçüncüsü, onları suçlandırırçasına sordu:

"Yani, bunun altında cemiyetten gelen bir zorunluluk yok mu demek istiyorsunuz?"

Kürklüsü, alınmıştı bu çıkıştan:

"Kardeş," dedi, "erkek bir defa bizden güçlü mü, değil mi?"

Anladığı halde sordu kırmızılı:

"Ne bakımdan?"

"Ne bakımdan olacak, o bakımdan."

Gölüyordu kırmızılı:

"Bütün erkekler, bizim efendi gibi ise bu tezin savunulacak hiçbir yanını göremiyorum."

"Müstesnalara bi diyeceğim yok. Eğer bizim efendiyi misal gösterirsen, çeneni açacak gücü bulamazsın. Erkek her zaman kadından bu bakımdan güçlüdür."

Onları dinleyen üçüncü, sırf onlara karşı olduğunu belirtmek, kendisinin de bu konuda söyleyecek önemli bir görüşü olduğunu ispatlamak için:

"Konuyu yanlış aldınız ele..." dedi, "Erkeğin güçlülüğü yataktaki başarısından gelmiyor, yıllar süren cinsel gücünden geliyor. Sendikalar bile kadını yirmi yılda, bilemedin on beş yılda emekliye çıkarmayı düşünüyorlar."

"İşçi haklı."

"Yok, erkek haklı."

"Hiçbiri değil de diyebiliriz. Kadın üretim aracıdır, solcular gibi düşünürsek; bir eve ne kadar çok kadın girerse üretim o kadar artar."

"Çocuk üretimi mi?"

"Evet, çocuk üretimi; çünkü o da Doğulu mantığına göre on beş yaşına girmeden üretimde yerini alacak. Onlar diyorlar

ki, daha da ileri giderek, 'Kadının kurtuluşu, emekçinin kurtuluşuna bağlıdır. Bu düzen her ikisine aynı gözle bakıyor!' diyorlar."

"Haltetmiş onlar. Tabiat kanunlarına karşı duramayız. Onların hayal ettiği düzende de kadın erkek eşitliği olmayacaktır."

"Kadın, gerçek özgürlüğünü, ekonomik bağımsızlığına eriştiği gün elde edecektir. Bir tek koşulla, sömürülmeden... Tam hakkını alarak..."

"Kimden, erkeklerden mi?"

"Düzenden... Düzen bozuk olunca kadının ne farkı kalır sömürülen erkek işçiden?"

"Eğer bunları solcular duyarsa... Bir çapanoğlu vardır içinde, inanmamak gerek... Efendim, tabiat her zaman hükmünü yürütecek ve kadın on beş yıl önce, yani kırk beş yaşlarında bu gerçeği ister istemez tasdik edecektir. Bizim amacımız, kadına hukukî yetkiler, olanaklar sağlayabilmek."

"Boşanmalarda değil mi? Tazminat... Nafaka... Bir gün..."

Merdivenlerden Jülide'nin yeni kürküyle indiğini gören tartışmacılar, bir anda bu apartınana niçin geldiklerini hatırlar gibi oldular:

"Efendim, biz Çalışan Kadınları Koruma Derneği adına dolaşıyoruz. Amacımız, kadının bağımsızlığını ve özgürlüğünü sağlaması için ne gibi..."

Jülide, üçünü de ayrı ayrı süzdükten sonra:

"Dilşat Hanımefendi nasıllar?" diye sordu "Münih'e gideceklerdi de..."

"Şey!.. Henüz gitmediler... Siz nerden tanıyorsunuz?"

"Benim yanımda çalışırdı, Ana Sütünden Yoksun Çocuklar Derneği'nde... Görüyordum gazetelerde... Münih'e ne mak-satla gideceği aşağı yukarı..."

"Aidat için derneğimize... Bilirsiniz, o kadar kadın işçi var oralarda..."

"Buradaki fabrikalar dolaşıldı demek..."

"Bir şey çıkaramadık. Nerdeyse onlar bizden isteyecekler... Dilşat'ın bir Almanya yapması gerekiyordu."

"İyi yolculuklar dilerim. Jülide dersiniz. Beklerim..."

Kapıyı çekip çıktıktan sonra peşinden bir süre baktılar. Kürklüsü:

"Kuzu..." dedi.

"Yok canım, kurt!"

"Anlayamadım..." dedi kırmızılısı, "Ne demek kuzu?"

"Canım, kürkünün kuzu kürkü olduğunu söylemek istedim. Azametine bakarsan, sanki sırtındaki samur kürk!"

Züriye, ocaktaki kuru fasulyeye bir maşrapa su koyduktan sonra karşılarında dikilmişti. Kürklüsü:

"Hanım," dedi, "bu apartımanda kadın var mı?"

Züriye, bir yanlışlık yapmak korkusu ile sorunun, biraz daha açıklanması için duymazcanadan geldi:

"İşe giden mi dediniz... İşine giden kadın, öyle mi? Bilmem ki, çıkıp giderler; ama nereye giderler..."

"Hani her gün belli saatlerde... Diyelim ki, az önce giden kadın... Adını kendisi söyledi... Jülide'ymiş."

"Jülide Hanım..."

"Nereye gider bu kadın?"

"Bu hanım, ara sıra böyle bir çıkar. Elinde naylon çantalarla döner, gelir."

"Yani, alışverişten gelir öyle mi?.."

"Öyle zaar..."

"Çalışmaz demek?"

"Kendisi birçok işi olduğunu sayar döker... O işlerinden de mektuplar gelir; ama sorarsanız, 'Hiçbir işi yok!' derim ben."

"Yani, ev kadını..."

"Öyle."

"Sen?"

"Ben hiçbir şey kadını değilim."

"Yani, çalışmazsın bir yerde..."

"Çalışmam."

"Köyde?"

"Köyde de öyle... Hep ev işi... Tarla, taban... İnek, keçi... Yoğurttu, süttü... Hep ev işi..."

"Demek, ev kadınısın?"

"Neye sayarsan say."

"Hani boş zamanını değerlendirsen köyde... Evde otururken..."

"Boş zaman mı dedin?.. Boş zamanım olmaz ki..."

"Biz ona boş zaman deriz. İşte bu boş zamanlarınızda çorap dokusanız?"

"Dokuruz. Çorap da dokuruz, ellik de..."

"Ellik de ne oluyor?"

"Eldiven." diye düzeltti arkadaşı.

"Boyun atkısı da dokuruz. Karda kışta çocukların boynuna dolamak için."

"Bak bu güzel işte! Boş zamanlarınızda sebze yetiştirseniz evin önünde..."

"Sebze haaa? Ispanak, pırasa, öyle mi? Ekeriz, soğan, sarımsak... Ekmesek olmaz ki, ne yir sora çoluk çocuk?"

"Demek, manavdan almazsınız?"

"Başa mı çıkar? Hem manav nerde, köy yerinde..."

"Sonra peynircilik yapmanız..."

"Herkes kendi peynirini kendi yapar... İneği varsa... Yağını da yapar, yoğurdunu da... Bütün köyler hep bir değil ki... Kimi köy kurak olur, kimi köy kuzey... Çorak olan köyler de olur..."

"Peki, köyü bırakıp geldiniz buralara, burda naparsın bütün gün?"

"Hiiiç. Otururun. Kadın kısmı napar?"

"Hiç olmazsa, çocuk yapıp çocuk büyütse..."

"Zor... Burda çocuk büyütmesi... Variyetin olacak. Yedirilmesi içirmesi, giydirmesi, okutması..."

"Çocuğun olmuyor mu yoksa?"

"Olmaz olur mu? Altı yedi dene oldu."

"Demek, yaşamıyor çocukların?"

"Köyde beşi altısı..."

"Sağ demek?"

"Allah ömür verirse... O zamanlar topraklarımız bereketliydi. Büyüttük onları, everdik. Kimi başka köye gelin gitti. Kimi köyde kaldı. Torun torba, üreyip giderler."

"Bak seenen!.. Demek böyle haaa?"

"Kaç yaşındasın sen?"

"Ne bilem? Ben diyem kırk, sen de elli..."

Konuşmayı kesip koştu kapıya. İsmail gelmişti Kont'la... Sürgüyü çekti:

"Nerde kaldın bu saate kadar?" diye çıkıştı oğluna.

"Bir abi resmimizi çekmek istedi..."

"Sakın haa! Naci Bey kızar."

"Çektirir miyim? Vurdum pazarın içine. Koştular peşimden, ben koşarım, Kont koşar. Herkes durup bize bakar."

Kürklü hanım:

"Gülsarı'nın köpeği bu!" diye bağırdı.

"Bu güzel çocuk da, oğlu Danyal!"

Kont, üzerine bir görev düştüğünü kavramıştı bir anda. İsmail'e nerdeyse sarılacak, belki de altına alıp ezecek bu ayı postuna bürünmüş, kızıl, kıpkızıl palto giymiş kadını.

"Hav hav hav!.."

"Aaa! Havlıyor, o kibar köpek. Nasıl olur?"

"Sahnedede hiç sesi çıkmayan bu uslu, terbiyeli köpek havlıyor haaa!.."

"Havvv!.."

"Götür şunu! Kapat kulübesine de, köftelerini vereyim." dedi Züriye.

Bahçe kapısına doğru yürüdü İsmail:

"Hadi Kont!" dedi, "Gidelim! Önce ben yiyeyim yemeğimi, sonra sen. Yürü!"

Kadınlar, peşlerinden bahçe kapısına kadar yürüdüler. Bir şaşkınlık içinde dalıp kalmışlardı. İşini bitiren İsmail seslendi

bahçeden:

"Anne. Su istiyor Kont!"

"Patlamasın! Yemekten sonra!"

Kürklü kadın büsbütün şaşırmişti:

"Neee?" dedi, "Sana anne mi diyor Danyal?"

Züriye kapıcı odasına doğru yürürken:

"Ne desin bayan?" dedi, "Geldiğimiz günlerde ana diyor-
du; ama şimdi düzeltti. Şehir çocukları gibi anne diyor!"

YİRMİ ÜÇ

Mart çok hızlı girdi, yağmur, sağnak, tipi derken kar... Karlar yumuşar yumuşamaz don bastırdı.

Şeref Apartmanı'nın kömürü tükendi ilkin, sonra Vicdan'ın deposu kazındı. Namus Apartmanı'nın deposundan üç kalorifer idare edilip dururken Züriye kocasına:

"Kuruttun dibini gayri!" dedi, "Yok de de Hacı'ya, başının çaresine baksın!"

Hacı Sudûri üç apartman arasında mekik dokurken gecenin ayazında mekik tezgâhtan fırladı. Hacı Sudûri Orta köy'deki Safa Yurdu'nda aldı soluğu. Soluğu eğer, Safa Yurdu'nda alma olanağı, şurasına burasına dürtülen iğnelerle bulamasaydı bir daha nam-ı nişanı silinir giderdi yeryüzünden. Üstelik geriden öz ve üvey Kont'tan gayri bir canlı yaratık da bırakmadığı için bunca taşınmaz mal bir silik kişi olan karısına kalacak, adını anan, anımsayan tek kişi bulunmayacaktı.

Kaza tam Namus Apartmanı'nın kömür deposunu kontrolle gelirken olmuştu. Dokuz ton kömür bir buçuk ay gibi kısa bir zamanda nasıl tükenirdi. Ne halt ederdi bu Durmuş Efen-

di! Hafta sonunu zor bulur diye kestirip atmıştı. Bu öfkeyle Fesleğen Sokağı'ndan sapıp Hanımefendi Sokağı'na dönerken ızgaraları silinmiş, çarığa dönmüş pabuçlar kaymaz mı!.. İki eliyle başına geçirdiği bere fırlamış, sağlamlıktır diye kazıttığı kafası yamuk yerinden kütlemişti. Yanından hızla geçen 'neyime gerek'çi sürücülerden tam beşincisi, yol tıkaandığı için içindeki sarhoşun işgüzarlığı yüzünden, önce karakola, tanış bir hamiyetli polisin aracılığıyla da ilk yardıma önce Safa Yurdu'na çekilmişti araba. İşe karısı Seniye el koyduktan sonra sonucu, üç apartman hemen hemen aynı ilgiyle beklemiş, iyilik haberini de aynı hayal kırıklığı içinde öğrenmişti.

Her üç apartmanda da bu kazayla ilgili olumlu gelişmeler olmuş, en karışık işler bu durumdan yararlanılarak çözümlenip atılmıştı. Kont'un tiyatroya geçişi, İsmail'in bütün İstanbul'ca harika çocuk olarak benimsenmesi bu günlere rastlar.

Dilber'in on üçüncü yaşma ayak basma hazırlıkları bundan önceki yıldönümlerindekilerden biraz farklı görünüyordu. Hacı'sız geçen günlerin özgürlüğünden ileri geldiğinde kimsenin kuşkusu olmasın!

İlk ayrıcalık, ufak bir ricayla, gelene gidene sataşmaması için Kont'un kulübesine kapatılmasında Züriye'nin gösterdiği kolaylıktı. Neden kırsındı kiracıları Züriye Kadın?.. Kont, yarı gecelere kadar tiyatrodan kalıyordu. Bir iki saat de gündüzleri park gezintileri... Ne demeye bir de merdiven başlarında gelene geçene hırlasındı? İkinci farklılık da, Züriye'nin apartman hizmetinden çıkıp doğrudan doğruya 12 Numara'nın, yani Jülide'nin emrine geçmesi oldu...

Bütün gün çalışmıştı, mutfak işlerinde çarşı pazar alışverişinde. Yufka almış, peynirli, maydonozlu börekler yapmıştı. Jülide kalıp kalıp pastalar dökerken...

Tiyatro rezaleti Kont'un burnundan getirilmişti, Hacı Südüri'nin Safa Yurdu sürgününden faydalanılarak... Naci Bey, kolay kolay deffetmemişti bu terbiyesizliği... Bir gün parkta adamakıllı bir sopa çektikten sonra, apartmanda ne kadar ço-

cuk varsa toplamış, gözlerinin önünde sokak köpeklerine yapılmayacak hakaretler yapmıştı ona... Kont'un en çok kızdığı, o temizlikçi Fatoş'un yetimini eşek gibi sırtına bindirmişti Naci Bey. Zincirini en azdan on çocuğun eline ayrı ayrı tutuşturduktan sonra arpalığa girmiş pazarcı beygiri gibi sopayla kovalamıştı arkasından.

Parkta ettikleriyle öfkesi yatışmayınca eline fırsat geçmiş rejisör yardımcılarını gibi apartman kapısında 'olmadı bir daha' türünden provalara girişmiş, anasından Almanya'da emdiği sütü fitil fitil burnundan getirmişti. Yüz vermeye gelmezdi bu oyuncu takımına... Sahnede üç gece kral rolüne çıksalar, dördüncü gece kendilerini kral sanırlardı. Her oyuncu, İsmail'e benzemezdi ki... Oyun bitiminde tek tek sahneye çıkışlarında en çok alkışlanan İsmail olduğu halde, alkış sarhoşluğuna tutulmayan sadece oydu. Şu pis Alaman köpeği bile alkış töreninden sonra onu şu duruma yükseltmiş, getirmiş, dergi kapaklarına oturtmuş, menejerine bile yukardan bakıyor, uzattığı pastırmaya sosyete doymuşluğu gösteriyor, burun kıvırıyordu; ama ne olursa olsun muma dönmüştü. Doğum gününün çağırılırları arasında İsmail'le birlikte, Naci de unutulmamıştı. Apartmanın ağabeyleri arasındaydı, hatta garajdaki Turgut Abi bile... Halkçı bir anlayışla apartman gazetecisi Çetin'in bile çağırılmasında bir sakınca görülmemişti.

Bu törene doğum günü demektense, doğum gecesi demek daha doğru olacaktı. Apartman dışından katılacak olanlar, hemen yok denecek kadar azdı. Dilber'in sınıf öğretmeni de gelecekti. İsmail'in de konuklar arasında oluşu, bir iki arkadaşıyla katılmasını sağlamıştı. Hele Gülsarı'nın ve kızlarının da bu çağırılırlar arasında oluşu... Katılacakları kesinlik kazansaydı, daha kimler gelmezdi ki... O hinoğlu hin, Okul Müdürü Abdülkadir bile... Törenin en parlak saati bu yüzden tiyatronun dağılımına rastlamıştı; ama çocuklar erkenden gelirler, isterlerse de erkenden kalkıp giderlerdi.

Apartman biçimindeki pasta hava kararmadan gelmiş, or-

tadaki yuvarlak masanın üstüne oturtulmuştu. Jülide, on üç mumu dikmişti apartmanın çevresine. Züriye, ilk kez görüyordu böyle bir tören hazırlığını. Bahaneler yaratıp mutfaktan kaçıyor, salonun kapısından biçimine getirerek bir göz atıp dönüyordu. Balmumundan mı yapılmıştı bu apartman biçimindeki oyuncak? Bu dikilen mumlar da ne işe yarardı, elektrik yanıp dururken. Olsa olsa, son günlerde sık sık kesilen hat-ta uçakların düşmesiyle sonuçlanan elektrik kesilmelerine karşı tedbirdi!

Dilber de, Sevil de, yeni dikilen pırıprırlı giysilerini okuldan gelir gelmez giymişlerdi; ikisi bir örnek giyindikleri için, hangisi içindi bu hazırlıklar belli değildi. Jülide, ikide bir çıkışı-yordu onlara.

“Dolaşmayın ayak altında!.. Kirletmeyin üstünüzü başınızı! Kız Sevil, oynama saçlarınla... Gene bozdun kurdeleni!”

Bütün bunların ablası için düzenlendiğini bilen Sevil, kıskançlıktan, çekememezlikten ne yapacağını bilemiyor, tabak-lar, bardaklar, çörekler, börekler bonbonlar için önlenmez teh-likeler yaratıyordu. Vakitsiz plak değiştirme yüzünden az kal-sın pikabın canına okunacaktı.

Suçun tümü de onun değil hanı. Dilber dalına basmak için elinden geleni esirgemiyordu. Büyümüş de küçülmüş hali, ayna karşısında başını, omuzlarını döndüre döndüre pozlar al-ması, dudaklarını dilinin ucuyla ıslatıp ıslatıp gülücükler de-nemesi deli ediyordu kardeşini. Yalnız onu mu? Daha çok Zü-riye’yi.

“Züriye Teyze!” diye kırıta kırıta mutfığa geliyor, türlü so-rularla onu çıkmaza sokuyordu:

“İsmail sahnedeki elbiseleriyle mi gelecek?”

“Züriye Teyze, ben ona artık hep Danyal diyeceğim. Sen de öyle çağırsana!”

“Züriye Teyze, bana onun Kont’la çekilmiş resimlerinden verir misin?”

“Züriye Teyze, bana imzalı resim alır mısın Danyal’dan?”

"Babam fotoğrafçı getirecek. İkimiz ayrı bir resim çektirelim! Kont da aramıza girsin, ne olur!"

"Kont bize artık havlamıyor. Çok uslandı o geceden sonra!"

"Çok akıllı köpek. Seviyorum onu, bayılıyorum! Öyle tatlı bakışları var ki."

Köpeğin uslanması, işlerini alt üst edecek. Bu bolluk, bu rahatlık bozulacakmış gibi geldi Züriye'ye.

"Köpek bu!" dedi, "Hiç belli olmaz. Sokulmaya hiç gelmez! Sakın haaa!"

"Ben öpüyorum bile onu!"

"Aman kızım, bi ısırdı mı kudurursun sonra!"

"İsmail'i hiç ısırıyor ama..."

"Sen ona bakma! Naci Abi'si var onun yanında..."

"Ben, Naci Abi'yi de çok seviyorum!"

"Bak, onu sev işte! Elin itini seveceğine!"

"Yooook! Ben İsmail'i seviyorum. Geçen akşam biz annemle ikimiz evden kaçıp gittik tiyatroya!.. Bir kere gitmiştik eskiden. Aman o gece neler yapmıştı bize Kont... Görememiştik oyunu. Annem, Suzan Teyze'yi görmeye gitti. Bir görsen sahnede... Evdekinden çok çok güzel! Sonra, çok da güzel oynuyor. Annem bayıldı! 'Apartmana girip çıkarken görürdüm de, hiç gözüm tutmazdı.' diyor. Doğrusu, benim de tutmazdı gözüm. Hiç belli olmuyor bu artisler..."

Zil çaldı, önce telefon gibi geldi Dilber'e. Açmak için koşunca, annesini kapıda buldu. Birbirinden şık üç tane kız kapıda sıralanmıştı, arkalarında da anneleri Suzan...

"Efendim!" dedi, "Çocukları şimdiden bırakayım size. Tiyatrodan çıkar çıkmaz geleceğim."

"Biraz otursaydınız..." diyecek oldu.

"Geç bile kaldım." dedi, "Bu saatlerde yollar çok kalabalık."

Pelüş bir palto vardı üstünde. Yakasının biçimine takılıp kalmıştı Jülide'nin gözleri... Aynı renk güderi eldivenlerini eline oturtmak için parmaklarını kenetleyip bırakıyordu.

"Haydi, iyi akşamlar!" dedi, "Sizlere iyi eğlenceler..."

Gül'ü, Güler'i, Gülümser'i sanki sahnedeymiş gibi sıradan öptü:

"Hadi çocuklar," dedi, "cici cici arkadaşlara bırakıyorum sizi. Kardeş kardeş oynayın! Hoşçakalın çocuklar!"

Ne kadar gençleşmişti son günlerde. Bu üç kızın annesi değil, sanki ablasıydı.

Ah, Jülide de çıkabilseydi sahneye... Ortaokulda bir iki kez denemiş, başarı da kazanmıştı. Ah, bu tıbbiyeli Memduh! Liseyi bitirmedeği bir yana, tavuklar gibi kümese kapatmıştı onu.

Merdivenlerden ayak sesleri geliyordu. Jülide, trabzanlardan sarkarak baktı:

"Sen misin Cahideciğim?.." dedi, "Buyrun!"

Akif, kardeşinin önünden koşarak geldi yanlarına. Beş tane kızı bir arada görünce ayakları birbirine dolaşmıştı. Elinde büyük bir karanfil demeti vardı. Beş kızın arasından Dilber'i arayıp bulduğunu sanmıştı. Oysa çiçekleri uzattığı kız, Dilber'e çok benzeyen Gülümser'di. Kıpırmızı yanakları, karar-mış gözleriyle kısa kısa çoraplarından yukarısına bakamadan elinden çiçeklerin alınmasını bekliyordu. İş uzayınca başını kaldırıp baktı. A... A... A!.. Dilber değildi bu. Annesi geriden yetişmiş, onun dalgınlığını düzeltmeye çalışıyordu:

"Birbirinden güzel kızları görünce şaşırdı salak oğlan! Peri kızları gibi de giyinmişler. Yalnız o mu?.. Ben bile şaşırdım Dilber'e. Aman bu kızlar da ne çabuk büyüyorlar. Maşallah! Koskocaman kız olmuş. Yeni yaşı şimdiden onu genç kızlar arasına geçirmiş. Daha nice mutlu yıllar dileriz."

Arif, annesinin dikkati kendi üstüne çekmesinden yararlanarak düşlerine giren Dilber'i arayıp bulmuştu. Annesinin öğrettiği sözleri anımsamaya çalışarak:

"Yeni yılın, yeni yaşı mutlu olsun. Sağlık dilerim. Derslerinde, işlerinde başarılar... Neşeli günler..."

Dilber, Arif'in ceketine bakıyordu. İçinden:

"Hiç de modayı izlemiyor bu çocuk." diye geçirdi, "Hele şunun yakasına bak!.. Emeklilerin görevleri başındayken diktirip de, gardropta unutulmuş ceketlerine benziyor. Yakaları daracık... Oysa, Danyal'ın yakası el kadar geniş."

Jülide, dürttü kızını:

"Bak, Arif sana çiçek sunuyor, teşekkür etsene!"

Sahi, daldırıp gitmişti:

"Çok teşekkür ederim kardeşim."

Ne, kardeşim mi dedi? Oysa, dün gece yatağa girince bu sahneyi olduğu gibi yaşamıştı, yarı uyur, yarı uyanık. Hiç de 'kardeşim' sözünü geçirmemişti senaryoda... Kardeş olmak istemiyordu Dilber'le... Dilber her şeyi olabilirdi de, kardeşi olamazdı. Hatta düşmanı bile olabilirdi; ama arkadaşı, sevgilisi olsa daha da iyi olurdu. Çok değil, geçen yıl ona dükkândan aşırıp gizli gizli verdiği çukulatalar geldi gözünün önüne. Teşekkür etmeden alır, teşekkür yerine gözlerinin içine alay edermiş gibi, ama içtenlikle bakar, bakar, koparıp koparıp yiyecek yerde, oyun arkadaşlarına bölüştürürdü.

Şimdi şu en pahalı çiçekleri elinden alırken teşekkürle yetinmiş, eskisi gibi içtenlikle bakmayı bile gereksiz bulmuştu.

Salona girmişler, sandalyelere dağılmışlardı. Birbirlerini ayakkaplarından saçlarındaki tokalara, kurdelelere kadar incelemekten konuşmaya geçemiyorlardı. Dilber'in kulakları, bir yandan da kapının zilindeydi. Sınıf arkadaşlarından alt katlardan, üst katlardan kimler gelecekti? Cahide, abla olması gereken üç kardeşten birine sordu:

"Anneniz de gelecek mi?"

"Tiyatrodan çıkınca... Naci Abi'yi de getirecek."

Naci Abi ha? Arif, kendisine kaç olayda suç ortaklığı yapmış olan Dümen Naci'yi anımsayıp güldü. Doğruluk Pazarı'ndan pastırma yürütüp ona taşıdığı günleri düşündü. Cahide de, çok iyi tanıyordu Naci'yi. Kont'un, o saldırgan günlerinde az daha canına kıyacaktı! Keşki temizleseydi de, şu Su-

zan şıfıntısı, Gülsarı olup çıkmasaydı ortaya. Karşısında boy ölçüşeceği bir tek Jülide varken bir de Suzan çıkmıştı, Gülsarı adı altında. Sosyetedede onu bilmeyen kalmamıştı bugün!

Apartman çocuklarının akını başlamıştı birer birer. Tekin'ler, Yavuz'lar, Tayfur'lar, anneleri, Ayla'lar, Mehpare'ler, Öğretmen Dürdane'ler... Sonra giyimlerinde utana utana sessiz sedasız girip birer köşeye büzülen emekli Saymaner'in karısı ve çocukları, Saim'ler, Saim'e'ler, Ömer'ler... Üstten ikisi kimbilir kendilerini yetişkin saydıkları için gelmemişlerdi. Şakir, belki de garaj arkadaşı Turgut'la gelecekti. Şükriye fırsatı yararlanıp Avukat Kenan'ın dairesine kapanacak, belki bir diskotekte ara sıra buluştuğu Erol'la dans edecekti. Babası sıkıştırdı mı annesiyle doktorlarda olduğunu söyleyecek, babalık sorumluluğundan kurtarmış olacaktı. Okul şarkılarından bozma Fransız pop müziğinin eğitsel plakları, Jülide'nin beğenisinden geçerek boyuna dönüyor, çocuklar cins ayrıcalığı gözetmeden plağın dönüşüne ikişer ikişer ayak uyduruyorlardı.

Durmuş Efendi, herkesten önce karısının buyruğuna uyarak kalorifere son kömürleri atıyor, fin hamamına dönen salonda bir yandan çocuklar terlerken, bir yandan da anneler, ablalar soğuk limonatalar içiyorlardı. Mumlar şimdiden boyunlarını bükmüşlerdi, sıcaktan. Yakılıp söndürülmek üzere tiyatronun dağılması beklendiği halde, bunu açıktan açığa kimse sözkonusu edemiyordu.

Saat ona doğru güya doktor hastaneden gelmişti. Arif'le Tayfur, gizli emirle babalarını çağırmak üzere patırtısız gürültüsüz çıktılar kapıdan. Babaları, programı bildikleri için, doktorlarda içecekleri viskiye altlık yapıyorlardı ufaktan ufaktan.

Kaptan Kaya, her zaman değil, ara sıra başvururdu içkiye. Ne akşamcıydı, ne pazarcı; ama içince de ağzını kokutup bırakmazdı. İçki oburluğu denilen hastalardandı. Ağzını bir buluşturdı mı tak tak gönderirdi, arka arkaya. Beş altı yıldır ilk defa bulunuyordu karısıyla Jülide'nin bir araya geldiği bir toplantıda. Bu toplantıyı ayık kafayla sürdürmek hem eğlen-

celi, hem de sıkıntılıydı. Bakkal Gafur için durum daha da başkaydı. İlk defa üçlü olarak bir salonda bulunacaklardı karısı ve Mehpare'yle birlikte.

Çocukların babalarını çağırmaya gitmeleri spor saraylarındaki boks gibi, güreş gibi ikili maçların gerilimini yaratmıştı şu anlarda. Ortaya ilk çıkan Gafur olmuştu. Doğruluk Pazarı'nda her tür kadınla senli benli konuşan bir tezgâhtar pişkinliğiyle girdi içeri, sağa sola selâm vere vere:

"Şu bizim çocuklar da olmasa, birbirimizin yüzünü göreceğimiz yok!" dedi.

En susması gereken, Mehpare olduğu halde:

"Yaaa!" dedi, "Gerçekten öyle!"

Bu yüreklilik kocasının bulunup bulunmamasıyla ilgili miydi diye kalabalığın içinden Niyazi'yi aradı gözleriyle, bulamadı.

"Neye getirmediniz Niyazi Bey'i?" diye sordu.

"Onu mu? Ah! Çok şikâyetçiyim ondan."

"Erkenden yattı mı yoksa?"

"İnanmazsınız belki... Son günlerde eve köye sığmaz oldu."

"Bak seen! Çapkınlığa mı başladı?"

"Ah başlasa keşki..." dedi katıla katıla gülerek Mehpare, "Hocanın dediği gibi, sıra belki bir gün de bize gelirdi."

Buna çocuklardan başka, kim varsa güldü. Hatta Suzan'ın Gül'ü bile. Öğretmen Dürdane'nin gözü hep kapıdaydı. Neredeydi bu Kaya? Yoksa başladığı viskiyi temizliyor muydu? Ah, bir şişeyle kalmasını bilseydi şu adam!.. İkincisini, kaynası gibi saklamıştı; ama belli olmazdı. Korkusunun yersiz olduğunu anlamakta gecikmedi. Zille birlikte girdi içeri kocası... Ama gene de:

"Ayol nerde kaldın?" diye çıkışmaktan kendini alamadı.

Kaya Kaptan belki de içtiklerinden aldığı güçle katılıyordu gülmekten.

Doktor:

"Peki ama..." dedi, "Neden getirmediğiniz Hüsamettin Bey'i? Cidden çok göreceğim geldi!"

"Nasıl getirebilirim? Ben Amerika'dayken on kilo daha almış, olmuş yüz yirmi beş kilo!"

"Peki öyleyse..." dedi, "Az sonra ikimiz birlikte gidip getiririz."

"Ben de yardım ederim size." dedi Jülide.

"Karıcığım, sen de Sakine Hanım'ı indirirsin."

Kaptan hâlâ gülüyordu:

"Annem için hiç zahmete gerek yok. Babam geldi mi, o da peşinden."

Tayfur da gülüyordu:

"Ne oluyor size böyle, anlayamadım ki... Bırak gülmeyi de otur arkadaşlarının yanına."

"Nasıl gülmesin çocuk? Komedi vardı yukarda.. Babam, benim viskime saldırınca, 'Dur babacığım,' dedim, 'sana bir rakı aldırayım!'... Ben ceplerimi karıştırıp kapıcıya para verirken, annem, 'Var rakı evde.' dedi, 'Bırak şimdi masrafı!'... Bilirsiniz, eksik olmasın, bizim valde hanım çok tutumludur. 'Rakı var; ama...' dedi, 'Bir kadehten fazla vermem.'..."

"Annen mi diyor bunu? Bak hele..." diye sordu Öğretmen Dürdane.

"O diyor, meğer vaktiyle bir şişe rakısına el koymuş. Gitti, getirdi sakladığı yerden; ama bakıyorum, babam hiç oralı değil. Hiç sevindiği, istekli görüldüğü yok!.. 'Zaar canı viski çekti bizim ihtiyarın...' dedim; ama o viskiyi de istemiyor, 'Ver para da, getirsin kapıcı!' diyordu."

Tayfur sandalyesinden kaymış, öyle gülüyordu. Babası getirdi lâfının gerisini:

"Bizim valide açtı elindeki büyük şişeyi, onun bardağına koydu. 'İç hadi,' dedi, 'uzatma artık!'... Kapıcıyı da yolladı aşağı. Annem bekliyor tepesinde. Bardağına su koymak istedim. 'Hayır, hayır!' dedi, 'Ben susuz içerim.'... Babam susuz rakı içmez değil, içer; ama iş gizli kapaklı olur da, annemden

gizlediği zamanlarda... Aldım rakıyı su koyacağım, koydur-
maz. Ben susuz içeceğim diye tutturdu, içti de..."

Ama Kaptan hâlâ gülüyordu. Kızmıştı Dürdane.

"Canım, ne var bunda bu kadar gülecek?"

"Ne mi var?.. Şu bacaksız oğluna sor ne olduğunu!"

Tayfur gülmekten anlatamıyordu.

Babası:

"Dur da, gerisini anlatayım!" dedi, "Meğer bizim validenin
lütfedip pederin bardağına koyduğu, rakı değil de..."

"Neymiş?"

"Terkos!"

"Nasıl olur?" dedi doktor, "Anneniz şaka mı yapmış?"

"Yok efendim, o da rakı diye koymuş bardağına. Bir ay ön-
ce babamın elinden alıp sakladığı şişeyi Tayfur'la dedesi bir
olup bulmuşlar, su dolu bir şişeyle değiştirmişler. Bizim vali-
de hanım tam bir aydır su dolu şişenin başını rakı şişesi diye
bekler dururmuş, nihayet bu akşam lütfedip kocasına bir ka-
deh sununca..."

Çocuklar bile anlamışlardı oyunu. Gülmeyen yoktu salon-
da... Mutfaktan çıkıp gelen Züriye bile gülüyordu.

Doktor:

"Demek, çakılmasın diye Hüsametdin Bey rakı niyetine ter-
kos içti öyle mi? Eeee? Nasıl çıktı oyun ortaya?"

"İkinci kadehte, annemin elindeki şişeyi alıp ben doldur-
dum. Bir de kokladım ki, halis terkos!"

Doktor ayağa kalktı:

"Sayın konuğumuza ikram edecek rakımız var dolapta!"
dedi, "Ah, demek bu yaştan sonra su mu içiriyorlar, rakı yeri-
ne. Ben şimdi alır gelirim onu! Bol bol içsin kızının mutlulu-
ğuna!"

YİRMİ DÖRT

Şengül Şenyürek, *Dağların Kızı*'nı tiyatrodan kendinden geçerek alkışladıktan sonra üç davetlisini de yanına alarak Kadın Yazarlar Sendikası Başkanı Jülide'nin evine, kızı Dilber'in doğumunu kutlamak üzere yola çıktılar. Dilber'in annesini sendikadan çok iyi tanırды; çünkü Jülide'nin son günlerde bastırıp da duyuramadığı, bu yüzden de satamadığı *Ana Sütünün Yararları ve Zararları* adlı bir kitabı satmanın yolunu bulmuştu bu sendika dümeniyle... Sözde Kültür Bakanı, resmî kitaplıktan onun tek formalık kitabını -buna broşür de denilebilirdi- yasak kitaplardan sayarak liste dışı ettirmişti. Oysa, böyle bir olay geçmemişti, geçemezdi de... Kültür Bakanı kitap okumazdı ki, bu kitabın zararlı olup olmadığını bilmiş olsun. Sendika başkanı olan Jülide Sağyaşar, olayı protesto için bir bildiri dağıtmıştı gazetelere. Kitabın adını, konusunu, yazarını açıklayarak böyle yararlı bir kitap nasıl yasaklanmış, diye altüst etmişti ortalığı. Sendikanın yöneticilerinden olan ba-

yanların da birer kitapları vardı reklâm bekleyen. Bunlardan kimileri şiir, kimileri tek perdelik oyun, kimileri aşk romanlarıydı. Fena halde yüklenmişlerdi başkanlarına. “Bizim kitaplarımızı nasıl unutursun?” diye çullanmışlardı. Başkan, ikinci bir bildiri ile onların kitaplarının da toplandığını açıklayarak gönülleri aldı. Şimdi kitaplar, yasak kitap olalı beri furya halinde satıyorlardı. Jülide de, ötekiler de, hem kahraman, hem para sahibi olmanın tadını çıkarıyorlardı.

Kültür Bakanı, ‘yapmadım, etmedim, toplatmadım’ dedikçe, bildiri üstüne bildiri çıkardılar. Listeler boy boy yayınlandı gazetelerde... Duyulmayan kitaplar duyuldu, okunmayan kitaplar okundu, tanınmayan yazarlar tanındı böylece. Ünleri sınır dışlarına yayıldı.

Şengül de, inanmıştı böylece sendikanın kerametine... Denebilirdi ki, onun sendikaya girişi de bu nedenle olmuştu. Hem o da, üçüncü bildiriye kitap yetiştirmek için kaleme kâğıda sarıldı. Yani, iyi tanırdı Jülide’yi.

Bu gecenin şeref konukları arasında Danyal’ın oluşu, Diber’in her yıl davetlisi olarak geldiği doğum günü törenlerine daha başka bir çeşni katıyordu. İlk iş olarak Danyal’ı, Danyal’la birlikte geceye renk katması ihtimali olan Gülsarı’yı bir kez daha sahnede görmeyi, candan üç arkadaşına da göstermeyi görev bilmişti. Böyle geceler için galerisini açık bulunduran Çiçekçi Kokaryan’dan az bulunur dört kişilik bir buket -ki buna sepet demek daha doğru olur- yaptırdılar. Bir taksiye atlayarak Namus Apartmanı’nda aldılar soluğu.

Şengül, kötü sekreter değildi; ama işini sevmiyordu. Yozgat’ta çalıştığı sıralarda evlendiği manifaturacı, aynı zamanda bakkal Nuri Uzunel, yükü tuttuktan sonra, işini Şişli’nin yeni gelişen arka sokaklarına aktarınca karısı Şengül Şenyürek’i çekip çıkardı Yün Bank’tan. İşin aslı aranırsa dükkânları sattırıp İbrahim’i buralarda tutundurmaya zorlayan çok sevdiği genç karısıydı. İyi mi etti, kötü mü etti; ilk yıllarda ikisi de kesin bir sonuç alamadılar bu soruşturmadan. Açtığı tuhafiye mağaza-

sı, arka sokaklarla birlikte geliştikçe İbrahim tatlı kârlar içinde tatlı sonuçlar da almaya başladı. Hemen her yeni açılan sokakta bir metres sahibi olarak, gerçek Şişlililer arasına girdi. Genç karısı bu açık seçik gerçeği, kendine güveninden ötürü herkesten sonra öğrenme olanağını elde edince hemen hiç sarsılmadan, bunalıma geçmesini bildi. Kocasını nasıl yeni düzenini kurarken yeni müşteriler üzerinde talihini denediyse, Şengül de aranjmancı sanatçılarla yakın ilişkiler kurarak özmutluluğunu sağlama olanağını kazandı. Bu yolu tutarken ağırlık merkezi cinsel ilişkiler değil, tam tersine ruhsal ilintilerdi. Açıkçası, Şengül sanatçı olarak doğmuştu; doğa ona bu yarı buçuk güzelliğiyle birlikte böyle bir bağışta da bulunmayı unutmamıştı. Bu düşüncede olanlara bugüne kadar rastlamak mutluluğuna erişmemişti; ama kendisi özeleştiriler sonucu bu gerçeğe varabilmişti ya. Özkanısına göre, Şengül bir yazardı. Bunun türünü uzun süre saptayamamıştı. Yazardı; ama ne yazarı, kimin yazarı, nasıl yazar? Dilber'in annesiyle tanıştığı zamanlarda bu özsoyşturmaların bir yanıtını henüz almış değildi. Bu soruları ilk yanıtlayan, hem de kesin olarak yanıtlayan Jülide oldu.

"Sen bir yazarsın." dedi, "Hem de kadın bir yazar. Bütün kadın yazarlar gibi haklarını savunmak zorundasın. Bunun için de tüzüğünü hazırladığım Kadın Yazarlar Sendikası'na girmelisin."

Sendika kuruldu ve Şengül de sendikaya yazıldı. Böylece de, yazarlığı toplumca onaylanmış oldu. Şimdi sıra gelmişti ne yazarı, neyin, kimin yazarı olduğunun saptanmasına. Şiirden başladı işe. Jülide haklı olarak, şiir yazanlara ancak ve ancak şair deneceğini, yazar demenin olanaksız olduğunu, bu yüzden sendika tüzüğüne aykırı davranmış görünebileceğini belirtince hikâyeye geçti. Gelgelelim, bu türü içini boşaltmaya yeterli bulmadığından romana atladı. Başladığı romanı bitiremeyince yanlış olarak çok uzun bir yazınsal tür seçtiğine inanarak dosya kâğıdıyla seksen, yüz sayfa tutan yeni bir tür ara-

dı. Bunun da ancak iki saat içinde oynanabilecek bir oyun türü olduğunu öğrenince, hemen tiyatrolara gidip gelmeye, oyuncularını, sahne koyucularını, patronlarını, eleştiricilerini tanımaya, onlarla dostluk kurmaya başladı. Giderek kurdu da... Ne çare ki, ilişki kurduklarının hemen hepsi teknik kadroda çalışanlardan olduğu için yazarlığı bakımından hiçbir kârı olmadı. Bir tiyatro biletçisinden, ışıkçısından ne yarar beklenebilirdi bu konuda. Ne var ki, kurduğu ilişkileri kocasının kilerle karşılaştırdınca, kendini hiç de suçlu görmedi. Sanat gibi kutsal bir iş için atılmıştı bu ilk yanlış adımlar. Bunu yanlış yorumlayacak kötü niyetliler, her şeyde somut çıkarlar düşünen maddeci insanlardı. Oysa ne sanatın ne de sanatçının maddeyle hiçbir ilişkisi yoktu. Sanat, yüce, erişilmez, varılmaz, gözle görülmez, mendile konulmaz bir şeydi.

İşte *Dağların Kızı*'na yaşamının ve yaşantısının –bu iki kelimeyi çok severdi Şengül- böyle bir döneminde gitmiş, çok beğenmişti. Hele Danyal'ın Namus Apartmanında oturduğunu öğrendikten sonra, daha da durmuştu bu oyunun üzerinde... Hele hele Gülsarı'nın da aynı apartmanda oturması... Bu rastlantılar, inanılır gibi değildi. Onu çok daha şaşırtan Kont'un da bu apartmanda yatıp kalkması olmuştu. Nasıl apartmandı du Namus Apartmanı? Sahibi kimdi? Nerdeydi? Bütün bu soruların gerçek yanıtlarını *Es* dergisinden, günlük gazetelerin sanat eklerinden değil, bağlı olduğu sendika başkanından öğrenebilirdi. Öğrenebileceğinin çok fazlasını öğrendi de... Önce Safa Yurdu'nda yatan bir Hacı Sudûri Bey'i öğrendi. Hem sevdiği, bayıldığı artistleri barındıran bir apartmanın sahibiydi, hem de hayvanlarüstü -insanlarüstü de diyebilirdi- bir yeteneğe ve sanat dehasına sahip bir köpeğin sahibiydi. Kimbilir, bu Kont adını hak etmiş köpeği kaç bin liraya almıştı. Onu yetiştirmek için emekler harcamıştı. Bu büyük yetiştiriciden başlamalıydı. Bir konukluk sırasında Dilber'i sıkı bir soruşturmayla geçti. Ustaca sorularla zekâ testi, bilgi testi uygulamış gibi davrandı. Kimseyi hele kızın annesi Jülide'yi kuşkulandırma-

ması gerekirdi. Şarkı düzenleyicilerden öğrendiği 'Yaş nane, Kuru nane'nin popçasını söyledi ona. İki günde büyük şarkıcı olanları anlattı. Ona sokulmayı, içli dışlı olmayı başardı. Hacı Sudûri'nin beyin sarsıntısından bir iki aydır Safa Yurdu'nda yattığını öğrendikten sonra, iş büsbütün giz dolu bir evreye girmişti.

Görüş günü dışında kalkıp gitti üç gün önce Kont'un sahibi Hacı Sudûri'ye. Ne var ki, aradığını bulamamış, düş kırıklığına uğramıştı. Nasıl bir adamdı bu Hacı? Köpeğinin dünya çapında bir artist olduğundan haberi bile yoktu. Sonra apartmanda annesiyle birlikte oturan İsmail Danyal adında bir kiracıyı bilmiyordu. Hele Gülsarı'yı hiç duymamıştı. Ya kurnazın kurnazı ya da aptalın aptalıydı. Bütün İstanbul, Dağların Kızı piyesiyle çalkalandığı halde böyle bir oyunun adını ilk defa Şengül'den işitiyordu. Demek, cahilin de cahiliydi. Gö-türdüğü çiçeklere, sıcak sıcak çöreklerle, böreklerle acıdı. On-dan bir şey öğreneceği yerde, ona çok şeyler öğretmişti. Oyunu anlatmıştı. Oyunun konusunu, oynayanları, oyunların kimliklerini açıklamıştı. Bütün bu oynayanların Namus Apartmanı'nda, doktorun dairesinde cuma gecesi buluşacaklarını söylemişti. Adam teşekkür edecek yerde, kızmış, öfkelenmiş, deliye dönmüştü. Ne kaba adamdı bu Hacı Sudûri!..

Şengül'ü uğurlarken -buna sepetlemek demek daha doğ-ruydu- kendini tutamamış, "Nedir bu rezalet!" diye bağırmış-tı, "Kim varsa hepsini atacağım apartımanımdan! Nedir bu kepezelik! Kont'u nasıl tiyatro köpeği yaparlar! Kovacağım onları. Üç günlük iğnem kaldı. Toplantı da cuma gecesi, öyle mi? O zilli Suzan'ın alacağı olsun. Mutlaka onun başının altın-dandır bütün bunlar!"

YİRMİ BEŞ

Bir tiyatro yazarı için görölmeye değer olaylar geçeceğini biliyordu bu Namus Apartmanı'nda. Eğer kalkıp Safa Yurdu'na gitmek zahmetine katlandıysa, sırf yazarlığa hazırlık içindi bu zahmet.

Bu gece biliyordu ki, bir piyeslik olay geçecekti Jülideler'in evinde. Şimdiden oyunu perdelere, tablolara bölüyor, tam gerilimin içine girdiğini sezer gibi oluyordu, merdivenlerden çıkarken. Yanına üç arkadaşını alışının nedeni, olayların içinde kendini biraz daha güçlü ve güvenceli hissetmek istemesindendi. Sahneye saldırgan bir ihtiyar çıkacaktı mutlaka. Safa Yurdu'na bir nezaket ziyareti yapan sanatçı bir kadını hem de sendikalı bir yetkili kişiyi kovacak kadar kabalaşan bir saldırganın karşısına tek başına çıkamazdı elbet. Böyle bir yere o kocası olacak vurdumduymazı getirecek değildi ya... Arkadaşlarından biri, kırkından sonra havagazı fırınında Beykoz çamurundan seramikler pişiren bir doktor karısıydı. İkinci arkadaşı, turistler için Kapalıçarşı işi minaresiz Ayasofya kabart-

maları yapan bir sanatçıydı. Üçüncü arkadaşı da, yazacağı piyes için giyim maddeleri çizecek olan bir terzi... Her üçünün ortak yanı, tiyatroya delice aşık olmalarıydı. Kendilerini yeni bir yere girerken perdesi yeni çekilmiş bir sahneye çıkar gibi coşkulamayın bilen kişilerdi. Doktorun on iki numaralı kapısının ziline dokundukları zaman bile, en azdan Devlet Tiyatrosu'nun kulisinde perdenin kalkmasını bekleyen dört oyuncu kadar kendilerinden geçmişlerdi.

Zile ilk koşan, uzun süredir sabırsızlıkla Şengül Abla'sını bekleyen Dilber olmuştu. Herkes yerini almıştı. Yalnız sevgili Şengül Abla'sı yoktu.

Gülsarı'yla İsmail de gelmişler, sahnede ocak başında oturdukları gibi sarmaş dolaş oturuyorlardı işte. Tiyatrodan yeni geldikleri için üstlerini bile değiştirmemişlerdi. Biraz da, genel isteğe uyarak yapmışlardı bunu. Naci bile gelmiş, bardağını tıkırdata tıkırdata viskisini içiyordu. En azdan on yetenekli kız vardı karşısında, kendisinden yardım bekleyen. Biliyorlardı İsmail'in çok büyük bir yeteneği olduğunu. Biliyorlardı; ama Naci Abi olmasaydı zor girerdi tiyatroya, yeteneğini zor ispatlardı bu nankör topluma.

Aralarında Hüseyin Hulki kertesinde yüksek bir yönetmenin bulunmayışı, büyük bir eksiklik gibi görünüyorsa da, pek az kişi vardı onu anımsayan. Onsuz da yiyorlar, içiyorlardı işte. Hele Saymaner'in yamyamları... Varlıklarını kimseye belli etmeden masalardaki fazlalıkları tüketiyorlar, gösterdikleri çabadan da en küçük bir iz bırakmıyorlardı. Ömer'in tüketmeyeceği kadarına el koyması, Saime Abla'sı tarafından sezilmeseydi, ceplerinin kabarıklığı yüzünden ilerde önlenmesi güç olaylar doğurabilirdi. Doğrusu, Saim fırlamalıkta Ömer'den büyük ünlere sahip olduğu halde, böyle davranışlar yapmıyordu. Belki de bir iki yaş kazançlı oluşundan... Ne var ki, yaş konusunda hiç de parlak görünmüyorlardı Saymaner'ler. Bu durumdan en çok yararlanan da, anneleri oluyordu.

İsmail, başköşeye geçirilince Jülide hemen Züriye'yi mut-

faktan çıkarmış, üstüne başına çeki düzen verip ayağına da eski dokuz pont iskarpinlerini geçirdikten sonra hemen hemen İsmail'e yakın bir yere oturtabilmişti. Önüne servis verirken:

"Buyrun Züriye Hanım!" demeyi de unutmamıştı.

Okutman, karısının gözünün içine baka baka doktorun el altından sürdüğü dubleleri ustaca götürüyor, masanın altında bir de yedek bardak bulundurduğu için hiç de uyarılarla karşılaşmıyordu. Herkes de biliyordu ki, yakayı ele verse bile bu mutlu gecenin onuruna hoşgörüyü uğrayabilecekti.

Şengül tam bu sırada, apartman biçimi on üç mumlu pastanın ortaya getirilip mumların İsmail tarafından yakıldığı anda kapının ziline dokunmuştu. Dilber, birden yerinden fırlayarak:

"Hah!" demişti, "Şengül Abla'm geldi!"

Ve aldanmamıştı. Şengül Abla, üç sanatçı arkadaşıyla birlikte girmişti içeriye. Onu tanıtmak, bağlı olduğu sendikanın başkanı, genç arkadaşının annesi, İsmail'in ve annesinin koruyucusu ve ev sahibi Jülide'ye düşerdi. Üç değerli arkadaşını tanıtmanın da oyun yazarı Şengül'e düştüğü gibi...

"Buyrun şöyle. Hoşgeldiniz!"

Şengül, karşısında Gülsarı'yla İsmail'i bir arada görünce, kendisini Harbiye Tiyatrosu'nun sahnesine çıkıyor sandı. Bir alkış kopabilirdi salondan.

Ve koptu da. Tam on altı, Dilber'le birlikte tam on yedi beşinci sınıf öğrencisi küçük kız karşıındaydı ve alkışlıyorlardı.

"İyi akşamlar çocuklar!"

"Hoşgeldiniz Şengül Abla!"

"Hoşbulduk çocuklar. Nasılsınız?"

"Teşekkür ederiz Şengül Ablacığım!"

Her şey beklediğinden, umduğundan daha mükemmel başlamıştı yarı geceden sonra... Bilinmez, nasıl sürüp gidecekti.

Jülide'nin bu kalabalıkta gösterebileceği incelik, Danyal İsmail'in annesini unutmayışı, onu kızının sanatçı ablasına ve

onun arkadaşlarına tanıtmasıydı. Dört tiyatro hayranı sıradan onun eline yapışıp öpecek bir yol bulabildiler bu kalabalıkta. Sonra da, Gülsarı'nın elini sıkıp İsmail'i alnından öptüler. A ile B'yi birbirinden yeni ayırmaya başlayan İsmail'in bir aydın kişi, bir oyun yazarınca kutsanması, yolunda ilerlemesi için bir işaret sayılmalıydı. Oysa, bu tanışma yeni gelenler için de bir başarıydı. Bütün bu başarıların Züriye kadar düzenleyicisi olması gereken Naci Dümen, büyük bir olgunluk içinde viskisini yudumluyordu, olup bitenle, gelen gidenle ilgilenmez görünüyordu.

Yani Naci, birçok yazar özentilerinin yazdığı gibi, viskiyi 'yudumlamayıp' da içseydi çoktan devrilirdi. Akşamdan beri desek, akşamdan değil öğlenden başlamıştı. Öğlenden beri desek, sabah beri sürüyordu. Hadi sabahtan diyelim; ama gözüne uyku girmemişti ki... Yani yudum yudum içtiği için zomlamamış, tam tersine içtikçe açılmıştı. Bu yüzden bu gece için konuşmaya yetkili kendisinin olduğunu anlamıştı. Suzan'ın ricası üzerine kısıdan bir racon kesmek için iki eli masaya dayalı bir racon geçti:

"Fasarya lâf etmem!" dedi, "Madara olmak işime gelmez. Bozum edersiniz sonra adamı. Harbici olalım arkadaşlarım, burayı tophane hamamına çevirdiyseniz, hep bi köpeğin başının altından değil mi? Zanaatmış manaatmış. Dümenci pezevenkler! Ulan, getirin Kont'u da size sanatın pastırmadan geldiğini o anlatsın size. Bizim sabahçı kahvelerine bi öğretmen gelirdi. 'İskender, İskender'liğini pastırmaya borçludur!" dedi. Bizim Kont da, pastırma sayesinde yolunu buldu. Hadi Okutman Amca... Doğru yolu alfabe de arayanların şerefine! İskender pastırmayı askerlerine vere vere Hindistan'a gider de, ben ne bok yemeye tiyatroya Kont'u sokmayayım!"

Okutman, oğlunun omuzuna dayanarak şöyle bir kıpırdadı. Ayağa kalkıp da konuşmak istemişti; ama beceremeyeceğini anlayınca çöküverdi:

"Naci oğlum!" dedi, "İyi konuştun. Öyle ya, yaz kış gidi-

yor bizim Makedonyalı İskender. Memleket kalmış gerilerde... İskender askerini nasıl doyursun. İspanakla, pırasayla Hindistan fethedilmez... Et lâzım, et! Söyle bakalım evlât. Sana Tophane kahvelerinde bile pastırmayı, İskender'i, Hindistan'ı kim öğretti?"

"Bi sarhoş öğretmen vardı..."

"Öğretmen öğretmendir. Öğretmenin sarhoşu olmaz. Vele ki, Tophane'lere düşse dahi. Hele hele memleketin öğretmeni... Sen tiyatroya Kont'u nasıl soktun, onu söyle."

"Haklısın babalık. Pastırmayla."

"Kont'u isteriz!"

Bunu Dilber'in sınıf arkadaşları bir ağızdan söylemişlerdi, tek kişiymiş gibi:

"İsteriz!" diye directtiler öbür konuklar da...

"Kont!.. Kont!.. Kont!.."

"İsteriz. İsteriz. Kont'u, Kont'u isteriz!"

"Naci Abi. Kont'u isteriz."

"Naci Bey! Lütfen!"

Naci, zorla doğruldu. İsmail'i bakışlarıyla arayıp buldu.

"Hadi arkadaşım!" dedi, "Getir şu itoğlu iti. İstiyor konuklarımız!"

İsmail annesine baktı:

"Hele sen otur oturduğun yerde..." dedi, "Ben getiririm!"

Züriye, Kont'u getirmeye gidince Naci yerinden kalkmış, kapının yanına dikilmişti. İsmail'e, Gülsarı'ya sokulmasını söyledi. Hemen hemen bütün lambaları söndürmüş, yalnız Gülsarı'yı aydınlatan lambalar kalmıştı. Tıpkı sahneyi andırıyordu düzenlediği durum.

Kont'u getiren Züriye'nin tuttuğu zincirleri elinden aldı. Uzun uzun zile bastıktan sonra, köpeğin boynundaki tasmayı sıyırıp salıverdi içeri. Zil, ışık durumu, en önemlisi Gülsarı'yla Danyal'ın kucak kucağa oturuşu, Kont'u ister istemez oyun havasına sokmuştu. Koşarak girdi içeri. Bu sahnede bol alkışa alışkın olan Kont kısa bir süre durup bekledi. Niçin durduğunu-

nu çok iyi bilen Naci, alkışa geçti. Bütün salondakiler de, başlamışlardı alkışa.

Beklediği havayı bulan Kont rahatlamıştı. Naci, alkışın kesilmesini beklemezdi. Kont'un ne yapıp ne edeceği belli olmazdı.

"İsmail!" diye seslendi, "Ver şu tasmayı. Ne olur ne olmaz. Geçirelim boynuna."

Ama İsmail duymamıştı Naci'nin söylediklerini. Duymuştu da, merdivenden gelen ayak seslerine takılmıştı kulağı. Bu saatte yavaş yavaş... Tıpkı Hacı Sudûri Amca gibi... Tabanlarını sürte sürte... Biri çıkıyordu merdivenlerden. Hayır! Yanlış değildi, Hacı'ydı gelen! Birden içeri girip kapıyı kapatmak istedi. Hacı'nın bu durumda içeri girmesi birçok suçları, kusurları ortaya çıkarabilirdi. En iyisi, kapıyı yüzüne karşı kapatıp bir köşeye gizlenmekti; ama Hacı daha atik davranmıştı. Kapının kanadına İsmail'den önce yapışmıştı. İsmail'in bu başkaldırışı, gözünden kaçmamıştı Hacı'nın.

"Seni eşşoğlu eşşek! Seni itoğlu it!"

İsmail'i elinden kurtulamaz sanmıştı. Onun son bir iki aylık beslenme, gelişme durumunu bilmiyordu. İsmail elini hızlıca çekti avuçlarından. Ancak elinden kurtulacak kadar yüklenmişti Hacı'ya. Kont, İsmail'in çok kötü durumda olduğunu sanmıştı. Üstelik bir araya gelip insanca eğlenen, kendisini de kendilerinden sayan şu topluluğa dışardan gelen birinin, bir yabancıнын... Yabancı değil, Hacı'nın saldırısını gören Kont... Birden fırladı Gülsarı'nın ayaklarının dibinden üstüne. Bir iki kez onu uyarmak için havladı. Hem de acı acı havladı.

"Kötü olur sonra!..." demek istiyordu. Oysa, Hacı hiç önemsemiyordu bu uyarıyı. Bir el kaldırışıyla önlerim bu uyarıyı sanıyordu. Oysa, Hacı'nın bu aldırmaazlığı, daha da sinirlendirmişti Kont'u. Dişlerini göstererek yürüdü üzerine.

"Hırrr!..."

Böyle bir davranışı ilk kez görüyordu onda. İçinden "Ne bok yer bu ağanın beygiri!" gibi bir tekerleme geçti. Ağanın

beygiri değil; ama köpeği bir halt ediyordu işte. Düpedüz bir başkaldırmaydı bu. Yeri gelince, bir köpek bile ağasına baş kaldırıyordu. Nasıl olurdu bu? Şu kadar yıl ekmeğini yiyen bir it, dişlerini gösteriyordu. Tepesi atmıştı Hacı'nın. İlk kez ağzını bozdu sevgili Kont'una:

"Seni köppoğlu köppek, seni!.. Efendine diş gösteriyorsun haaa!.. Nankör!"

Oysa, bu söz, ancak patronunu milyoner yapan işçiler için geçerliydi. Ne anlardı elin iti 'nankör' sözcüğünden.

Kimbilir daha da çoğunu anlamış olacaktı ki, birden ön ayaklarıyla atladı üzerine. Öylesine hızla atlamıştı ki Hacı Sudûri'ye, kapının önüne boylu boyuna uzatmıştı.

Ancak bu durumda işin ciddiliğini anlayan konuklar, şöyle bir doğruldular yerinden. Çocuklar belli yaygaralarla sandalyelerini bırakıp kaçtılar.

İsmail, Dilber'in on ikisi söndürülüp de biri yanacak olan on üçüncü mumu az önce yakıp bitirmişti. Hacı Sudûri Efendi'nin yere yıkılmasıyla panik başlayınca bardaklar, tabaklar birbirine şangırtılarla karışmış, yanan on üç mumun on üçü de sönmüştü. Bunu hayıra yormayan doktor, Hacı Sudûri'nin durumundan kuşkulandı. Naci, Kont'u bir tekmede Hacı'nın üstünden uzaklaştırmış, köşeye sıkıştırmıştı. İsmail'in elinden tasmayı kaptığı gibi geçirdi boynuna!

"Seni itoğlu it seni! Ulan, sana mı kaldı patronları alaşağı etmek. Kalk sittir!"

Tutuşturdu zinciri İsmail'in eline.

"Al götür şunu ahırına!" dedi, "İnsan işine karışmasın!"

Doktor, Hacı Sudûri Efendi'nin doğrulmadığını görünce eğildi üzerine. Zedelenen gırtlğından kuşkulananak nabzına yapıştı. Bir süre dinledikten sonra karısına döndü:

"Hanımcığım!" dedi, "Telefon eder misin?.. Bir cankurta-
ran göndersinler!"

"Aman doktorcuğum!.." diye kuşkuyla baktılar yüzüne, "Öldü mü yoksa?"

Bu soruyu duymamıştı sanki.

"Hadi çocuklar..." dedi, "İçeri!"

Naci, en geride kalmıştı. Doktor, onu da omuzlarından iterek kapıyı kapattı.

"Hadi oğlum!" dedi, "Hacı'nın mumu söndü! Sen şu mumu yak da, oyunumuzu sürdürelim!"

On üç mumun on üçü de yanıyor, Dilber kendinde bir tekini bile söndürecek gücü bulamadan doğumgünü pastasının başında dikiliyordu.

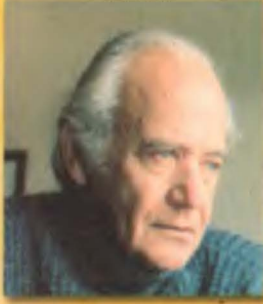
S O N

Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Apartıman Çocukları

ROMAN

İstanbul'da biçimiyle ve planıyla birbirinin aynısı üç apartman: Şeref, Namus ve Vıdan Apartmanları... Ve bu üç apartmanın tek sahibi, Hacı Sudûri Efendi...

Şişli'deki Özel Saymanlık memurlarından Seyfi Saymaner'in kiralık bir ev aramasıyla ve haktığı birkaç evden sonra Namus Apartmanı'na ailesini yerleştirmesi ile başlıyor öykümüz. Sonra mı? Doktoruyla, öğretmeniyle, kaptanı, tiyatrocusuyla ve kapıcısıyla birçok meslek grubundan renkli kişiliklere sahip apartman sakinlerinin kendi 'küçük' dünyalarında başlarından geçen 'büyük' olaylar... İstanbul'a, 'büyük bir şehre', köyden gelenlerin yaşadıkları çelişkiler ve uyum zorlukları; insanlar arasındaki ilişkilerin yapaylığı ve yapmacıklığı üzerine bir mizah romanı... Bu üç apartmanın içinde yaşayan çocukların, büyüklere ders verecek dostlukları, sevgileri ve değerleri... İçten ve abartısız diliyle, önce *Hababam Sınıfı*'nda bizi eğlenceli yapan Rıfat Ilgaz, bu kez *Apartıman Çocukları*'yla eğlenceli bir serüvene çağırıyor. Mizah ustasının eşsiz gücüyle...

ISBN 975-348-027-X

9 789753 480277

www.emaryayinlik.com.tr

www.rifatilgaz.info

www.hababamsinifi.org

emare@emaryayinlik.com.tr